

มูลบทบรรพกิจ

วาทิตินิกร อักษรประโยค สังโยคพิธาน
ไวพจน์พิธาน พิศาลการ์นต์

แบบสอนหนังสือไทย

ของ

พระยาตรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร)

โรงม่านยาสู่ข กระบวรวงการตลิ่ง

จัดพิมพ์เป็นอนุสรณ์ ในงานพระราชทานเพลิงศพ

พลตรี หลวงชำนาญยุทธศิลป์ (เชย ร่มเย็น)

ณ สุสานหลวง วัดเทพศิรินทราวาส

วันที่ ๑๖ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๐๑

คำนำ

เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ พลตรี หลวงชำนาญยุทธศิลป์ (เชย รมชะนั้นท์) ผู้เคยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงงานยาสูบ กำหนดงานวันที่ ๑๖ เดือนมกราคม ๒๕๐๑ ณ สุสานหลวง วัดเทพศิรินทราวาส พลตรี เล็ก สงวนชาติศรีไกร ผู้อำนวยการโรงงานยาสูบในปัจจุบัน ได้แจ้งมายังหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร ว่าโรงงานยาสูบ ร่วมกับเจ้าภาพประสงค์จะขออนุญาตจัดพิมพ์แบบเรียนภาษาไทยที่ใช้กันในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว คือหนังสือมูลบทบรรพกิจ วรรณคดีกร อักษรประโยค สังโยคพิธานไวพจน์พิจรรย์^(๑) และพิศาลการนต์ ซึ่งพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) เรียบเรียงขึ้น

มูลบทบรรพกิจ วรรณคดีกร อักษรประโยค สังโยคพิธานไวพจน์พิจรรย์ และพิศาลการนต์ ทั้งหมดนี้ ว่าด้วยวิธีใช้ตัวอักษรพยัญชนะ สระ เสียงสงค้ำ การผัน การประสมอักษร และตัวสกคการนต์ เฉพาะมูลบทบรรพกิจ สันนิษฐานว่า จะได้เข้ามาจากหนังสือขนตามฉนวนว่าด้วยระเบียบของภาษา ซึ่งพระศรีมโหสถแต่งไว้ในสมัยกรุงศรีอยุธยา แต่คงจะนำมาดัดแปลงเพื่อให้เหมาะแก่กาลสมัย และนอกจากนยงแทรกเรื่อง กาพย์พระไชยสุริยา ซึ่งสุนทรภู่แต่งในรัชกาลที่ ๓ เข้าไว้ด้วย ทั้งนี้เข้าใจว่า พระยาศรีสุนทรโวหารคงจะเห็นว่า กาพย์พระไชยสุริยาเป็นบทประพันธ์ที่ไพเราะอ่านเข้าใจง่ายและเป็นคติ จึงนำมาบรรจุไว้ในมูลบทบรรพกิจเป็นตอนๆ ไป ตั้งแต่แม่ ก. กา จนจบแม่เกย

(๑) ไวพจน์พิจรรย์นับเป็นเรื่องเดียวกับสังโยคพิธาน

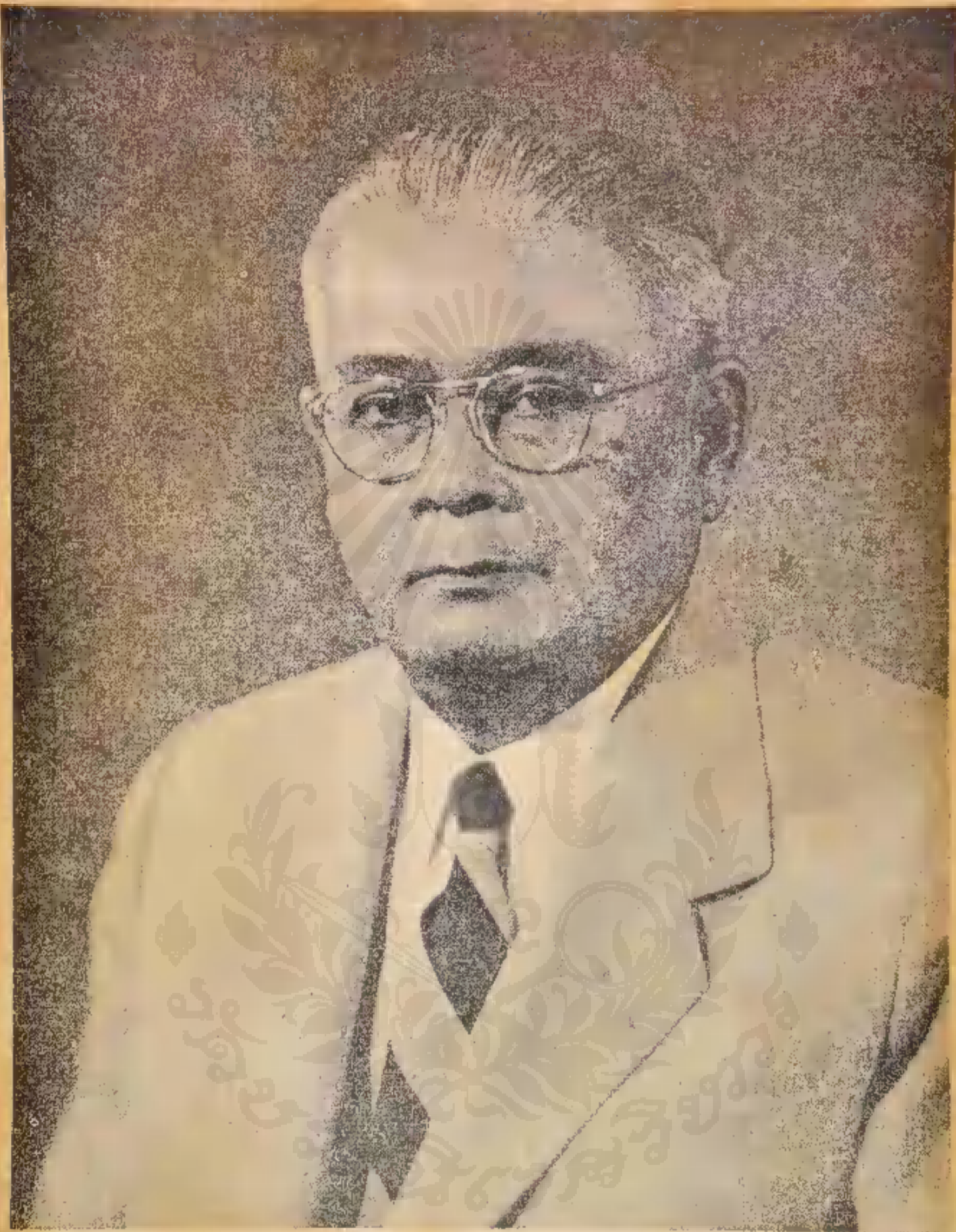
หนังสือชุดนี้เห็นว่า มีบทบาทสำคัญในประวัติศาสตร์การศึกษาของชาติ
ด้วยเป็นแบบฝึกหัดอ่านเบื้องต้นของกุลบุตร กุลธิดา ในสมัย ๔๐ กว่า
ปีมานี้ เวลาที่ก่อนหน้านั้นไปเรายังหาได้หนังสือเรียนซึ่งทางราชการ
เรียบเรียง จัดพิมพ์ขึ้นเป็นมาตรฐาน เช่น ที่กระทรวงศึกษาธิการ เป็น
เจ้าหน้าที่จัดทำอยู่ทุกวันนี้ หากแต่ใครมีความรู้มารับตำราอย่างไร
ก็สอนกันไป ครั้นถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงปฏิรูปการศึกษาของชาติ โดยจัดตั้งโรงเรียนหลวงขึ้น เป็นการ
เปิดแนวทางที่รัฐจะรับหน้าที่จัดการศึกษาแก่เยาวชน เช่นที่กันไป อยู่ใน
ขณะนี้ ในการนี้ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระยาศรีสุนทรโวหาร
(น้อย อาจารย์บางกุ่ม) เมื่อกครั้งเป็นหลวงสารประเสริฐ เรียบเรียง
หนังสือชุดนี้ขึ้น เพื่อใช้เป็นแบบเรียนในโรงเรียนหลวงนั้น มีราย
ละเอียดแจ้งอยู่ในบ้านแผนกพิมพ์อยู่ข้างต้นของหนังสือแล้ว วงการ
ศึกษาสมัยต่อมากรบเอาหนังสือเหล่านี้ไปใช้ในการสอน แทนที่จะสอน
กันอย่างไม่มีแบบแผนเยี่ยงแต่ก่อน

เมื่อการศึกษาได้พัฒนาการไปตามกาลเวลา หนังสือชุดนี้
เสื่อมความนิยมไป กระทรวงศึกษาธิการซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษาของ
ชาติในสมัยต่อมา ได้ประกาศใช้แบบฝึกหัดอ่านเบื้องต้นอีกมาก แต่ทุก
เล่มก็แต่งโดยถือหนังสือชุดนี้เป็นรากฐานจนกระทั่งถึงสมัยปัจจุบัน การ
หัดอ่านเขียนเบื้องต้นของเยาวชนได้เปลี่ยนไปจนถึงขั้นที่เรียกว่า เรียน
แบบเบสิก ความสำคัญของหนังสือแบบเรียนชุดนี้ยังคงลบลบเลื่อนไปจน
นักเรียนปัจจุบันหรือเมื่อ ๒๐ ปีก่อนหน้านั้นไป ก็ไม่มีผู้รู้จักขอหนังสือ

เหล่านี้โดยแต่อย่างใดก็ดี ความสำคัญโดยปริยายในฐานะเป็นหนังสือ
แบบคัดอ่านเบื้องต้นชุดแรกก็ยังคงมอยุ่ ฉบับพิมพ์หายากเขาคูหา
ด้วยเป็นเวลาล่วงเลยมานานแล้ว กรมศิลปากรเคยอนุญาตให้ผู้มาขอ
พิมพ์หนังสือจากต้นฉบับหอสมุดแห่งชาติ จัดพิมพ์เฉพาะเรื่องมณฑล
บรรพกาลอีก ๒-๓ ครั้ง แต่การพิมพ์เรงรบบมาก จึงอาจมีขอบกพร่อง
และทั้งจำนวนที่พิมพ์ก็ไม่มากนัก กรมศิลปากรจึงหาโอกาสที่จะจัด
พิมพ์หนังสือชุดนี้ขึ้นอีก โดยจะพยายามตรวจแก้ไขชำระให้ถูกต้องกับ
ฉบับพิมพ์ครั้งแรกที่โรงพิมพ์หลวง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๔ และให้รักษา
อักษรตัวสกกดการันต์ไว้ตามเดิม (เว้นแต่คำต่างๆ ที่ในปัจจุบันใช้ไม่ได้ก็
ก็ได้เติมลงไว้ด้วย) เพื่อให้ฉบับพิมพ์นี้ถูกต้องขึ้น ได้ปรากฏอยู่เป็น
ตัวอย่างให้อนุชนได้ทราบว่า หนังสือเรียนสมัย บุนนาคาหวัด ของเรา
ได้เรียนกันมามีลักษณะอย่างไร และเพื่อให้ผู้สนใจในประวัติศาสตร์การศึกษา
ของชาติ และวิวัฒนาการของภาษา ได้หาฉบับที่ถูกต้องศึกษาได้โดย
ไม่ยากนัก ฉะนั้นเมื่อ พลตรี เล็ก สงวนชาติศรีไกร กับเจ้าภาพ ได้
พร้อมใจกันจัดพิมพ์หนังสือชุดนี้ขึ้น จึงนับเป็นกุศลเจตนาอันงดงาม

กรมศิลปากรขออนุโมทนาในกุศลบุญราศที่กษัตริย์ท่าน ซึ่ง
โรงงานยาสูบและเจ้าภาพ ได้ร่วมกันบำเพ็ญอุทิศ แต่ พลตรี หลวง
ชำนาญยุทธศิลป์ ขอกุศลจงเป็นประโยชน์ สมบัติ อำนวยอิทธิคุณ
มณูญผล แต่ท่านผู้วายชนม์ตามควรแก่คติวิสัยในสัมปรายภพทุกประการ
เทอญ.

กรมศิลปากร
๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๑

พลตรี หลวงชำนาญยุทธศิลป์
(เชย ร่มประไพ)

18/03/2565

ชาติ ๒๘ พฤษภาคม ๒๔๓๗
มรณะ ๓ ธันวาคม ๒๕๕๕

คำอุทิศ

เนื่องในโอกาสพระราชทานเพลิงศพ พลตรี หลวงชำนาญ-
ยุทธศิลป์ (เชย รมยะนันท์) ในวันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๑ ณ เมรุ
วัดเทพศิรินทราวาส ท่านนายกรัฐมนตรี พลโท ถนอม กิตติขจร และ
พลตรี เล็ก สวงวนชาติศรีไกร ผู้อำนวยการยาสูบ ได้ให้ความ
อนุเคราะห์จัดงานให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ข้าพเจ้าและลูกๆ
ขอขอบพระคุณในความกรุณาครั้งนั้ ไว้ ณ ที่นด้วย.
เพื่อเป็นระลึกในงานนี้ ได้เลือกพิมพ์หนังสือแบบสอนหนังสือ
ไทย ซึ่งเป็นหนังสือที่หาได้ยาก และกรมศิลปากรได้เอื้อเฟื้อในการ
อนุญาตให้พิมพ์ จึงขอขอบคุณไว้ด้วย ความดีนั้นจะเกิดแต่หนังสือเล่มนี้
ข้าพเจ้าขออุทิศแก่ พลตรี หลวงชำนาญยุทธศิลป์ ซึ่งหากจะทราบโดย
ญาณวิถีใดๆ ขอให้มีความสุขยิ่งๆ ในสัมปรายภพนั้น เทอญ.

นางชำนาญยุทธศิลป์
(ชุ่ม รมยะนันท์)

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๑

ประวัติ

ท่านพลตรี หลวงชำนาญยุทธศิลป์ (เชย รมยะนันท์) เป็นบุตรของคุณพ่อชุนและคุณแม่สู่น เกิดเมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๑๗ ณ ตำบลสวายมหาสาร อำเภอบ่อผไท จังหวัดพระนคร มีพี่สาวร่วมบิดามารดา ๑ ท่าน คือ คุณชม รมยะนันท์

ในวัยเด็ก ท่านได้ศึกษาที่โรงเรียนปทุมศึกษาเทพนคร เป็นเวลา ๔ ปี ด้วยเหตุที่เป็นลูกกำพร้า จึงมีความอดสาหาบั้นในการเรียนเป็นอย่างมาก และเมื่ออายุ ๑๓ ปี ก็ได้เข้าศึกษาต่อชั้นมัธยม ที่โรงเรียนมัธยมศึกษาราชบุรณะ (โรงเรียนสวนกุหลาบปัจจุบัน) จนจบหลักสูตร ๔ ปี ในปี พ.ศ. ๒๔๕๒.

สาเหตุที่ทำให้ท่านตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนนายร้อยชั้นปทุม - มัธยม (โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า) ก็เนื่องด้วยความจำเป็นทางครอบครัวที่จะต้องรับผิดชอบตามหน้าที่ ของลูกชายคนเดียว และภายในเวลา ๔ ปี ท่านก็ได้รับพระราชทานยศเป็น ว่าทนายร้อยตรี โดยมีอัตราเงินเดือน ๘๐ บาท ในวันที่ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๕๗

ท่านได้รับราชการทหารมาเป็นเวลา ๒๔ ปี โดยปฏิบัติหลายหน้าที่ ได้รับพระราชทานยศ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ เงินเดือน และตำแหน่ง เลื่อนขั้นเป็นลำดับ ดังต่อไปนี้:-

วันที่ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๕๗ เป็นวาทยกรตรี ประจำกรม
ทหารบก ราชทัณฑ์ รักษาพระองค์ เงินเดือน ๘๐ บาท

วันที่ ๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๐ ได้รับพระราชทานนามสกุล
“รมชะนนทน”

วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๐ ประจำกรมทหารบก ราชทัณฑ์
รักษาพระองค์ เงินเดือน ๘๕ บาท.

วันที่ ๑๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๐ ประจำโรงเรียนนายร้อยชั้นปฐม
เงินเดือน ๘๕ บาท.

วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๑ ประจำโรงเรียนนายร้อยชั้นปฐม
เงินเดือน ๙๐ บาท

วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๒ ประจำโรงเรียนนายร้อยชั้นปฐม
เงินเดือน ๙๕ บาท.

วันที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๒ ได้รับพระราชทานยศ เป็น
นายร้อยโท

วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๓ ประจำโรงเรียนนายร้อยชั้นปฐม
เงินเดือน ๑๐๕ บาท

วันที่ ๑๓ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๔ ประจำโรงเรียนนายร้อยชั้นมัธยม
เงินเดือน ๑๐๕ บาท.

วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๕ ประจำโรงเรียนนายร้อยชั้นมัธยม
เงินเดือน ๑๑๕ บาท.

วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๖๗ เป็นครูประจำกรมยุทธศึกษา
ทหารบก เงินเดือน ๑๑๕ บาท.

วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๖๘ ได้รับพระราชทานเหรียญบรม
ราชากิเชก

วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๘ เป็นครูประจำกรมยุทธศึกษาทหาร
บก เงินเดือน ๑๓๕ บาท.

วันที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๘ ได้รับพระราชทานยศ เป็น
นายร้อยเอก

วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๐ เป็นครูประจำกรมยุทธศึกษาทหาร
บก เงินเดือน ๑๔๕ บาท

วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๑ เป็นอาจารย์วิชาทหารกรมยุทธศึกษา
ทหารบก เงินเดือน ๑๕๕ บาท.

วันที่ ๑๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๑ ได้รับพระราชทานสัญญาบัตร
เป็นหลวงชำนาญยุทธศิลป์

วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๒ เป็นอาจารย์วิชาทหารกรมยุทธ
ศึกษาทหารบก เงินเดือน ๑๖๐ บาท

วันที่ ๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๒ ได้รับพระราชทานเหรียญ
จักรมาลา และเบญจมาภรณ์ (บ.ม.)

วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๓ เป็นอาจารย์วิชาทหารกรมยุทธ
ศึกษาทหารบก เงินเดือน ๑๘๐ บาท

วันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๓ ได้รับพระราชทานยศเป็น
นายพันตรี

วันที่ ๒๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๔ ได้รับพระราชทานเหรียญตระกูล
งานฉลองพระนครและตริตาภรณ์ช้างเผือก (ต.ช.)

วันที่ ๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๕ ได้รับพระราชทาน จตุรภรณ์
มงกุฎ (จ.ม.)

วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๖ เป็นผู้บังคับกองพันทหารราบที่ ๓
เงินเดือน ๑๕๐ บาท

พ.ศ. ๒๔๗๖ ทางรัฐบาลได้ส่งท่านไปดำรงตำแหน่งทหาร ณ ประเทศ
ญี่ปุ่นเป็นเวลาประมาณ ๔ เดือน

วันที่ ๗ มกราคม พ.ศ. ๒๔๗๗ เป็นผู้บังคับการมณฑลทหารบก
ที่ ๑ เงินเดือน ๓๒๐ บาท

วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๗ ได้รับพระราชทานยศเป็นนาย
พันโท

วันที่ ๒๑ กันยายน พ.ศ. ๒๔๗๗ ได้รับพระราชทานเหรียญพิทักษ์
วีรกรรมนุญ

วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๘ ดำรงตำแหน่งเดิม เงินเดือน
๔๐๐ บาท

วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๘ ดำรงตำแหน่งเดิม แต่ได้รับ
พระราชทานยศเป็น นายพันเอก เงินเดือน ๔๕๐ บาท

วันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๐ ได้รับพระราชทานทวีติยาภรณ์
ช้างเผือก (ท.ช.)

วันที่ ๑๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๑ ประจำกรมเสนาธิการทหารบก
เงินเดือนคงเดิม

วันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๑ ออกจากประจำการ เป็น
นายทหารกองหนุนไม่มียศ สังกัดกองบัญชาการทหารบกกรุงเทพ ฯ

วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๔๘๕ เป็นนายทหารนอกประจำการรับบำนาญ
สังกัดจังหวัดทหารบกกรุงเทพ ฯ

วันที่ ๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ ได้รับพระราชนิพนธ์ เป็น
นายพลตรี

เกี่ยวข้องกับการเมือง

ท่านเป็นผู้ที่กว้างขวางในราชการทหาร และประกอบกับได้
อบรมสั่งสอนบรรดานักเรียนนายร้อยทหารบกมาเป็นเวลา ๑๕ ปี จึง
ได้ร่วมงานกับคณะราษฎรเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อวันที่ ๒๔
มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ จนเป็นผลสำเร็จ และเป็นผู้อ่านประกาศแถลง
การณ์ของคณะราษฎรที่ลานพระบรมรูปทรงม้า ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๗๖
ท่านได้ร่วมในการปราบกบฏ และได้เริ่มเข้าสู่วงการเมือง โดยได้
รับแต่งตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภท ๒

วันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๘ ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรี ชงม
พระยาพหลพลพยุหเสนา เป็นนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น

วันที่ ๑๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีช่วย
ว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ และดำรงตำแหน่งอยู่ ๓ สมัย จึงได้
ลาออกตามวิถีทางรัฐธรรมนูญ

หลังจากนั้น ทางรัฐบาลไทยได้ส่งท่านไปทำงานด้านการศึกษา ณ
ประเทศอังกฤษ ๑ ปี แต่เมื่อได้ไปทำงานเพียง ๕ เดือนเท่านั้น ก็ถูกเรียก
ตัวกลับ เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๑ และหมดอิสรภาพโดย
ถูกกล่าวหาทางคดีการเมือง ต้องถูกปลดออกจากตำแหน่งราชการ ถูก
ถอดจากยศ และถูกเรียกเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับพระราชทาน
คืน ในฐานะมีความผิดทางการเมือง ศาลพิเศษพิพากษาให้ประหาร
ชีวิต แต่เพราะได้เคยทำประโยชน์ให้แก่ชาติบ้านเมืองมา จึงให้เพียง
แต่จำคุกตลอดชีวิต ต่อมาได้รับพระราชทานอภัยโทษ ตามพระราช
บัญญัติพระราชทานอภัยโทษนักโทษการเมือง รวมเวลาที่ต้องโทษ ๕ ปี
๗ เดือน ท่านจึงได้กลับมาสู่อิสรภาพ เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ.
๒๔๘๗ ได้รับพระราชทานยศบรรดาศักดิ์ และเครื่องราชอิสริยาภรณ์

ด้านครอบครัว

ท่านได้แต่งงานกับ นางชานาญยุทธศิลป์ (ชุ่ม สุนทรมาลัย)
บุตรสาวของนายเข้ม และ นางรว สุนทรมาลัย เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม
พ.ศ. ๒๔๖๕ มีบุตรธิดารวม ๔ คน คือ

[๗]

๑. ร.ต.ต. สุขจ รมยะนนท์
๒. ร.ท. อชฌา รมยะนนท์
๓. น.ส. วัชร รมยะนนท์
๔. นายเชตศักดิ์ รมยะนนท์

ชีวิตวัยปลาย

เมื่อท่านพ้นจากคดีแล้ว ในกลางปี พ.ศ. ๒๔๘๘ ได้รับตำแหน่ง
ผู้จัดการใหญ่สำนักงานกลางบริษัทจังหวัด และหลังจากนั้น เมื่อ
วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๙๑ ได้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการยาสูบ
กระทรวงการคลัง

เนื่องจากชีวิตของท่าน ต้องตรากตรำและทำงานหนักตลอดมา
จึงเป็นเหตุให้สุขภาพของท่านทรุดโทรมลงอย่างรวดเร็ว และถึงแก่
กรรมด้วยโรคหัวใจวาย ในขณะที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงงาน
ยาสูบ เมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๕ เวลา ๑๕.๕๐ นาฬิกา
ณ บ้านเลขที่ ๒๖/๑ ถนนพหลโยธิน.

ประวัติสังเขปของโรงงานยาสูบ

โรงงานยาสูบก่อตั้งกำเนิดปฏิสนธิขึ้นเมื่อรัฐบาลรับซื้อโรงงานมวน
บุหรืจากห้างหุ้นส่วนบุรพายาสูบ เมื่อวันที่ ๑๕ เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๒
โดยมอบให้กองการยาสูบ กรมสรรพสามิต เป็นผู้ดำเนินงาน ในขั้นต้น
ต้องใช้เวลาซ่อมแซมกันอยู่เป็นพิเศษ จึงเริ่มผลิตบุหรืได้ เพราะเครื่องจักร
ส่วนมากชำรุดทรุดโทรมมาก ใน พ.ศ. ๒๔๘๔ รัฐบาลได้รับซื้อโรงงาน
ผลิตบุหรืของบริษัททวงฮกและเฮาสววงเป็นกรรมสิทธิ์เพิ่มขึ้นอีก ๒ แห่ง
จัดซ่อมเครื่องมวนและเครื่องจักรอื่นๆ สมทบกับโรงงานเดิม บุหรืของ
โรงงานยาสูบขณะนั้นยังไม่แพร่หลายนัก เพราะเพิ่งเริ่มกิจการประการ
หนึ่ง กับทั้งประชาชนนิยมสูบบุหรืของบริษัทยาสูบอังกฤษอเมริกัน
(บี.เอ.ที.) ซึ่งมีชื่อเสียงอยู่ก่อนแล้วอีกประการหนึ่ง ในขณะที่โรงงาน
ยาสูบกำลังพยายามขยายตลาดการค้าบุหรือยู่นี้ ก็พอดีเกิดสงครามโลก
ครั้งที่ ๒ บริษัท บี.เอ.ที. ในประเทศไทยต้องประสบกับปัญหายุ่งยาก
อันเนื่องมาจากสงคราม และประสงค์จะขายกิจการให้รัฐบาลไทย
รัฐบาลจึงได้มอบให้กรมสรรพสามิตติดต่อรับโอนกรรมสิทธิ์ทันที เมื่อ
วันที่ ๑ กันยายน ๒๔๘๔ และโรงงานยาสูบได้ทำสัญญาว่าจ้างให้พนักงาน
งานของบริษัท บี.เอ.ที. เดิม ร่วมปฏิบัติงานในความควบคุมของกรม
สรรพสามิตด้วย นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา โรงงานผลิตบุหรืทุกแห่ง
ในประเทศไทยก็เป็นของรัฐบาล และรัฐบาลได้ประกาศใช้พระราช

บัญญัติยาสูบพหุศักราช ๒๔๘๖ ผลขาดการห้ามหรือกาเรตแต่ผู้เดียว
 การดำเนินกิจการยาสูบขณะนั้น เป็นเรื่องยุ่งยากลำบากมาก คงได้
 กล่าวมาแล้วว่า อุตสาหกรรมยาสูบของรัฐบาลเริ่มขึ้นด้วยการรับซื้อโรง
 งานของเอกชนซึ่งรวมทั้งของบริษัท บี.เอ.ที. เครื่องจักรเครื่องมือส่วน
 อยู่ในสภาพชำรุดทรุดโทรม และใช้งานไม่สะดวกทั้งสิ้น ประกอบกับ
 ขณะนั้นเป็นเวลาสงครามในยุโรป ไม่อาจสั่งซื้อสินค้าใดๆ รวมทั้งเครื่อง
 จักรและเครื่องอะไหล่จากต่างประเทศ ทั้งในยุโรปหรือสหรัฐอเมริกาได้
 วัตถุดิบในการผลิต เช่นกระดาษมวน มีสารองในสต็อกพอที่จะใช้
 ต่อไปอีกไม่กี่เดือน สำหรับใบยาสูบขาดแคลนเช่นเดียวกัน ถึงแม้ขณะนั้น
 โรงงานยาสูบจะทำไร่และผลิตใบยาได้เองบ้างแล้ว ก็ยังไม่เพียงพอและ
 เพื่อให้ผู้สูบเชือดอและไว้ใจในงานผลิตบุหรี่ของโรงงานยาสูบ จำเป็น
 ต้องใช้ ใบยานอกผสมให้รสบุหรี่คงเดิมเหมือนของ บริษัท บี.เอ.ที. แต่
 ไม่มีใบยาต่างประเทศจะนำเข้ามาได้ ในระยะต่อมา ใบยาเวอร์จิเนีย
 ที่ปลูกเองซึ่งนำจากเชียงใหม่มา กรุงเทพฯ ต้องใส่แพลงมาเป็นเดือนๆ
 จึงจะถึง ทำให้การผลิตบุหรี่ต้องชะงักลงในบางขณะ

เมื่อสงครามในเอเชียอุบัติขึ้น นอกจากวัตถุดิบที่ตลอดจนใบ
 ยาไม่มีสารองไม่พอใช้แล้ว ความเข้าใจผิดของกองทัพญี่ปุ่นที่ว่า โรงงาน
 ยาสูบยังคงเป็นของ บริษัท บี.เอ.ที. โรงงานยาสูบต้องถูกยึดครองและ
 งดการผลิตหลายวัน เจ้าหน้าที่บริหารงานของบริษัท บี.เอ.ที. ซึ่งเป็น
 ขนชาติญี่ปุ่นก็ถูกขังขังไปบ้างก็ถูกกักขังไว้ โรงงานยาสูบต้อง
 ว่างเต็นเจอร์จาแสดงหลักฐานอยู่หลายวันว่าเป็น โรงงาน ยาสูบของ รัฐบาล
 ไทย จึงได้กลับมาผลิตใหม่ด้วยพนักงานคนไทยล้วนตามลำพังใน

ขณะทขาดเครื่องอุปกรณ์และความชำนาญ ได้โยกย้ายเครื่องจักรเครื่อง
 มวนออกไปตั้ง ณ ที่แห่งใหม่ให้กระจายออกไป เพื่อหลีกเลี่ยงความเสีย
 หาย ถ้าทำได้ครบทุกทางอากาศแล้ว โรงงานแห่งนี้ก็จะยังคงผลิต
 บุหรี่ออกจำหน่ายได้ อย่างไรก็ตามในระยะสงครามนี้โรงงานยาสูบยัง
 สามารถทรงตัวผลิตบุหรี่ออกจำหน่ายได้ แม้เป็นจำนวนเล็กน้อย ก็ยัง
 พะยุงงานอุตสาหกรรมไว้ตลอดมา

หลังจากที่อุตสาหกรรมยาสูบต้องเผชิญกับอุปสรรคอย่างมากมาย
 และความเสื่อมโทรมได้บังเกิดจนทั่วไป ทั้งในด้านไร่ ด้านโรงงานและ
 การขาย เมื่อสงครามสิ้นสุดลง โรงงานยาสูบก็ได้เริ่มบูรณะและหาทาง
 แก้ไข ในวาระแรกได้ติดต่อกับบริษัท บี.เอ.ที. ค้นหาโอกาสอำนวย
 และแจ้งความประสงค์ที่จะดำเนินกิจการตามเงื่อนไขแห่ง สัญญาซื้อขาย
 ซึ่งได้กระทำไว้ในปี พ.ศ. ๒๔๘๔ เหตุที่โรงงานยาสูบกลับทำสัญญาให้
 บริษัท บี.เอ.ที. เขาร่วมงานอีกครั้งหนึ่งก็เพราะเห็นว่า พนักงานส่วนมาก
 ของตนยังไม่มีคุณสมบัติชัดเจนกับงานยาสูบ จึงให้บริษัท บี.เอ.ที. เป็น
 ผู้ฝึก กับทางการจัดหาขอใบยาและอุปกรณ์การผลิตจะสะดวกขึ้น เพราะ
 วัตถุดิบ เครื่องมือและเครื่องใช้ในการประกอบอุตสาหกรรมประเภทนี้
 อยู่ในมือและความควบคุมของบริษัท บี.เอ.ที. เป็นส่วนมาก ถ้าโรงงาน
 ยาสูบไม่ได้รับความร่วมมือแล้ว อาจถูกบงกชบังคับในเรื่องเหล่านี้ และ
 คงไม่สามารถดำเนินงานต่อไปได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในระยะเวลา ๓
 ปีหลังสงครามซึ่งวัตถุดิบจะยังคงขาดแคลนอยู่ โรงงานยาสูบไม่
 สามารถติดต่อกับบริษัทอื่นใดได้ ด้วยเหตุนี้จึงได้เจรจากกลงให้บริษัท
 บี.เอ.ที. เข้ามาดำเนินกิจการร่วมกับโรงงานยาสูบอีกครั้งหนึ่ง ตั้งแต่วัน

ที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๕ เป็นต้นไป ในเดือนเมษายนพนักงานของ
บริษัทจึงเริ่มเข้ามาทำงานกับเจ้าหน้าที่ของโรงงานยาสูบ ร่วมปรับปรุง
แก้ไขระเบียบและวิธีการบางอย่าง ในคราวพนักงานยาสูบได้รับการ
ฝึกฝนใหม่สมรรถภาพ รุ้จักหน้าที่และความรับผิดชอบในงานของตน
รุ้จักวินิจฉัยปัญหาที่เกิดขึ้น และปฏิบัติงานกันอย่างเต็มความสามารถ
จนเป็นผลให้โรงงานยาสูบกลับฟื้นตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว

ถึงแม้การร่วมปฏิบัติงานกับเจ้าหน้าที่ของบริษัท บ.เอ.ท. จะทำ
ให้ผลงานดีเด่นขึ้นก็ตาม แต่โรงงานยาสูบต้องเสียผลประโยชน์ตามข้อ
เสนอเรียกร้องจากบริษัทบ.หน่งฯ มิใช่น้อย หลังจากการประชุมเจรจาต่อ
รองผลประโยชน์ระหว่างโรงงานยาสูบกับบริษัท บ.เอ.ท. ไม่เป็นผลตกลง
กัน บริษัท บ.เอ.ท. ได้ถอนเจ้าหน้าที่ของตนไป สัญญานเป็นอันล้มเลิก
เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๒ นับแต่นั้นมา อุตสาหกรรมยาสูบได้
เจริญรุ่งเรืองขึ้นด้วยความสามารถของพนักงานยาสูบไทยล้วน ซึ่งได้เข้า
บริหารงานโดยตลอด ภายใต้การนำของ พลตรี หลวงชำนาญยุทธศิลป์
ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการยาสูบ ตั้งแต่ปี ๒๔๘๑ โดยมีนโยบายที่
จะบำรุงชาวไร่ ใหม้อาชีพเป็นหลักฐานและมีรายได้สูง ทำการค้นคว้า
และส่งเสริมการปลูกยาสูบพันธุ์ เวอร์รี่เนย์ให้ได้คุณภาพ หัดเทียม ใบยา
อเมริกัน ปรับปรุงการผลิตบุหรุใหม่คุณภาพดี และทวีปริมาณการ
จำหน่ายบุหรุรชกาเรตทั้งในและนอกประเทศให้มากยิ่งขึ้น

การดำเนินงานขั้นแรก คือการจัดหาสถานที่ทำการให้กว้างขวาง
ขณะนั้นกองผู้อำนวยการตั้งอยู่ ณ ตึกทหารของพายวทยาาสตร์ปัจจุบัน

ที่สะพานเหลือง ซึ่งคับแคบจึงไปเช่าตึกหลังหนึ่งซึ่งใหญ่กว่าเดิมที่
 ประตูน้า และตัดแปลงให้เหมาะกับการปฏิบัติงานได้สะดวก ได้ย้าย
 งานด้านธุรการไปอยู่ ณ ที่นั้น เพื่อให้การติดต่อสั่งงานดำเนินไปได้
 รวดเร็ว เมื่อได้จัดหาสถานที่สำหรับปฏิบัติงานได้เรียบร้อยแล้ว โรง
 งานยาสูบจึงเริ่มพิจารณาแก้ไขข้อตำหน่งานและปัญหาต่าง ๆ ทั้งในเรื่อง
 การผลิตใบยาและผลิตภัณฑ์ และปัญหาอื่น ๆ ที่จะมผลสะท้อนถึงส่วนได้
 และเสียของอุตสาหกรรมยาสูบต่อไป

การผลิตบุหรี่ของโรงงานยาสูบใน พ.ศ. ๒๔๕๐ มีปริมาณยังไม่
 มากพอกับความต้องการของตลาด ใน พ.ศ. ๒๔๕๑ โรงงานยาสูบจึง
 ได้เร่งซ่อมเครื่องจักรเครื่องมวนของโรงงานสะพานเหลือง ซึ่งชำรุดอยู่
 ขณะนั้นให้เริ่มปฏิบัติเพิ่มอีกหนึ่ง ต่อจากนั้นได้ปรับปรุงโรงงาน
 แห่งเดิมที่บ้านใหม่ สั่งซื้อเครื่องจักร เครื่องมวนทันสมัยมาติดตั้งเพิ่ม
 เต็ม ติดตั้งหม้อน้ำเพิ่มโอให้พลังงาน กับทั้งเปลี่ยนนโยบายการขาย
 เพื่อกระจายบุหรี่ในท้องตลาดให้ทั่วถึง และพยายามหาวิธีให้ผลกำไร
 ส่วนใหญ่ตกอยู่กับโรงงานยาสูบ การแก้ไขการปฏิบัติงานในคราวนี้ได้
 ผลเป็นอันมาก ใน พ.ศ. ๒๔๕๑ โรงงานผลิตภัณฑ์ได้ประมาณ ๓,๐๘๓
 ล้านมวน ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๕๒ ผลิตได้ประมาณ ๔,๒๔๕ ล้านมวน
 ทำรายได้ให้โรงงานยาสูบ ๔๓๑ ล้านบาทเศษ ถึงแม้การผลิตและการจำ
 หน่ายจะเพิ่มปริมาณมากขึ้นแล้วก็ตาม โรงงานยาสูบก็มิได้หยุดยั้งที่จะ
 คิดปรับปรุงงานต่อไป จากการประชุมปรึกษาเพื่อปรับปรุงโรงงาน
 ยาสูบ ที่ประชุมเห็นพ้องต้องกันว่า อุตสาหกรรมทำบุหรณ ถ้าเพียงถึง
 ถึงผลเลิศในบั้นปลายแล้ว ควรคิดให้ละเอียดว่า ทำอย่างไรจึงจะผลิต

บุหรื ได้ถูกทดสอบและคุณภาพดีที่สุดใน วิชาต้องอาศัยหลักวิชาวิทยาศาสตร์ เขาช่วยทางด้านการผลิตใบยาและผลิตบุหรื เพราะการตรวจสอบทดลองและค้นคว้าตามหลักวิชาวิทยาศาสตร์และวิธีการสถิติ เป็นหนทางกลั่นกรองผลที่เห็นประจักษ์ในเบื้องต้น จะเป็นแนวทางเพิ่มความมั่นใจในการเปลี่ยนแปลง เลอกสรรทางที่ปฏิบัติแล้วจะเป็นประโยชน์ และหลีกเลี่ยงวิธีปฏิบัติที่จะก่อให้เกิดความเสียหาย เมื่อเห็นว่าการค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์จะเป็นประโยชน์กับกิจการยาสูบแล้ว ในปีนี้เองจึงดำริให้เริ่มงานวิทยาศาสตร์ยาสูบขึ้น ดำเนินการตรวจคุณภาพใบยา กับบุหรื และต่อมาได้ให้ตรวจคุณภาพสาระวัตถุต่าง ๆ ในการผลิตบุหรื เช่น กระดาษมวน กระดาษแก้ว เพื่อเลือกซื้อใช้แต่สิ่งที่ดีในราคาพอสมควร

ส่วนการปรับปรุงและบำรุงการเพาะปลูกต้นยาสูบตามหลักวิทยาศาสตร์ ซึ่งมุ่งหมายจะนำวิธีการไปส่งเสริมและแนะนำให้ผู้ป่่มและชาวไร่ปรับปรุงให้ใบยามีคุณภาพดีทัดเทียมใบยาอเมริกันนั้น เริ่มงานในปี พ.ศ. ๒๔๕๖ ด้วยการตั้งสถานทดลองยาสูบขึ้นที่จังหวัดเชียงใหม่เป็นแห่งแรก

นอกจากโรงงานยาสูบจะดำเนินงานด้านวิทยาศาสตร์ เพื่อปรับปรุงการผลิตใบยาและบุหรืแล้ว ในปีเดียวกันนี้ ได้ยกปัญหาค่าครองชีพและความเป็นอยู่ของพนักงานซึ่งมีเป็นจำนวนมากขึ้นพิจารณา ในระยะเวลาหลังสงคราม โรงงานยาสูบได้ตั้งแผนกส่งเสริมสวัสดิการของ

กรรมกร โดยให้ร่วมงานกับร้านค้ากลาง จัดหาสินค้าเครื่องอุปโภคบริโภค
 โภคชนงขณะนั้นหาซื้อ ยากและราคาสูงมา จำหน่ายให้กับพนักงานขายสุบ
 ครนต่อมาเมื่อจำนวนสินค้าในท้องตลาดมีมากพอ งานของแผนกนี้เขา
 ลง จึงให้ยุบเลิกเสียและภายหลังได้ตั้งฝ่ายสวัสดิการขึ้น เพื่อให้ความ
 ช่วยเหลือแก่พนักงานขายสุบ ในเรื่องความเป็นอยู่และค่าครองชีพ ช่วย
 แก้ปัญหาขัดข้องในการดำเนินชีวิตใหม่จิตใจสบายพอที่จะ ปฏิบัติงานได้
 ดี ช่วยแก้อุปสรรคต่าง ๆ เช่น การขาดแคลนเงิน ขาดที่อยู่อาศัย
 ได้ตั้งเงินทุนสงเคราะห์ เปิดโอกาสให้พนักงานที่เดือดร้อนในเรื่องการ
 เงิน ได้กู้ยืมและผ่อนใช้ จัดหาที่ดินขายให้พนักงานที่ไม่มีที่อยู่ของตน
 เองด้วยเงินผ่อน และให้กู้เงินปลูกบ้านอยู่อาศัย นอกจากนั้นยังเปลี่ยน
 สภาพร้านค้ากลางให้เป็นสโมสร เปิดบริการจำหน่ายสินค้าด้วยเงินสด
 และเงินเชื่อ ส่งเสริมการกีฬา จัดให้มีโต๊ะบิลเลียด บึงป้องกัน
 สนามแบดมินตันและเทนนิส เพื่อให้พนักงานได้หย่อนคลายอารมณ์
 หลังจากเคร่งเครียดกับงาน เพื่อกำลั้่งคมและความสามัคคีระหว่าง
 พนักงาน

พ.ศ. ๒๔๕๓ การปรับปรุงโรงงานยังคงดำเนินต่อไป เช่นต่อเติม
 อาคารโรงงานผลิตใหม่สถานทดตดงเครื่องจักรเพิ่มขึ้น สร้างโรงอบใบ
 ยา พร้อมตั้งตงเครื่องอบใหม่ ติดตงเครื่องจักรเครื่องมวนแบบทันสมัย
 ชงสั่งซอจากต่างประเทศ ในบณผลิตบุหรี่ได้ทั้งสนประมาณ ๕,๐๘๗
 ล้านมวน รายได้จากการจำหน่าย ๕๕๑ ล้านบาทเศษ ส่วนการผลิต
 ใบยาเพิ่มปริมาณขึ้น ได้ใบยาประมาณ ๖ ล้านกิโลกรัมเศษ

พ.ศ. ๒๔๕๔ ติดตั้งเครื่องจักรของโรงงานผลิตเพิ่มขึ้น เช่น เครื่องทำความชื้นให้ใบยา เครื่องตัดใบยา เครื่องมวน เครื่องบรรจุซอง และในปีได้เดินเครื่องกำเนิดไฟฟ้า จ่ายกระแสไฟให้โรงอบ และโรงงานยาสูบ ๑ ที่บ้านใหม่ ปรับปรุงงานด้านธรรมาการเพื่อช่วยงานผลิต ตั้งฝ่ายจัดซื้อและรักษาพัสดุ รวมงานแผนกพัสดุจัดซื้อจากฝ่ายบัญชีกับแผนกพัสดุและออกของต่างประเทศจากฝ่ายโรงงาน ทำหน้าที่เตรียมอุปกรณ์และวัตถุดิบบ่อนโรงงานให้ไว้รวดเร็ว จัดหาพัสดุเครื่องมือเครื่องใช้ทุกประเภทของอุตสาหกรรมยาสูบ ติดต่อสั่งซื้อของจากต่างประเทศ ออกของ เก็บและควบคุมโกดัง กับทั้งเบิกจ่ายพัสดุสิ่งของต่าง ๆ ในปีโรงงานผลิตบุหรี่ ๖,๖๘๑ ล้านมวน จำหน่ายได้ประมาณ ๗๒๗ ล้านบาท และการทำไร่ผลิตใบยาได้ประมาณ ๗ ล้านกิโลกรัม

พ.ศ. ๒๔๕๕ โรงงานยาสูบผลิตใบยาได้ ๑๐ ล้านกิโลกรัมเศษ และเพิ่มมากขึ้นในบัตต่อมา จนถึงกับต้องควบคุมและลดโควตาการผลิต เพื่อให้ได้ใบยาที่มีคุณภาพดีจริง ๆ ส่วนด้านการผลิตบรณน ในปีนี้การติดตั้งซ่อมแซมเครื่องจักรต่าง ๆ เสร็จเรียบร้อยลงเป็นส่วนมาก จึงปฏิบัติงานได้เต็มที่ และคิดประดิษฐ์เครื่องมือที่แรงขึ้นใช้เองบางชนิด แทนการสั่งจากต่างประเทศ เปลี่ยนใช้น้ำมันเชื้อเพลิงกับหม้อนาแทนการใช้ฟืน ในปี ๒๔๕๕ น ผลิตบุหรี่ได้ ๗,๔๓๐ ล้านมวน เป็นเงิน ๘๔๐ ล้านบาท

ในปีต่อมา คือ พ.ศ. ๒๔๕๖ เมื่อโรงงานยาสูบได้ขยายงานต่อไป จึงให้ย้ายสำนักงานใหญ่ไปอยู่สถานที่แห่งใหม่ที่ ตำบล คลองเตย ช่างโรง

งานยาสูบได้ขอทวงไว้ใน พ.ศ. ๒๔๕๒ เมื่อ ๖๐๐ ไร่ โดยมีนโยบาย
จะสร้างโรงงานยาสูบถาวรด้วยการก่อสร้างโกดังเป็นหลักก่อน การ
ย้ายครุงาน จึงเพียงแต่ตัดแปลงโกดังหลังหนึ่งให้พอที่จะเปิดเป็น
สถานทำการชั่วคราวได้ เพราะนอกจากจะรวมงานให้มาปฏิบัติรวม
กัน สะดวกในการติดต่อและสั่งงานแล้ว ยังตัดเสียห่วยค่าเช่าตึก
ซึ่งเขาเป็นตึกอำนวยการขณะนั้นลงอีกด้วย ส่วนสถานทำการถาวรได้
วางโครงการและทำการก่อสร้างแล้วเสร็จในปี ๒๕๐๑

ในปี ๒๔๕๖ นี้ การผลิตบุหรืได้จำนวนน้อยลง คือ ๖,๘๔๑ ล้าน
มวนเศษ ทั้งนี้เพราะรัฐบาลออกพระราชบัญญัติให้ยาสูบเป็นสินค้า
ประเภทที่จะต้องคิดเสตมป์ ก.ศ.ส. ราคาจำหน่ายจึงต้องเพิ่มขึ้นบ้าง
การเปลี่ยนแปลงราคาและวิธีจำหน่ายในบั้นจึงทำให้ขายบุหรืน้อยลง แต่
รายได้จากการจำหน่ายใน พ.ศ. ๒๔๕๖ มีประมาณ ๕๒๐ ล้านบาท

เมื่อปริมาณโกดังที่สร้างใหม่ที่โรงงานยาสูบ คลองเตย มีมากพอ
กับการเก็บพัสดุใบยา และตัดแปลงเป็นสถานทำการชั่วคราวแล้ว
ยังมีโกดังเหลือว่างอยู่อีก โรงงานยาสูบจึงขยายงานต่อไป ขณะนั้น
แม้การผลิตบุหรืของโรงงานทั้งสองแห่งจะกระทำอย่างเต็มที่แล้วก็ตาม
แต่ปริมาณความต้องการของตลาดยังคงมีอยู่มาก จึงให้ขยายงานผลิต
ขนอกแห่งหนึ่งโดยอาศัยโกดังที่ว่าง เริ่มติดตั้งเครื่องจักรเครื่องมวน
และในปีต่อมา โรงงานผลิตแห่งที่ ๓ ก็สามารถผลิตบุหรืช่วยโรงงาน
ทั้งสองแห่งได้ การเริ่มของโรงงานแห่งที่สามได้ ๒๐๘,๐๐๘.๒๖๐ มวน

นอกจากจะเพิ่มปริมาณการผลิตแล้ว ยังเพิ่มชนิดของบุหรี คือ การผลิตบุหรีกระป๋องชนิดบรรจุ ๕๐ มวน ได้ส่งขอเครื่องมือทำกระป๋อง ติดตั้งและดำเนินการทำกระป๋องบุหรีชนิดนี้เอง ใน พ.ศ. ๒๔๕๓ โรงงานผลิตบุหรีได้ ๓,๑๒๗ ล้านมวนเศษ รายได้จากการจำหน่าย ๕๒๓ ล้านบาทเศษ ใน พ.ศ. ๒๔๕๔ โรงงานผลิตทั้ง ๓ ร่วมกันผลิตได้ จำนวนประมาณ ๓,๖๗๒ ล้านมวนเศษ และฝ่ายขายทำรายได้ให้โรงงานถึง ๑,๐๑๕ ล้านบาทเศษ

ในระยะ ๒ ปีหลังนี้ โรงงานยาสูบก้าวหน้าในด้านการผลิตและการจำหน่ายไปมาก เพื่อให้การอุตสาหกรรมดำเนินไปด้วยดี สะดวกและรวดเร็ว ได้โอนงานซ่อมของทั้ง ๓ โรงงานมาตั้งเป็นฝ่าย เรียกว่า ฝ่ายช่าง ทำหน้าที่ควบคุมและซ่อมแซมเครื่องจักรเครื่องยนต์ทุกชนิด และการสร้างเครื่องมือเครื่องใช้ เช่น เครื่องมือทุ่นแรงออกด้วย จัดตั้งโรงพิมพ์ เพื่อพิมพ์เอกสาร แบบฟอร์ม ของบุหรี หรือส่งพิมพ์อื่น ๆ เช่นปฏิทิน เป็นต้น งานปรับปรุงอื่น ๆ มีการจัดรถรับส่งพนักงานตามถนนสายต่าง ๆ ทั้งเช้าและเย็น รับโอนงานขนส่งจากบริษัทผู้รับเหมาในเขตจังหวัดพระนคร ชนบุรีมาปฏิบัติเอง ให้สโมสรจัดการจำหน่ายอาหารกลางวัน เครื่องดื่ม และสินค้านานาชนิดทั้งเงินสดและเงินผ่อนแก่พนักงาน จะเห็นได้ว่า ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๑ หลังจากที่ได้ดำเนินงานตามคำฟังจากบริษัท บี.เอ.ที. เป็นต้นมา โรงงานยาสูบพยายามปรับปรุงกิจการทุกด้าน จนใน พ.ศ. ๒๔๕๕ ทำกำไรส่ง

ให้กระทรวงการคลังได้งบ ๓๐๐ ล้านบาท ทรงด้วยความอุตสาหะ
 พากเพียรและความสันทัดจัดเจนของพนักงานยาสูบโดยส่วนรวม ภายใต้
 ใต้อการปฏิบัติของพลตรี หลวงชำนาญยุทธศิลป์ ผู้อำนวยการยาสูบ
 เป็นแบบฉบับ ซึ่งท่านได้ลาบารกตราทำงานด้วยความเหนื่อยยาก
 พยายามอย่างสุดความสามารถที่จะศึกษาเข้าใจงาน รวบประเด็นและ
 ไขข้อพิพาทตัดสินใจดำเนินงานได้ถูกต้อง โรงงานยาสูบจึงได้วิวัฒนาการ
 เป็นลำดับ ในด้านการปกครอง ท่านทำด้วยความเข้มแข็งเด็ดขาด
 แต่มีความเมตตาปรานีต่อพนักงานทั่วหน้ากัน ควบคุมบังคับเตือนลงโทษ
 พนักงานที่บกพร่องกระทำความผิดและชมเชยสนับสนุนบำเหน็จเป็น
 รางวัลแก่ผู้กระทำความดีความชอบ ท่านมีทั้งพระเดชและพระคุณ

ความขยันขันแข็งและความเอาใจใส่ในงานของท่านพลตรี หลวง
 ขำนาญยุทธศิลป์ ตลอดเวลาที่เป็นผู้อำนวยการยาสูบได้ผลักดันให้
 โรงงานยาสูบรุดหน้าไป แต่ก็ทำให้สุขภาพร่างกายของท่านทรุดโทรม
 ลงซึ่งท่านเองก็มิได้ขยับย่อ แม่ท่านจะเพ่งรอฟนจากการเจ็บไข้ได้
 บวดยกจะรีบกลับมาทำงาน เช่นเช่นน้อยหลายครั้งหลายคราว ตั้งแต่
 พ.ศ. ๒๔๕๘ มาจนกระทั่งเดือนธันวาคม ๒๔๕๕ ท่านพลตรี หลวง
 ขำนาญยุทธศิลป์ ซึ่งกำลังพนจากความเจ็บป่วย ตั้งใจไว้ว่าจะมาปฏิบัติ
 งานในหน้าที่เช่นเดิมอีก แต่หัวใจท่านหยุดทำงานโดยกระทันหัน ท่าน
 มาด่วนถึงแก่กรรมเสียด้วยโรคหัวใจวายเมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๔๕๕

คำไว้อาลัย

แด่

พลตรี หลวงชำนาญยุทธศิลป์

โดยที่ข้าพเจ้าได้เคยอยู่ร่วมในวงงานกับท่านพลตรี หลวงชำนาญยุทธศิลป์มานาน ในฐานะที่ท่านเคยเป็นทั้งอาจารย์ในโรงเรียนนายร้อยทหารบก เป็นผู้บังคับบัญชามาแต่ก่อนทั้งในระหว่างรับราชการทหาร และเมื่อมาปฏิบัติงานในโรงงานยาสูบ, ข้าพเจ้าได้แลเห็นผลงานและคุณงามความดีของท่านมากมายหลายประการ แม้ว่าบัดนี้ตัวท่านจะได้อสัญชาติไปแล้วก็ตาม แต่คุณงามความดีที่ท่านทำไว้อย่างจะไม่สูญสิ้นไปด้วย และผลของงานในด้านวัตถุที่เห็นเป็นอนุสรณ์ ได้ในปัจจุบันนี้ ถอดความมานะพยายามในการที่จะรวบรวมกิจการของโรงงานยาสูบให้เจริญเป็นปกติแผ่นดินด้วยการจัดหาที่ดินเนื้อที่มากกว่า ๖๐๐ ไร่ กับการวางโครงการก่อสร้างโรงเรือนต่าง ๆ ขนถ่ายบดคล่องเตย, ถึงแม้ว่างานนี้จะยังไม่สำเร็จบริบูรณ์ตามโครงการนั้นในขณะนี้ก็จริง แต่เห็นว่ากิจการได้ดำเนินไปเป็นขั้น ๆ ตามลำดับ เป็นทิศทางที่ได้ว่าจะสำเร็จเรียบร้อยตามความนึกคิดในอนาคตอันใกล้

ชีวิตในเบื้องต้นของท่านพลตรี หลวงชำนาญยุทธศิลป์ นับตั้งแต่ได้สำเร็จจากโรงเรียนนายร้อยทหารบก เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๗ เข้าประจำกรมทหารราบที่ ๑๑ รักษาพระองค์ จนกระทั่งถึงเวลาย้ายมาประจำโรง

เรียนนายร้อย ในตำแหน่งผู้บังคับหมวด เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๐ จนถึงปี พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นเวลาประมาณ ๑๕ ปี โดยระยะหลังนี้ได้ดำรงตำแหน่ง อาจารย์ของโรงเรียนนายร้อย ท่านก็ได้ทุ่มเทกำลังกายและความคิดในการถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่นักเรียนอย่างไม่รู้จักเบื่อหน่าย มีความซื่อสัตย์สุจริต เกรงครัตตอระเบียบวินัย เป็นทรกใครนบถอแก้บรรดา นักเรียนและนายทหาร ตลอดจนผู้บังคับบัญชาแทบทุกคน ในขณะที่ข้าพเจ้ายังเป็นนักเรียนนายร้อยทหารบกนั้นรู้สึกวานามผู้บังคับหมวดคนหนึ่ง คือ ร้อยโท เชย รมยะนนทน เป็นที่ตรงใจแก่นักเรียนนายร้อยชุดข้าพเจ้าเป็นอย่างมาก พวกเรานิยมชมชื่นต่อผู้บังคับหมวดผู้นั้น นับตั้งแต่การแต่งกาย การวางตัวท่าทาง ตลอดจนการพูดจา เรามักจะคอยสังเกตเอาเป็นตัวอย่างและจดจำไว้เสมอ ความที่ร้อยโท เชย รมยะนนทน เป็นผู้ที่ได้รับพรจากสวรรค์ มีไหวพริบในการพูดจาวิสาสะ มีปฏิภาณในการโต้ตอบ ในคราวที่พระมหาธีรราชเจ้า รัชกาลที่ ๖ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชนิพนธ์บทละครพูด เรื่อง "คดีสำคัญ" มาเพื่อให้คณะครู อาจารย์ ของโรงเรียนเล่นถวายในงานโรงเรียนครั้งแรก ในการเลือกตัวละครครั้งแรก คณะกรรมการที่ได้รับมอบหมายพระราชนิพนธ์อาจได้เห็นบุคลลักษณะของร้อยโทเชย ในความเป็นผู้คล่องแคล่วด้วยประการทั้งปวงตั้งกล่าวแล้วก็เป็นได้ จึงได้มอบให้รับหน้าที่เป็น "นายเฉลียว ฉลาดพูด" ทนายความซึ่งเป็นละครตัวสำคัญคนหนึ่งในเรื่องนั้น นักเขียนเครื่องชไฟเห็นถึงลักษณะของผู้นั้นจะเป็นคนสำคัญต่อมาได้อีกประการหนึ่ง

ในการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ท่าน
 ได้รับความไว้วางใจจากบุคคลชนผู้นำในขณะนั้นให้เป็นผู้ร่วมด้วยผู้หนึ่ง
 ในฐานะเป็นบุคคลชนผู้ใหญ่ และได้รับแต่งตั้งให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทน
 ราษฎร เป็นอัยการศาลพิเศษ ต่อมาในเดือนสิงหาคม ๒๔๗๘ ท่าน
 จึงได้รับเลือกให้เข้าร่วมในคณะรัฐบาลในตำแหน่งรัฐมนตรี, กิจการงาน
 ในหน้าที่ในระยะต่อมาจนตลอดชีวิตของท่าน ต้องลำบากตรากตรำ
 อย่างยิ่งยวด ถึงกับในสมัยหนึ่งระหว่างทมิฬฤกษ์ทางการเมืองเมื่อ
 ปี พ.ศ. ๒๔๘๑ ก็ต้องตกเป็นผู้รับชะตากรรมไปด้วยผู้หนึ่ง เนื่องจากเกิด
 มีความคิดเห็นขัดแย้งกันระหว่างบุคคลชนผู้นำของประเทศในสมัยนั้น
 และต้องรับกรรมอนันต์อยู่ถึง ๖ ปี จึงได้รับอสรภาพ และได้รับ
 พระราชทานยศกับราชอิสริยาภรณ์กลับคืน

ด้วยความ ขยันหมั่นเพียร และด้วยคุณงาม ความดี ที่เคยมี อยู่ใน
 อดีตตั้งแต่สมัยที่ยังเป็นอาจารย์ ในโรงเรียนนายร้อยทหารบก ตลอดมา
 จนใน สมัยที่ เคยอยู่ในวงการ เมือง ประกอบกับ เคยดำรง ตำแหน่ง
 รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเศรษฐกิจมาแล้วหลายปี เมื่อราวกลางปี
 พ.ศ. ๒๔๘๘ ท่านจึงได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้จัดการใหญ่ สำนัก
 งานกลางบริษัทจังหวัด และต่อมา ได้รับแต่งตั้ง ให้มาดำรง ตำแหน่ง
 ผู้อำนวยการยาสูบ เมื่อต้นปี ๒๔๙๑ ซึ่งเป็นเวลาตำแหน่งสุดท้ายในชีวิต
 ของท่าน

ในระยะที่ท่านพลตรี หลวงชำนาญยุทธศิลป์ ได้เข้ามาบริหาร
 งานโรงงานยาสูบใหม่ ๆ นั้น เป็นเวลาที่โรงงานยาสูบอยู่ในภาวะยุ่งยาก
 หลายสิ่งหลายอย่าง อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากสงครามโลกครั้งที่ ๒
 โรงงานยาสูบขาดทั้งวัตถุดิบทั้งไปยาซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการ
 ผลิตบุหรี่ และในระยะก่อนหน้าที่คุณหลวงชำนาญยุทธศิลป์จะเข้ารับงาน
 ไม่นานนัก คือในระยะเวลาที่สงครามโลกยุติลงใหม่ ๆ บริษัท บี.เอ.ที.
 ซึ่งเคยเป็นผู้ผลิตบุหรี่รายใหญ่ในประเทศไทย ได้ติดต่อขายสิ่งของ
 เครื่องมือ เครื่องใช้ รวมทั้งการจัดหาไปยาให้แก่โรงงานพร้อมกับจัดส่ง
 เจ้าหน้าที่ของบริษัท ฯ ซึ่งเป็นคนต่างประเทศเข้ามาช่วยเหลืองานหลาย
 คนด้วยกัน, กิจการในระยะ ๒ - ๓ ปีต่อมาก็ค่อย ๆ รอพบกระเตื้อง
 ชนบ้าง แต่โรงงานยาสูบเปรียบเหมือนคนไข้หนักระหว่างสงคราม
 เพิ่งจะมีอาการดีขึ้นบ้างเท่านั้นและยังกระปรกกระเปรายอยู่ในระยะนี้เอง
 ได้เกิด มหันตภัยขัดแย้งกันขึ้น ระหว่างเจ้าหน้าที่ของโรงงานยาสูบกับเจ้า
 หน้าที่ชาวต่างประเทศของบริษัท บี.เอ.ที. ในตอนต้นปี พ.ศ. ๒๔๙๒
 เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ในการบริหารงาน, ข้อตกลงใจอันเด็ดเดี่ยว
 ของท่านพลตรี หลวงชำนาญยุทธศิลป์ ที่ไม่ยินยอมให้เจ้าหน้าที่
 บี.เอ.ที. ได้รับสิทธิในการบริหารงานในโรงงานยาสูบมากกว่าที่ควร
 เหนือและความเชื่อมั่นของท่านในข้อที่ว่าพนักงานคนไทยเราต้องดำเนิน
 งานยาสูบให้เจริญก้าวหน้าไปได้ไม่แพ้ฝรั่งหรือดีกว่า ท่านจึงได้ยื่นหยุด
 ไม่ยินยอมต่อขอเรียกร้องของบริษัท ฯ ซึ่งบริษัท ฯ ก็ได้ถอนเจ้าหน้าที่

ที่ส่งมากลับไประหว่างเดือนเมษายน ๒๔๕๒ ความดำริทั้งสองประการนี้ นับว่าเป็นวาระกรรมของท่านชนหนังกว้างได้ เพราะเป็นการเสียอยู่ไม่น้อยในขณะนั้นดังกล่าวแล้วว่า โรงงานยาสูบยังอยู่ในฐานะคนพินใจ แต่ก็เป็นการศึกษาที่ถูกต้องด้วยการมองเห็นการไกลเป็นการแน่นอน โดยขณะนั้นโรงงานยาสูบอยู่ในความเฟื่องเลี้ยงของบุคคลเป็นส่วนมาก ว่า โรงงานยาสูบจะพาตัวเองไปได้ไกลเพียงไร, นกอาจเป็นสาเหตุอย่างหนึ่งที่ทำให้ท่านมานะพยายามยิ่งชนทุกวิถีทางที่จะบุกเบิกเสริมสร้างกิจการยาสูบทั้งในด้านการผลิต การจำหน่าย และสมรรถภาพของพนักงาน ในบังคับบัญชา บัดนี้ผลงานที่ท่านตั้งใจไว้นั้นได้ลุล่วงมากแล้ว โรงงานยาสูบสามารถส่งรายได้ให้แก่รัฐท่วมากยิ่งชนทุก ๆ ปี

ความมุ่งหมายของท่านพลตรี หลวงชำนาญยุทธศิลป์ ในการจัดสร้างโรงงานยาสูบชนทุกคลองเตย ก็เพื่อประสงค์จะให้บริเวณนี้เป็นเมืองยาสูบที่แท้จริงแห่งหนึ่ง มีโรงงานผลิตบุหร, โรงงานช่างกล, โรงพิมพ์, โรงอบใบยา, คลังเก็บสินค้า, โรงเรียน, โรงพยาบาล, ตึกททำการคนควาวิจัยงานต่าง ๆ ของยาสูบ, และตึกอำนวยการพร้อมด้วยเครื่องมือเครื่องใช้ทันสมัยอย่างครบถ้วน แต่เป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่งที่ท่านไม่มีโอกาสได้แลเห็นผลสำเร็จตามที่ท่านตั้งใจไว้ และได้สนชวตไปเสียก่อน แต่โครงการของท่านที่วางไว้จะไม่สิ่งใดเปลี่ยนแปลง จะยังคงดำเนินต่อไปตามโครงการนั้น จนกว่าจะลุล่วงเรียบร้อยไปตามที่ท่านเคยดำริไว้

[๒๔]

ความตายเบนอนิจจังนนแน่นอนแล้ว แต่ทว่าเมื่อเราต้องสูญเสียผู้ทมกคุณความดีไป ก็ยากที่จะระงับความเศร้าสลดใจไว้ได้ และยิ่งบุคคลอย่างท่านพลตรี หลวงชำนาญยุทธศิลป์ หตองจากไปเป็นผู้ที่ยังมีคุณประโยชน์ได้อีกมาก ต้องมาสนอายุขัยเสียเพียงแค่นกียงเพิ่มความอาลัยมากยิ่งจน หากแต่เป็นสงสวดวิสัยที่จะแก้ไข จึงได้แต่ขอให้ผลแห่งความดีที่ท่านได้กระทำไว้แล้วในโลกน จงดลบันดาลให้ท่านพลตรี หลวงชำนาญยุทธศิลป์ ประสบความเกษมสำราญในสัมปรายภพจงทุกประการ เทอญ.

พลตรี

ว. สงวนชาติ

(เล็ก สงวนชาติตรโกร)

๑๖ มีนาคม ๒๕๐๑

สารบัญ

- มุขบทบรรพกิจ	๑
- วรรณคดี	๕๕
- อักษรประโยค	๑๖๓
- สังโยคพิธาน	๒๑๑
- ไวยากรณ์พิจารณา	๒๓๕
- พิศาลการณ์	๒๖๓

มูถบทบรพททจ

๑ สุขุมส์ค ลุศักราช ๑๒๓๓ เอพิภะสังวัจฉระ มฤคศิรมาศ
กาพิบักษ ทุติยคณพิฒวารบริเนทกาตกำหนด พระบาทสมเด็จพระ
ปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระที่นั่ง
เก็งราชฤดี พระบรมราชวงษานวงษและขาราชการ เฝ้าเบื้องบาท
บงกชมาศโดยลำดับ พระเจ้าราชวรวงษเธอ กรมหมื่นอักษรสาสนโสภณ
ได้นำต้นฉบับแบบสอนหนังสือไทย ที่ ๑ ขอมตบทยบรรพกิจ ที่ ๒ ขอ
วาหะนตนกร ที่ ๓ ขอกัทรประโยค ที่ ๔ ขอสังโยคพิธาน ที่ ๕ ขอ
พิศาลการนต์ รวม ๕ เรื่องนชนทลเกล้าฯถวาย จึงได้มีพระบรมราช
โองการโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าราชวรวงษเธอ กรมหมื่นอักษรสาสน-
โสภณลงพิมพ์ที่โรงพิมพ์หลวง ในพระบรมมหาราชวัง ๒๐๐๐ ฉบับ

เพื่อไว้สำหรับแบบให้กลับตรศกษาเตาเรียนหนังสือไทย เป็นเครื่อง
 เรืองปัญญา ให้ได้ความฉลาดรู้ใช้อักษรและไม้เอกโท ให้ถูกถ้วนชำนาญ
 ชัดเจนกว้างขวางเป็นคุณแก่ราชการสืบไป ๗๕

๑ หลวงสารประเสริฐน้อย นามเดิม
 กิจจัดจำแนกเดิม คอตง
 ใตพร่องปราชเชษฐเสริม แชนไม้ เกอญพ้อ
 ต้นเต้นโมทง หมูไม้เอกโท

๑ ระเบิดระบอบน นามสฤศค
 มลบทบรรพกิจ ประกอบถ้อย
 สำหรับฝึกสอนศิษย์ แรกเริ่ม เรียนฤ
 จงพ้อหนน้อยน้อย เถาอ้ออ่านจำ

๑ เอกองค์ทรงภากษพน พรรณา
 พระเบิกบงกชบาน คดกลอย
 ปวงสัตว์เสพนนตรา เตอนคน
 สรวมบาทพระนนสร้อย เทรคเศียร

๑ ดวงเคี้ยวโอภาษพน พันทวา กรเฮย
 บานเบิกบงกชคลา คดกลอย
 เตอนสัตว์สร้างนตรา ใตพ้อง ถักตรเฮ
 บัวบาทเรกเศียรอย เทรคเกลาเราเกษม

๑ ประนคบทเรศเบอง
สมเด็จพระสัมพุทธ
จุฬาลลกพัศทุ
พระลวงพระลบัณ

บัวบษย
ภาคยพน
เทเวตร
โลกยแลวเลอเหลยว

๑ วาจกายจตรนอม
พระศาสคตยาจารย์
ทรงพัศพัศทุ
ไฟโรจเรองรัตนชา

นมสการ
เจตหลา
ชลจบ
แจมพนพนแสง

๑ โทพัศธรรมทอาง
นามหนงบรยค
หนงโลกตรสรงสคว
สองสงสองมคแพว

เอาอรรด มวณูเฮ
ยงแกว
ใสสราง
พางพนพนถมา

๑ สยुकแยกคไค
คคบวงเบณูจพัศมาร
โดยเสคจพระพูนาน
ลควาไลยแพรว

อษฏารย
มอดแลว
บุญบาป นนา
เพรสพรอมศุขเกษม

๑ อุดมกคโกเมศแมน
แสงเนตรสงเสนอปาน
เสาวคนชคใจบาน
บุชคไตรบรรคณแพรว

กศุมาลย
ปคปแกว
โอมฐุเทยบ ฐปนา
พรงพรอมเอณการย

๑ อำนาจอันนอบน้อม	ไตรรัตน์
สรวมสร้างสรรพพิบัติ	พิบากเสวรา
มงคลสรรพพจน์	ภคเพิ่ม ข้าเฮย
อานุภาพพระเกลยเกล้า	สับสนสังประสงค์

๑ สุกต นมัสต นมัตถ สุกตัสสะ
 ๑ นโม โพชาย สัทธ รัสค สิกขิตุม
 ๑ นโม พุทธาย สัทธ ะ

ฤ ฦา ฤ ฎา แ ใ ไ โ ใ ำ ะ

๑ นโม พุทธาย สัทธ อ อา อี อี อี อู อู

ฤ ฦา ฤ ฎา เอ แอ ไอ ใ โอ เอา อำ อะ

๑ ก ข ฃ ค ฅ ฉ ง	จ ฉ ช ซ ฌ ญ
ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ณ	ด ต ถ ท ธ น
บ ป ผ ฝ พ ฟ ภ ม	ย ร ล ว ศ ษ ส ห พ อ ฮ

๑ ตอน ก ๗ ตอน ข ๖ ตอน ฃ ๖ ตอน ค ๖ ตอน บ ๘
 ตอน ข ๑๑ รวมเป็น ๔๔ ตัวนี้เรียกว่าพยัญชนะรวมเข้ากับสระเรียกว่า
 อักษร ในอักษร ๔๔ ตัวนี้แยกออกเป็นอักษรสูง ๑๑ อักษรกลาง ๕
 อักษรต่ำ ๒๘ สามหมื่นเรียกว่าไตรยางษ์

๑ อักษรสูง ๑๑ ตัว คือ ข ฃ ฉ ฐ ถ ผ ฝ ศ ษ ส ห
 ๑ อักษรกลาง ๕ ตัว คือ ก จ ฎ ฏ ด ต บ ป อ
 ๑ อักษรต่ำ ๒๘ ตัว คือ ค ฅ ฉ ง ช ฌ ญ

ฦา ฦา ณ ท ธ น พ ฟ ภ ม ย ร ล ว พ ฮ

ไม้เอก
ไม้โท
ไม้ตรี
ไม้จัตวา
กากบาท
ตลก

วรรณยุกต์ ๑๓ กอ
สำหรับพ่นอักษร ๓ หมู่

ฝนทอง

สำหรับเขียนไว้บนพองมันและพิน พนหนักเรียก

พองมัน

๑ สำหรับเขียนไว้ต้นวรรค และต้นบท ตาโกกเรียก

วิัญชนะ

๒ สำหรับประหลังอักษร นมนางทงคูกเรียก

หันขมาฏ

๓ สำหรับฆ่าอักษรไม่อ่าน หางกระแตกเรียก

ไม้โตกู่

๔ สำหรับชกเสียงให้สั้น เลข ๘ กเรียก

นิกหิต

นฤกหิต

๐ สำหรับเขียนไว้บนสระ } ตังน } หยาตนาคางกเรียก

โคมุต

สำหรับเขียนสุดท้ายและทจบเรื่องความ

มุสิกทันต

พนหนุ

๑ สำหรับเขียน บนพน คอตงน

หางกั้งหัน

หันอากาศ

ไม้ต

๒ สำหรับพดบนคอตงน กัน
ขัน
กัน

สระเป็น
ที่ออกเสียง
สำหรับประ
กอบเข้ากับ
พยัญชนะ
๑๕ ตัว

สระ	อา	คอกากข้าง	า
สระ	อิ	คอฟน	ิ
สระ	อ	คอฟน	ุ
สระ	อ	คอฟน	ู
สระ	อ	คอฟน	ุ
สระ	อ	คอฟน	ู
สระ	อ	คอกากต้น	อ
สระ	อ	คอกากต้น	อ
สระ	เอ	คอไม้ آهنหนง	เ
สระ	แ	คอไม้ สองอัน	แ
สระ	ไ	คอไม้ ลาย	ไ
สระ	ไ	คอไม้ วน	ไ
สระ	โ	คอไม้ โ	โ
สระ	เอ	คอไม้ นากบ ลากข้าง	เ
สระ	อ	คอไม้ อก หักจุดบน ลากข้าง	อ
สระ	อะ	คอไม้ ประวัส ญชนะ นข้างหลัง	ะ

อิ อ อ อ อะ ๔ ตัว นชอศสะเสยงสน นอกจาก ๔ ตัว
ขอทมะสำเนียงยาว

ฤ ฤา ฤ ฤา ๔ ตัว กนบเข้าในสระ มาในสังสกฤษฏ เอาตัว ห
นำไม่ได้

ในวิธอักษรไทยสระ ออ ไม้มีตัวจะไข ต้องเอาตัว ออ เคียงเข้า
เหมือนอย่าง กอไม้ ก่ออิฐ ไก่กอ เป็นต้น

๑ อักษรสูง ๑๑ ตัวนั้น เอาสระประสมเข้า เอาออกเสียงตาม

สระเป็นแม่ ก กา ดังนี้

ข	ขา	ข	ข	ข	ข	ข	ข	เข	เข	ไซ	ไซ	ไซ	เขา	ขำ	ขะ
ช	ชา	ช	ช	ช	ช	ช	ช	เช	เช	ไช	ไช	ไช	เขา	ขำ	ชะ
ฌ	ฌา	ฌ	ฌ	ฌ	ฌ	ฌ	ฌ	แจ	แจ	ไจ	ไจ	ไจ	เขา	จำ	จะ
ฎ	ฎา	ฎ	ฎ	ฎ	ฎ	ฎ	ฎ	ฏ	ฏ	ไฏ	ไฏ	ไฏ	เขา	ฏำ	ฏะ
ถ	ธา	ถ	ถ	ถ	ถ	ถ	ถ	เท	เท	ไท	ไท	ไท	เขา	ทำ	ทะ
ฒ	ฒา	ฒ	ฒ	ฒ	ฒ	ฒ	ฒ	เต	เต	ไเท	ไเท	ไเท	เขา	ทมำ	ตะ
ศ	ศา	ศ	ศ	ศ	ศ	ศ	ศ	เส	เส	ไส	ไส	ไส	เขา	ศำ	สะ
ษ	ษา	ษ	ษ	ษ	ษ	ษ	ษ	เส	เส	ไส	ไส	ไส	เขา	ษำ	ษะ
ส	สา	ส	ส	ส	ส	ส	ส	เส	เส	ไส	ไส	ไส	เขา	สำ	สะ
ห	หา	ห	ห	ห	ห	ห	ห	เห	เห	ไห	ไห	ไห	เขา	หำ	หะ

๑ อักษรสูง ๑๑ ซงแจกออกเป็นแม่ ก กา นน พนด้วยไม้

ตัวหนงเป็น ๓ คำ เว้นแต่คำตาย ๔ ตัว คือ ข ฌ ฎ ฏ ขะ นอกนั้นพน

ดั่งรูปหางโค^๑ ดังนี้

๑ ข	ขา	ข	ข	ข	ข	ข	ข	เข
ข	ขา	ข	ข	ข	ข	ข	เข	
ข	ขา	ข	ข	ข	ข	ข	เข	

๑. ดั่งรูปหางโค ต้องอ่านทะมถดงดั่ง เช่น ข ข ข

แอ ไอ ใอ โอ เอ อ้า อะ
 แอ่ ไอ่ ใอ่ โอ่ เอ่ อ้า
 แอ้อ ไอ้อ ใอ้อ โอ้อ เอ้อ อ้า้อ

๑ อ ออ ออ ออ ออ ออ ออ ออ
 ออ ออ ออ ออ ออ ออ ออ ออ
 ออ ออ ออ ออ ออ ออ ออ ออ

แอ ไอ ใอ โอ เอ อ้า อะ
 แอ่ ไอ่ ใอ่ โอ่ เอ่ อ้า
 แอ้อ ไอ้อ ใอ้อ โอ้อ เอ้อ อ้า้อ

๑ อ ออ ออ ออ ออ ออ ออ ออ
 ออ ออ ออ ออ ออ ออ ออ ออ
 ออ ออ ออ ออ ออ ออ ออ ออ

แอ ไอ ใอ โอ เอ อ้า อะ
 แอ่ ไอ่ ใอ่ โอ่ เอ่ อ้า
 แอ้อ ไอ้อ ใอ้อ โอ้อ เอ้อ อ้า้อ

๑ อ ออ ออ ออ ออ ออ ออ ออ
 ออ ออ ออ ออ ออ ออ ออ ออ
 ออ ออ ออ ออ ออ ออ ออ ออ

แอ ไอ ใอ โอ เอ อ้า อะ
 แอ่ ไอ่ ใอ่ โอ่ เอ่ อ้า
 แอ้อ ไอ้อ ใอ้อ โอ้อ เอ้อ อ้า้อ

๐ ด ดา ดิ ดี ดุ ดู เด
 ดั ด่า ดิ ดึ ดุ ดู เด
 ดั ด่า ดิ ดึ ดุ ดู เด
 เด ไถ ไถ โถ เต ต้า ตะ
 เด ไถ ไถ โถ เต ต้า ตะ
 เด ไถ ไถ โถ เต ต้า ตะ

๐ พ พา พิ ปิ पु पू पे
 พั ป่า พิ ปึ पु पू पे
 พั ป่า พิ ปึ पु पू पे
 पे ไผ ไผ โผ เพา ผ่า ผะ
 पे ไผ ไผ โผ เพา ผ่า ผะ
 पे ไผ ไผ โผ เพา ผ่า ผะ

๐ ฟ فا ฟิ ฟี ฟุ ฟู เฟ
 ฟั ฟ่า ฟิ ฟึ ฟุ ฟู เฟ
 ฟั ฟ่า ฟิ ฟึ ฟุ ฟู เฟ
 เฟ ไฝ ไฝ โฝ เฝ่า ฟ้า ผะ
 เฟ ไฝ ไฝ โฝ เฝ่า ฟ้า ผะ
 เฟ ไฝ ไฝ โฝ เฝ่า ฟ้า ผะ

๐ ค กา คิ คี कु कू के
 คั ค้า คิ คึ कु คู เค
 คั ค้า คิ คึ कु คู เค

เค ไค ไค โค เคา ค้า คะ

เค' ไค' ไค' โค' เคา' ค้า'

เค'' ไค'' ไค'' โค'' เคา'' ค้า''

๐ ข ขา ข ข ข ข ข ข ข

ข' ขา' ข' ข' ข' ข' ข' ข'

ข'' ขา'' ข'' ข'' ข'' ข'' ข'' ข''

แ ข ไข ไข โข เหา ห้า ฆะ

แ' ไข' ไข' โข' เหา' ห้า'

แ'' ไข'' ไข'' โข'' เหา'' ห้า''

๐ ต ตา ต ต ต ต ต ต ต

ต' ตา' ต' ต' ต' ต' ต' ต'

ต'' ตา'' ต'' ต'' ต'' ต'' ต'' ต''

เต ไท ไท โท เตา তাঁ ๓ะ

เต' ไท' ไท' โท' เตา' তাঁ'

เต'' ไท'' ไท'' โท'' เตา'' তাঁ''

๐ ท ทา ท ท ท ท ท ท

ท' ทา' ท' ท' ท' ท' ท' ท'

ท'' ทา'' ท'' ท'' ท'' ท'' ท'' ท''

แห ไห ไห โห เหา ห้า ๓ะ

แห' ไห' ไห' โห' เหา' ห้า'

แห'' ไห'' ไห'' โห'' เหา'' ห้า''

๑ อักษรกลาง ๕ ตัวนั้น เอาศระประสมเข้าแล้วออกเสียงตาม

สรขเป็นแม่ ก กา ดงน ะ

ก	กา	กิ	กิ	กิ	กิ	กุ	กุ	เก	แก	ไก	ไก	ไก	เกา	กำเนิด	กะ
จ	จา	จิ	จิ	จิ	จิ	จุ	จุ	เจ	แจ	ใจ	ใจ	ใจ	เจา	จำเป็น	จะ
ฉ	ชา	ชิ	ชิ	ชิ	ชิ	ชู	ชู	เฌ	เฌ	ไฉ	ไฉ	ไฉ	เฌา	ฉำ	ชะ
ช	ชา	ช	ช	ช	ช	ชู	ชู	เฌ	เฌ	ไฉ	ไฉ	ไฉ	เฌา	ฉำ	ชะ
ค	คา	คี	คี	คี	คี	คู	คู	เค	แค	ไค	ไค	ไค	เคา	กำเนิด	คะ
ค	คา	ค	ค	ค	ค	คู	คู	เค	แค	ไค	ไค	ไค	เคา	กำเนิด	คะ
ข	ขา	ขิ	ขิ	ขิ	ขิ	ขุ	ขุ	เข	แฮ	ไข	ไข	ไข	เหา	จำเป็น	ขะ
ป	ปา	ปิ	ปิ	ปิ	ปิ	ปู	ปู	เป	แพ	ไพ	ไพ	ไพ	เหา	จำเป็น	ปะ
อ	อา	ออ	ออ	ออ	ออ	อุ	อุ	เอ	เเอ	ไอ	ไอ	ไอ	เอา	จำเป็น	อะ

อักษรกลาง ๕ ทแยกออกเป็นแม่ ก กา นั้น ผันด้วยไม้

๑ ๒ ๓ + ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

๑ ๒ ๓ + ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

นอกนั้นผันดงน ะ

ก	กา	กิ	กา	กา	กิ	กิ	กิ	กิ	กิ	กิ	กิ	กิ	กา	กา	กา
๑	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก
๒	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก
๓	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก
๔	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก
๕	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก

បិ បិ បិ បា បា បា បិ បិ បិ បិ បិ បិ
 បិ បិ បា បា បិ បិ បិ បិ បិ បិ

បិ បិ បិ បេ បេ បេ បេ បេ បេ បៃ បៃ បៃ
 បិ បិ បិ បេ បេ បេ បេ បៃ បៃ

បៃ បៃ បៃ បៃ បៃ បៃ បោ បោ បោ បា បា បា
 បៃ បៃ បៃ បៃ បោ បោ បា បា បា

ឆិ ឆិ ឆិ ឆា ឆា ឆា ឆិ ឆិ ឆិ ឆិ ឆិ ឆិ
 ឆិ ឆិ ឆា ឆា ឆិ ឆិ ឆិ ឆិ ឆិ ឆិ

ឆិ ឆិ ឆិ ឆេ ឆេ ឆេ ឆេ ឆេ ឆេ ឆៃ ឆៃ ឆៃ
 ឆិ ឆិ ឆិ ឆេ ឆេ ឆេ ឆេ ឆៃ ឆៃ

ឆៃ ឆៃ ឆៃ ឆៃ ឆៃ ឆៃ ឆោ ឆោ ឆោ ឆា ឆា ឆា
 ឆៃ ឆៃ ឆៃ ឆៃ ឆោ ឆោ ឆា ឆា ឆា

ឆិ ឆិ ឆិ ឆា ឆា ឆា ឆិ ឆិ ឆិ ឆិ ឆិ ឆិ
 ឆិ ឆិ ឆា ឆា ឆិ ឆិ ឆិ ឆិ ឆិ ឆិ

ឆិ ឆិ ឆិ ឆេ ឆេ ឆេ ឆេ ឆេ ឆេ ឆៃ ឆៃ ឆៃ
 ឆិ ឆិ ឆិ ឆេ ឆេ ឆេ ឆេ ឆៃ ឆៃ

ឆៃ ឆៃ ឆៃ ឆៃ ឆៃ ឆៃ ឆោ ឆោ ឆោ ឆា ឆា ឆា
 ឆៃ ឆៃ ឆៃ ឆៃ ឆោ ឆោ ឆា ឆា ឆា

ค ค ค

คา คา คา

ก ก ก

ค ค ค

๑ ค ค

คา คา

ค ค ค

ค ค ค

ค ค ค

เค เค เค

แค แค แค

ไค ไค ไค

ค ค ค

เค เค

แค แค

ไค ไค

ค ค ค

ค ค ค

เค เค เค

ค ค ค

ค ค

ค ค

เค เค

ค ค ค

ค ค ค

คา คา คา

ก ก ก

ค ค ค

๑ ค ค

คา คา

ค ค ค

ค ค ค

ค ค ค

เค เค เค

แค แค แค

ไค ไค ไค

ค ค ค

เค เค

แค แค

ไค ไค

ค ค ค

ค ค ค

เค เค เค

ค ค ค

ค ค

ค ค

เค เค

ค ค ค

บ บ บ

บา บา บา

ป ป ป

บ บ บ

๑ บ บ

บา บา

ป ป ป

บ บ บ

บ บ บ

เป เป เป

แพ แพ แพ

ไบ ไบ ไบ

บ บ บ

เป เป

แพ แพ

ไบ ไบ

บ บ บ

บ บ บ

เป เป เป

บ บ บ

บ บ

บ บ

เป เป

บ บ บ

ปี่ ปี่ ปี่ ป่า ป่า ป่า ปี่ ปี่ ปี่ ปี่ ปี่ ปี่
 ๑ ปี่ ปี่ ป่า ป่า ปี่ ปี่ ปี่ ปี่ ปี่ ปี่

ปี่ ปี่ ปี่ เป้ เป้ เป้ เป้ เป้ เป้ ปี่ ปี่ ปี่
 ปี่ ปี่ ปี่ เป้ เป้ เป้ เป้ ปี่ ปี่

ปี่ ปี่ ปี่ ปี่ ปี่ ปี่ เป้า เป้า เป้า ป่า ป่า ป่า
 ปี่ ปี่ ปี่ ปี่ เป้า เป้า ป่า ป่า ปะ

อ อ อ อ่า อ่า อ่า อ อ อ อ อ อ
 ๑ อ อ อ่า อ่า อ อ อ อ อ อ

อู อู อู เอ เอ เอ แอ แอ แอ ไอ ไอ ไอ
 อู อู อู เอ เอ แอ แอ ไอ ไอ

ไอ ไอ ไอ ไอ ไอ ไอ เอา เอา เอา อ้า อ้า อ้า
 ไอ ไอ ไอ ไอ เอา เอา อ้า อ้า อะ

๑ อักษรตัว ๒๔ ตัว เอาสระประสมเข้าแล้วออกเสียงตามสระ

แป เป็นแม่ ก กา ตังน ๗๖

ค	กา	ก	ค	ค	ค	ก	ก	เค	แค	ไค	ไค	โค	เคา	ค้ำ	คะ
ค	คา	ก	ค	ค	ค	ก	ก	เค	แค	ไค	ไค	โค	เคา	ค้ำ	คะ
ฅ	ฅา	ฅ	ฅ	ฅ	ฅ	ฅ	ฅ	ฅเ	ฅแ	ไฅ	ไฅ	โฅ	ฅเา	ฅ้ำ	ฅะ
ง	งา	ง	ง	ง	ง	ง	ง	เง	แง	โง	โง	โง	เงา	ง้ำ	งะ
ช	ชา	ช	ช	ช	ช	ช	ช	เช	แช	ไช	ไช	โช	เชา	ช้ำ	ชะ

ช	ชา	ช	ช	ช	ช	ช	ช	เช	แช	ไช	ไช	โช	ชา	ชำ	ชะ
ฉ	ฉา	ฉ	ฉ	ฉ	ฉ	ฉ	ฉ	แช	แช	ไฉ	ไฉ	โฉ	ฉา	ฉำ	ชะ
ฌ	ฌา	ฌ	ฌ	ฌ	ฌ	ฌ	ฌ	แจ	แจ	ไจ	ไจ	โจ	ฌา	ฌำ	จชะ
ฎ	ฎา	ฎ	ฎ	ฎ	ฎ	ฎ	ฎ	เจ	แจ	ไจ	ไจ	โจ	ฌา	ฌำ	จชะ
ฏ	ฏา	ฏ	ฏ	ฏ	ฏ	ฏ	ฏ	เจ	แจ	ไจ	ไจ	โจ	ฌา	ฌำ	จชะ
ฑ	ฑา	ฑ	ฑ	ฑ	ฑ	ฑ	ฑ	เจ	แจ	ไจ	ไจ	โจ	ฌา	ฌำ	จชะ
ณ	ณา	ณ	ณ	ณ	ณ	ณ	ณ	เจ	แจ	ไจ	ไจ	โจ	ฌา	ฌำ	จชะ
ด	ดา	ด	ด	ด	ด	ด	ด	เจ	แจ	ไจ	ไจ	โจ	ฌา	ฌำ	จชะ
ถ	ถา	ถ	ถ	ถ	ถ	ถ	ถ	เจ	แจ	ไจ	ไจ	โจ	ฌา	ฌำ	จชะ
ธ	ธา	ธ	ธ	ธ	ธ	ธ	ธ	เจ	แจ	ไจ	ไจ	โจ	ฌา	ฌำ	จชะ
บ	บา	บ	บ	บ	บ	บ	บ	เจ	แจ	ไจ	ไจ	โจ	ฌา	ฌำ	จชะ
ป	ปา	ป	ป	ป	ป	ป	ป	เจ	แจ	ไจ	ไจ	โจ	ฌา	ฌำ	จชะ
ผ	ผา	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	ผ	เจ	แจ	ไจ	ไจ	โจ	ฌา	ฌำ	จชะ
ฝ	ฝา	ฝ	ฝ	ฝ	ฝ	ฝ	ฝ	เจ	แจ	ไจ	ไจ	โจ	ฌา	ฌำ	จชะ
พ	พา	พ	พ	พ	พ	พ	พ	เจ	แจ	ไจ	ไจ	โจ	ฌา	ฌำ	จชะ
ฟ	ฟา	ฟ	ฟ	ฟ	ฟ	ฟ	ฟ	เจ	แจ	ไจ	ไจ	โจ	ฌา	ฌำ	จชะ
ภ	ภา	ภ	ภ	ภ	ภ	ภ	ภ	เจ	แจ	ไจ	ไจ	โจ	ฌา	ฌำ	จชะ
ม	มา	ม	ม	ม	ม	ม	ม	เจ	แจ	ไจ	ไจ	โจ	ฌา	ฌำ	จชะ
ย	ยา	ย	ย	ย	ย	ย	ย	เจ	แจ	ไจ	ไจ	โจ	ฌา	ฌำ	จชะ
ร	รา	ร	ร	ร	ร	ร	ร	เจ	แจ	ไจ	ไจ	โจ	ฌา	ฌำ	จชะ
ฤ	ฤา	ฤ	ฤ	ฤ	ฤ	ฤ	ฤ	เจ	แจ	ไจ	ไจ	โจ	ฌา	ฌำ	จชะ
ล	ลา	ล	ล	ล	ล	ล	ล	เจ	แจ	ไจ	ไจ	โจ	ฌา	ฌำ	จชะ
ฦ	ฦา	ฦ	ฦ	ฦ	ฦ	ฦ	ฦ	เจ	แจ	ไจ	ไจ	โจ	ฌา	ฌำ	จชะ
ว	วา	ว	ว	ว	ว	ว	ว	เจ	แจ	ไจ	ไจ	โจ	ฌา	ฌำ	จชะ
ศ	ศา	ศ	ศ	ศ	ศ	ศ	ศ	เจ	แจ	ไจ	ไจ	โจ	ฌา	ฌำ	จชะ
ษ	ษา	ษ	ษ	ษ	ษ	ษ	ษ	เจ	แจ	ไจ	ไจ	โจ	ฌา	ฌำ	จชะ
ส	สา	ส	ส	ส	ส	ส	ส	เจ	แจ	ไจ	ไจ	โจ	ฌา	ฌำ	จชะ
฽	฽า	฽	฽	฽	฽	฽	฽	เจ	แจ	ไจ	ไจ	โจ	ฌา	ฌำ	จชะ

๑ อภิพรวตา ๒๔ ซงแยกออกถนน เว้นแต่คำตาย ๔ ตัว คือ
 คี คี คี คะ นอกถนนผันด้วยไม้ ซอนขนดงจากอุยจร^๑ ตัวหนงเป็น ๓ คำ
 ดงน

๑ คี คี คี คี คี คี คี คี คี คี คี คี คี คี
 คี คี คี คี คี คี คี คี คี คี

แก แก ไค ไค ไค ไค ไค ไค ไค ไค ไค ไค ไค ไค
 แก ไค ไค ไค ไค ไค ไค ไค ไค

๑ คี คี คี คี คี คี คี คี คี คี คี คี คี คี
 คี คี คี คี คี คี คี คี คี คี

แก แก ไค ไค ไค ไค ไค ไค ไค ไค ไค ไค ไค ไค
 แก ไค ไค ไค ไค ไค ไค ไค ไค

๑ ม ม มา มา ม ม ม ม ม ม ม ม ม ม
 ม มา มา ม ม ม ม ม ม ม ม

เม เม ไม ไม ไม ไม ไม ไม ไม ไม ไม ไม
 เม ไม ไม ไม ไม ไม ไม ไม

๑ ง ง งา งา ง ง ง ง ง ง ง ง ง ง
 ง งา งา ง ง ง ง ง ง ง ง

แง แแง ไร่ ไร่ ไร่ ไร่ ไร่ ไร่ ไร่ ไร่ ไร่ ไร่ ไร่
 แ่ง ไร่ ไร่ ไร่ ไร่ ไร่ ไร่ ไร่

๑. ศัพท์แบบซอนข้ามเป็นนงจากอุยจร อ่านแตงน ค คี คี

៖ ប ប បា បា ប ប ប ប ប ប ប ប ប ប ប ប ប ប
 ប បា ប បា ប ប ប ប ប ប ប ប ប ប ប

បេ បេ បៃ បៃ បៃ បៃ បៃ បៃ បោ បោ ប៉ា ប៉ា បះ
 បេ បៃ បៃ បៃ បៃ បោ ប៉ា

៖ ប ប បា បា ប ប ប ប ប ប ប ប ប ប ប ប ប ប
 ប បា ប បា ប ប ប ប ប ប ប ប ប ប ប ប

បេ បេ បៃ បៃ បៃ បៃ បៃ បៃ បោ បោ ប៉ា ប៉ា បះ
 បេ បៃ បៃ បៃ បៃ បោ ប៉ា

៖ ឈ ឈ ឈា ឈា ឈ ឈ ឈ ឈ ឈ ឈ ឈ ឈ ឈ ឈ ឈ ឈ
 ឈ ឈា ឈ ឈា ឈ ឈ ឈ ឈ ឈ ឈ ឈ ឈ ឈ ឈ

ឈេ ឈេ ឈៃ ឈៃ ឈៃ ឈៃ ឈៃ ឈៃ ឈោ ឈោ ឈ៉ា ឈ៉ា ឈះ
 ឈេ ឈៃ ឈៃ ឈៃ ឈៃ ឈោ ឈ៉ា

៖ ល ល លា លា ល ល ល ល ល ល ល ល ល ល ល ល
 ល លា ល លា ល ល ល ល ល ល ល ល ល ល

លេ លេ លៃ លៃ លៃ លៃ លៃ លៃ លោ លោ ល៉ា ល៉ា លះ
 លេ លៃ លៃ លៃ លៃ លោ ល៉ា

៖ ក ក កា កា ក ក ក ក ក ក ក ក ក ក ក ក ក ក
 ក កា ក កា ក ក ក ក ក ក ក ក ក ក ក

កេ កេ កៃ កៃ កៃ កៃ កៃ កៃ កោ កោ ក៉ា ក៉ា កះ
 កេ កៃ កៃ កៃ កៃ កោ ក៉ា

๑ พ พ พา พา ป ป ป ป ป ป ป ป ป ป พุ พุ เพ เพ
พ พา พ พา

แพ แพ้ ไพ ไพ โป โป โป โป เพา เพ้า พ้า พ้า พะ
แพ้ ไพ้ ไ้ ใ้ เพ้า ฟ้า

๒ พ พ พา พา ฟ ฟ ฟ ฟ ฟ ฟ ฟ ฟ ฟ ฟ พุ พุ เพ เพ
พ พา ฟ ฟ ฟ ฟ ฟ ฟ ฟ ฟ ฟ ฟ

แพ แพ้ ไพ ไพ โป โป โป โป เพา เพ้า พ้า พ้า พะ
แพ้ ไพ้ ไ้ ใ้ เพ้า ฟ้า

๓ ก ก กา ก้า กิ กิ กิ กิ กิ กิ กิ กิ กุ กุ กุ กุ เก เก
ก ก้า กิ กิ กิ กิ กิ กิ กิ กิ

แก แก่ ไก ไก่ ไก ไก่ โก โก โก โก เกา เก้า ก้า ก้า กะ
แก้ ไก้ ใ้ ใ้ เก้า ฟ้า

๔ ม ม มา ม้า มิ มิ มิ มิ มิ มิ มิ มิ มิ มิ เม เม
ม ม้า มิ มิ มิ มิ มิ มิ มิ มิ มิ มิ

แม แม้ ไม ไม โม โม่ เมา เม้า ม้า ม้า มะ
แม้ ไม้ ใ้ ใ้ เม้า ฟ้า

๕ ย ย ยา ย้า ยิ ยิ ยิ ยิ ยิ ยิ ยิ ยิ ยุ ยุ ยุ ยุ เย เย
ย ย้า ยิ ยิ ยิ ยิ ยิ ยิ ยิ ยิ

แย แย้ โย โย โย โย โย โย ยา ยา ยา ยา ยะ
แย้ โย้ ใ้ ใ้ โย้ ฟ้า

๑ ร ร์ ราว ราว ร์ ร์ ร์ ร์ ร์ ร์ ร์ ร์ ร์ ร์ ร์ ร์
ร ร์ ราว ราว ร์ ร์ ร์ ร์ ร์ ร์ ร์ ร์ ร์ ร์ ร์ ร์

แรร แรร ไร ไร ไร ไร ไร ไร ไร ไร ไร ไร ไร ไร ไร ไร
แรร ไร ไร ไร ไร ไร ไร ไร ไร

๑ ต ฏ ฏา ฏา ฏ ฏ ฏ ฏ ฏ ฏ ฏ ฏ ฏ ฏ ฏ ฏ
ฏ ฏ ฏา ฏา ฏ ฏ ฏ ฏ ฏ ฏ ฏ ฏ ฏ ฏ ฏ ฏ

แต แต ไล ไล ไล ไล ไล ไล ไล ไล ไล ไล ไล ไล ไล ไล
แต ไล ไล ไล ไล ไล ไล ไล ไล

๑ ว วั ราว ราว วั วั วั วั วั วั วั วั วั วั วั วั
วั วั ราว ราว วั วั วั วั วั วั วั วั วั วั วั วั

แว แว ไว ไว ไว ไว ไว ไว ไว ไว ไว ไว ไว ไว ไว ไว
แว ไว ไว ไว ไว ไว ไว ไว ไว

๑ พ प् พา พา พ พ พ พ พ พ พ พ พ พ พ พ
พ พา พา พ พ พ พ พ พ พ พ พ พ พ พ

แพ แพ ไพ ไพ ไพ ไพ ไพ ไพ ไพ ไพ ไพ ไพ ไพ ไพ ไพ ไพ
แพ ไพ ไพ ไพ ไพ ไพ ไพ ไพ

๑ ฮ ฮ ฮา ฮา ฮ ฮ ฮ ฮ ฮ ฮ ฮ ฮ ฮ ฮ ฮ ฮ ฮ
ฮ ฮ ฮา ฮา ฮ ฮ ฮ ฮ ฮ ฮ ฮ ฮ ฮ ฮ ฮ ฮ ฮ

แฮ แฮ ไฮ ไฮ ไฮ ไฮ ไฮ ไฮ ไฮ ไฮ ไฮ ไฮ ไฮ ไฮ ไฮ ไฮ
แฮ ไฮ ไฮ ไฮ ไฮ ไฮ ไฮ ไฮ

๑ อนึ่งพึงให้รู้จักคำที่จะต้องใช้ไม้ม้วน โดยกำหนดไว้ ๒๐ คำ ดังนี้

๑ ใฝ่ฝัน สมใจ ให้ทาน ภายใ น ผ้าใหม่ สดใส
ใครไปมา จะใคร่ได้ ของใ ย สิ่งใด ของใ ช้ หลงใ หล
ใ สใ กลใ หึงสะใ กใ เป็นใ บ ภายใ ตใ ผู้ใ หญใ ทางใ กลใ
มิใ ชใ ดอกแถมใ บ คำใ ชใ ไม้ม้วนในจินตามณมีกำหนดว่า ๘๐ แต่
ข้าพเจ้าเห็นว่าจะไม่สิ้นเชิง ควรจะกำหนดว่าคำนอกจากที่บังคับไม้ม้วน
๒๐ แล้ว ก็ควรใช้ไม้ม้วนสิ้น ๗๕

๑ อักษรคำตายใน แม่ ก กา ทั้ง ๓ หมู่ ซึ่งแจกออกตัวละ ๔ คำนั้น
ถึงผันด้วยไม้เอกโทไม้ไต่ ก็แต่สำเนียงเบาหนัก เบา ตามอักษร
คำตาย อักษรสูง อักษรกลาง เสียงต่ำลงคือ ข ฃ ช ฅ ฆ ฌ ฎ ฎ ฏ ฐ
คำตาย อักษรต่ำเสียงสูงขน คือ ค ฅ ฌ ฎ ฎ ฏ ฐ เป็นคตินทุกตัวทั้ง ๓ หมู่
พึงสังเกตดูก็จะรู้ว่า เสียงแปลกกันตจจากเหล่านี้ จักขุ ฝุค ฆะชะ
เจ้าคะ บวมดู นุ่นในกระช ดาบฉะ น้าชะ ฤทธิ น้ากะท วัตถุ
ดาประทุ สะมะณะ ตังกะทะ หน่อผลิ ผลัดใบผลิ ไม้พ ไม้พ ไม้พ ไม้พ
ได้ฟังพะ ฟ้ามฝุ ฟุพะ ว่าแล้วสิ อย่างนั้นสิ บ้อสระ แป๊ะชะ ๗๕

๑ ถึงอักษรตาทตัวสูง กลาง นานา กิมสำเนียงหนักเบา ดูจ
คำว่า หง่าหงะ เงอะงะ เป็นคำหนัก ชาญชาน เต่าตนุ พิศณ ช่าง
สนะ ช่วยบุนะ สมุห์ โกรธมุ อ่อนหย เซอลนยุ คำวิห ช่างริ
บางบำหร กินยาร คำประระ ตองชาระ เป็นไขหละ ตองเลยละ
คำเขนนมมากชกมาไว้แต่พอเบาหลังเกิดเท่านั้น ๗๕

๑ อักษร ๓ หมู่แจกแม่ ก กา ทงวชนด้วยไม้ จบแต่เท่านั้น ๗๕

๑ ข้าเฝ้าเหล่าเสนา หนีไปหากाराไกล ชบาตำไป ไม่มีใคร
ในธานี

๑ ฉบับ ๑๖ ๑ พระไชยสุริยาภมร์ พาพระมะเหยี่ มาทีในลำสำเภ
๑ เข้าปลาทาไปไม่เบา นารทเขาว ก็เอาไปในเกตรา ๑ เก้าแก้ว
เซาแม่แซ่มา เสนเสนา ก็มาในลำสำเภ ๑ ต้ม้ำพัดไปใส่เสา
วายพยพลา สำเภาก็ใช้ไปไป ๑ เกตราในน้ำไหล คั้นเข้า
เปล้าใจ ที่ในมหาวาร ๑ พสุธาอาไสรยไม่มี ราชานาร อยู่ทพระเกล
แลดู ๑ ปลากะโห้โลมาราหุ เหราปลาทู มีอยู่ในน้ำคล้ำไป
๑ ราชาวาเหว่หญไทย วายพาลลาโคล มาในทะเลเอกา ๑ แลไป
ไม่ปะพะสธา เปล้าใจโนยนา โพล์เพลเวลารাত্রี ๑ ราชาวาแกเสน
ใครรู้คะดี วารนเท่าไคนา ๑ ข้าเฝ้าเหล่าเก้ราชา ว่าพระมหา
วารนไซ้ใหญ่โต ๑ ไหลมาแต่ในคอโค แผลไปใหญ่โต
มะโหพาลาน้ำไหล ๑ บัพมีไคแกใจ ข้าพระเจ้าเข้าใจ
ผู้ใหญ่ผู้เก่าเล่ามา ๑ ว่ามีพระยาสกฤดา ใหญ่โตมะโหพา
ภาษาเทาเขาคกร ๑ ซว่าพระยาสำภาที ใครรู้คะดี วารนโต
เท่าใด ๑ โยโสโผผาธาไป ภพระสุริไส จะไกลโพล์เพล
เวลา ๑ แลไปไม่ปะพะสธา ยัทธิรา ชวาก็จะประไลย,
๑ ฤปลามาในน้ำไหล สะกฤดาธาไป อาไสรยทศิสะปลา
๑ ฉะแงแลไปไกลตา จำขงปลา ว่าขชะมาอะไทย
๑ วารนที่เราจะไป ไกลๆว่าไกล ข้าไหวจะขมรคา ๑ ปลาท
ว่าข้าเจ้าเขาวภา มีได้ไปมา อาไสรยอยู่ตั้ระณ ๑ สะกฤดา
อาโดยชว ลานปลาทจระล สัทธิภาอาไสรย ๑ ข้าเฝ้าเหล่าเก้

ภูวไนย พระเจ้าเข้าใจ ฤไทยว่าเหว่เอกา ๑ จำไปในทะเลเวรา
 พยุใหญ่มา เกตรางี้เหเซไป ๑ สมก้เกาเสาใบ ทะลุปรุไป
 ฟ้าไหลเข้าลำสาเกา ๑ ฝนชาใต้ใบเสา เจ้าก้ามชาเอา ลำเกา
 ระย้าคว่ำไป ๑ ราชาความอรไทย เอาฟ้าสะใบ ตัวไม้ไกล
 กายา ๑ เต้าแก่เขาแม่เสนา ฟ้าเขาหตา จระเข้เหราคว่ำไป
 ๑ ราชานารำไร นิก้ามจำใจ จำไปภปะพสุธา ๑ มีไม้
 ไทรใหญ่ใบหนา เข้าไปไสยา เวลากรำไร ๑ จบแม่ ก กา ๑

๑ อักษร ๔๔ ประสมสระแจกแม่ ก กา ทั้งผันด้วยไม้
 กิ่งหากอใช้คำภาษาไทยไม้ ต้องคิดประสมสระเป็นแม่ กน กง
 กก กค กข กม เกย แจกเรียงตัวไปตามลำดับ แล้วผันด้วย
 ไม้ ในแม่ กน กง กม เกย ที่ควรจะผันได้ ประสม
 คำใช้ต่อไป และตัวสกคณนถ้าจะว่าย่อ ๆ กอสำเนียงใช้ในภาษาไทย
 ก็ให้กำหนดคำแต่ยอดดงนก่อน คือ กน สกค น, กง สกค ง,
 กก สกค ก, กค สกค ค, กข สกค ข, กม สกค ม,
 เกย สกค ย, ว, อ, แทน กอใช้สกคในคำภาษาไทย ที่คว
 สกคมีต่างออกไปนั้น เพื่อจะใช้สกคให้ตรงกับอักษรอื่น คือภาษา
 มคธเป็นต้น จะแจกไว้ในสังโยคพิธานข้างหน้าต่อไป ๑๕

อักษรสูง ๑๑ ตัวแจกในแม่กนดั่งนี้ ๑๕

๑ ขน ขัน ขาน ขิน ขน ขน ขน ขน ขน
 เขน แขน โขน ขอน ขวน เขียน เขื่อน เขิน เขื่อน

๑ ขน ขัน ขาน ขิน ขิ่น ขน ขิ่น ขุน ขุน
 เขน เขน ไขน ขอน ขวน เขยน เขอน เขิ่น เขอน

๑ ฉน ฉัน ฉาน ฉิน ฉิ่น ฉน ฉิ่น ฉุน ฉุน
 ฉน ฉน ไฉน ฉอน ฉวน ฉเขยน ฉเขอน ฉเขิ่น ฉเขอน

๑ ชน ชัน ชาน ชิน ชิ่น ชน ชิ่น ชุน ชุน
 เชน เชน ไชน ชอน ชวน เชเขยน เชเขอน เชเขิ่น เชเขอน

๑ ฉน ฉัน ฉาน ฉิน ฉิ่น ฉน ฉิ่น ฉุน ฉุน
 ฉน ฉน ไฉน ฉอน ฉวน ฉเขยน ฉเขอน ฉเขิ่น ฉเขอน

๑ ผน ผัน ผาน ผิน ผิ่น ผน ผิ่น ผุน ผุน
 เฟน เฟน ไฟน ฟอน ฟวน เฟเขยน เฟเขอน เฟเขิ่น เฟเขอน

๑ ฟน ฟัน ฟาน ฟิน ฟิ่น ฟน ฟิ่น ฟุน ฟุน
 เฟน เฟน ไฟน ฟอน ฟวน เฟเขยน เฟเขอน เฟเขิ่น เฟเขอน

๑ ศน ศัน ศาน ศิน ศิ่น ศน ศิ่น ศุน ศุน
 เซน เซน ไสศน ศอน ศวน เซเขยน เซเขอน เซเขิ่น เซเขอน

๑ ชน ชัน ชาน ชิน ชิ่น ชน ชิ่น ชุน ชุน
 เขน เขน ไชน ชอน ชวน เขเขยน เขเขอน เขเขิ่น เขเขอน

๑ สน สัน สาน สิน สิ่น สน สิ่น สุน สุน
 เซน เซน ไสศน สอน สวน เซเขยน เซเขอน เซเขิ่น เซเขอน

๑ หน หัน หาน หิน หิ่น หน หิ่น หุน หุน
 เहन เहन ไहन หอน หวน เหเขยน เหเขอน เหเขิ่น เหเขอน

๑ ผันด้วยไม้ ๗ ตัวหน่งเบเน ๓ คำคังน

๗๕

๑ ขน ขัน ขาน ขิน ขิ่น ขิ้น ขัน ขุน ขูน เซน
 ข่น ขั่น ข่าน ขิ่น ขิ้น ขิ่น ขัน ขุ่น ขุ้น เซ่น
 ข้น ขัน ข่าน ขิ่น ขิ้น ขิ้น ขัน ขุ่น ขุ้น เซ่น
 แขน ไขน ขอน ขวน เขียน เขอน เขิน เขอน
 แخن ไخن ข่อน ข่วน เขียน เขอน เขิน เขอน
 แขน ไขน ข่อน ข่วน เขียน เขอน เขิน เขอน

๑ ยังมี ๑๐ อักษร ผันอย่างนเหมอนกัน

๗๕

๑ อักษรกลาง ๕ ตัวแจกในแม่ กน คังน

๗๕

๑ กน กั้น กาน กิน กิ่น กิ้น กน กูน กูน
 เกน เกน โคน กอน กวน เกียน เกอน เกิน เกอน
 ๑ จน จัน จาน จิน จิ่น จิ้น จน จูน จูน
 เจน เจน โจน จอน จวน เจียน เจอน เจิน เจอน
 ๑ ฉน ฉัน ฉาน ฉิน ฉิ่น ฉิ้น ฉน ฉูน ฉูน
 ฉენ ฉენ โชน ฉอน ฉวน ฉเียน ฉเอน ฉैन ฉเอน
 ๑ ดน ดัน ดาน ดิน ดิ่น ดิ้น ดน ดูน ดูน
 เดน เดน โदन ดอน ดวน เดียน เดอน เดิน เดอน

๑ ตัน ตัน ตาน ตัน ตัน ตัน ตัน ตัน ตัน
เตน เตน โตน ตอน ตวน เตยน เตอน เติน เตอน

๑ บน บัน บาน บัน บัน บัน บัน บน บน
เบน เบน โบน บอน บวน เบน เบน เบน เบน

๑ ปน บัน ปาน ปัน ปัน ปัน ปัน ปัน ปัน
เปน เปน โปน ปอน ปวน เปน เบน เบน เบน

๑ อน อัน อาน อิน อิน อิน อิน อน อน
เอน เอน โอน ออน อวน เอน เอน เอน เอน

๑ ผนด้วยไม้ ตวหนงเบน ๕ คำตงน ๗๕

กัณ กัณ กัณ	กัณ กัณ กัณ	กัณ กัณ กัณ
๑ กัณ กัณ	๑ กัณ กัณ	๑ กัณ กัณ
๑ กัณ กัณ กัณ	๑ กัณ กัณ กัณ	๑ กัณ กัณ กัณ
๑ กัณ กัณ	๑ กัณ กัณ	๑ กัณ กัณ
๑ กัณ กัณ กัณ	๑ กัณ กัณ กัณ	๑ กัณ กัณ กัณ
๑ กัณ กัณ	๑ กัณ กัณ	๑ กัณ กัณ
๑ เกณ เกณ เกณ	๑ เกณ เกณ เกณ	๑ โกณ โกณ โกณ
๑ เกณ เกณ	๑ เกณ เกณ	๑ โกณ โกณ
๑ กอน กอน กอน	๑ กอน กอน กอน	๑ เกยน เกยน เกยน
๑ กอน กอน	๑ กอน กอน	๑ เกยน เกยน

^๔เกอน ^๕เกอน ^๔เกอน ^๕เกน ^๕เกน ^๕เกน ^๕เกอน ^๕เกอน ^๕เกอน
^๔เกอน ^๕เกอน ^๕เกน ^๕เกน ^๕เกอน ^๕เกอน

๑ ขมอก ๘ อักษร ฝนอย่างนเหมือนกัน

๗๕

อักษรตัว ๒๔ ตัว แจกในแม่ กน ดั่งน

๑ กน คัน คาน คิน คิน คิน คิน คิน คิน คิน
 เกน เกน โคน คอน กวน เคยน เคอน เกิน เกอน

๑ คน คัน คาน คิน คิน คิน คิน คิน คิน คิน
 เกน เกน โคน คอน กวน เคยน เคอน เกิน เกอน

๑ ฆน ฆัน ฆาน ฆิน ฆิน ฆิน ฆิน ฆิน ฆิน ฆิน
 เกน เกน โคน คอน กวน เคยน เคอน เกิน เกอน

๑ งน งัน งาน งิน งิน งิน งิน งิน งิน งิน
 เกน เกน โคน คอน กวน เคยน เคอน เกิน เกอน

๑ ชน ชัน ชาน ชิน ชิน ชิน ชิน ชิน ชิน ชิน
 เกน เกน โคน คอน กวน เคยน เคอน เกิน เกอน

๑ ซน ซัน ซาน ซิน ซิน ซิน ซิน ซิน ซิน ซิน
 เกน เกน โคน คอน กวน เคยน เคอน เกิน เกอน

๑ ฌน ฌัน ฌาน ฌิน ฌิน ฌิน ฌิน ฌิน ฌิน ฌิน
 เกน เกน โคน คอน กวน เคยน เคอน เกิน เกอน

๑ ญน ญัน ญาน ญิน ญิน ญิน ญิน ญน ญน
 ญน ญน โญน ญอน ญวน ญียน ญอน ญิน ญอน

๑ จน จัน จาน จิน จิน จิน จิน จน จน
 เจน เจน โจน จอน จวน เจียน เจอน เจิน เจอน

๑ ฉน ฉัน ฉาน ฉิน ฉิน ฉิน ฉิน ฉน ฉน
 ฉน ฉน โจน ฉอน ฉวน ฉียน ฉอน ฉิน ฉอน

๑ ฉน ฉัน ฉาน ฉิน ฉิน ฉิน ฉิน ฉน ฉน
 ฉน ฉน โจน ฉอน ฉวน ฉียน ฉอน ฉิน ฉอน

๑ ทน ทัน ทาน ทิน ทิน ทิน ทิน ทน ทน
 เทน เทน โจน ทอน ทวน เทียน เทอน เทิน เทอน

๑ ธน ธัน ธาน ธิน ธิน ธิน ธิน ธน ธน
 เชน เชน โจน ธอน ธวน เชน เชน เชน เชน

๑ นน นัน นาน นิน นิน นิน นิน นน นน
 เนน เนน โจน นอน นวน เนียน เนอน เนิน เนอน

๑ พน พัน พาน พิน พิน พิน พิน พน พน
 เพน เพน โจน พอน พวน เพียน เพอน เพิน เพอน

๑ ฟน ฟัน ฟาน ฟิน ฟิน ฟิน ฟิน ฟน ฟน
 เฟน เฟน โจน ฟอน ฟวน เฟียน เฟอน เฟิน เฟอน

๑ ภน ภัน ภาน ภิน ภิน ภิน ภิน ภน ภน
 เกน เกน โจน ภอน ภวน เกียน เกอน เกิน เกอน

๑ มน มั่น มาน มิน มั่น มั่น มั่น มุน มูน
 เมน เมน โมน มอน มวน เมียน เมื่อน เมิน เมื่อน

๑ ยน ยั่น ยาน ยิน ยั่น ยั่น ยั่น ยุน ยูน
 เยน แยน โยน ยอน ยวน เยียน เยื่อน เย็น เยื่อน

๑ รน รั่น ราน ริน รั่น รั่น รั่น รุน รุน
 เรน แรณ โรณ รอน รวน เรียน เรื่อน เร็น เรื่อน

๑ สน สั่น สาน สิน สั่น สั่น สั่น สุน สุน
 เสน แสน โสน สอน สวน เสียน เสื่อน เสน์ เสื่อน

๑ วน วั่น วาน วิน วั่น วั่น วั่น วุน วุน
 เวน แวน โวน วอน ววน เวียน เวื่อน เว็น เวื่อน

๑ พน พั่น พาน พิน พั่น พั่น พั่น พุน พุน
 เพน แปน โปน ปอน ปวน เพียน เพื่อน เพ็น เพื่อน

๑ ฮน ฮั่น ฮาน ฮิน ฮั่น ฮั่น ฮั่น ฮุน ฮุน
 เฮน แहन โहन ฮอน ฮวน เฮียน เฮื่อน เฮ็น เฮื่อน

๑ ผันด้วยไม้ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

๑ คน คิน คิน คิน คาน คาน คิน คิน คิน คิน
 คิน คิน คิน คิน คิน คิน คิน คิน คิน คิน

คิน คิน คิน คิน คิน คิน คิน คิน คิน คิน
 คิน คิน คิน คิน คิน คิน คิน คิน คิน คิน

แคน แคน โคน โคน คอน คอน กวน กวน เคยน เคยน
 แคน โคน คอน กวน เคยน
 เคอน เคอน เกิน เกิน เคอน เคอน
 เคอน เกิน เคอน

๑ ยังกอีก ๒๓ อักษร ฝ้อย่างนเหมอนกัน ๗๕

อักษรใช้สกดในแม่กน ๖ อักษร คือ ญ ฌ ฦ ฦ ฦ ฦ

๑ ตอนไปกำกลอนสำหรับอ่านเทียบในแม่กน ๗๕

๑ สรางคนางค์ ๒๕ ๑ ขันใหม่ในกน ก กวาปน ระคนกันไป
 ๑ เอนคภูธร มาณอนในไพร มณฑลคั่นไทร แทนโพชยนต์สรฐาน
 ๑ ส่วนสุมาลี วันทาสาม เทวอย่างน เพ็ญอยู่ดูแล เหมอน
 แต่ก่อนกาล ให้พระกษบาล สาราญวิญญา ๑ พระชวณนนวนอน
 เขญใจไม้ออน เหมอนหมอนแม่นา ภูธรสอนมนต์ ให้บันภาวนา
 เขนการว่า กนป่าไภยพาล ๑ วันนั้นจันทร มดารากร
 เป็นบริวาร เห็นสนदनพา ในป่าทธาร มาลคคaban ไปก้านอรชร
 ๑ เขนฉานาพา ชนชะพะกา วายพาขจร สาระพรรณณจอน
 รนกลนเกสร แตนคคสรอน วาวอนเวียงระวัน ๑ จันทร
 คลาเกลอน กระทบไพรไถเถอน เตอนเพอนชานขัน ปเจ้าเขาเขน
 กูเกรนหากัน สันธพตน์ ครนครนหวนไหว ๑ พระพนตนนอน
 โกลพระนคร สะทอนถอนฤไทย ๑ เขตรูสุริยน ขนพนเมรุไกร
 มก้ามจำไป ในป่าอารัญ ๗๕

๑ ขบแม่กนเทาน ๗๕

๑ อักษรสูง ๑๑ ตัวแจกในแม่กงดังนี้

๗๕

๑ ขง ข้ง ขาง ขิง ข่ง ขัง ขง ขุง ขุขง
 เขง เข่ง โขง ของ ขวง เขียง เขื่อง เข็ง เข่อง

๑ ขง ข้ง ขาง ขิง ข่ง ขัง ขง ขุง ขุขง ขุขง
 เขง เข่ง โขง ของ ขวง เขียง เขื่อง เข็ง เข่อง

๑ ฉง ฉ้ง ฉาง ฉิง ฉ่ง ฉัง ฉง ฉุง ฉุฉง ฉุฉง
 เฉง เฉ่ง โฉง ฉอง ฉวง เฉียง เฉื่อง เฉ็ง เฉ่อง

๑ ชง ช้ง ชาง ชิง ช่ง ชัง ชง ชุง ชุชง ชุชง
 เชง เช่ง โชง ชอง ชวง เชียง เชื่อง เช็ง เช่อง

๑ ถง ถ้ง ถาง ถิง ถ่ง ถัง ถง ถุง ถุถง ถุถง
 เตง เต่ง โตง ถอง ถวง เตียง เตื่อง เต็ง เต่อง

๑ ผง ผ้ง ผาง ผิง ผ่ง ผัง ผง ผุง ผุผง ผุผง
 เพง เพ่ง โปง ผอง ผวง เพียง เพื่อง เพ็ง เพ่อง

๑ ฟง ฟ้ง ฟาง ฟิง ฟ่ง ฟัง ฟง ฟุง ฟุฟง ฟุฟง
 เฟง เฟ่ง โฝง ฟอง ฟวง เฟียง เฟื่อง เฟ็ง เฟ่อง

๑ ศง ศ้ง ศาง ศิง ศ่ง ศัง ศง ศุง ศุศง ศุศง
 เซง เซ่ง โสง ศอง ศวง เซียง เซื่อง เซ็ง เซ่อง

๑ ขง ข้ง ขาง ขิง ข่ง ขัง ขง ขุง ขุขง ขุขง
 เขง เข่ง โขง ของ ขวง เขียง เขื่อง เข็ง เข่อง

๑ สง สັง สาง สิง สึง สิ่ง สึง สุง สุ่ง
เสง แสง โสง สอง สวง เสียง เสีง เสีง เสีง เสีง

๑ หง หັง หาง หิง หึง หิ่ง หึง หุง หุ่ง
เหง แเหง โเหง หอง หวง เหียง เห่ง เห่ง เห่ง

๑ พันด้วยไม้ ตัวยาวเป็น ๓ คำดังนี้

๑ ชง ชั้ ช่าง ชิ่ง ชึง ชิ่ง ชึง ชุง ชุ่ง ชึ่ง
ช่ง ชั้ ช่าง ชิ่ง ชึง ชิ่ง ชึง ชุง ชุ่ง ชึ่ง
ช่ง ชั้ ช่าง ชิ่ง ชึง ชิ่ง ชึง ชุง ชุ่ง ชึ่ง
แขง โขง ของ ขวง เขียง เข้อง เคง เข้อง
แข่ง โข้่ง ของ ข่วง เขียง เข้อง เคง เข้อง
แข้ง โข้ง ของ ข่วง เขียง เข้อง เคง เข้อง

๑ อักษรกลาง ๕ ตัวเอกในแม่กตงัน

๑ กง กั้ กาง กิ่ง กึง กิ่ง กิ่ง กุง กุง
แกง แแกง โ कांग กอง กวาง เกียง เกียง เกียง เกียง

๑ จง จั้ จ่าง จิ่ง จึง จิ่ง จิ่ง จุง จุง
เจง แเจง โจง จอง จวง เจียง เจียง เจียง เจียง

๑ ฎง ฎั้ ฎ่าง ฎิ่ง ฎึง ฎิ่ง ฎิ่ง ฎุง ฎุง
แฎง แฎง โฎง ฎอง ฎวง ฎียง ฎียง ฎึง ฎึง

๑ ฎง ฎั้ ฎ่าง ฎิ่ง ฎึง ฎิ่ง ฎิ่ง ฎุง ฎุง
แฎง แฎง โฎง ฎอง ฎวง ฎียง ฎียง ฎึง ฎึง

๑ ตง ตัง ตาง ติ่ง ตึง ตอง ตุง ตุง
 เตง เแตง โตง ตอง ตวง เตยง เตอง เต็ง เเทอง

๑ ตง ตัง ตาง ติ่ง ตึง ตอง ตุง ตุง
 เตง เแตง โตง ตอง ตวง เตยง เตอง เต็ง เเทอง

๑ บง บัง บาง บิ่ง บึง บอง บุง บุง
 เบง แบง โบบง บอง บวง เบยง เบอง เบ็ง เบอง

๑ ปง ปัง ปาง ปิ่ง ปึง ปอง ปุง ปุง
 เปง เปง โปง ปอง ปวง เปยง เปอง เป็ง เปอง

๑ อง อัง อาง อิ่ง อึง ออง อุง อุง
 เอง แอง โอง ออง อวง เอยง เอง เอง เอง เอง

๑ พันด้วยไม้ ตวหนงเปน ๕ คัดงน ๓๕

กิง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง ก้าง ก้าง ก้าง

๑ กง กิ่ง กิ่ง ก้าง ก้าง

กึ่ง กึ่ง กึ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง

กึ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง

กึ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง

กึ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง

แก่ง แก่ง แก่ง แก่ง แก่ง แก่ง ก้อง ก้อง ก้อง

แก่ง แก่ง แก่ง แก่ง ก้อง ก้อง

ก้อง	ก้อง	ก้อง	ก้วง	ก้วง	ก้วง	เกียง	เกียง	เกียง
ก้อง	ก้อง	ก้วง	ก้วง	เกียง	เกียง			
เกอง	เกอง	เกอง	เก็ง	เก็ง	เก็ง	เกอง	เกอง	เกอง
เกอง	เกอง	เก็ง	เก็ง	เกอง	เกอง			

๑ ขงอก ๘ อักษรพ่นอย่างนเหมือนกัน ๗๕

๑ อักษรคำ ๒๔ ตัวแยกในแม่ กง ดังนี้ ๗๕

๑	กง	ก้ง	คาง	กิง	กิง	กิง	กิง	กุง	กุง
เคง	เคง	โคง	คอง	ควง	เคียง	เคอง	เค็ง	เคอง	เคอง
๑	คง	ค้ง	คาง	คิง	คิง	คิง	คิง	คุง	คุง
เคง	เคง	โคง	คอง	ควง	เคียง	เคอง	เค็ง	เคอง	เคอง
๑	ฅง	ฅ้ง	ฅาง	ฅิง	ฅิง	ฅิง	ฅิง	ฅุง	ฅุง
ฅง	ฅง	โฅง	ฅอง	ฅวง	ฅียง	ฅอง	ฅ็ง	ฅอง	ฅอง
๑	งง	ง้ง	งาง	งิง	งิง	งิง	งิง	งุง	งุง
งง	งง	โงง	งอง	งวง	งียง	งอง	ง็ง	งอง	งอง
๑	ชง	ช้ง	ชาง	ชิง	ชิง	ชิง	ชิง	ชุง	ชุง
ชง	ชง	โชง	ชอง	ชวง	ชียง	ชอง	ช็ง	ชอง	ชอง
๑	ชง	ช้ง	ชาง	ชิง	ชิง	ชิง	ชิง	ชุง	ชุง
ชง	ชง	โชง	ชอง	ชวง	ชียง	ชอง	ช็ง	ชอง	ชอง
๑	ฌง	ฌ้ง	ฌาง	ฌิง	ฌิง	ฌิง	ฌิง	ฌุง	ฌุง
ฌง	ฌง	โฌง	ฌอง	ฌวง	ฌียง	ฌอง	ฌ็ง	ฌอง	ฌอง

๑ มง มั่ง มาง มิ่ง มึง มุ่ง มึง มุง มุง
 เมง แมง โมง มอง มวง เมียง เมือง เมิ่ง เมอง

๑ ยง ยั่ง ยาง ยิ่ง ยึง ยุ่ง ยึง ยุง ยุง
 เยง แยก โยง ยอง ยวง เยียง เยอง เยิ่ง เยอง

๑ รง รั่ง ราง ริ่ง รึง รุ่ง รึง รุง รุง
 เรง แรง โรง รอง รวง เรียง เรือง เริ่ง เรอง

๑ ตง ตั่ง ตาง ติ่ง ตึง ตุ่ง ตึง ตุง ตุง
 เตง แเตง โตง ตอง ตวง เตียง เตอง เติ่ง เตอง

๑ วง วั่ง วาง วิ่ง วึง วุ่ง วึง วุง วุง
 เวง แวง โวง วอง ววง เวียง เวือง เวิ่ง เวอง

๑ พง พั่ง พาง พิ่ง พึง พุ่ง พึง พุง พุง
 เพง แพง โพง พอง พวง เพียง เพื่อง เพิ่ง เพื่อง

๑ ฮง ฮั่ง ฮาง ฮิ่ง ฮึง ฮุ่ง ฮึง ฮุง ฮุง
 เฮง แเฮง โฮง ฮอง ฮวง เหยียง เยอง เหยิ่ง เยอง

๑ ฝนด้วยไม้ ตัวหนงเป็น ๓ คี ดึงน ๖๕

๑ คกง คั่ง คัง คิ่ง ค่าง ค้าง คัง คัง คัง คัง
 คัง คัง คัง คัง คัง คัง คัง คัง คัง คัง

คัง คัง คัง คัง คัง คัง คัง คัง คัง คัง
 คัง คัง คัง คัง คัง คัง คัง คัง คัง คัง

แค้ง แค้ง โคง โคง คอง คอง ควง ควง เคียง เคียง
 แค้ง โคง คอง ควง เคียง
 เคียง เคียง เคียง เคียง เคียง เคียง
 เคียง เคียง

๑ ยิงอก ๒๓ อักษรพ่นอย่างนเหมือนกัน ๗๕

อักษรใช้สกดแม่ กง ใต้เต้ตัว ง กับนฤคหัตถ์ใช้ได้บ้าง

๑ ตอนไปคำกลอนสำหรับอ่านเทียบในแม่ กง ๗๕

๑ นบั้ง ๑๖ ๑ ขนกงจงจำสำคัญ ทังกนป่นกัน ร้าพรรณเม็งไม้ในดง

๑ ไกรกร่างยางขงสูงระหง ตลิ่งปลิงปริงประขง คั้นทรงส่งกลิ่น

ฝนฝาง ๑ มะม่วงพลวงพลองชองนาง หล่นเกลอนเถอนทาง

กินปลางเดินปลางหว่างเนิน ๑ เห็นกว้างย่างเยองชาเตองเดิน

เหมือนอย่างนางเชญ พระแสงสำอองข้างเคียง ๑ เขาสูงฝุงหงษ์ตง

เรียง เรียงร้องชองเสียง สำเนียงนำฟงวังเวง ๑ กลางไพรไก่อั้น

บันเลง ฟงเสียงเพียงเพลง ซเจงจาเรียงเวียงวัง ๑ ขงทองร้อง

กะโต้งโห่งตง เพียงฆ้องกลองระฆัง แตรสังข์กึ่งสะดาตขานเสียง

๑ กะตึงกะกลางนางนวนนอนเรียง พระยาลคตเคียง แอนเอียง

อโห่งโห่งเทง ๑ ค้อนทองเสียงร้องปองเปง เพตินฟงวังเวง

อแกงเรียงร้องตองเชิง ๑ ฝุงละมั่งฝุงคินกินเพลิง คางแข็งแรงเรียง

ยนเบงบงหน้าตาโพลง ๑ ป่าสูงขงขางข้างโหลง ๑ องคะนังฝงโพง

โยงกันเล่นน้ำค้ำไป ๗๕

๑ ขบแมงกงเทาน ๗๕

๑ ในแม่ กก กค กข ๓ แม่ น เป็นคำตายทงสน ผันด้วยไม้
ไม่ได้

๑ อักษรสูง ๑๑ ตัวแจกในแม่ กก ดังนี้

๑	ขก	ขัก	ขาก	ขิก	ขิก	ขิก	ขิก	ขุก	ขุก
เขก	เขก	โขก	ขอก	ขวก	เขยก	เขอก	เขิก	เขอก	
๑	ชก	ชัก	ชาก	ชิก	ชิก	ชิก	ชิก	ชุก	ชุก
เชก	เชก	โชก	ชอก	ชวก	เชยก	เชอก	เชิก	เชอก	
๑	ฌก	ฌัก	ฌาก	ฌิก	ฌิก	ฌิก	ฌิก	ฌุก	ฌุก
แจก	แจก	โจก	จอก	จวก	แจยก	แจอก	แจิก	แจอก	
๑	ฐก	ฐัก	ฐาก	ฐิก	ฐิก	ฐิก	ฐิก	ฐุก	ฐุก
แจก	แจก	โจก	จอก	จวก	แจยก	แจอก	แจิก	แจอก	
๑	ฎก	ฎัก	ฎาก	ฎิก	ฎิก	ฎิก	ฎิก	ฎุก	ฎุก
ฎก	ฎก	โฎก	ฏอก	ฏวก	ฎยก	ฎอก	ฎิก	ฎอก	
๑	ฬก	ฬัก	ฬาก	ฬิก	ฬิก	ฬิก	ฬิก	ฬุก	ฬุก
ฬก	ฬก	โฬก	ฬอก	ฬวก	ฬยก	ฬอก	ฬิก	ฬอก	
๑	ฝก	ฝัก	ฝาก	ฝิก	ฝิก	ฝิก	ฝิก	ฝุก	ฝุก
ฝก	ฝก	โฝก	ฝอก	ฝวก	ฝยก	ฝอก	ฝิก	ฝอก	
๑	ศก	ศัก	ศาก	ศิก	ศิก	ศิก	ศิก	ศุก	ศุก
เศก	เศก	โสก	ศอก	ศวก	เศยก	เศอก	เศิก	เศอก	
๑	ษก	ษัก	ษาก	ษิก	ษิก	ษิก	ษิก	ษุก	ษุก
ษก	ษก	โยก	ษอก	ษวก	ษยก	ษอก	ษิก	ษอก	

๑ สก สัก สาก สัก สัก สัก สัก สัก สุก สุก
เสก เสก โสก สอก สวก เสยก เสอก เส็ก เสอก

๑ หก หัก หาก หัก หัก หัก หัก หัก หุก หุก
hek hek hoek hok hwak hieyk heok heik heok

๑ อักษรกลาง ๕ ตัวแจกในแม่ กก ดังนี้ ๗๕

๑ กก กัก กาก กัก กัก กัก กัก กัก กุก กุก
kek kek koek kook kwak kieyk keok keik keok

๑ จก จัก จาก จัก จัก จัก จัก จัก จุก จุก
jek jek joek jook jwak jieyk jek jek jeik jek

๑ ฉก ฉัก ฉาก ฉัก ฉัก ฉัก ฉัก ฉัก ชุก ชุก
jek jek joek jook jwak jieyk jek jek jeik jek

๑ ฉก ฉัก ฉาก ฉัก ฉัก ฉัก ฉัก ฉัก ชุก ชุก
jek jek joek jook jwak jieyk jek jek jeik jek

๑ ตก ตัก ตาก ตัก ตัก ตัก ตัก ตัก ตุก ตุก
tek tek toek took twak tieyk tek tek teik tek

๑ ตก ตัก ตาก ตัก ตัก ตัก ตัก ตัก ตุก ตุก
tek tek toek took twak tieyk tek tek teik tek

๑ ปก ปัก ปาก ปัก ปัก ปัก ปัก ปัก บุก บุก
pek pek poek pok pwak pieyk pek pek peik pek

๑ ปก ปัก ปาก ปัก ปัก ปัก ปัก ปัก ปัก
 เปก เปก โปก ปอก ปวก เปยก เปอก เป็ก เปอก
 ๑ อก อัก อาก อัก อัก อัก อัก อัก อัก
 เอก แอก โเอก ออก อวก เอียก เออก เอ็ก เออก

๑ อักษรตัว ๒๔ ตัวแจกในแม่ กก คงน ๒๕

๑ กก กัก กาก กัก กัก กัก กัก กัก กัก
 เคก เคก โคก คอก ควก เคยก เคอก เค็ก เคอก

๑ คก คัก คาก คัก คัก คัก คัก คัก คัก
 เคก เคก โคก คอก ควก เคยก เคอก เค็ก เคอก

๑ ชก ชัก ชาก ชัก ชัก ชัก ชัก ชัก ชัก
 เชก เชก โชก ชอก ชวก เชยก เชอก เช็ก เชอก

๑ งก งัก งาก งัก งัก งัก งัก งัก งัก
 เกก เกก โงก งอก งวก เกยก เกอก เก็ก เกอก

๑ ซก ซัก ซาก ซัก ซัก ซัก ซัก ซัก ซัก
 เซก เซก โซก ซอก ซวก เซยก เซอก เซ็ก เซอก

๑ ฌก ฌัก ฌาก ฌัก ฌัก ฌัก ฌัก ฌัก ฌัก
 เฌก เฌก โฌก ฌอก ฌวก เฌยก เฌอก เฌ็ก เฌอก

๑ ฉก ฉัก ฉาก ฉัก ฉัก ฉัก ฉัก ฉัก ฉัก
 เฉาก เฉาก โฉาก ฉอก ฉวก ฉยก ฉอก ฉ็ก ฉอก

๑ ชก ชัก ชาก ชัก ชัก ชัก ชัก ชัก ชัก ชัก
 เจก แจก โฉก ชอก ชวก เข็ชก เข็ชก เข็ชก เข็ชก

๑ ชมก ชมัก ชมาก ชมัก ชมัก ชมัก ชมัก ชมัก ชมัก
 เจมก แจมก โฉมก ชมอก ชมวก เข็ชมก เข็ชมก เข็ชมก เข็ชมก

๑ ฌก ฌัก ฌาก ฌัก ฌัก ฌัก ฌัก ฌัก ฌัก ฌัก
 เจฌก เจฌก โฉฌก ฌอก ฌวก เข็ชฌก เข็ชฌก เข็ชฌก เข็ชฌก

๑ ทก ทัก ทาก ทัก ทัก ทัก ทัก ทัก ทัก ทัก
 เจก แจก โฉก ชอก ชวก เข็ชก เข็ชก เข็ชก เข็ชก

๑ ชก ชัก ชาก ชัก ชัก ชัก ชัก ชัก ชัก ชัก
 เจก แจก โฉก ชอก ชวก เข็ชก เข็ชก เข็ชก เข็ชก

๑ นก นัก นาก นัก นัก นัก นัก นัก นัก นัก
 เจก แจก โฉก นอก นวก เข็ชก เข็ชก เข็ชก เข็ชก

๑ พก พัก พาก พัก พัก พัก พัก พัก พัก พัก
 เจก แจก โฉก พอก พวก เข็ชก เข็ชก เข็ชก เข็ชก

๑ ฟก ฟัก ฟาก ฟัก ฟัก ฟัก ฟัก ฟัก ฟัก ฟัก
 เจก แจก โฉก ฟอก ฟวก เข็ชก เข็ชก เข็ชก เข็ชก

๑ ภก ภัก ภาก ภัก ภัก ภัก ภัก ภัก ภัก ภัก
 เจก แจก โฉก ภอก ภวก เข็ชภก เข็ชภก เข็ชภก เข็ชภก

๑ มก มัก มาก มัก มัก มัก มัก มัก มัก มัก
 เจก แจก โฉก มอก มวก เข็ชก เข็ชก เข็ชก เข็ชก

- ๑ ขก ขัก ขาก ขิก ขัก ขัก ขัก ขุก ขุก
 เขก เขก โขก ขอก ขวก เขยัก เขอก เขิก เขอก
- ๑ รก รัก ราก ริก รัก รัก รัก รุก รุก
 เรก แรก โรก รอก รวก เรยัก เรอก เริก เรอก
- ๑ ลก ลัก ลาก ลิก ลัก ลัก ลัก ลุก ลุก
 เลก แล็ก โลก ลอก ลวก เลยัก เลอก เลิก เลอก
- ๑ วก วัก วาก วัก วัก วัก วัก วุก วุก
 เวก แวก โวก วอก ววก เวยัก เวอก เวิก เวอก
- ๑ พก พัก พาก พัก พัก พัก พัก พุก พุก
 เพก แพก โปก พอก พวก เพยัก เพอก เพิก เพอก
- ๑ ฮก ฮัก ฮาก ฮัก ฮัก ฮัก ฮัก ฮุก ฮุก
 เฮก แฮก โฮก ฮอก ฮวก เฮยัก เฮอก เฮิก เฮอก

๑ อักษรใช้สกดในแม่ กก ๖ อักษร คือ ก ข ฃ ค ฅ ฆ

๑ ต่อกไปนค้ำกลอนสำหรับอ่านเทียบในแม่ กก ๖

- ๑ ยานี ๑๑ ๑ ชนกกตลกทุกข่าก แสนตำบาศจากเวียงไชย
 มั่นเฟือกเลอกเผาไฟ กินผลไม้ไคเป็นแรง ๑ รอน ๆ อ่อนอษฏงก
 พระสุริยงเย็นยแสง ช่วงตั้งนาคริงแดง แฝงเมฆเขาเงาเมรุธร
 ๑ ลิงกำครางโครกครอด ผุงงจอกออกเห่าหอน ชนวิเวกวอน
 นกกร่อนนอนรังเรียง ๑ ลูกนกขกบักม้อง อ้าปากร้องซ้องแซ่เสียง

แม่ น ก ป ก บ ก เคียง เที่ยง ล ก อ น บ อ น อ า ห า ร ๑ กุ ช ร น อ น เ น น เ ข า เคียง
 ค ล ง เ ค ล า เ ข า ว ม า ล ย ต ก ข า ก จ า ก ส ถ ง ค า ร ส ง ส า ร น อ ง ห ม อ ง ก ก ต ร า
 ๑ ย า ก เ ย น เ ห น ห น า เ จ้ ส ร ำ ง โ ส ก เ ส ร ำ เ จ้ พ อ อ ย ำ ว ง ค ำ ง จ ัน ท ร า
 ม า ห ม ำ น ห ม อ ง ล อ อ ง น ว ล ๑ เ พ อ น ท ก ข ส ข โ ส ก เ ส ร ำ จ ะ ร ัก เ จ้
 เ พ ำ ส ง ว น ม ำ ง ข ว ญ ุ อ ย ำ ร ญ ุ จ ว น น ว ล ก ก ต ร น อ ง จ ะ ห ม อ ง ส ร ๑ ช ว น ช น
 ก ล น ก ล ำ ก ล น ม รุ ส ำ น ก ล น ม ำ ล ค ล ง เ ค ล า เ ข ำ ย ว น ย ท ท ก ข ร อ น
 ห ย อ น เ ย น ท ร ว ง

๑ ขบแม่ กก เท้าน ๖๕

๑ อักษรสูง ๑๑ ตัวแจกในแม่ กก ดงน ๖๕

๑ ขด	ขัด	ขาด	ขีด	ขีด	ขีด	ขีด	ขีด	ขุด	ขุด
เขต	เขต	โขด	ขอด	ขวด	เขียด	เขียด	เขียด	เข็ด	เขียด
๑ ขด	ขัด	ขาด	ขีด	ขีด	ขีด	ขีด	ขีด	ขุด	ขุด
เขต	เขต	โขด	ขอด	ขวด	เขียด	เขียด	เขียด	เข็ด	เขียด
๑ นด	นัด	นาด	นิด	นิด	นิด	นิด	นิด	นุด	นุด
เนด	เนด	โนด	นอด	นวด	เนียด	เนียด	เนียด	เน็ด	เนียด
๑ รุด	รุด	รูด	รูด	รูด	รูด	รูด	รูด	รุด	รุด
เรด	เรด	โรด	รอด	รูด	เรียด	เรียด	เรียด	เร็ด	เรียด
๑ กด	กัด	กาด	กิด	กิด	กิด	กิด	กิด	กุด	กุด
เกด	เกด	โเกด	กอด	กวาด	เกียด	เกียด	เกียด	เก็ด	เกียด

๑ ผด ผัด ผาด ผัด ผัด ผัด ผัด ผุด ผุด
 ผेत ผेत โผด ผอด ผาด ผัด ผัด ผัด ผัด ผัด ผัด

๑ ผด ผัด ผาด ผัด ผัด ผัด ผัด ผุด ผุด
 ผेत ผेत โผด ผอด ผาด ผัด ผัด ผัด ผัด ผัด ผัด

๑ ศด ศัด ศาด ศัด ศัด ศัด ศัด ศุด ศุด
 เสต เสต โสด สอด สาด สัด สัด สัด สัด สัด สัด

๑ ชด ชัด ชาด ชัด ชัด ชัด ชัด ชุด ชุด
 เชต เชต โชด ชอด ชาด ชัด ชัด ชัด ชัด ชัด ชัด

๑ สด สัด สาด สัด สัด สัด สัด สุด สุด
 เสต เสต โสด สอด สาด สัด สัด สัด สัด สัด สัด

๑ หด หัด หาด หัด หัด หัด หัด หุด หุด
 เหต เหต โหด หอด หวด เหัด เหัด เหัด เหัด เหัด เหัด

๑ อักษรกลาง ๕ ตัวในแม่ กต ดังนี้ ๗๕

๑ กต กัด กาด กัด กัด กัด กัด กุด กุด
 เกต เกต โกต กอด กวด เกษต เกอด เก็ด เกอด

๑ จต จัด จาด จัด จัด จัด จัด จุด จุด
 เจต เจต โจต จอด จวด เจษต เจอด เจ็ด เจอด

๑ ฉต ฉัด ฉาด ฉัด ฉัด ฉัด ฉัด ชุด ชุด
 เชต เชต โชต ชอด ชาด ชัด ชัด ชัด ชัด ชัด ชัด

๐	ฎ	ฎั	ฎาด	ฎัด	ฎัด	ฎัด	ฎัด	ฎัด	ฎัด
ฎ	ฎ	ฎ	ฎ	ฎ	ฎ	ฎ	ฎ	ฎ	ฎ
๐	ด	ดั	ดาด	ดัด	ดัด	ดัด	ดัด	ดัด	ดัด
ด	ด	ด	ด	ด	ด	ด	ด	ด	ด
๐	ต	ตั	ตาด	ตัด	ตัด	ตัด	ตัด	ตัด	ตัด
ต	ต	ต	ต	ต	ต	ต	ต	ต	ต
๐	บ	บั	บาด	บัด	บัด	บัด	บัด	บัด	บัด
บ	บ	บ	บ	บ	บ	บ	บ	บ	บ
๐	ป	ปั	ปาด	ปัด	ปัด	ปัด	ปัด	ปัด	ปัด
ป	ป	ป	ป	ป	ป	ป	ป	ป	ป
๐	อ	อั	อาด	อด	อด	อด	อด	อด	อด
อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ	อ

อักษรตัว ๒๔ ตัว แจกในแม่ กด ดงน

๐	ก	กั	กาด	กัด	กัด	กัด	กัด	กัด	กัด
ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก
๐	ค	คั	คาด	คัด	คัด	คัด	คัด	คัด	คัด
ค	ค	ค	ค	ค	ค	ค	ค	ค	ค
๐	ข	ขั	ขาด	ขัด	ขัด	ขัด	ขัด	ขัด	ขัด
ข	ข	ข	ข	ข	ข	ข	ข	ข	ข

๑ งด งัด งาด งัด งัด งัด งัด งัด งุด งุด
 เงด เงด โงด งอด งวด เงียด เงอด เง็ด เงอด

๑ ชด ชัด ชาด ชัด ชัด ชัด ชัด ชัด ชุด ชุด
 เชด เชด โชด ชอด ชวด เชียด เชอด เช็ด เชอด

๑ ซด ซัด ซาด ซัด ซัด ซัด ซัด ซัด ซุด ซุด
 เซด เซด โซด ซอด ซวด เซียด เซอด เซ็ด เซอด

๑ ฅด ฅัด ฅาด ฅัด ฅัด ฅัด ฅัด ฅัด ฅุด ฅุด
 เฅด เฅด โฅด ฅอด ฅวด เฅียด เฅอด เฅ็ด เฅอด

๑ ฉด ฉัด ฉาด ฉัด ฉัด ฉัด ฉัด ฉัด ฉุด ฉุด
 เฃด เฃด โฃด ฉอด ฉวด เฃียด เฃอด เฃ็ด เฃอด

๑ ฌด ฌัด ฌาด ฌัด ฌัด ฌัด ฌัด ฌัด ฌุด ฌุด
 เฌด เฌด โฌด ฌอด ฌวด เฌียด เฌอด เฌ็ด เฌอด

๑ ฎด ฎัด ฎาด ฎัด ฎัด ฎัด ฎัด ฎัด ฎุด ฎุด
 เฎด เฎด โฎด ฎอด ฎวด เฎียด เฎอด เฎ็ด เฎอด

๑ ฏด ฏัด ฏาด ฏัด ฏัด ฏัด ฏัด ฏัด ฏุด ฏุด
 เฏด เฏด โฏด ฏอด ฏวด เฏียด เฏอด เฏ็ด เฏอด

๑ ฐด ฐัด ฐาด ฐัด ฐัด ฐัด ฐัด ฐัด ฐุด ฐุด
 เฐด เฐด โฐด ฐอด ฐวด เฐียด เฐอด เฐ็ด เฐอด

๑ ฑด ฑัด ฑาด ฑัด ฑัด ฑัด ฑัด ฑัด ฑุด ฑุด
 เฑด เฑด โฑด ฑอด ฑวด เฑียด เฑอด เฑ็ด เฑอด

๑	นด	นัต	นาด	นิต	นัต	นัต	นัต	นุด	นุด
เนด	แนด	โนด	นอด	นวด	แนบด	เนาบด	เนาบด	เนาบด	เนาบด
๑	พด	พัต	พาด	พิต	พัต	พัต	พัต	พุด	พุด
เพด	แพด	โพด	พอด	พวด	เพบด	เพอบด	เพอบด	เพอบด	เพอบด
๑	ฟด	ฟัต	ฟาด	ฟิต	ฟัต	ฟัต	ฟัต	ฟุด	ฟุด
เฟด	แฟด	โฟด	ฟอด	ฟวด	เฟบด	เฟอบด	เฟอบด	เฟอบด	เฟอบด
๑	กด	กัต	กาด	กิต	กัต	กัต	กัต	กุด	กุด
เกด	แกด	โกด	กอด	กวด	เกบด	เกอบด	เกอบด	เกอบด	เกอบด
๑	มด	มัต	มาด	มิต	มัต	มัต	มัต	มุด	มุด
เมด	แมด	โมด	มอด	มวด	เมบด	เมอบด	เมอบด	เมอบด	เมอบด
๑	ชด	ชัต	ชาด	ชิต	ชัต	ชัต	ชัต	ชุด	ชุด
เชด	แชด	โชด	ชอด	ชวด	เชบด	เชอบด	เชอบด	เชอบด	เชอบด
๑	รด	รัต	ราด	ริต	รัต	รัต	รัต	รุด	รุด
เรด	แรด	โรด	รอด	รวด	เรบด	เรอบด	เรอบด	เรอบด	เรอบด
๑	ดด	ดัต	ดาด	ดิต	ดัต	ดัต	ดัต	ดุด	ดุด
เดด	แดด	โดด	ดอด	ดวด	เดบด	เดอบด	เดอบด	เดอบด	เดอบด
๑	วด	วัต	वाद	วิต	วัต	วัต	วัต	วุด	วุด
เวด	แวด	โวด	วอด	ววด	เวบด	เวอบด	เวอบด	เวอบด	เวอบด
๑	พด	พัต	พาด	พิต	พัต	พัต	พัต	พุด	พุด
เพด	แพด	โพด	พอด	พวด	เพบด	เพอบด	เพอบด	เพอบด	เพอบด

๑ ฮัด ฮัด ฮาด ฮัด ฮัด ฮัด ฮัด ฮัด ฮัด ฮัด
เฮด แเฮด โยด ฮอด ฮวด เฮียด เฮียด เฮ็ด เฮียด

๑ อักษรควรรใช้สกดในแม่กต ๑๘ อักษร คือ จ ฉ ช ซ ฌ

ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ต ถ ท ธ ศ ษ ส ๖๕

๑ ตอนไปคำกลอนสำหรับอ่านเทียบในแม่ กต ๖๕

๑ ยาน ๑๑ ๑ ฆนกคบทอศจรย เสียงกรนกรนชนเขา

หลวง นกหกตกรังรวง สัตว์ทั้งปวงวังงนง ๑ แदनคิน

ถนมนุษย์ เสียงดังดุจเพลิงโพลง ตกกว่านบ้านเรือนโรง

โคลงกลอนเกลอนชะเขอนโยน ๑ บ้านช่องคลองเล็กใหญ่ บ้างตน

ไฟตกใจโจน ปลุกเพื่อนเตือนตะโกน ลุกโลดโผนโตนกันเอง

๑ พิณพาทย์ระนาดฆ้อง ตะโพนกลองร้องเป็นเพลง ระฆังดัง

วังเวง โห่งห่งแห่งเก่งก้างดัง ๑ ขุนนางต่างลุกวิ่ง ท่าน

ผู้หญิงวิ่งยุคหลัง พันละวันตั้นดังดัง พลังปลัดตกหกคะเมน

๑ พระสงฆ์ลงจากกุฎี วิ่งอุตตลุดนุดมเณร หลวงชนี่หลวง

เถร ลงโคลนเลนแผ่นผาดโผน ๑ พวกวัดปลัดเข้าบ้าน ลั่น

ตุ๋นชานเชโดน ตันไม้ไถวเอนโอน ลิงค่างโจนโผนหกหัน

๑ พวกพทปนลุก ตัดจุมกตูกตาพสน ขิกขิกรรกกัน บันไม้ทัน

มันเดือดใจ ๑ สององคฺทรงสงวาศ โลกธาตุหวาดหวั่นไหว ตนนอน

อ่อนอกใจ เดินไม่ได้ให้อาตุร ๖๕

๑ จบแม่กต ๖๕

๑ อักษรสูง ๑๑ แจกในแม่กับ คังน ๖๕

๑ ขบ ขับ ขาบ ขิป ขิป ขิป ขิป ขูป ขูป
 เจบ เจบ โจบ จบ ขวบ เขียบ เขือบ เข็บ เขือบ

๑ ขบ ขับ ขาบ ขิป ขิป ขิป ขิป ขูป ขูป
 เจบ เจบ โจบ จบ ขวบ เขียบ เขือบ เข็บ เขือบ

๑ ฉบ ฉับ ฉาบ ฉิป ฉิป ฉิป ฉิป ฉูป ฉูป
 เจบ เจบ โจบ จบ ขวบ เขียบ เขือบ เข็บ เขือบ

๑ ชบ ชับ ชาบ ชิป ชิป ชิป ชิป ชูป ชูป
 เจบ เจบ โจบ จบ ขวบ เขียบ เขือบ เข็บ เขือบ

๑ ทบ ทับ ทาบ ทิป ทิป ทิป ทิป ทูป ทูป
 เจบ เจบ โจบ จบ ขวบ เขียบ เขือบ เข็บ เขือบ

๑ ผบ ผับ ผาบ ผิป ผิป ผิป ผิป ผูป ผูป
 เจบ เจบ โจบ จบ ขวบ เขียบ เขือบ เข็บ เขือบ

๑ ฝบ ฝับ ฝาบ ฝิป ฝิป ฝิป ฝิป ฝูป ฝูป
 เจบ เจบ โจบ จบ ขวบ เขียบ เขือบ เข็บ เขือบ

๑ ศบ ศับ ศาบ ศิป ศิป ศิป ศิป ศูป ศูป
 เจบ เจบ โจบ จบ ขวบ เขียบ เขือบ เข็บ เขือบ

๑ ฮบ ฮับ ฮาบ ฮิป ฮิป ฮิป ฮิป ฮูป ฮูป
 เจบ เจบ โจบ จบ ขวบ เขียบ เขือบ เข็บ เขือบ

๑ สบ สับ สาบ สิบ สับ สับ สับ สับ สบ สบ
 เสบ แสบ โสบ สอบ สวบ เสียบ เสือบ เส็บ เสือบ

๑ หบ หับ หาบ หีบ หีบ หีบ หีบ หบ หบ
 เหมบ เหมบ โหบ หอบ หวบ เหยียบ เหยือบ เหม็บ เหมือบ

๑ อักษรกลาง ๕ แจกในแม่ กบ ดั่งน ๗๕

๑ กบ กับ กาบ กีบ กีบ กีบ กีบ กบ กบ
 เกบ เกบ โกบ กอบ กวบ เกียบ เกือบ เก็บ เกือบ

๑ จบ จับ จาบ จีบ จีบ จีบ จีบ จบ จบ
 เจบ เจบ โจบ จอบ จวบ เจียบ เจือบ เจ็บ เจือบ

๑ ฅบ ฅับ ฅาบ ฅีบ ฅีบ ฅีบ ฅีบ ฅบ ฅบ
 ฅเบ ฅเบ โฅบ ฅอบ ฅวบ ฅเียบ ฅเือบ ฅเ็บ ฅเือบ

๑ ฆบ ฆับ ฆาบ ฆีบ ฆีบ ฆีบ ฆีบ ฆบ ฆบ
 ฆเบ ฆเบ โฆบ ฆอบ ฆวบ ฆเียบ ฆเือบ ฆเ็บ ฆเือบ

๑ คบ คับ คาบ คีบ คีบ คีบ คีบ คบ คบ
 เคบ เคบ โคบ คอบ ควบ เคียบ เคือบ เค็บ เคือบ

๑ ตบ ตับ ตาบ ตีบ ตีบ ตีบ ตีบ ตบ ตบ
 เตบ เตบ โตบ ตอบ ตวบ เตียบ เตือบ เต็บ เตือบ

๑ บบ บับ บาบ บีบ บีบ บีบ บีบ บบ บบ
 เบบ เบบ โบบ บอบ บวบ เบบีบ เบบือบ เบบ็บ เบบือบ

๑ ปบ ปับ ป่าบ . บับ บับ บับ บับ ปูป ปูบ
เปบ เปบ โปบ ปอบ ป่าบ เมียบ เมอบ เมียบ เมอบ

๑ อบ อับ อ่าบ อับ อับ อับ อับ อูป อูบ
เอบ แอบ โอบ ออบ อาบ เอียบ เออบ เอียบ เออบ

๑ อักษรคำ ๒๔ แจกในแม่ กบ ดังนี้ ๗๕

๑ กบ กับ ก่าบ กิบ กิบ กิบ กิบ กูป กูบ
เกบ เกบ โkob คอบ ควบ เคียบ เคอบ เคียบ เคอบ

๑ คบ คับ ค่าบ คิบ คิบ คิบ คิบ คูป คูบ
เคบ เคบ โkob คอบ ควบ เคียบ เคอบ เคียบ เคอบ

๑ ฅบ ฅับ ฅ่าบ ฅิบ ฅิบ ฅิบ ฅิบ ฅูป ฅูบ
ฅบ ฅบ โkob ฅอบ ฅวบ ฅเอียบ ฅเออบ ฅเอียบ ฅเออบ

๑ งบ งับ ง่าบ งิบ งิบ งิบ งิบ งูป งูบ
งบ งบ โkob งอบ งวบ งเอียบ งเออบ งเอียบ งเออบ

๑ ชบ ชับ ช่าบ ชิบ ชิบ ชิบ ชิบ ชูป ชูบ
เชบ เชบ โkob ชอบ ชวบ เชียบ เชอบ เชียบ เชอบ

๑ ฌบ ฌับ ฌ่าบ ฌิบ ฌิบ ฌิบ ฌิบ ฌูป ฌูบ
เจบ เจบ โkob ฌอบ ฌวบ ฌเอียบ ฌเออบ ฌเอียบ ฌเออบ

๑ ฎบ ฎับ ฎ่าบ ฎิบ ฎิบ ฎิบ ฎิบ ฎูป ฎูบ
ฎบ ฎบ โkob ฎอบ ฎวบ ฎเอียบ ฎเออบ ฎเอียบ ฎเออบ

๑ ญบ ญับ ญาบ ญิบ ญีบ ญึบ ญุบ ญวบ ญูป
 เญบ แญบ โญบ ญอบ ญวบ ญึบ ญือบ ญึบ ญือบ

๑ ทบ ทับ ทาบ ทิบ ทีบ ทับ ทุบ ทุบ ทุบ ทุบ
 เทบ แเทบ โทบ ทอบ ทวบ ทับ เทอบ ทับ เทอบ

๑ ฌบ ฌับ ฌาบ ฌิบ ฌีบ ฌึบ ฌุบ ฌวบ ฌูป
 เฌบ แฌบ โฌบ ฌอบ ฌวบ ฌึบ ฌือบ ฌึบ ฌือบ

๑ ฌบ ฌับ ฌาบ ฌิบ ฌีบ ฌึบ ฌุบ ฌวบ ฌูป
 เฌบ แฌบ โฌบ ฌอบ ฌวบ ฌึบ ฌือบ ฌึบ ฌือบ

๑ ฌบ ฌับ ฌาบ ฌิบ ฌีบ ฌึบ ฌุบ ฌวบ ฌูป
 เฌบ แฌบ โฌบ ฌอบ ฌวบ ฌึบ ฌือบ ฌึบ ฌือบ

๑ ฌบ ฌับ ฌาบ ฌิบ ฌีบ ฌึบ ฌุบ ฌวบ ฌูป
 เฌบ แฌบ โฌบ ฌอบ ฌวบ ฌึบ ฌือบ ฌึบ ฌือบ

๑ ฌบ ฌับ ฌาบ ฌิบ ฌีบ ฌึบ ฌุบ ฌวบ ฌูป
 เฌบ แฌบ โฌบ ฌอบ ฌวบ ฌึบ ฌือบ ฌึบ ฌือบ

๑ ฌบ ฌับ ฌาบ ฌิบ ฌีบ ฌึบ ฌุบ ฌวบ ฌูป
 เฌบ แฌบ โฌบ ฌอบ ฌวบ ฌึบ ฌือบ ฌึบ ฌือบ

๑ ฌบ ฌับ ฌาบ ฌิบ ฌีบ ฌึบ ฌุบ ฌวบ ฌูป
 เฌบ แฌบ โฌบ ฌอบ ฌวบ ฌึบ ฌือบ ฌึบ ฌือบ

๑ ฌบ ฌับ ฌาบ ฌิบ ฌีบ ฌึบ ฌุบ ฌวบ ฌูป
 เฌบ แฌบ โฌบ ฌอบ ฌวบ ฌึบ ฌือบ ฌึบ ฌือบ

๑ ฌบ ฌับ ฌาบ ฌิบ ฌีบ ฌึบ ฌุบ ฌวบ ฌูป
 เฌบ แฌบ โฌบ ฌอบ ฌวบ ฌึบ ฌือบ ฌึบ ฌือบ

๑	มบ	มับ	มาบ	มิบ	มับ	มับ	มับ	มบ	มบ
	เมบ	แมบ	โอบ	มอบ	นบ	เมียบ	เมือบ	เม็บ	เมอบ
๑	ยบ	ยับ	ยาบ	ยิบ	ยับ	ยบ	ยบ	ยบ	ยบ
	เยบ	แยบ	โอบ	ยอบ	ยวบ	เยียบ	เยือบ	เย็บ	เยอบ
๑	รบ	รับ	ราบ	ริบ	ร็บ	รบ	รบ	รบ	รบ
	เรบ	แรบ	โอบ	รอบ	รวบ	เรียบ	เรือบ	เร็บ	เรอบ
๑	ลบ	ลับ	ลาบ	ลิบ	ล็บ	ลบ	ลบ	ลบ	ลบ
	เลบ	แลบ	โอบ	ลอบ	ลวบ	เลียบ	เลือบ	เล็บ	เลอบ
๑	วบ	วับ	วาบ	วิบ	ว็บ	วบ	วบ	วบ	วบ
	เวบ	แวบ	โอบ	วอบ	ววบ	เวียบ	เวือบ	เว็บ	เวอบ
๑	พบ	พับ	พาบ	พิบ	พ็บ	พบ	พบ	พบ	พบ
	เพบ	แพบ	โอบ	พอบ	พวบ	เพียบ	เพือบ	เพ็บ	เพอบ
๑	ฮบ	ฮับ	ฮาบ	ฮิบ	ฮ็บ	ฮบ	ฮบ	ฮบ	ฮบ
	เฮบ	แฮบ	โอบ	ฮอบ	ฮวบ	เฮียบ	เฮือบ	เฮ็บ	เฮอบ

๑ อักษรใช้สกดในแม่ กบ ๙ อักษร คือ บ ฝ ผ ฝ
พ ฟ ภ ฐ

๑ ต่อนี้ไปคำกลอนสำหรับอ่านเทียบในแม่ กบ ฐ

๑ ชานี ๑๑ ๑ ขนกับจบแม่กต พระดาบศบชากุณท์ ผาสก
รุกขมถ ภูตสวัสดิศดาวร ๑ ระงับหลันเนตรนัง เอนองคองพง

สิงขร เหมือนกับหลับสนิทนอน สวรรค์ล่อภิญญาณ ◉ บำเพ็ญ
 เล็งเห็นจบ พนพภพจบจกระวาพ สวรรคชนวมาน ท่านเห็นแจ้ง
 แผลงโลกา ◉ เข้ามานานนับเดือน ไม่จะเขื่อนเคลอนกายา
 จาศักกนวาตา เป็นผาสกทกเดือนบ ◉ วันนั้นครันดินไหว เกิด
 เหตุใหญ่ในปะถะพ เล็งดูระคต กาลกณสประการ ◉ ประกอบ
 ชอบเป็นผิต กลับจรัตผิตโบราณ สามัญอันธพาล ผลาญคนชอ
 ถือศตยธรรม ◉ ลูกศษชคตล่างคร ลูกไม่รักคุณพ่มน สเสียด
 เบียดเบียนกัน ลอบมาพนคอตคณา ◉ โลกถ้ากบาปบคิต
 โจทยจบผิตฤษยา อระพะสุธา บวนเป็นข่าพาบตบง ◉ บันดา
 สามัญสตั้ว เกิดวบตบตัปป้าง ไตรยุคทุกขตระรัง สัจจฉระระ
 อะวะสาน

◉ จบแม่กับ พระ

◉ ในแม่ กก กต กบ ๓ แมน เป็นคิตายทงสน ผันด้วย
 ไม้ ไม้ได้ แต่สำเนียงแปลกกัน ด้วยเปลี่ยนตัวกับไม้ตรี ให้สังเกต
 ตามหม่อกษร สง กลาง ตา ถึงเป็นคิตายด้วยกนกมสำเนียง
 ต่างกันเป็นสูง เป็นต่ำ ในตัวเอง เหมือนอย่างคำในแม่กว่า พระ
 ถมขาก หัวเราะคาก ไอชุก คลานคูก ถูกโขก ภูลโคก ลักฉ
 ตอยชก เขียนฉาก ญคกระชาก นากระฉอก ซาชอก ทงถก
 เงอนกระทก หวาชถก ถามทก ช่างถาก ปลิงทาก โคถก
 อกกระทก ถาแบก กระแทก ถองถอก ทางเป็นเทอก ฝั้นผก

ชายพก เก็บพก อยุดพก แห้งพก เสมอภาค ไว้เป็นแผนก บาน
 พแนก เข้าพอก ขาพอก ถัวเบนพก ผลแพ่งพก ของฝาก ปู่ฝาก
 ไม้สัก ตามซัก พระศก น้ำไหลซก ขาศก ต้นซก ผาศก สอนซก
 นกแสก เสียดแทรก วาศอก ทางเบนซอก นาทก จนฮก ไม้หัก
 หอบฮก ๆ คินหัก นกฮก ดงนเบนทวอฮก
 แลค้ำทไขไม้ตรคอ สามกัก เสือกก สักก เสียงดงกัก กักก
 หนูกัก ต้นตะกัก เกก เขากก แกก ดงแกก จัก ๆ นกจัก ร่องจอก
 แทนจอก เจก โจกเจก เสียงโจก เป็นโจก เจยก กรรเจยก
 กระจาก เขากาก ตักตอก จักตอก ไก้ขันเอ๊ก คนเอก โอ๊ก โอม
 ออก ออก เอยก ลาเอยก กลนเอออก นอนเอออก ดงนเบนต้น ๖๕

๑ ในแม่ กด มีคำว่า ๖๕

เชอกขด ไม้คด ข้องขด ลอกคด ผาขาด เคียนคาด รอยขด
 สังกด กลองขุด มังคุด ขอนขอด กัวคอด กบเขยด ขงเคียด
 ธงฉัตร พุดไม้ซัด แต่งฉาด สีขาด ฉวยฉุด จุดชุด ผักกระเฉด
 ไชยเชฐ ฉะโฉด ช่างโชติ คลานถัด สายบันทัด สถิตย์ แม่ตักศ
 ถอนถอด ทงทอด เบนผด ไม้ตพด เพยนผัด น้ำพระพฒ
 ผุดผาด พงพาด ทำผด ขาพศม พงผด พรรณพชน ด่าผุด วันพุด
 รสเผ็ด พลอยเพชร สำเนียงแผด พวงแพทย สผด กิ่งพุด รสผาด
 พนพาด ของสด รัชชด คาสัตย กลนซัด ผนสาด เผ็ดชุดชาด
 าศด เสื่อมชุด นกสวด ทรงชวด ต้นสเสียด มารเรียด

ประเสริฐ ทรงเทริด ผักหัด จันฮัด เน้นหาต อปฮาด ไรคหัด
 ฮดฮอ บนหวด จันฮวด คำไม้ตรีแม่ กต, ดงน กัดเซญ
 ราชกาจ เสอสะกอด สรวมกอด ดงปอด ตับปอด คนชอฮอด บัน
 ฮอด ๆ ถนดงเฮียด บันละเฮียด ๑ ในแม่ถบมคำว้า งูขบ จดคบ
 ไถขบ บังคบ ผ่าเขมขบ จรเขคบ คันขอบ รอบคอบ ถนถบ
 กำขบ เบคถบ กระทบ ถงถบ สำถบ สลูป เทียนรูป ผ่าแถบ
 จวนแทบ ประสบ เขาขบ พันสับ ชอนขบ กาศพท มทรพย
 ตองสาบ ชมทราบ น้บครบสับ เลอดไหลขบ ๆ เจ็บเสบ ถนเชบ
 บกเสียบ เจียบเซียบ ห้วยหุบ จรเขฮูป คำไม้ตรีแม่ กบ ดงน
 หอยจับแจง ปลาไหลจับ ไถเจียบ ผักกระเจียบ ร้องปบเปียบ
 เป็บเขา ดอกไม้ปบปาบ ตันขบ ร้องฮอบ ๗๕

๑ อักษรตำหมัดว ห นาน่าในแม่ กก กต กบ นกมสำเนียง
 ต่างกันกับอักษรตำ ดูจก้าว่า

ผมหงอก เพาะไม่งอก ไรเหงอก นกเงอก เจ็บหงอด ง้า ๆ
 งอด ๆ ทำปากหงบ อ่าปากงบ ถายกระหนก พัดชนนก น้ำหนัก
 สำนก เหนยวหนก ฐูสำนก ผักหนอก ภายนอก ไบหนาด
 ไชยนาด เคร่าหนวด หมอนวด ถอนดงหนบ ค่านบ แซ่มัก
 ถาววามัก พลุหมาก ของมาก สวมหมวก เถามวก สุธูหมด
 ไซ่มด กำหมัด ผูกมัด แห่งหมาด นอรรมาด กระทบดกระทบัด
 มดมด หลาวหมุด ดำมุด กลานหมอบ หมายมอบ ถ้วยหยก
 ห้ายก ความหยาก ทุกขยาก โหยกเหยก โยกเยก เย้าหยอก
 หนามหยอก ๗ ข้อยหยด มยศ น้าหยัด เยียดขัด น้าหยาด มารยาด

ไม่หยุด ยงยุท ขาหยุด อย่างหยุด ไม่มีที่หยุด ยัดเยียด
 อ่อนหยับ ขุบยับ คำหยาบ ปลิวยาบ ยกหยิบ แดดยิบๆ ไหยา
 หยวบๆ ไหวยวบ จิงหรด จารัต ดินหรบๆ พลรบ สำหรับ สำหรับ
 ดินอหروب โดยรอบ คอหลัก ลกหลัก ทำหลากๆ ฤดูตาก
 กระจโกลก มีในโลก หลอนหลอก ปอกลอก ตาเหลือก คาวเลือก
 ปลาหลด หย่อนลด อยู่หลัดๆ ปากลัด ประหลาด ปลาด
 เป่าหลอด เล็ดลอด หลกหลบ เขียนลบ นอนหลับ ความลับ
 เช็ดหลาบ ล้าลาบ หว้ายแหวก บางแวก เป็นหวัด แวงวัด
 ไหวหวาด เขียนวาด หวดหวัด ขวิตร ดงนเป็นตน จัดคำเสียงต่างๆ
 เป็นคู่กันในแม่ กก กค กบ กอเป็นทสงเกตเป็นตัวอย่างแทน ๗๕

๑ อนึ่งในแม่ กก กค กบ อักษรคำไม่มีตัว ห นำ เพราะ
 จะผิดจากคำเดิมในภาษามคธ แต่อ่านสำเนียงเหมือนตัว ห นำหน้า
 ดูจกัว่า กนก คิลก ปรโยค ปรมาท อามาศย์ ปรโยชน์
 อนาถ อเนก กากนิก อกนฐิ แลคำทอักษรกลางอยู่ข้างนำเสียง
 อักษรกลางกลับออกไปเป็นเหมือนกับสำเนียง ห นำหนักมีอยู่หลายคำ
 แต่มักมาแต่คำแผลงโดยมาก

บัญญัติ บัญติ เสรีจ สำเร็จ ตรัส ตำรัส จรด จารัต ตรวจ ตำรวจ
 ปราบ บำราบ เกิด กำเนิด ตรีบ ตำรับ บวก ผนวก บวช ผนวช
 ขุด ขนุด สวด สำรวด ตรี ตำริห กำราบ อราม อร่อย เป็นต้น

๑ ทที่เปล่งออกจาก อักษรกลาง แต่สำเนียงไม่เป็น หน้า กง
 เป็นเสียงอักษรต่ำยูนัน ก็เหมือนคำว่า ปราศ บำปราศ อาจ อำนาจ
 เซนนเป็นต้น

๖๕

๑ อักษรสูง ๑๑ แจกในแม่ กม คังน

๖๕

๑ ขม ข้ม ขาม ขิม ขัม ขัม ขัม ขัม ขุม ขุม
 เขม เขม โขม ขอม ขวม เขียม เขียม เขียม เขียม เขียม

๑ ขม ข้ม ขาม ขิม ขัม ขัม ขัม ขัม ขุม ขุม
 เขม เขม โขม ขอม ขวม เขียม เขียม เขียม เขียม เขียม

๑ ฉม ฉ้ม ฉาม ฉิม ฉัม ฉัม ฉัม ฉัม ฉุม ฉุม
 เขม เขม โฉม ฉอม ฉวม เขียม เขียม เขียม เขียม เขียม

๑ ชุม ชุ้ม ชูาม ชิม ชัม ชัม ชัม ชัม ชูม ชูม
 เขม เขม โชม ชอม ชวม เขียม เขียม เขียม เขียม เขียม

๑ ตม ต้ม ตาม ติม ตัม ตัม ตัม ตัม ตุม ตุม
 เขม เขม โทม ตอม ตวม เขียม เขียม เขียม เขียม เขียม

๑ ผม ผ้ม ผาม ผิม ผัม ผัม ผัม ผัม ผุม ผุม
 เขม เขม โทม ตอม ตวม เขียม เขียม เขียม เขียม เขียม

๑ ผม ผ้ม ผาม ผิม ผัม ผัม ผัม ผัม ผุม ผุม
 เขม เขม โทม ตอม ตวม เขียม เขียม เขียม เขียม เขียม

๑ สัม สัม สวม สิม สิม สิม สิม สุม สุม
 เสมอ เสมอ โสเม สอม สวม เสียม เสียม เสมอ เสมอ

๒ ชม ชัม ชาม ชิม ชิม ชิม ชิม ชุม ชุม
 เขม เขม โขม ขอม ขวม เขียม เขียม เข็ม เข็ม

๓ สม สัม สวม สิม สิม สิม สิม สุม สุม
 เสมอ เสมอ โสเม สอม สวม เสียม เสียม เสมอ เสมอ

๔ หม หัม หาม หิม หิม หิม หิม หุม หุม
 เขม เขม โหม หอม หวม เขียม เขียม เข็ม เข็ม

ผันด้วยไม้ เบน ๓ คำดังนี้

๑ ชม ชัม ชาม ชิม ชิม ชิม ชิม ชุม ชุม
 ชัม ชัม ช้าม ชัม ชัม ชัม ชัม ชุม ชุม
 ชัม ชัม ช้าม ชัม ชัม ชัม ชัม ชุม ชุม

ชุม ชุม เขม เขม โขม ขอม
 ชุ่ม ชุ่ม เข้ม เข้ม โข้ม ข่อม
 ชุ่ม ชุ่ม เข้ม เข้ม โข้ม ข่อม

ชวม เขียม เขียม เข็ม เข็ม
 ชว่ม เขี่ยม เข่อม เข็ม เข่อม
 ชว่ม เขียม เข่อม เข็ม เข่อม

๑ อักษรสังอก ๑๐ อักษรผันดงนเหมือนอนกน

อักษรกลาง ๕ แจกในแม่ กม ดงน

๗๕

๑	กม	กัม	กาม	กิม	กิม	กิม	กิม	กุม	กุม
แกม	แกม	โกม	กอม	กวม	เกียม	เกอม	เกิม	เกอม	เกอม
๑	จม	จัม	จาม	จิม	จิม	จิม	จิม	จุม	จุม
แจม	แจม	โจม	จอม	จวม	เจียม	เจอม	เจิม	เจอม	เจอม
๑	ฉม	ฉัม	ฉาม	ฉิม	ฉิม	ฉิม	ฉิม	ฉุม	ฉุม
แจม	แจม	โจม	จอม	ฉวม	เจียม	เจอม	เจิม	เจอม	เจอม
๑	ฉม	ฉัม	ฉาม	ฉิม	ฉิม	ฉิม	ฉิม	ฉุม	ฉุม
แจม	แจม	โจม	จอม	ฉวม	เจียม	เจอม	เจิม	เจอม	เจอม
๑	ตม	ตัม	ตอม	ติม	ติม	ติม	ติม	ตุม	ตุม
เตม	เตม	โตม	ตอม	ตวม	เตียม	เตอม	เติม	เตอม	เตอม
๑	ตม	ตัม	ตอม	ติม	ติม	ติม	ติม	ตุม	ตุม
เตม	เตม	โตม	ตอม	ตวม	เตียม	เตอม	เติม	เตอม	เตอม
๑	บม	บัม	บอม	บิม	บิม	บิม	บิม	บุม	บุม
เบม	เบม	โบม	บอม	บวม	เบียม	เบอม	เบิม	เบอม	เบอม
๑	ปม	ปัม	ปอม	ปิม	ปิม	ปิม	ปิม	ปุม	ปุม
เปม	เปม	โปม	ปอม	ปวม	เปียม	เปอม	เปิม	เปอม	เปอม
๑	อม	อัม	อม	อิม	อิม	อิม	อิม	อุม	อุม
เอม	เอม	โอม	อม	อวม	เอียม	เออม	เอิม	เออม	เออม

๑ ผันด้วยไม้ เบน & คำตงน ๗๕

กั่ม กั่ม กั่ม กั่ม กั่ม กั่ม กั่ม กั่ม กั่ม

๑ กั่ม กั่ม กั่ม กั่ม กั่ม กั่ม

กั่ม กั่ม กั่ม กั่ม กั่ม กั่ม กั่ม กั่ม กั่ม

กั่ม กั่ม กั่ม กั่ม กั่ม กั่ม

กั่ม กั่ม กั่ม กั่ม กั่ม กั่ม กั่ม กั่ม กั่ม

กั่ม กั่ม กั่ม กั่ม กั่ม กั่ม

แก่ม แก่ม แก่ม แก่ม แก่ม แก่ม โก่ม โก่ม โก่ม

แก่ม แก่ม แก่ม แก่ม โก่ม โก่ม

ก้อม ก้อม ก้อม ก้อม ก้อม ก้อม เกยม เกยม เกยม

ก้อม ก้อม ก้อม ก้อม เกยม เกยม

เกอม เกอม เกอม เกอม เกอม เกอม เกอม เกอม เกอม

เกอม เกอม เกอม เกอม เกอม เกอม

๑ ขงอก ๘ อักษร ผันตงนเหมือนกัน ๗๕

๑ อักษรต่ำ ๒๔ แจกในแม่ กม ตงน ๗๕

๑ คม คัม คาม คิม คิม คิม คิม คิม คิม คิม

เคม แคม โคม คอม ควม เคยม เคอม เคิม เคอม

๑ คม คัม คาม คิม คิม คิม คิม คิม คิม คิม

เคม แคม โคม คอม ควม เคยม เคอม เคิม เคอม

๑	ชม	ชัม	ชาม	ชิม	ชัม	ชิม	ชัม	ชุม	ชุม
เชม	แเชม	โชม	ชอม	ชวม	เชียม	เชอม	เชิม	เชอม	
๑	นม	นัม	นาม	นึม	นัม	นึม	นัม	นม	นม
เนม	แเนม	โนม	นอม	นวม	เนียม	เนอม	เนิม	เนอม	
๑	พม	พัม	พาม	พึม	พัม	พึม	พัม	พุม	พุม
เพม	แphem	โพม	พอม	พวม	เพียม	เพอม	เพิม	เพอม	
๑	ฟม	ฟัม	ฟาม	ฟึม	ฟัม	ฟึม	ฟัม	ฟุม	ฟุม
เฟม	แphem	โฟม	ฟอม	ฟวม	เฟียม	เฟอม	เฟิม	เฟอม	
๑	กม	กัม	กาม	กึม	กัม	กึม	กัม	กุม	กุม
เกม	แเกษม	โกม	กอม	กวม	เกียม	เกอม	เกิม	เกอม	
๑	นม	นัม	นาม	นึม	นัม	นึม	นัม	นม	นม
เนม	แเนม	โนม	นอม	นวม	เนียม	เนอม	เนิม	เนอม	
๑	ชม	ชัม	ชาม	ชิม	ชัม	ชิม	ชัม	ชุม	ชุม
เชม	แเชม	โชม	ชอม	ชวม	เชียม	เชอม	เชิม	เชอม	
๑	รม	รัม	ราม	รัม	รัม	รัม	รัม	รัม	รัม
เรม	แรม	โรม	รอม	รวม	เรียม	เรอม	เริม	เรอม	
๑	ลม	ลัม	ลาม	ลึม	ลัม	ลึม	ลัม	ลุม	ลุม
เลม	แลม	โลม	ลอม	ลวม	เลียม	เลอม	เลิม	เลอม	
๑	วม	วัม	วาม	วึม	วัม	วึม	วัม	วุม	วุม
เวม	แวม	โวม	วอม	ววม	เวียม	เวอม	เวิม	เวอม	

๑ พม พัม พาม พิม พัม พัม พุม พุม
 เพม เพม โปม พอม พวม เพียม เพียม เพิม เพียม

๑ ฮม ฮัม ฮาม ฮิม ฮัม ฮัม ฮุม ฮุม
 เฮม เฮม โหิม ฮอม ฮวม เฮียม เฮียม เฮิม เฮียม

๑ ฝนด้วยไม้ เป็น ๓ คำดังนี้

๑ คม คัม คัม คัม คาม คัม คัม คัม คัม คัม คัม
 คัม คัม คัม คัม คัม คัม คัม คัม คัม คัม

คัม คัม คัม คัม คัม คัม คัม คัม คัม คัม
 คัม คัม คัม คัม คัม คัม คัม คัม คัม คัม

แคม แคม โคม โคม คอม ค้อม ควม ค้อม เคียม เคียม
 แค่ม ค่อม ค่อม ค่อม ค่อม ค่อม ค่อม ค่อม ค่อม

เคอม เคอม เคิม เคิม เคอม เคอม
 เคอม เคิม เคอม

๑ ยงอก ๒๓ อักษร ฝนดงนเหมือนกัน

๑ ในแม่ กม ไข่ตัว ม สกคตัวเดียว นฤคหิต สกคได้บ้าง
 เหมือนคำว่า ประชั ษั ษั เจ้าจุพล เป็นต้น

๑ ต่อนไปคำกลอนสำหรับอ่านเทียบในแม่ กม

๗๕

๑ ฦบั้ง ๑๖ ๑ ขนกมสมเตจจอมอารย เอ็นคภบาล ผพาน
 ภาราสาวัดถ ๑ ชตรงหลงเลหเส่น กลอกกถบอปรื บรจงถม
 จมไป ๑ ประโยชนจะโปรคภูวไนย นิ่งนังตั้งใจ เตอมใสสำเร็จ
 เมตา ๑ เปล่งเสียงเพียงพิณอินทรา บอกข้มรณา คงมา
 วันหนงถงถน ๑ เบียนเบียดเสียดสัจฉน บายก้านำถน
 ไปทนทุกขันบักปักปล ๑ เมตากรุณาสำมัญ จะได้ไปสวรรค
 เป็นสุขทุกวันหรรษา ๑ สมบัติสัจฉวมุขยครุทธา กลอกกถบอปร
 เทวาสมบตชชวาลัย ๑ สุขเกษมเปรมปรวีมาน อิมหน้าสำราญ
 ศฤงฆารหอมลอมพร้อมเพรียง ๑ กระจับปัสชทเสียง ขั้วรำ
 จำเรียง สำเนียงนางพำนำพง ๑ เดชพระกุศลหนหลัง สึงใจ
 ใจหวัง ได้ตั้งมุงมาทปรำถนา ๑ จริงนะประสกลศีกา สวถมนตร
 ภาวนา เบองนำจะได้ไปสวรรค ๑ จบเทศเสรีจกำรำพรรณ พระองค
 ทรงธรรม คันคั้นเมฆาถลาโคถ

๗๕

๑ จบแม่ กม เท่าน ๗๕

๑ อักษรสูง ๑๑ แจกในแม่ เกย ดิ่งน

๗๕

๑ เขย เขอย ขาย ขาว ขิว ขิ้ว ขัย ขัย
 ขย ขุย เขว เขว โขย ขอย ขวย เขียว เขอย
 เขย เขยะ เขอ เขอะ เขอ เขอะ ขัว ขิวะ เขะ
 เขะ โขะ เขะ ขอ ข่อ ข้อ ขัย ขื่อ

៖ មេប មេប មាយ មាវ ម្ប ម្ប ម្ប ម្ប ម្ប
 ម្ប ម្ប មេវ មេវ មៃប មៃប មៃប មៃប មៃប មៃប
 មៃប មៃបះ មៃប មៃបះ មៃប មៃបះ ម្ប ម្បះ មៃបះ
 មៃបះ មៃបះ មៃបះ មៃប មៃប មៃប មៃប មៃប មៃប

៖ ឆេប ឆេប ឆាយ ឆាវ ឆ័ប ឆ័ប ឆ័ប ឆ័ប ឆ័ប
 ឆ័ប ឆ័ប ឆេវ ឆេវ ឆៃប ឆៃប ឆៃប ឆៃប ឆៃប ឆៃប
 ឆៃប ឆៃបះ ឆៃប ឆៃបះ ឆៃប ឆៃបះ ឆ័ប ឆ័បះ ឆៃបះ
 ឆៃបះ ឆៃបះ ឆៃបះ ឆៃប ឆៃប ឆៃប ឆៃប ឆៃប ឆៃប

៖ ត្រេប ត្រេប ត្រាយ ត្រាវ ត្រ័ប ត្រ័ប ត្រ័ប ត្រ័ប ត្រ័ប
 ត្រ័ប ត្រ័ប ត្រេវ ត្រេវ ត្រៃប ត្រៃប ត្រៃប ត្រៃប ត្រៃប ត្រៃប
 ត្រៃប ត្រៃបះ ត្រៃប ត្រៃបះ ត្រៃប ត្រៃបះ ត្រ័ប ត្រ័បះ ត្រៃបះ
 ត្រៃបះ ត្រៃបះ ត្រៃបះ ត្រៃប ត្រៃប ត្រៃប ត្រៃប ត្រៃប ត្រៃប

៖ ពេប ពេប ពាយ ពាវ ព័ប ព័ប ព័ប ព័ប ព័ប
 ព័ប ព័ប ពេវ ពេវ ពៃប ពៃប ពៃប ពៃប ពៃប ពៃប
 ពៃប ពៃបះ ពៃប ពៃបះ ពៃប ពៃបះ ព័ប ព័បះ ពៃបះ
 ពៃបះ ពៃបះ ពៃបះ ពៃប ពៃប ពៃប ពៃប ពៃប ពៃប

៖ ផេប ផេប ផាយ ផាវ ផ័ប ផ័ប ផ័ប ផ័ប ផ័ប
 ផ័ប ផ័ប ផេវ ផេវ ផៃប ផៃប ផៃប ផៃប ផៃប ផៃប
 ផៃប ផៃបះ ផៃប ផៃបះ ផៃប ផៃបះ ផ័ប ផ័បះ ផៃបះ
 ផៃបះ ផៃបះ ផៃបះ ផៃប ផៃប ផៃប ផៃប ផៃប ផៃប

๑ เฟย เฟอย ฝ่าย ฟาว ฟัว ฟัว ฟัย ฟัย
 ฝย ฝย เฝว เฝว โฝย ฝอย ฝวย เฝยว เฝอย
 ฝัย ฝัยะ เฝอ เฝอะ ฝอ ฝอะ ฝัว ฝัวะ ฝะ
 ฝะ โฝะ ฝายะ ฝอ ฝอ ฝอ ฝัย ฝอ

๑ เคย เคอย คาย คาว คัว คัว คัย คัย
 คย คย เคว เคว โคย คอย ควย เคยว เคอย
 คัย คัยะ เคอ เคอะ เคอ เคอะ คัว คัวะ เคะ
 เคะ โคะ เคายะ คอ คอ คอ คัย คอ

๑ เขย เขอย ฆาย ฆาว ฆัว ฆัว ฆัย ฆัย
 ฆย ฆย เหว เหว โหย หอย หวย เขยว เขอย
 ฆัย ฆัยะ เหอ เหอะ เหอ เหอะ ฆัว ฆัวะ เขะ
 เขะ โหะ เขายะ หอ หอ หอ ฆัย หอ

๑ เสย เสอย สาย สาว สัว สัว สัย สัย
 สย สย เสว เสว โสย สอย สวย เสยว เสอย
 สัย สัยะ เสอ เสอะ เสอ เสอะ สัว สัวะ เสะ
 เสะ โสะ เสายะ สอ สอ สอ สัย สอ

๑ เหย เหยอย หาย หาว หัว หัว หัย หัย
 หย หย เหว เหว โหย หอย หวย เหยว เหยอย
 หัย หัยะ เหอ เหอะ เหอ เหอะ หัว หัวะ เหะ
 เหะ โหะ เหายะ หอ หอ หอ หัย หอ

๑ อักษรสูงแม่เกย ผันด้วยไม้ ได้ ยกแต่ตัวทวมวสญชน
 คำสั้นเป็นคำตาย ๘ คำ คือ เขยยะ เขยอะ เขยเอะ ข้วยะ เขยะ แหยะ
 โหยะ เขาะ นอกนั้นผันอักษรตรตัวหนึ่งเป็น ๓ คำดังนี้

๑ เขย ขาย ขาว ขัว ขิว ขุย ขยับ
 เข็ย ข้าย ข่าว ขิ้ว ขิว ขุย ขยับ
 เข็ย ข้าย ข่าว ขิ้ว ขิว ขุย ขยับ
 ขุย ขุย เขว เขว โหย ขอย ขวย
 ขุ้ย ขุ้ย เข่ว เข่ว โห้ย ข้อย ข่วย
 ขุ้ย ขุ้ย เข่ว เข่ว โห้ย ข้อย ข่วย
 เขยว เขอย เขย เขยยะ เขอ เขเอะ เขอ เขอะ
 เขยว เขอย เขย เขอ เขอ
 เขยว เขอย เขย เขอ เขอ
 ขัว ข้วยะ เขย แหยะ โหยะ เขาะ ขอ ขัย ขอ
 ขัว ขอ ขัย ขอ
 ขัว ขอ ขัย ขอ

๑ ยังกอีก ๑๐ อักษร ผันดังนี้เหมือนกัน

๑ อักษรกลาง ๘ แจกในแม่เกย ดังนี้

๑ เกย เกอย กาย กาว กิว กิว กีย กีย
 กย กย เกว เกว โกย กอย กวย เกยว เกอย
 เกย เกยยะ เกอ เกอะ เกอ เกอะ กัว ก้วยะ เกะ
 แกะ โกะ เกาะ กอ กอ กอ กอ กอ กัย กอ

័	ចេប	ចេប	ចាប	ចាវ	ច័វ	ច័វ	ច័ប	ច័ប
ច័ប	ច័ប	ចោ	ចោ	ចោ	ចោ	ចោ	ចោ	ចោ
ចេប	ចេបះ	ចោ	ចោះ	ចោ	ចោះ	ច័វ	ច័វះ	ចោះ
ចោះ	ចោះ	ចោះ	ចោ	ចោ	ចោ	ចោ	ចោ	ចោ

័	ឆេប	ឆេប	ឆាប	ឆាវ	ឆ័វ	ឆ័វ	ឆ័ប	ឆ័ប
ឆ័ប	ឆ័ប	ឆោ	ឆោ	ឆោ	ឆោ	ឆោ	ឆោ	ឆោ
ឆេប	ឆេបះ	ឆោ	ឆោះ	ឆោ	ឆោះ	ឆ័វ	ឆ័វះ	ឆោះ
ឆោះ	ឆោះ	ឆោះ	ឆោ	ឆោ	ឆោ	ឆោ	ឆោ	ឆោ

័	ឆេប	ឆេប	ឆាប	ឆាវ	ឆ័វ	ឆ័វ	ឆ័ប	ឆ័ប
ឆ័ប	ឆ័ប	ឆោ	ឆោ	ឆោ	ឆោ	ឆោ	ឆោ	ឆោ
ឆេប	ឆេបះ	ឆោ	ឆោះ	ឆោ	ឆោះ	ឆ័វ	ឆ័វះ	ឆោះ
ឆោះ	ឆោះ	ឆោះ	ឆោ	ឆោ	ឆោ	ឆោ	ឆោ	ឆោ

័	តេប	តេប	តាប	តាវ	ត័វ	ត័វ	ត័ប	ត័ប
ត័ប	ត័ប	តោ	តោ	តោ	តោ	តោ	តោ	តោ
តេប	តេបះ	តោ	តោះ	តោ	តោះ	ត័វ	ត័វះ	តោះ
តោះ	តោះ	តោះ	តោ	តោ	តោ	តោ	តោ	តោ

័	តេប	តេប	តាប	តាវ	ត័វ	ត័វ	ត័ប	ត័ប
ត័ប	ត័ប	តោ	តោ	តោ	តោ	តោ	តោ	តោ
តេប	តេបះ	តោ	តោះ	តោ	តោះ	ត័វ	ត័វះ	តោះ
តោះ	តោះ	តោះ	តោ	តោ	តោ	តោ	តោ	តោ

័	បេប	បេប	បាប	បាវ	ប័វ	ប័វ	ប័ប	ប័ប
ប័ប	ប័ប	បោ	បោ	បោ	បោ	បោ	បោ	បោ
បេប	បេបះ	បោ	បោះ	បោ	បោះ	ប័វ	ប័វះ	បោះ
បោះ	បោះ	បោះ	បោ	បោ	បោ	បោ	បោ	បោ

เป็ย เป็ยะ เป๋อ เป็อะ เบอ เบอะ บัว บัวะ เบะ
เบะ โปะะ เบาะ บอ บ่อ บ้อ บ้อ บ้อ บัย บอ

๑ เปย เปอย ปาย ปาว ปัว ปัว ปัย ปัย
ปัย ปัย เป่ว เปว โปย ปอย ปวย เปี้ยว เป็อย
เป็ย เป็ยะ เป๋อ เป็อะ เปอ เปอะ บัว บัวะ เปะ
เบะ โปะะ เบาะ บอ บ่อ บ้อ บ้อ บ้อ บัย บอ

๑ เอย เอยย อาย อาว อิว อิว อัย อัย
อัย อัย เอว แอว โอย ออย อวย เอี้ยว เอยย
เอย เอยยะ เอ๋อ เอ็อะ เออ เอะอะ อัว อัวะ เอะ
แอะ โอะะ เอะาะ ออ อ้อ อ้อ อ้อ อ้อ อัย ออ

๑ อักษรกลางแม่เกย ผันด้วยไม้ ได้ ยกแต่ตัวทมิ
วิญชน์ คำสั้นเป็นคำตาย ๘ คำ กอ เกยยะ เกอะ เกอะ เกวะ
เกะ แคะ โกะ เกาะ นอกหนผันตัวหนงเป็น ๕ คำ คังน าะ

เกย เกย เกย เก็ย เก็ย เก็ย กาย กาย กาย

๑ เกย เกย เกอย เก็ย เก็ย กาย กาย

กาว กาว กาว กัว กัว กัว กัว กัว กัว
กาว กาว กัว กัว กัว กัว

กย กย กย กัย กัย กัย กัย กัย กัย
กย กัย กัย กัย กัย กัย

กฤษ ¹ _ุ กฤษ ^๗ _ุ กฤษ ⁺ _ุ	เกว ¹ เกว ^๗ เกว ⁺	แกว ¹ แกว ^๗ แกว ⁺
กฤษ ^๗ _ุ กฤษ ^๗ _ุ	เกว ^๗ เกว ^๗	แกว ^๗ แกว ^๗

โกฤษ ¹ โกฤษ ^๗ โกฤษ ⁺	กฤษ ¹ กฤษ ^๗ กฤษ ⁺	กฤษ ¹ กฤษ ^๗ กฤษ ⁺
โกฤษ ^๗ โกฤษ ^๗	กฤษ ^๗ กฤษ ^๗	กฤษ ^๗ กฤษ ^๗

เกยว ^๑ เกยว ^๗ เกยว ^๑	เกอย ^๑ เกอย ^๗ เกอย ^๑	เกย ^๑ เกย ^๗ เกย ^๑
เกยว ^๗ เกยว ^๗	เกอย ^๗ เกอย ^๗	เกย ^๗ เกย ^๗ เกยชะ

เกอ ^๑ เกอ ^๗ เกอ ^๑	เกอ ¹ เกอ ^๗ เกอ ⁺	กัว ^๑ กัว ^๗ กัว ^๑
เกอ ^๗ เกอ ^๗ เกอชะ	เกอ ^๗ เกอ ^๗ เกอชะ	กัว ^๗ กัว ^๗ กัวชะ

	กือ ¹ กือ ^๗ กือ ⁺	กี้ย ^๑ กี้ย ^๗ กี้ย ^๑
เกะ เกะ โกะ เกาะ กือ กือ		

กือ ^๑ กือ ^๗ กือ ^๑		
กือ ^๗ กือ ^๗		๗ชะ

๑ ยังก ๑ ๗ อักษร ผันดงนเหมือนกัน

๑ อักษรคำ ๒๔ แจกในแม่เกย ดั้ง

๑	เคย	เคอย	คย	คาว	คัว	คัว	คย	คย
คย	คย	คย	คย	คย	คย	คย	คย	คย
คย	คยชะ	คย	คย	คย	คย	คย	คย	คย
คย	คย	คย	คย	คย	คย	คย	คย	คย

๑	เค็ย	เค็ยบ	คาย	คาว	คัว	คัว	คัย	คัย
คย	คย	คเว	คเว	โคย	คอบ	ควย	เค็ยว	เค็ยบ
เค็ย	เค็ยะ	เค็อ	เค็อะ	เค็อ	เค็อะ	คัว	คัวะ	เค็ะ
แคะ	โคะ	เคาะ		คอ	ค้อ	ค้อ	คัย	คอ
๑	เม็ย	เม็ยบ	มาย	มาว	มัว	มัว	มัย	มัย
มย	มย	เมว	เมว	โมย	มอย	มวย	เม็ยว	เม็ยบ
เม็ย	เม็ยะ	เม็อ	เม็อะ	เม็อ	เม็อะ	มัว	มัวะ	เม็ะ
แมะ	โมะ	เมาะ		มอ	ม้อ	ม้อ	มัย	มอ
๑	ง็ย	ง็ยบ	งาย	งาว	งัว	งัว	งัย	งัย
งย	งย	งเว	งเว	ง็ย	งอย	งวย	ง็ยว	ง็ยบ
ง็ย	ง็ยะ	ง็อ	ง็อะ	ง็อ	ง็อะ	งัว	งัวะ	ง็ะ
แกะ	โงะ	เงาะ		งอ	ง้อ	ง้อ	งัย	งอ
๑	เช็ย	เช็ยบ	ชาย	ชาว	ชัว	ชัว	ชัย	ชัย
ชย	ชย	เชว	เชว	โชย	ชอย	ชวย	เช็ยว	เช็ยบ
เช็ย	เช็ยะ	เช็อ	เช็อะ	เช็อ	เช็อะ	ชัว	ชัวะ	เช็ะ
แชะ	โชะ	ชะาะ		ชอ	ช้อ	ช้อ	ชัย	ชอ
๑	เช็ย	เช็ยบ	ชาย	ชาว	ชัว	ชัว	ชัย	ชัย
ชย	ชย	เชว	เชว	โชย	ชอย	ชวย	เช็ยว	เช็ยบ
เช็ย	เช็ยะ	เช็อ	เช็อะ	เช็อ	เช็อะ	ชัว	ชัวะ	เช็ะ
แชะ	โชะ	ชะาะ		ชอ	ช้อ	ช้อ	ชัย	ชอ
๑	ณ็ย	ณ็ยบ	นาย	นาว	ณัว	ณัว	ณัย	ณัย
ณย	ณย	ณเว	ณเว	ณ็ย	ณอย	ณวย	ณ็ยว	ณ็ยบ

๓ เมียบ ๔ เมียบะ ๕ เมือ ๖ เมืออะ ๗ เมือ ๘ เมืออะ ๙ ฅัว ๑๐ ฅัวะ ๑๑ ฅะ
 ๑๒ ฅะ ๑๓ โฅะ ๑๔ ฅาะ ๑๕ ฅอ ๑๖ ฅอ ๑๗ ฅอ ๑๘ ฅัย ๑๙ ฅอ

๒๐ ฅุย ๒๑ ฅุย ๒๒ ฅุย ๒๓ ฅุย ๒๔ ฅุย ๒๕ ฅุย ๒๖ ฅุย ๒๗ ฅุย ๒๘ ฅุย
 ๒๙ ฅุย ๓๐ ฅุย ๓๑ ฅุย ๓๒ ฅุย ๓๓ ฅุย ๓๔ ฅุย ๓๕ ฅุย ๓๖ ฅุย ๓๗ ฅุย
 ๓๘ ฅุย ๓๙ ฅุย ๔๐ ฅุย ๔๑ ฅุย ๔๒ ฅุย ๔๓ ฅุย ๔๔ ฅุย ๔๕ ฅุย ๔๖ ฅุย
 ๔๗ ฅุย ๔๘ ฅุย ๔๙ ฅุย ๕๐ ฅุย ๕๑ ฅุย ๕๒ ฅุย ๕๓ ฅุย ๕๔ ฅุย ๕๕ ฅุย

๕๖ ฅุย ๕๗ ฅุย ๕๘ ฅุย ๕๙ ฅุย ๖๐ ฅุย ๖๑ ฅุย ๖๒ ฅุย ๖๓ ฅุย ๖๔ ฅุย
 ๖๕ ฅุย ๖๖ ฅุย ๖๗ ฅุย ๖๘ ฅุย ๖๙ ฅุย ๗๐ ฅุย ๗๑ ฅุย ๗๒ ฅุย ๗๓ ฅุย
 ๗๔ ฅุย ๗๕ ฅุย ๗๖ ฅุย ๗๗ ฅุย ๗๘ ฅุย ๗๙ ฅุย ๘๐ ฅุย ๘๑ ฅุย ๘๒ ฅุย
 ๘๓ ฅุย ๘๔ ฅุย ๘๕ ฅุย ๘๖ ฅุย ๘๗ ฅุย ๘๘ ฅุย ๘๙ ฅุย ๙๐ ฅุย ๙๑ ฅุย

๙๒ ฅุย ๙๓ ฅุย ๙๔ ฅุย ๙๕ ฅุย ๙๖ ฅุย ๙๗ ฅุย ๙๘ ฅุย ๙๙ ฅุย ๑๐๐ ฅุย
 ๑๐๑ ฅุย ๑๐๒ ฅุย ๑๐๓ ฅุย ๑๐๔ ฅุย ๑๐๕ ฅุย ๑๐๖ ฅุย ๑๐๗ ฅุย ๑๐๘ ฅุย ๑๐๙ ฅุย
 ๑๑๐ ฅุย ๑๑๑ ฅุย ๑๑๒ ฅุย ๑๑๓ ฅุย ๑๑๔ ฅุย ๑๑๕ ฅุย ๑๑๖ ฅุย ๑๑๗ ฅุย ๑๑๘ ฅุย
 ๑๑๙ ฅุย ๑๒๐ ฅุย ๑๒๑ ฅุย ๑๒๒ ฅุย ๑๒๓ ฅุย ๑๒๔ ฅุย ๑๒๕ ฅุย ๑๒๖ ฅุย ๑๒๗ ฅุย

๑๒๘ ฅุย ๑๒๙ ฅุย ๑๓๐ ฅุย ๑๓๑ ฅุย ๑๓๒ ฅุย ๑๓๓ ฅุย ๑๓๔ ฅุย ๑๓๕ ฅุย ๑๓๖ ฅุย
 ๑๓๗ ฅุย ๑๓๘ ฅุย ๑๓๙ ฅุย ๑๔๐ ฅุย ๑๔๑ ฅุย ๑๔๒ ฅุย ๑๔๓ ฅุย ๑๔๔ ฅุย ๑๔๕ ฅุย
 ๑๔๖ ฅุย ๑๔๗ ฅุย ๑๔๘ ฅุย ๑๔๙ ฅุย ๑๕๐ ฅุย ๑๕๑ ฅุย ๑๕๒ ฅุย ๑๕๓ ฅุย ๑๕๔ ฅุย
 ๑๕๕ ฅุย ๑๕๖ ฅุย ๑๕๗ ฅุย ๑๕๘ ฅุย ๑๕๙ ฅุย ๑๖๐ ฅุย ๑๖๑ ฅุย ๑๖๒ ฅุย ๑๖๓ ฅุย

๑๖๔ ฅุย ๑๖๕ ฅุย ๑๖๖ ฅุย ๑๖๗ ฅุย ๑๖๘ ฅุย ๑๖๙ ฅุย ๑๗๐ ฅุย ๑๗๑ ฅุย ๑๗๒ ฅุย
 ๑๗๓ ฅุย ๑๗๔ ฅุย ๑๗๕ ฅุย ๑๗๖ ฅุย ๑๗๗ ฅุย ๑๗๘ ฅุย ๑๗๙ ฅุย ๑๘๐ ฅุย ๑๘๑ ฅุย
 ๑๘๒ ฅุย ๑๘๓ ฅุย ๑๘๔ ฅุย ๑๘๕ ฅุย ๑๘๖ ฅุย ๑๘๗ ฅุย ๑๘๘ ฅุย ๑๘๙ ฅุย ๑๙๐ ฅุย
 ๑๙๑ ฅุย ๑๙๒ ฅุย ๑๙๓ ฅุย ๑๙๔ ฅุย ๑๙๕ ฅุย ๑๙๖ ฅุย ๑๙๗ ฅุย ๑๙๘ ฅุย ๑๙๙ ฅุย

เม็ย	เม็ยะ	เม็อ	เม็อะ	เม็อ	เม็อะ	มัว	มัวะ	เมะ
แมะ	โมะ	เมาะ	มอ	ม่อ	ม้อ	มัย	มัย	มอ
๑	เข็ย	เข็ย	เข็ย	เข็ย	เข็ย	เข็ย	เข็ย	เข็ย
ข็ย	ข็ย	เขว	เขว	โขย	ข็ย	ข็ย	เข็ย	เข็ย
เข็ย	เข็ยะ	เข็อ	เข็อะ	เข็อ	เข็อะ	ขัว	ขัวะ	เขะ
เขะ	โขะ	เขาะ	ขอ	ข่อ	ข้อ	ขัย	ขัย	ขอ
๒	เร็ย	เร็ย	เร็ย	เร็ย	เร็ย	เร็ย	เร็ย	เร็ย
ร็ย	ร็ย	เรว	เรว	โรย	ร็ย	ร็ย	เร็ย	เร็ย
เร็ย	เร็ยะ	เร็อ	เร็อะ	เร็อ	เร็อะ	รัว	รัวะ	เระ
เระ	โระ	เราะ	รอ	ร่อ	ร้อ	รัย	รัย	รอ
๓	เล็ย	เล็ย	เล็ย	เล็ย	เล็ย	เล็ย	เล็ย	เล็ย
ล็ย	ล็ย	เลว	เลว	โลย	ล็ย	ล็ย	เล็ย	เล็ย
เล็ย	เล็ยะ	เล็อ	เล็อะ	เล็อ	เล็อะ	ลัว	ลัวะ	เละ
เละ	โละ	เลาะ	ลอ	ล่อ	ล้อ	ลัย	ลัย	ลอ
๔	เว็ย	เว็ย	เว็ย	เว็ย	เว็ย	เว็ย	เว็ย	เว็ย
ว็ย	ว็ย	เวว	เวว	โวย	ว็ย	ว็ย	เว็ย	เว็ย
เว็ย	เว็ยะ	เว็อ	เว็อะ	เว็อ	เว็อะ	วัว	วัวะ	เวะ
เวะ	โวะ	เวาะ	วอ	ว่อ	ว้อ	วัย	วัย	วอ
๕	เพ็ย	เพ็ย	เพ็ย	เพ็ย	เพ็ย	เพ็ย	เพ็ย	เพ็ย
พ็ย	พ็ย	เพว	เพว	โพย	พ็ย	พ็ย	เพ็ย	เพ็ย
เพ็ย	เพ็ยะ	เพ็อ	เพ็อะ	เพ็อ	เพ็อะ	พัว	พัวะ	เพะ
เพะ	โพะ	เพาะ	พอ	พ่อ	พ้อ	พัย	พัย	พอ

๑ เฮย เฮอย ฮาย ฮาว ฮัว ฮัว ฮัย ฮัย
 ฮัย ฮัย เฮว แหว โฮย ฮอย ฮวย เฮยว เฮอย
 เฮย เฮยะ เฮอ เฮอะ เฮอ เฮอะ ฮัว ฮัวะ เฮะ
 เฮะ โฮะ เฮาะ ฮอ ฮอ ฮอ ฮัย ฮัย

๑ อักษรคำแม่ เกย ฝนด้วยไม้ ใต้ ขกแต่ตัวทวมวสญชนะ
 คำสนเป็นคำตาย ๘ คำ คอ เกยะ เกอะ เกอะ กัวะ เกะ
 แกะ โคะ เกะ นอกนฝนอักษรตรี ตัวหนงเป็น ๓ คำคองน

๑ เกย เกย เกอย เกอย คาย คาย คาว คาว
 เกย เกอย คาย คาว
 กัว กัว กัว กัว กัย กัย กัย กัย
 กัว กัว กัย กัย กัย กัย
 กุย กุย กุย กุย เกว เกว เกว เกว
 กุย กุย เกว เกว เกว เกว
 โคย โคย คอย คอย ควย ควย เคียว เคียว
 โคย คอย ควย เคียว
 เกอย เกอย เกย เกย เกยะ เกอ เกอ เกอะ เกอ เกอ เกอะ
 เกอย เกย เกอ เกอ
 กัว กัว กัวะ เกะ แกะ โคะ เกาะ คอ คอ
 กัว คอ

คิย คิย คอ คอ
คิย คอ

๑ ยังก ๒๓ อักษร ผันดงนเหมือนกัน

๗๕

๑ แม่เกยชงแจกมานกเบนแบบอย่างหนึ่ง ยังกแบบหนึ่งน
มีนฤคหิต แทน มอ แทน งอ และมีรอนัน ออกสำเนียง
แม่กม แม่กน คอ กั กรรม กรร อยู่ข้างท้ายดงน
เขย เขอย ขาย ขาว ขิว ขิว ขัย ขัย
ขย ขย เขว เขว โขย ขอย ขวย เขียว เขอย
เขย เขยะ เขอ เขอะ เขอ เขอะ ขัว ขิวะ เขะ
เขะ โขะ เขะ ขู ขรรรม ขรร ขอ ขอ ขื่อ ขัย ขื่อ

๑ แจกดงนทุกอักษร ทั้ง ๓ หมู่ทั่วไป

๗๕

๑ ต่อนไปคำกลอนสำหรับอ่านเทียบในแม่ เกย

๗๕

๑ ฉบับ ๑๖ ๑ ขนเกยเลบกล่าวท้าวไทย พงษกรรมน้ำใจ เลื่อมใส
ศรัทธากล้าหาญ ๑ เห็นโทษในขันธสันดาน ตัดหวังบ่วงมาร ส้าราญ
สำเร็จเมตตา ๑ สององกทรงหงษ์พยคณา จดชบกลบชะฎา รักษาศีล
ถือฤาษ ๑ เขาคาทากจพธ กองกุนทอคคิ เป็นทบุชาถาวร ๑ ปะทะพ
เป็นทบรรธูร เอนองคกลงนอน เหนอขอนเขนยเกยเศียร ๑ คำเขา
เออกราตกลवादเตยน เหนอยยากพากเพียร เรยนธรรมบำเพญเครื่อง

กรัน ๑ สำเร็จเสร็จได้ไปสวรรค์ เสวยสุขทุกวัน นานนับยกัลป์
 พุทธันดร ๑ ภูมราการุณสุนทร ไหว้หวังสงสอน เด็กอ่อนอ่อนเยาว์
 เล่าเรียน ๑ ก ข ก กา ว่าเรียน ทนน้อยค่อยเพียร อ่านเขียนผสม
 กมเกย ๑ ระวังตัวกลัวครุหนุเอย ไม่เรียวเจียวเหวย กเคยเข็ดหลาย
 ขวาบเขวี่ยว ๑ หนักหวดปวดเสียบแปลบเสียว หยักซาซาเขยว อย่า
 เทยวเล่นหลงจงจำ ๑ บอกไว้ให้ทราบบาปกรรม เรียงเรียบเทียบท่า
 แนะนำให้เจ้าเอาบุญ ๑ เดชะพระมหาการุณ โครเห็นเป็นคุณ
 แบ่งบุญให้เราเจ้า เอย ๑ ๓๕

๑ คำตายในแม่ เกย ๑ ๓๖

๑ อักษรสูงกับอักษรต่ำ เสียงต่างกันดังนี้ ๑ ๓๗

เตยตะเหมะแะ พวกฉนแคะ แทนนเถอะ ทำเลอะเหอะ บเกาะ
 ปุนกระเทาะ หักตั้งเาะ ปลุกเาะ เาะแะ เอยงแะ เทยวแะ
 เอาเสียมแะ สิบเสาะ นาซาหะ หัวเราะแะ ไปสีแะ ๑ ๓๘

๑ อักษรต่ำหมดว ห นาชนบนเสียงสูง เป็นคำตายในแม่เกย
 เสียงต่างกับอักษรต่ำตามปรกัตดังนี้ ๑ ๓๙

ชวานเหงาะ ผลงาะ พุดกระแหนะ ช้วนนำเนะ เอาไปเหมะไว้
 เอาไปเมาะไว้ งามแกมาะ เาะเาะ เอยวเคยอะ หย้านชอะ
 ทำหย้าเทยอะ แยกแยะ เอยนาทชยว เขยเฮาะ หัวเราะมหาระ
 ถวแระ ว่างเหาะ ถวเราะ คำเหดาะแหละ เอยวณมแคะ ๑ ๔๐

เปาะเหลาะ ลอดเลาะ ผ่าแหวะ เวียนแวะ ดงนเบนตนเบน
 ตัวอย่าง คำตาขอักษรกลางต่างกันด้วยไม้ ๗ คำว่า อาแปะ อแปะ
 ร่องเอะ เอะอะ เบนตน ๗

๑ คำท่านปราชญ์ให้ไซ้ สอ คอ ๗

กุศล	ว่าบุญ	ศาลา	ว่าโรงอาไศรย
ดาบศ	ว่าดาบ	ศาโรช	ว่าล่องเกสร
ทศ	ว่าสิบ	ศวาจารย์	ว่าอาจารย์เกษม
ปศิวา		ศรี	ว่าศรีแสง
บศาจ	ว่าอสรกาย	ศัชร	ว่าหงอนว่าชง่อน
ประกาศ	ว่าสำแดง	ศร	ว่าพิวพรรณ
ประเทศ	ว่าที่	ศฤ	ว่าพระอิสวร
โคพล	ว่า ๑๖	ศรัทธา	ว่าขอในบุญ
ศศิธร	ว่าดวงจันทร์	โคจรตร	ว่าช่องหู
พิเศศ	ว่าแปลกต้นก	เศรษฐิ	ว่าคนมีทรัพย์มาก
ไพศาช	ว่าเดือนหก	ศัพท	ว่าเสียง
พิศม์	ว่าพิศม้งเป็นตน	ศล	ว่าศล
ภเศก	ว่ารตนาลง	ศฤงฆาร	ว่าทรัพย์บริวาร
ยศ	ว่ายศถาศักดิ์	อาศรพโกษย	ว่าอาสะวะสน
รศม์	ว่ารุ่งเรือง	ศกิด	ว่ายศศักดิ์
ศอ คอ บอก พวก ศอ คอ		ศฤ	ว่างามว่าดี

๑. ทนายเหตุ กหไซ้ ก ข ส ไม่มีในฉบับพิมพ์ครั้งแรกโรงพิมพ์หลวง พ.ศ. ๒๔๑๔ แต่
 มีปรากฏในฉบับพิมพ์ครั้งต่อ ๆ มา เข้าใจว่าจะมีผู้แต่งเติมขึ้นภายหลัง เพราะเห็นความสำคัญ
 ของการใช้อักษรทง ๓ ตัว

ศุทฺธอา		ศุข	ว่าความสุขสบาย
โสภ	ว่าเศร้าใจ	อากาศ	ว่าเวหา
เสก	ว่าเสียดไป	อาศรม	ว่ากุฏิ
ศัตรู	ว่าบ้จจามิตร	อัสวา	ว่าม้า

๑ ข้ำขอประกอบอักษรแถลง
 นานาวุโตไทยวจึ

สรพากย์ วาที่
 นามศัพท์เสร็จการ

ค

๑ ไพศากษักรพิเศศ
 ศัตรูแถศุขศุทธา

๑ อาศรมศึลปศิวา
 อากาศพิศมัสล

๑ โศพิศพิเศศแถะบ้สาง
 เศกสร็สรบงแถศิวา

๑ ศาโรชโสภแถประเทศ
 ศอกอนปราชญ์ผู้ชานาญ

แถศัพทศรทธา
 ศรพโกษยรศมี
 ศรโศรตรเศรษฐ
 ยศศกคอสวา
 แถะกุศลศาลา
 ทศศุภศถงฆาร
 ศสิชรประกาศมาร
 ฐ ประกอบ ณ วาที่

๑ ค้าททานนักรปราชญ์ให้ไซ้ ขอ บอ ฐะ

กษัตรีย	ว่าเป็นใหญ่ในเขตรแดน	ภิกษุ	ว่าคนบวช
กฤษณ	ว่าเป็นชอกษัตรีย	ภุษา	ว่าผ้า

เกษ	ว่าผม	มหัย	ว่ามเหษี
เกษม	ว่าสุขสบาย	มหัย	ว่าเป็นใหญ่
จักษุ	ว่าตา	ชกษ	ว่าชกษกันคนเป็น
โทษ	ว่าโทษผิด	ฤาย	ว่าดาบศ
มนุหย์	ว่าคน	รักษ	ว่ารักใคร่
บุษบา	ว่าดอกไม้	รากษษ	ว่าพเสอ
บุษบา	ว่าขาว	ฤกษ	ว่าดาวขนมา
บุรุษ	ว่าผู้ชาย	สตร	ว่านาง
บักษ	ว่านกล	โอภาษ	ว่าสว่าง
พฤกษา	ว่าต้นไม้	อักษร	ว่าตัวหนังสือ

๑ บุษบาแตกฤษณแตกฤษ
โอภาษจักษุมหัน

๑ อักษรรากษษแลยักษ
พฤกษาฤายบุรุษมา

๑ บักษมหัยและผู้ปราชญ์
สับสนนามคอวะสน

๑ สบศัพทกล่าวนิยมไว้
เพื่อให้มหาชนทั้งหลาย

๑ สอลอและศอคอออกษอบอ
พิเศษจำแนกลักษณนาม

เกษมกษตริชษตร
รักษโทษฤยา

แลเกษบุษบา
นุหย์ภักษเหาะหรรษ

ช กฬกเป็นเชองฉันท
ตติลลโดยหมาย

บมิกลาศบมิกลาคลาย
ผู้จะอ่านจะเขียนตาม

ประกาศทั้งสาม
ประเภทภาษา

๑ คำที่ท่านนักปราชญ์ให้ไว้ ส ลอ

๗๕

เกสร	ว่าเกสรดอกไม้	ปราสาท	ว่าเรือนยอด
สรรเพชญ์	ว่าทั้งปวง	หัตถ์	ว่าของ
โกสมภ	ว่าดอกไม้	แพศย์	ว่าหมอยา
ดุสิต	ว่าชนดุสิต	นมัสการ	ว่าน้อมไหว้
ตรัส	ว่าคำรัสพูด	สอสอบอก	พวงสอสอบอก
ประเสรรอฐ	ว่าเลิศลา	สาคร	ว่าแม่น้ำ
สารถิ	ว่านายรถ	สงกรานต์	ว่าช่างไป
สาธ	ว่าดี	สงฆ์	ว่าพระสงฆ์
ศัพท์ปราชญ์	ว่าราชศัพท์ปัญญา	สงสาร	ว่าทวงเวียง
สรา	ว่าน้ำเหต	สุรางค์	ว่านางเทวดา
สุรสิทธิ์	ว่าสำเร็จยิ่ง	สุภาพ	ว่าสุภาพไม่เย่อหยิ่ง
สนม	ว่านางใน	สุริยะ	ว่าดวงอาทิตย์
สมาธิ	ว่าจิตรมั่น	โสภา	ว่างาม
สมาคม	ว่าคบหา	เสาร์	ว่าวัน ๗
สมรรถ		ดุสิต	ว่านั่งอยู่
สมุทร	ว่าทะเลหลวง	สดับ	ว่าตรับฟัง
สมร	ว่าทรบพุ่ง	เสด็จ	ว่าท่านว่าไป
เสมอ	ว่าเท่ากัน	สถาน	ว่าทของตัว
สละ	ว่าละเสีย	สนุก	ว่าความรื่นเริง
สลอน	ว่าสร้าง	โสด	ว่าสาขาว่าเส้น
สวัสดิ	ว่าสวัสดิมงคล	สรรเพชญ์	ว่ารัฐทั้งปวง

เสวตร	ว่าสีขาว	สรรพ	ว่าทั้งปวง
เสวยบรมย์	ว่าเสวยทยนต์	สิ้น	ว่าทรัพย์สิน
สวรรค	ว่าสคริต	สุนทร	ว่ากล่าวดี
สหัสสนัยน	ว่ามตาพนหนง	แสนนับ	ว่าแสนเป็นสิบหมื่น
สบ	ว่าพบ	เสร็จ	ว่าแล้ว
สัพพะ	ว่างู	เสร็จการ	ว่าการแล้ว
สังหาร	ว่าพลาญ	สม	ว่าสมควร
สังข	ว่าสังขเบนชาติหอย	สมการ	ว่ามชระพร้อม
สัทร	ว่าคนอริ	สมเด็จ	ว่าเป็นคสังยง
สัตย์	ว่าความจริง	สมบรณ	ว่าเต็มพร้อม
สตัว	ว่าตัวเดียรณาน	สมบัต	ว่าของความถึงพร้อม
สัทธรรม	ว่าพระธรรม	สมฤทธ	ว่ามฤทธพร้อม
สาตร	ว่าคมกร	สาว	ว่าหญิงงาม
สิต	ว่าหนาว	แพสย	ว่าหญิงแพสยา

ล

๑ สรรเพชญีสัทธรรมแลสงฆ์	ประเสรอฐูแก่นสาร
สบสุตรสคบันนแลสังหาร	แลแพทยสัตยา
๑ โภสมเกษรสมบัต	แลสวัสดีโสภา
เสารสุริยสวรรคแลสุรา	สุรสิทธสมการ
๑ สมเด็จสหัสสนัยนเสมอ	สัพปราชญสงกรานต์
สมฤทธสมาธิสมสถาน	สุวภาพสุนทร

๑ สมบูรณ์สาครแลสิน

ชุตมุตชสมสมร

สารถีสมรรถแลสลอน

แลตรัสสละสมาคม

๑ เสรีจ เสด็จสังขพัสด

ดุสิตเสวตเสวยรมย์

ปราสาทสาครสัตว์สัม

นักรัษาสงสาร

๑ แสนสนุกสูรางค์สาวสนม

แลดุสิตไสตนมัสการ

สอ ลอทั้งปวงบริหาร

ประเภศนาพา

๑ คำ พระกรักษิตท้าย อมรา ตันเอย

กลอน ท่านรังรจนา แนะไว

สอน พวกตะรุณฑา รกร่า เรยนเอย

เด็ก อย่าดูหมิ่นให้ เรงรู้ดูจา

๗๕

๑ อนดบนขาชอกกล่าว ให้เนองเรองราว วรรณบศบทสงขยา

๑ เด็กเอยเจ้าจงศึกษา คำหรับนบรา จงรุกระทุหนบ ๑ ทำสองหน

เป็นสิบสี่ สิบสองหนบ ว่ายสบอย่าสงไสย ๑ สิบสามหนเป็น

ต้นไป ท่านเรียกชื่อไซ้ สามสิบสี่สบตามกัน ๑ สิบสี่หนเป็นร้อย

พลัน สิบร้อยเป็นพัน สิบพันเป็นหมนหนงนา ๑ สิบหมนเป็นแสน

หนงหนา สิบแสนท่านว่า เป็นล้านหนงพงจำไว้ ๑ สิบล้านหนนเป็น

โกฏิไซ้ ร้อยแสนโกฏิไป เป็นปะโกฏิหนงตามมี

๗๕

๑ ร้อยแสนปะโกฏิ เป็นโกฏิปะโกฏิ พงกำหนดอย่า
 คลาดคลา ๑ ร้อยแสนโกฏิปะโกฏิหนา ท่านเรียกขอม่า ว่าเป็น
 นะหุดหนึ่งไป ๑ ร้อยแสนนะหุดนนไชร์ ท่านเรียกชอไว้ ว่าเป็น
 นินนะหุดนา ๑ ร้อยแสนนินนะหุดหนา ได้นามตามมา ว่าอะไช
 ภัทหนึ่งมี ๑ ร้อยแสนอะไชภัท ได้นามตามมี ว่าพนธอนหนึ่งนา
 ๑ ร้อยแสนพนธอนหนึ่งนา ท่านเรียกกันมา ว่าอัพพทพงจำไว้
 ๑ ร้อยแสนอัพพทไชร์ ได้นามตามไช ว่านรพพทหนึ่งนา ๑ ร้อยแสน
 นรพพทหนา ท่านเรียกขอม่า ว่าอะหะหะตามมี ๑ ร้อยแสน
 อะหะหะน มีนามตามท ว่าอะพะพะหนึ่งนา ๑ ร้อยแสนอะพะพะน
 หนา ท่านเรียกกันมา ว่าอฎะฎะตามมี ๑ ร้อยแสนอฎะฎะน
 มีนามตามท ว่าโสคันทิกะหนึ่งนา ๑ ร้อยแสนโสคันทิกะหนา
 ท่านเรียกชอว่า เป็นกมทอนหนึ่งไป ๑ ร้อยแสนกมทอนไชร์ มี
 นามตามไช ว่าบณทรกหนึ่งแน ๑ ร้อยแสนบณทรกแท้ ท่านเรียก
 กันแล ว่าเป็นปทุมหนึ่งไป ๑ ร้อยแสนปทุมนนไชร์ ท่านตั้งชอไว้
 ว่ากะถานะอนหนึ่งนา ๑ ร้อยแสนกะถานะนนหนา ท่านเรียกกันมา
 ว่ามหากะถานะหนึ่งไป ๑ ร้อยแสนมหากะถานะไชร์ เป็นอสงไชย
 คอเหลือจะนับพรรณา ๗๕

๑ อนึ่งลำดับทนับมา ผิดจากเทศนา ของพระชินวาที
 ๑ ลำดับทนับน นรพพทมี แล้วอะพะพะ อฎะฎะมา ๑ อะหะหะ
 กมทว โสคันทิกะ แล้วอุปละบณทรก ๑ ปทุมะกะถานะตามท
 จงรวฐ แล้วสังเกตกำหนดแล ๑ แตร้อยถึงโกฏิแท้ เอาสิบกณแน
 เร่งรหนาอย่าหลงไหล แต่โกฏิถึงอสงไชย เอาร้อยแสนไชร์ เร่งคณ
 เขาอย่าลมหแล ๗๕

๑ อนึ่งโศคนับมีสามแท้ นับด้วยวัดแล ด้วยดวงด้วย
 ชงเป็นสาม ๑ โยชนหงสรอยเส้นตาม เส้นหงโดยความ ยสบวา
 อย่างไสย ๑ วาหงสสอกบอกไว้ สอกหงท่านไซ้ สองกับไซ้ตาม
 มมา คบหงสบสองนวงนา นวงหงท่านว่า สกระเบียดจงจำเอา
 ๑ กระเบียดหงสองเมล็ดเข้า เมล็ดเข้าหงเล่า แปรตัวเหาจงรูรา
 ๑ ตัวเหาหงนนท่านว่า แปรไซ้เหาหงนา ไซ้เหาหงแปรเส้นผม
 ๑ เส้นผมหงนนนขม แปรชูลม ชูลหงแปรอณูนา ๑ อณูหง
 นนพงรูงนา ท่านไซ้กันมา ว่าแปรปรมาณูแล ๗๕

๑ หงน่านับโดยกว้างแท้ ยสบวาแล ยาวยสบวาเป็นไว้
 ๑ ถาโดยกว้างห้าวาไป ยาวเส้นหงไซ้ เบงงานหงพงจดจำ
 ๑ สงานท่านประสมท่า เป็นไว้หงกา หนดไว้ให้คดงว่ามา ๗๕

๑ ไม่นากว้างสอกหงหงนา ยาวยสบหงวา เบงยกหงพงจำไว้
 ๑ นับด้วยวัดอย่างนไซ้ นับด้วยดวงไป จงนับไซ้ตงหงนา ๑ เข้า
 เกวียนหงนนท่านว่า ห่าตะลอมหงนา ตะลอมหงยสบสัด ๑ สัด
 หงยสบทะน่านซัด ทะน่านหงสังกค สองจงออนจงจำไว้ ๑ จงออน
 หงสกาณอใด กามอหงไซ้ สใจมอตามมมา ๑ ใจมอหงนน
 ท่านว่า รอยเมล็ดเข้าหงนา นับด้วยดวงเพียงนแล ๗๕

๑ ทองการาหงแท้ ยสบคณแน คณหงยสบชงนา ๑ ชง
 หงยสบตาลงหงหงนา ตาลงหงหงรา สบาทถวนจงจำไว้ ๑ บาทหง
 สสลิงไทย สलगหงหงท่านไซ้ สองเพองจงจำไว้หงนา เพองหงนนสไฟ
 หงนา ไฟหงหงท่านว่า สองกล่าจงกาหนดไว้ ๑ กล่าหงสองกล่อมตามไซ้

กล่อมหนั่งลงไป สองเมล็ดเข้าตามมา ๑ อนันนบด้วยขงหมา
จงเร่งศึกษา เป็นสามประการไว้ ๗๕

๑ หนั่งไสตบตามขอม อัยสบบสองบ หนั่งชวดเป็นต้นไปนา
๑ บชวดขอเบนนหนา บฉลโคณา บขานเบนนเสอสัตว์ไพร์ ๑ บ
เกาะเบนนกระต่ายไซร์ มโรงงใหญ่ มเส็งงูเล็กแลณา ๑ มะเมย
เบนนขอมงมา มแมพะหนา วอกว่าลึงระกาไก่ ๑ จอสุ่นักข
กัญหมุไซร์ สิบสองบได้ โดยนนิมคังกล่าวมา ๗๕

๑ บหนั่งสิบสองเดือนหนา สิบสามบ่างรา หนั่งเดือนห้าเบนน
ต้นไป ๑ แล่วเดือนหกเดือนเจ็ดไซร์ เดือนแปดเก้าไป เดือนสิบ
เดือนสิบเอจมา ๑ เดือนสิบสองเดือนอายหนา เดือนญสามมา
เดือนสี่เบนนสิบสองไป ๗๕

๑ บไคอธกะมาสีไต้ เดือนเข้าอกไซร์ บนนสิบสามเดือนนา
๑ เดือนหนั่งนนสองบักษหนา คอข้างขนมา ขางแรมเบนนสองบักษไป
๑ ขางขนสบบहांนได้ ขางแรมहांนไซร์ สิบห้าสบบहांนบ้าง ๑ เดือน
ไคเบนนเดือนขาดคาง ขางแรมहांนวาง สิบห้าตามวิไสย ๗๕

๑ เพราะดงนเดือนถวนได้ วันสามสิบไป เดือนขาดยสบบเก้า
วัน ๑ เดือนหกถวนเดือนहांนน เบนนเดือนขาดพลัน ทงสิบสองเดือน
เปลี่ยนไป ๑ จงมเดือนถวนหกเดือนได้ เดือนขาดเก้าไซร์ ก็ได้
หกเดือนเหมอนกัน ๑ ถ้ามอรกะมาศนน เดือนแปดสองบั้น เดือน
ถวนจงเบนนเจดนา ๑ วันมขอเจดวณหนา วันอาทิตย์มา วันจันทร์
วันอังคาร ๑ วันพุธวันพฤหัสบดี วันศุกร์สภคศร วันเสาร์ครบเส็งจ

เจ็ดวัน ๑ กลางวันคนควบกัน ท่านนับเป็นวัน หนึ่งควรจะใส่ใจจำ
 วันหนึ่งนนแปดยามเช้า กลางวันท่านกำ หนดไว้ว่าสยามมี ๑ กลางคน
 ก็นับยามสี่ วันกับราตร จึงเป็นแปดยามตามใช้ ๑ ยามหนึ่งสาม
 นาฬิกาใช้ร ุ นาฬิกาท่านใช้ กลางวันท่านเรียกว่าโมงนา ๑ กลางคน
 เรียกว่าทุ่มหนา นาฬิกาหนึ่งรา ได้สืบบาดท่านบอกไว้ บาดหนึ่งส
 นาทไทย นาทหนึ่งได้ สืบบ่าเพชชะนาท ๑ เพชชะนาทหนึ่งน หก
 ปราณด้วยดี ปราณหนึ่งสืบอกษรใช้ร ุ ๑ บหนึ่งนับวันได้ สามร้อย
 วันไป กับห้าสืบสัวันวาร ๑ บัดท่านเพิ่มวันกาล เป็นอชกัะวาร
 เพิ่มเข้าอกวันหนึ่งนา ๑ บนนวันสามร้อยหนา กับห้าสืบบ่า วันตามท
 โลกียนยล ๑ ถ้าบอชกัะมาสปน เดือนแปดสองหน บนนมวันมากรา
 ๑ นับวันได้สามร้อยหนา กับแปดสืบบ่า วันยังตามโหรนิยมไว้ ๗๕

๑ อนังฤคมีสามใช้ร ุ คือหมันคัไป คิมหันตวิสสานะนา
 ๑ เดือนสืบสองแต่แรมมา เดือนสืเพญหนา สเดือนนชอหมันค
 ๑ แต่แรมเดือนสัจฉวัน เพญเดือนแปดนน สเดือนนคิมหันคณา
 ๑ แรมคานงเดือนแปดมา ถึงเพญวารา กะคิกะมาศจรรู ๑ ส
 เดือนถ้วนวิสสานะฤคู แบบโหรเป็นครู ว่าตามศศโคจร ๗๕

๑ ทิศแปดบันโดยนามกร คือทศบูรพก่อน เป็นทิศตะวันออก
 ออกนา ๑ แล้วอาคณษทศา ทกษณหนา เป็นทิศข้างใต้ตามม
 ๑ แล้วต่อไปทิศหรด จึงประจิมน เป็นทิศตะวันตกภนา ๑ แล้วจึง
 ทิศพายัพมา ทิศอุดรรา เป็นทิศดานเหนือจงจา ๑ แล้วจึง
 ทิศอีสานเส้า เหนยภให้แม่นย้า บันทิศแปดทิศคงตรง ๗๕

พายัพ	อุดร	อีสาน
ประจิม	ทิศ	บูรพ์
หริศ	ทักษิณ	อาคเนย์

๑	๑๕	๓๑	๘๐	๑๐๕
๒	๑๕	๓๒	๘๑	๑๐๖
๓	๑๖	๓๓	๘๐	๑๐๗
๔	๑๗	๓๔	๘๑	๑๐๘
๕	๑๘	๓๕	๘๒	๑๐๙
๖	๑๙	๔๐	๘๓	๑๑๐
๗	๒๐	๔๑	๘๔	๑๐๐๐
๘	๒๑	๕๐	๘๕	๑๐๐๐๐
๙	๒๒	๕๑	๑๐๐	๑๐๐๐๐๐
๑๐	๒๓	๖๐	๑๐๑	๑๐๐๐๐๐๐
๑๑	๒๔	๖๑	๑๐๒	๑๐๐๐๐๐๐๐
๑๒	๒๕	๗๐	๑๐๓	
๑๓	๓๐	๗๑	๑๐๔	

นับตั้งแต่สูญ
ข้างท้ายไปดังนี้

หน่วย	สิบ
ร้อย	พัน
หมื่น	แสน
ล้าน	โกฏิ

๑. เตรียถึงโกฏไช

โกฏิตราบอสงไขยสูญ
รอยเส้นแรงคนกล
ลักษณะตงนช

สับคน
เหล่าน
เกิดพอ
ช่องให้ปราชเห็น

๕ ๑ ๓ ๕ ๓ ๕
เป็นขงสต่ำลงสามบาทสองสลงเฟื่องสองไฟ

๑. ต่ำลงบนเฟื่องอยู่

บาทใส่บนสลงตรา
ไฟล่างขงบนกา
ต้นครตามครุบาย

หนกาน่านา
ครทาย
บน้อยกลางนา
ยักไชเรือนเงิน

๕
บน

แรงแม

๕	๖	๗	} เดือนห้า	๘	} คำหนึ่ง
เป็นวัน	อาทิตย์	จันทร์		ชน	

๑	วางวันหน้าเส้น	โดยหมาย
๔	เดือนย่อยสุดสายปลาย	เปลี่ยนใช้
๕	๖	๗
๘	๙	๑๐
๑๑	๑๒	๑๓
๑๔	๑๕	๑๖
๑๗	๑๘	๑๙
๒๐	๒๑	๒๒
๒๓	๒๔	๒๕
๒๖	๒๗	๒๘
๒๙	๓๐	๓๑
๓๒	๓๓	๓๔
๓๕	๓๖	๓๗
๓๘	๓๙	๔๐
๔๑	๔๒	๔๓
๔๔	๔๕	๔๖
๔๗	๔๘	๔๙
๕๐	๕๑	๕๒
๕๓	๕๔	๕๕
๕๖	๕๗	๕๘
๕๙	๖๐	๖๑
๖๒	๖๓	๖๔
๖๕	๖๖	๖๗
๖๘	๖๙	๗๐
๗๑	๗๒	๗๓
๗๔	๗๕	๗๖
๗๗	๗๘	๗๙
๘๐	๘๑	๘๒
๘๓	๘๔	๘๕
๘๖	๘๗	๘๘
๘๙	๙๐	๙๑
๙๒	๙๓	๙๔
๙๕	๙๖	๙๗
๙๘	๙๙	๑๐๐

๑	ไม้ล้มตายลักษณะ	สองสฐาน
๒	จับบอกแบบบรรหาร	แห่งใช้
๓	พวกคำมคชชาน	ควรรใส่ ยอแฮ
๔	ไม้ล้มตายถ้วนใช้	ส่วนข้างคำสยาม

๑ อนึ่ง พงสเกิด คำไม้ล้มตายเป็น ๒ อย่าง คำไม้ล้มตายคตอง
 มด้วยอสกค ด้วยคำนนมาแต่ภาษามครอย่าง ๑ คำไม้แต่ไม้ล้มตาย
 ล้วนด้วยเป็นคำไทยอย่าง ๑ จะรวบรวมคำไม้ล้มตายมด้วยอ ไว้
 พอเป็นตัวอย่างตงน ๗๕

๑ กั้ววิโกย ชลาไลย โกยกล อายไยย อะสงไยย ราชพิน
 ไยย ราชวินิจไยย อวยไยย โชคไยย มีไยย ภาไยย ทววยไยย
 มงคต เวนไยย จุธาธิปะไยย พระรัตนไยย ไยย ทรยภูวะนารก

ไตรภพนารถ วรไตรย ผ้าไตรย มารยาสาไถย พระฤไทย
 ท้าวไทย ทาษไทย พระอาทิตย์อุไทย อรุโณไทย อรไทย มหาคไทย
 พระวินไทย ท้าวสหสไทย พระภูไทย พระภาคไทย เป็นเสศไทย
 ไถยไทยมาในบาฬี บรูชอาษาไทย หัตถาษาไทย อัสวาษาไทย
 ขออะไทย เกทไทย โภยไทย โรคไทย ราชไทย โจรไทย อรรคไทย
 อุกกไทย นฤไทย ทไวย สบไสมย อุไทย บัจสุไสมย มโนไมย
 อปุระไมย อะโนปุระไมย ไถยยะธรรม สุราเมไรย มาไถย อาไถย
 นราไถย พิราไถย โสกาไถย สุราไถย หิมวาไถย พนาไถย
 เจริญไวย เส่อมไวย ทรามไวย ปฐมะไวย มัจฉิมะไวย บัจฉิมะไวย
 อชฌาไสรอย อชยาไสรอย ตามวิไสย สงไสย วิไสย อาไสรอย आय
 ไถยขย ชีพตักไสย กิเลสอนุไสย อาชาวะไสย ประชาวะไสย
 ถอนิไสย ขาดนิไสย พวกพลไทย มหาไทยรัตโนดม ๗๕

๑ คำไม้มีตายไม่มีด้วยอ ชักเอาแบบในจินตามณี่มาเทียบไว้
 แต่แก้คำทมด้วยอ เสียบางตงน ๗๖

๑ ท้าวไทแลไพร่พล ทั้งพงไพรแลไร่นา เกรียงไกรไพทรา
 ชะผดุงทั้งกรุงไกร ๑ ฉับไวแลปลตไปต์ แลสุกไล่แลครรไล โยไฟ
 ประไลไป แลร้องให้จะใจจริง ๑ เจ้าไทวะรำไพ แลทางไกลยังไปถึง
 ไหวหว่นแลพร่นพร่ง แลไหว้พระแลไกลคลา ๑ หลั่งไหลแลไรเกษ
 แลไตรภพไตรตรา ไต่ทางหุรัถยา ทั้งแอกไถกัไพบูลย์ ๑ บันได
 กระไดไฟ เราะหไฟละไมมูล ขับไล่แลไว้อูร สมบูรณ์เชญเป็นไฉน
 ๑ คลองไปแลไหลหลัง แลไถ่คนแลเรือดโร ไก่ไขแลน้ำไหล แล
 ไขบักประไฟงาม ๑ ไพร่แลไฟจิตร แลขวิดไขว้แลไอจาม ไฟไหม้

แต่ไต่ตาม แลในหูกเตบ้านใหม่ ๑ ทำได้แต่ไว้คง แลตะไก่อแต
 เป็นไฟ ถูกไถ้แลอ้อมไ้ สว่างไสวแลไสยา ๑ ไส้พุงแลต้บไต แล
 เห่งอโคอะเนกา ระวังระไววา จะกะโทษวะจมี ๑ ยากเข็ญแลเร้นไร
 ทงผลไม้แลไม้ตรี โฉโลแลไพร่หนี แลบ่าไหล่แลแกว่งไกว
 ๑ ไส้ไข้แลไกรสร แลสะไบละมุนละไม ผักให้แลไม้ไทร แล
 ไอสุรยแลหลาย

๑ ขอแต่งเสริมเต็มใส่ไว้ฝึกสอน ค่อมลบทแบบเจ้าคุณ
 ศรสุนทร พอเด็กอ่อนอ่านแล้วได้เข้าใจ ช่างขนบธรรมเนียมทำนองนับ
 เป็นฉบับแบบสยามตามวิไสย โลกนิยมมนานโบราณไกล คนใหม่ ๆ
 ยังไม่รู้ดูราคาญ ปโรหิตคิดยามตามนุโยค ตั้งแต่พรหมสร้างโลก
 สันฐาน ประสมเศษในราชคฤวาร ประจวบกาลครบเดือนไม่
 เคลื่อนคลาย พระจอมพงษ์ทรงพุทธมกุฏสยาม รับสั่งให้ใช้ตามโหร
 ถวาย ประกาศออกบอกแจ้งจงแพร่พราย จะอธิบายบอกข้อต่อ
 กันมา คอธรรมเนียมในหนังสือราชสาสน์ บรรทัดต้นสารบาญข้างบน
 หนา จงเขียนวาวนทหนักอนรา ตอนนมาเขียนเดือนลำดับไป แล้ว
 เขียนับพระพุทศศักราช ยกเป็นปฐมนิยมใจ แล้วจับความตาม
 กระบวนสำนวนใน เรียบอกไว้จงสำเหนียกให้แน่นอน สิบสองเดือน
 เป็นบไม่มีเศษ แฉะนเทศทางไสยอนุสร เมษายนต์นบราชจร
 นามกรเดือน ๕ ภาษาไทย ราชนทานประสงคเอาสัตว์แพะ จะว่า
 แกะก็ได้บ้างอย่างงไข ๓๐ วันถ้วน ๆ กระบวนไข ถ้าข้างไทยก็คงขาด
 อยู่หนึ่งวัน เดือนที่ ๒ รองถัดเดือนปฐม ขอว่าพฤศภาตมตุคยสัน

๑. ข้อความต่อไปนี้เป็นฉบับแต่งเติมขึ้นภายหลัง ไม่มีในฉบับโรงพิมพ์หลวง พ.ศ. ๒๔๖๔

ราช โคนผู้เพอถพองพวพรรณ มี ๓๑ วันอย่าวนเวียน คือเดือน ๖
 ข้างไทยเป็นเดือนถวน อย่าผันพวนเพอถพองพวพรรณ เก้ากับใหม่
 จำไว้ให้แนบเนียร เสียแรงเรียนกัโหรทงสองทาง เดือนที่ ๓ ไต๋นาม
 ตามนสนธ คือเดือนมถนายนอย่าอางขนาง ราชนเป็นมมชยบรุษนาง
 ดูเหมือนอย่างไสยาศนเมอยามเขน เคียง ๆ กันเป็นกัตุนาชน จะ
 อัสจรรย้อย่างไรแลไม่เห็น ดวงดาราเรียงรายคล้ายกับเป็น นั้น
 แลเห็นไร ๆ ไม่รู้นา ในเดือนนี้ ๓๐ วันไม่มีเศษ เราเรียกกันว่าเดือน ๗
 เขษฐา ขาดบ้างเต็มบ้างเป็นครงครา นาน ๆ เพมอชวาทถถ
 วัน เดือนที่ ๕ มีศัพทสำหรับพจน พ้องกับภาคมคธภาษา ว่า
 ทรกฏาคมเป็นสมญา แปลออกมาศัพทนราชปุ ๓๑ ทิวกาลไสมย
 โบราณใช้เรียกเดือน ๘ นะพ้อหน จงจำไว้เถดหน้าตำราคร ให้พงรู้
 เถดเดือนนี้ไม่มีขาด ถาครบถวนสามบมล่องหน แปลดเบองตน
 เรียกว่าบุพพาสาธ แปลดเบองปลายแห่งกาลอาสาพหมาส ซอว่าอุตรา
 สาธเป็นสองนาม เดือนที่ ๕ เรียกว่าสิงหาคม จงนิยมจำถอยอยา
 ทวนถาม ประสงคัสถวราชสหัสสังหนาม โดยนิยามม้อย ๓๑ วัน
 ข้างไทยพรองรองเรียกว่าเดือน ๘ สีเขาเจ้าจงจำค่าเราสรร ถาเดือนค
 แลวถขาดเป็นสำคัญ จะว่าพรรณเดือนทถกยกถต่อไป คือเดือน
 กัณยานนยายวถ สุรัสวถหญิงงามความวิไสย ๓๐ วันจงสำคัญให้
 เข้าใจ เดือนนี้ไซรเดือน ๑๐ สังกะถดู แลวถดไปเดือนที่ ๗ จำนวน
 นับ จะบอกศัพทขอไว้อย่าไขหู ตุลาคมสมญาอุสาหค คือราชตราช
 จงรนาม ราชนมวัน ๓๑ บอกไว้เสรัสมอย่างางสยาม ตรงกับ
 เดือน ๑๑ อัสขนาม ประสงคความตามคตศสาแดง ถาตบมคทวน

ถึงเดือนที่ ๔ คำกรเพทย์เพศไสยได้แถลง ขอพฤศจิกายนนิพนธ์
 แปลง วิฉนิกะว่าแมลงบ้องถ่องกระบวน ๓๐ วันพอดไม่มีเศษ จง
 สังเกตจำไว้หมั่นอย่าผันผวน เดือน ๑๒ ต้องนามตามจำนวน จง
 ใคร่ครวญตรึกไว้ได้ใช้การ เดือนที่ ๕ เนาวมาศประสาธสรร ขอว่า
 รัตนวาคมประสมสาร ราชนเหมือนธนูน้ำไม่พราน แสดงการตามกิจ
 ไม่ค้างเกิน ๓๑ วันถ้วนจำนวนใช้ ตรงกันกับเดือนอายุไม่ห่างเห็น
 กุมารารเรียนรำจำไว้เทอญ กงเจริญสำหรับประดับตน เดือนที่ ๑๐
 หยิบยกมาแถลง มกราคมแจ้งแห่งนสนธ คอราชมังกกรสญจรตน
 นภาดลอากาศประหลาดครัน ๓๑ ทิวาวันคติ ตกอยู่ในเดือนยสยาม
 สรร ที่ ๑๑ ขอว่ากุมภภาพันธ จงสำคัญเข้าใจให้ชัดเจน ราชนพกล
 กว่าเขาหนอ แปลว่าหม้ออย่างใหญ่ไม่เคยเห็น ๒๔ วันถ้วนจำนวน
 เกิดแท้ บางที่เป็นอชกสุรทิน ในบั้นเต็มวันทิวเช้า เป็น ๒๕ อย่า
 ถวิล จงจำไว้ให้หมั่นหมั่นประคิน ตามคำกรป็นนทินสโมธาน
 กุมภภาพันธตรงกันกับเดือน ๓ สรุปความข้อๆ พอสนนนิฐาน แล้ว
 ถึงเดือนที่ ๑๒ ทำนองกาล นามขมานขอว่ามโนคม ฉนคิดทำคำแปล
 ไว้เปิดองปลัด ความสงไสยสาธุศิษย์ให้งามสม ศัพทมนานว่าปลาจ
 ปรารมภ์ โดยนิยม ๓๑ เสรีจกระบวน เป็นเดือน ๔ ข้างเราชาว
 สยาม สำเร็จความตามวิธทดสอบสวน ครอบยหนงบริบูรณ์ประมุขมวต
 ๑๒ เดือนถ้วนๆ ธรรมตา โดยนิยมสมมุตคคโลก จงอาโภกจดจำไว้
 เกิดจำ พอเป็นเครื่องประเทืองเรื่องปัญญา พรรณตามเค้าสำเนากลอน
 ๑ อนงจะสาธกยกเอาข้อ แต่ข้อๆ หยิบแยกเป็นแบบสอน
 จำคลองๆ มิให้ต้องอนาหาร เป็นตอนๆ ตั้งแต่เมษายน เมษายน

คนเก่าเขาว่าเมษ เนอะเนเทศ ๒ พุศภหนา ที่ ๓ เมถนนับ
 ลำดับมา ที่ ๔ ว่ากรกฎกำหนดจำ ที่ ๕ ว่าสิงห์นำสำเหนยภ ที่ ๖
 เรียกว่ากษณเภาขนขา ที่ ๗ เรียกว่าดลตลากรรม ที่ ๘ จำว่าพจตพง
 เข้าใจ ที่ ๙ ว่าธนพงถนต ที่ ๑๐ ว่ามงกรสนทรไซ ที่ ๑๑ ว่ากมภ
 เหมือนกำไว ที่ ๑๒ ไซรว่ามนสนกระบวน ฉนร่าพรณวันเดือนโดย
 ลำดับ เป็นฉบับระบอบได้สอบสวน จงหม่นคอ่านหม่นทานทวน
 หม่นไคร่ครวญหม่นนภหม่นตรกตรา แต่ย่อ ๆ พอคิดไม่วิตถาน ถ้า
 อยากรูพิศดารจงศึกษา ทครุเตมาเขาดยงมณา ให้อู่สำเห็ดคกรู้ได้คุด
 ขอว่าคนเกยจกรานบอพานพบ บอประสภควมรู้ได้ชศรี วิชาทราม
 ทรพยภสญไม่กลม มิตรทรวมไมตรกหน้ายตน ไมมมิตรขอว่าหมค
 ความสุข ไมมีสุขขอว่าหมคการกุศล บุญโกษยแล้วไฉนจะได้ยล
 ศิวไมกขมรรคผลนัพพาน เอย ๗๕

๑ ขบมลบทเบอง
 เป็นปฐมควรสถย
 เป็นแบบสงสอนศิษย
 ความทฤกถบอน

บรรพกิจ
 ทตน
 สายสบบ ไวณา
 อัดอนออกขยาย

วาหนิต์นักร

๑ พากเพียรเวียนคิดค้น

กตกา

พวกอักษรสง่า
กमारหม่นด้า
รูรอบขอบจักได้

แนะนำ
เนยกนก เทอญพื่อ
ทรพยชองสรเสัญ

๗๕

๑ คำฉนวนควรรนับอ้าง

อักษร

วาหะนตกร
ตัวสูงหากสังห
ดองกระบวนแบบน

ซอช
ตัวตา ขนนา
นับผู้ชาญเฉลียว

๗๕

๑ เรองนนามตงวา

วาหะนเต

สองอักษรนำสนิท
ร่วมเสียงสระชิต
เชญเรงเรยนอยาร่าง

นับอ้าง
เชิงขอบ
รอบรัฐศร

๗๕

๑ วรรณยุกต์ไทย มีอักษรเสียงสูง ๑๑ อักษร ซึ่งหากอใช้แก่สำเนียงสูง
 ภาษาไทยไม่ ต้องจดจดเอาอักษรสูง ๑๑ นั้น นำพร้อมอักษรต่ำทศวรรจะ
 นำขนอก อักษรสูงจึ่งนำอักษรต่ำใหม่สำเนียงสูงขนใดทง ๑๑ อักษร
 แต่อักษรสูง ๑๐ ตัว คือ ข ฃ ฉ ฐ ฎ ผ ฝ ศ ษ ส หนักตัว
 (ห) แปรกกันอยู่สังเกตุจึ่งจะรู้แยกคาย ตัว (ห) นั้นนเป็นแต่จึ่ง
 อักษรต่ำใหม่เสียงสูงขนอย่างเดียว อ่านไม่ต้องออกสำเนียงตัว (ห)
 เช่น บหงา ปะหนัน เป็นต้น ฝ่ายอักษรสูง ๑๐ ตัวนั้นถ้านำข้างนำ
 ตัวใดกษกเสียงตัวนั้นให้สูงขน ทงต้องอ่านให้ตัวนั้นออกเสียงเป็น
 ประวิสัยชนะ บั้นจบเขากบอักษรตัวหลังกลนกันอยู่ด้วยเหมือนคำว่า
 ขนน ขนอน ขนม เป็นต้น แต่ตัว ข ฃ ฉ ฐ ฎ ผ ฝ ศ ษ ส
 นั้นให้นำได้ทั่วไป จำเภาะนำได้แต่ตัวทศวรรจะนำ ก็ดตรวจดูเห็นใช้
 นำตัว ง น ม ย ร ล ว เท่านั้นโดยมากนำได้ทั้งในแม่ กน กง
 กก กค กบ กม เกย แลผันด้วยไม้ เหมือนตัวอักษรสูงท
 นำข้างนำได้ทุก ๆ แม่ไป แต่คำทแจกออกนนั้น ต้องกบคำทไซบาง
 ไม่ต้องบาง ให้เลือกจดเอาแต่ทจะใช้ ดังจะแจกไว้ข้างนำต่อไปนี้ ๗๕

ตัว ข ฃ เสียงเดียวกัน ตัว (ข) นำตัว (ง) แจกดังนี้

๑ ขง ขงา ขงิ ขงั ขงี ขงึ ขงุ ขงู ขงเ ขงง ไซง ไซง ไซง
 ขงา ขง่า ขงะ ๗๕

๑ ขงน ขงัน ขงาน ขงิน ขงึน ขงึน ขงึน ขงุน ขงูน ขงน
 แขนง ไซงน ขงอน ขงวน ขงยน ขงอน ขงึน ขงอน ๗๕

๑ ขงง ขง้ง ขงาง ขงิง ขงิ่ง ขงั้ ขงุ้ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋
โขงง ขงอง ขงวง ขงียง ขง่อง ขงั้ง ขงอง

๑ ขงก ขงัก ขงาก ขงิก ขงึ้ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋
แมงก โขงก ขงอก ขงวก ขงัยก ขงือก ขงิก ขงือก

๑ ขงค ขงัค ขงาค ขงิค ขงึ้ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋
แมงค โขงค ขงอค ขงวค ขงัยค ขงือค ขงือค ขงือค

๑ ขงบ ขงับ ขงาบ ขงิบ ขงึ้ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋
แมงบ โขงบ ขงอบ ขงวบ ขงัยบ ขงือบ ขงือบ ขงือบ

๑ ขงม ขงัม ขงาม ขงิม ขงึ้ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋
แมงม โขงม ขงอม ขงวม ขงัยม ขงือม ขงือม ขงือม

๑ ขงย ขงาย ขงาว ขงัว ขงู๋ ขงัย ขงัย ขงัย ขงัย ขงัย ขงัย
โขงย ขงอย ขงว ขงวย ขงัยว ขงือย ขงือย ขงือย
โขงอ ขงืออ ขงืออ ขงืออ ขงัว ขงัวะ ขงือะ แมงะ โขงะ ขงือะ
ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋ ขงู๋

๑ ในแม่ตัว (ข) นำตัว (ง) นตรวดตุตังแต่แม่ ก กา จนมแม่
เกอยไม่ได้คำใช้เลย

ตัว (ณ) นำตัว (ง) แจกตั้งน

๑ ณง ฅงา ฅงิ ฅงึ ฅงึ ฅงึ ฅงุ ฅงู ฅงเ ฅงแ ฅงใ ฅงใ ฅงใ ฅงเ
ฅงเ ฅงเ ฅงเ

๑ ฅงน ฅงน ฅงาณ ฅงิน ฅงิน ฅงิน ฅงิน ฅงุน ฅงุน ฅงน
ฅงน ฅงน ฅงอน ฅงวน ฅงยน ฅงอน ฅงน ฅงอน

๑ ฅงง ฅงง ฅงาง ฅงิง ฅงิง ฅงิง ฅงิง ฅงุง ฅงุง ฅงง ฅงง
ฅงอง ฅงอง ฅงวง ฅงยง ฅงอง ฅงิง ฅงอง

๑ ฅงก ฅงก ฅงาก ฅงิก ฅงิก ฅงิก ฅงิก ฅงุก ฅงุก ฅงก
ฅงก ฅงก ฅงอก ฅงวก ฅงยก ฅงอก ฅงิก ฅงอก

๑ ฅงด ฅงด ฅงาด ฅงิด ฅงิด ฅงิด ฅงิด ฅงุด ฅงุด ฅงด
ฅงด ฅงด ฅงอด ฅงวด ฅงยด ฅงอด ฅงิด ฅงอด

๑ ฅงบ ฅงบ ฅงาบ ฅงิบ ฅงิบ ฅงิบ ฅงิบ ฅงุบ ฅงุบ ฅงบ
ฅงบ ฅงบ ฅงอบ ฅงวบ ฅงยบ ฅงอบ ฅงิบ ฅงอบ

๑ ฅงม ฅงม ฅงาม ฅงิม ฅงิม ฅงิม ฅงิม ฅงุม ฅงุม ฅงม
ฅงม ฅงม ฅงอม ฅงวม ฅงยม ฅงอม ฅงิม ฅงอม

ฅงย
๑ ฅงาย ฅงาว ฅงิว ฅงิว ฅงย ฅงย ฅงุย ฅงุย ฅงว
ฅงอย
ฅงว ฅงย ฅงอย ฅงวย ฅงยว ฅงอย ฅงย ฅงย ฅงย ฅงอ
ฅงอ ฅงอ ฅงอ ฅงัว ฅงัว ฅงะ ฅงะ ฅงะ ฅงะ ฅงะ ฅงะ ฅงะ ฅงะ
ฅงรร ฅงรร ฅงอ ฅงอ ฅงอ ฅงย ฅงอ

๑ ในแม่ตัว (ณ) นำตัว (ง) นี้ได้คำใช้แต่ ฅงน กับ ฅงาย สองคำ
เท่านั้น

(ฐ ฎ) เสียงเดียวกัน ตัว (ถ) นำตัว (ง) แยกตั้งขึ้น

๑ ถง ถงา ถงิ ถงึ ถงึ ถงึ ถงึ ถงุ ถงู เถง แถง ไถง ไถง ไถง
เถงา ถง้า ถงะ ๗๕

๑ ถงน ถงัน ถงาน ถงิน ถงึน ถงึน ถงึน ถงุน ถงูน เถงน
แถงน ไถงน ถงอน ถงวน เถงึน เถงอน เถงึน เถงอน ๗๕

๑ ถงง ถง้ง ถงาง ถงิง ถงึง ถงึง ถงึง ถงุง ถงูง เถงง แถงง
ไถงง ถงอง ถงวง เถงึยง เถงอง เถงึยง เถงอง ๗๕

๑ ถงก ถงัก ถงาก ถงิก ถงึก ถงึก ถงึก ถงุก ถงูก เถงก แถงก
ไถงก ถงอก ถงวก เถงึยก เถงอก เถงึยก เถงอก ๗๕

๑ ถงค ถงัค ถงาค ถงิค ถงึค ถงึค ถงึค ถงुक ถงูก เถงค
แถงค ไถงค ถงอค ถงวค เถงึยค เถงอค เถงึยค เถงอค ๗๕

๑ ถงบ ถงับ ถงาบ ถงิบ ถงึบ ถงึบ ถงึบ ถงุบ ถงูบ เถงบ
แถงบ ไถงบ ถงอบ ถงวบ เถงึยบ เถงอบ เถงึยบ เถงอบ ๗๕

๑ ถงม ถงัม ถงาม ถงิม ถงึม ถงึม ถงึม ถงุม ถงูม เถงม
แถงม ไถงม ถงอม ถงวม เถงึยม เถงอม เถงึยม เถงอม ๗๕

๑ เถงย ถงาย ถงาว ถงัว ถงิว ถงึย ถงึย ถงุย ถงูย เถงว
เถงอย

แถงว ไถงย ถงอย ถงวย เถงึยว เถงึอย เถงึย เถงึยยะ เถงอ
เถงอเะ เถงอ เถงอเะ ถงัว ถงัวเะ เถงะ แถงะ ไถงะ เถงาเะ

ถงู ถงรวม ถงรร ถงอ ถงอ ถงอ ถงึย ถงอ ๗๕

๑ ในแม่ตัว (ก) นำตัว (ง) ได้คำใช้ กอ แกด โกด กงาด กงม
เกาน ๗๕

๑ ตัว (ผ) นำตัว (ง) แจกเหมือนกัน ตั้งแต่แม่ ก กา จนแม่
เกอย เห็นได้คำใช้แม่ ก กา คือ ผงะ แม่กน คือ ผงอน แม่
กต คือ ผงาด แม่กบ คือ ผงอบ แม่กม คือ ผงม เกาน ๗๕

๑ ตัว (ฝ) นำตัว (ง) แจกได้เหมือนกัน แต่ไม่มีคำใช้ ตัว (ศ)
(ษ) (ส) เป็นเสียงเดียวกันแจกแต่ตัว (ส) ตัวเดียวกันตลอดถึงกัน ๗๕

ตัว (ส) นำตัว (ง) แจกดังนี้

๑ สง สงา สงิ สงี สงึ สงุ สงู เสง แสง ไสง ใสง โสง
เสงา สง่า สงะ ๗๕

๑ สงน สงัน สงาน สงิน สงึน สงูน สงุน เสงน
แสงน ไสงน สงอน สงวน เสงึน เสงอน เสงิน เสงอน ๗๕

๑ สงง สง้ง สงาง สงิง สงึง สงูง สงูง เสงง แสงง
โสงง สงอง สงวง เสงึยง เสงอง เสงิง เสงอง ๗๕

๑ สงก สงัก สงาก สงิก สงึก สงูก สงุก เสงก
แสงก ไสงก สงอก สงวก เสงึยก เสงอก เสงิก เสงอก ๗๕

๑ สงต สงัด สงาด สงิต สงึต สงุต สงุด เสงต
แสงต ไสงต สงอต สงวต เสงึยต เสงอต เสงิต เสงอต ๗๕

๑ สงบ สงับ สงาบ สงิบ สงึบ สงุบ สงอบ เสงบ
แสงบ ไสงบ สงอบ สงวบ เสงึยบ เสงอบ เสงิบ เสงอบ ๗๕

๑ สงม สงั้ม สงาม สงิม สงั้ม สงั้ม สงั้ม สงุม สงุม เสงม
แสงม โสงม สงอม สงวม เสงี่ยม เสง้อม เสงิม เสงอม ๗๕

สงย
๑ สงาย สงาว สงิว สงัว สงัย สงย สงุย สงุย เสงว
สงอย
แสงว โสงย สงอย สงวย เสงั้ว เสงอย เสงัย เสงัยะ เสง้อ
สงอะ เสงอ เสงอะ สงั้ว สงั้วะ เสงะ แสงะ โสงะ เสงาะ
สงุ สงรรรม สงรร สงอ สง้อ สง้อ สงั้ย สง้อ ๗๕

๑ ในแม่ตัว (ส) นำตัว (ง) แม่ ก กา ได้คำใช้คำ ๑ คือ สง่า
ในแม่ กน ได้คำใช้คำ ๑ คือ สงวน แม่กด ได้คำใช้คำ ๑ คือ สงัด
แม่ กบ ได้คำใช้คำ ๑ คือ สงนงงยา แม่ลม ได้คำใช้คำ ๑ คือ
สงั้ม นอกนั้นไม่มีคำใช้

๑ จบแม่คนเพียงน

๑ ตัว (ข) นำตัว (น) แจกตั้งน

๑ ขน ขนา ขนั ขนั ขนั ขนั ขนุ ขนุ เขน เขน ไขน ไขน
โขน เขนา ขน้า ขนะ

๑ ขนน ขนนั ขนาน ขนน ขนน ขนน ขนน ขนุน ขนุน เขนน
แขน ไขนน ขนอน ขนวน เขนัยน เขนอน เขนัณ เขนอน ๗๕

๑ ขนง ขนัง ขนาง ขนัง ขนัง ขนัง ขนัง ขนุง ขนุง เขนง
แขนง ไขนง ขนอง ขนวง เขนัยง เขนอง เขนิง เขนอง ๗๕

๑ ขนก ขนั้ก ขนาก ขนั้ก ขนั้ก ขนั้ก ขนั้ก ขนุก ขนุก ขนุก
 แขนก โขนก ขนอก ขนวก เขนัยก เขนัยก เขนัยก เขนัยก ๗๕

๑ ขนค ขนั้ค ขนาค ขนั้ค ขนั้ค ขนั้ค ขนั้ค ขนุค ขนุค ขนุค
 แขนค โขนค ขนอค ขนวก เขนัยค เขนัยค เขนัยค เขนัยค ๗๕

๑ ขนบ ขนั้บ ขนาบ ขนั้บ ขนั้บ ขนั้บ ขนั้บ ขนุบ ขนุบ ขนุบ
 แขนบ โขนบ ขนอบ ขนวบ เขนัยบ เขนัยบ เขนัยบ เขนัยบ ๗๕

๑ ขนม ขนั้ม ขนาม ขนั้ม ขนั้ม ขนั้ม ขนั้ม ขนุม ขนุม ขนุม
 แขนม โขนม ขนอม ขนวม เขนัยม เขนัยม เขนัยม เขนัยม ๗๕

๑ เขนย ขนาย ขนาว ขนั้ว ขนั้ว ขนั้ว ขนั้ว ขนุย ขนุย
 เขนอย

เขนว แขนว โขนย ขนอย ขนวย เขนั้ว เขนั้ว เขนั้ว เขนั้ว
 เขนอ เขนอะ เขนอ เขนอะ ขนั้ว ขนั้ว เขนอะ แขนอะ โขนอะ
 เขนอะ ขนั้ว ขนรรวม ขนรร ขนอ ขนอ ขนอ ขนั้ว ขนอ ๗๕

๑ ตั้ว (ข) นำตั้ว (น) แม่ ก กา ไม่ได้คำใช้ ๗๕

๑ ตั้ว (ข) นำตั้ว (น) แม่ กน ได้คำใช้ ๔ คำ คือ ขนน กำขนน
 ขนานนำ ตันขนน ตานขนอน ๗๕

๑ ตั้ว (ข) นำตั้ว (น) แม่ กง ได้คำใช้ ๕ คำ คือ พระขนาง
 อางขนาง ำขนาง แขนงไม้ บางโขนง พระขนอง ๗๕

๑ ต้ว (ข) นำต้ว (น) แม่กกได้คำใช้ ๓ คำ คือ ลายชนก
บางชนาก เขกเขนก ๗๕

๑ ต้ว (ข) นำต้ว (น) แม่กค ได้คำใช้ ๓ คำ คือ ชนคหาง
สวนสองขนัต วัตได้ขนาด ๗๕

๑ ต้ว (ข) นำต้ว (น) แม่กบได้คำใช้ ๓ คำ คือ ชนบกรรมเนยม
ไม้ขนาบ ขนอบไว้ ๗๕

๑ ต้ว (ข) นำต้ว (น) แม่กม ได้คำใช้คำ ๑ คือ ขนม ๗๕

๑ แม่เกยได้คำใช้ ๓ คำ คือ พระเขนย ขนายข้าง เขนยะลาช ๗๕

๑ ต้ว (ฉ) นำต้ว (น) แจกตั้งนี้ ๗๕

๑ ฉน ฉนา ฉน ฉน ฉน ฉน ฉน ฉน ฉน ฉน ฉน ฉน ฉน ฉน ฉน
ฉน ฉนา ฉน ฉน ๗๕

๑ ฉนน ฉนน ฉนฉน ฉนฉน ฉนฉน ฉนฉน ฉนฉน ฉนฉน ฉนฉน ฉนฉน
ฉนฉน ฉนฉน ฉนฉน ฉนฉน ฉนฉน ฉนฉน ฉนฉน ฉนฉน ๗๕

๑ ฉนง ฉนง ฉนง ฉนง ฉนง ฉนง ฉนง ฉนง ฉนง ฉนง
ฉนง ฉนง ฉนง ฉนง ฉนง ฉนง ฉนง ฉนง ๗๕

๑ ฉนก ฉนก ฉนาก ฉนก ฉนก ฉนก ฉนก ฉนก ฉนก ฉนก
ฉนก ฉนก ฉนก ฉนก ฉนก ฉนก ฉนก ฉนก ๗๕

๑ ฉนค ฉนค ฉนค ฉนค ฉนค ฉนค ฉนค ฉนค ฉนค ฉนค ฉนค
ฉนค ฉนค ฉนค ฉนค ฉนค ฉนค ฉนค ฉนค ฉนค ฉนค ฉนค

๑ ฉนบ ฉนบ ฉนบ ฉนบ ฉนบ ฉนบ ฉนบ ฉนบ ฉนบ ฉนบ ฉนบ
ฉนบ ฉนบ ฉนบ ฉนบ ฉนบ ฉนบ ฉนบ ฉนบ ฉนบ ฉนบ ฉนบ

๑ ฉนม ฉนม ฉนม ฉนม ฉนม ฉนม ฉนม ฉนม ฉนม ฉนม ฉนม
ฉนม ฉนม ฉนม ฉนม ฉนม ฉนม ฉนม ฉนม ฉนม ฉนม ฉนม

๑ ฉนย ฉนาย ฉนาย ฉนาย ฉนาย ฉนาย ฉนาย ฉนาย ฉนาย ฉนาย ฉนาย
ฉนย ฉนย

ฉนย ฉนย ฉนย ฉนย ฉนย ฉนย ฉนย ฉนย ฉนย ฉนย ฉนย
ฉนย ฉนย ฉนย ฉนย ฉนย ฉนย ฉนย ฉนย ฉนย ฉนย ฉนย
ฉนย ฉนย ฉนย ฉนย ฉนย ฉนย ฉนย ฉนย ฉนย ฉนย ฉนย
ฉนย ฉนย ฉนย ฉนย ฉนย ฉนย ฉนย ฉนย ฉนย ฉนย ฉนย

๑ ต้ว (ฉ) นำต้ว (น) แม่ ก กา ได้คำใช้ ๓ คำ คือ ทำฉน ปฉน
นั้ฉน

๑ ต้ว (ฉ) นำต้ว (น) แม่ กน ได้คำใช้ ๒ คำ คือ ประตุนวน
รฉน

๑ ต้ว (ฉ) นำต้ว (น) แม่ กง ได้คำใช้ ๑ คำ คือ ฉนง คำเขมร
วาม่อ

๑ ต้ว (ฉ) นำต้ว (น) แม่ กค มีคำ ๑ คือ ปลาฉนาก

๑ ตัว (ฉ) นำตัว (น) แม่กด ได้คำใช้ ๒ คำ คือ นำโนนต ทอด
โนนตบาดหมาย ๗๕

๑ ตัว (ฉ) นำตัว (น) แม่กบ แม่กม แม่เกย ไม่มีคำใช้ ๗๕

๑ ตัว (ถ) นำตัว (น) แจกตั้งน ๗๕

๑ ถน ถนา ถนึ ถนึ ถนึ ถนึ ถนุ ถนุ ถน ถน ไถน ไถน
ไถน ถนา ถน้ำ ถนะ ๗๕

๑ ถนน ถนน ถนาน ถนิน ถนิน ถนน ถนน ถนุน ถนุน ถนุน
ถนุน ไถนน ถนอน ถนวน ถนียน ถนอน ถนิน ถนอน ๗๕

๑ ถนง ถนัง ถนาง ถนิง ถนิง ถนิง ถนิง ถนุง ถนุง ถนง
ถนง ไถนง ถนอง ถนวง ถนียง ถนอง ถนิง ถนอง ๗๕

๑ ถนก ถนัก ถนาก ถนิก ถนิก ถนิก ถนิก ถนุก ถนุก ถนก
ถนก ไถนก ถนอก ถนวก ถนยัก ถนออก ถนิก ถนออก ๗๕

๑ ถนด ถนัค ถนาด ถนัต ถนัต ถนัต ถนัต ถนุต ถนุต ถนด
ถนด ไถนด ถนอต ถนวด ถนยด ถนอต ถนัต ถนอต ๗๕

๑ ถนบ ถนับ ถนาบ ถนบบ ถนบบ ถนบบ ถนบบ ถนุบ ถนุบ ถนบ
ถนบ ไถนบ ถนอบ ถนวบ ถนยบ ถนอบ ถนบบ ถนอบ ๗๕

๑ ถนม ถนม ถนาม ถนม ถนม ถนม ถนม ถนุม ถนุม ถนม
ถนม ไถนม ถนอม ถนวม ถนยม ถนอม ถนม ถนอม ๗๕

๑ เกนย ๑ นาย ๑ นาว ๑ นวิ ๑ นวิ ๑ นย ๑ นย ๑ นุข ๑ นุข
 ๑ เกนอย
 ๑ เณว ๑ เณว ๑ โณนย ๑ นอย ๑ นวย ๑ เณยว ๑ เณอย ๑ เณย ๑ เณยยะ
 ๑ เณอ ๑ เณอะ ๑ เณอ ๑ เณอะ ๑ นวิ ๑ นวิ ๑ เณะ ๑ เณะ ๑ โณะ
 ๑ เณะ ๑ นุ ๑ นรรรม ๑ นรร ๑ นอ ๑ นอ ๑ นอ ๑ นย ๑ นอ ๑

๑ ต้ว (ถ) นำต้ว (น) แม่ ก กา ได้คำใช้ ๒ คำ คือ ดินถนำ
 ๑
 ๑

๑ ต้ว (ถ) นำต้ว (น) แม่ กน ได้คำใช้ คำ ๑ คือ ถน ๑

๑ ต้ว (ถ) นำต้ว (น) แม่ กง แม่ กก ไม่มีคำใช้ ๑

๑ ต้ว (ถ) นำต้ว (น) แม่ กต ได้คำใช้ คำ ๑ คือ ๑ ๑

๑ ต้ว (ถ) นำต้ว (น) แม่ กบ ไม่มีคำใช้ ๑

๑ ต้ว (ถ) นำต้ว (น) แม่ กม ได้คำใช้ ๒ คำ คือ ๑ ๑
 ๑

๑ ต้ว (ถ) นำต้ว (น) แม่ เกย ไม่ได้คำใช้ ๑

๑ ต้ว (ผ) นำต้ว (น) แจกตั้ง ๑

๑ ผน ๑ ผนา ๑ ผน ๑ ผน ๑ ผน ๑ ผน ๑ ผน ๑ ผน ๑ ผน ๑ ผน ๑
 ๑

๑ ผนน ผนน ผนน ผนน ผนน ผนน ผนน ผนน ผนน ผนน
 แพนน โพนน ฟนอน ฟนวน เฟนย่น เฟนอน เฟน่น เฟนอน ๗๕

๑ ฟนง ฟนง ฟนง ฟนง ฟนง ฟนง ฟนง ฟนง ฟนง ฟนง
 แพนง โพนง ฟนอง ฟนวน เฟนยง เฟนอง เฟนง เฟนอง ๗๕

๑ ฟนกก ฟนกก ฟนกก ฟนกก ฟนกก ฟนกก ฟนกก ฟนกก ฟนกก ฟนกก
 แพนก โพนก ฟนกก ฟนวก เฟนยัก เฟนออก เฟนิก เฟนออก ๗๕

๑ ฟนค ฟนค ฟนค ฟนค ฟนค ฟนค ฟนค ฟนค ฟนค ฟนค
 แพนค โพนค ฟนค ฟนค เฟนยค เฟนอค เฟนค เฟนอค ๗๕

๑ ฟนบ ฟนบ ฟนบ ฟนบ ฟนบ ฟนบ ฟนบ ฟนบ ฟนบ ฟนบ
 แพนบ โพนบ ฟนบ ฟนวน เฟนยบ เฟนอบ เฟนบ เฟนอบ ๗๕

๑ ฟนม ฟนม ฟนม ฟนม ฟนม ฟนม ฟนม ฟนม ฟนม ฟนม
 แพนม โพนม ฟนม ฟนม เฟนยม เฟนอม เฟนม เฟนอม ๗๕

๑ เฟนย ฟนย ฟนย ฟนย ฟนย ฟนย ฟนย ฟนย ฟนย ฟนย
 เฟนอย ฟนอย ฟนอย ฟนอย ฟนอย ฟนอย ฟนอย ฟนอย ฟนอย ฟนอย

เฟนว เฟนว โพนย ฟนอย ฟนวย เฟนยว เฟนอย เฟนย เฟนย
 เฟนอ เฟนอะ เฟนอ เฟนอะ ฟนัว ฟนัวะ เฟนอะ เฟนอะ โพนอะ
 เฟนอะ ฟนุ ฟนรรร ฟนรรร ฟนอ ฟนอ ฟนอ ฟนย ฟนอ ๗๕

๑ ต้ว (ผ) นำต้ว (น) แม่ ก กา ไม่มีคำใช้ ๗๕

๑ ต้ว (ผ) นำต้ว (น) แม่กน ไม่มีคำใช้ ๗๕

- ๑ ต้ว (ข) นำต้ว (น) แม่กง มีคำใช้คำ ๑ คือฝานั่ง ๗๕
- ๑ ต้ว (ผ) นำต้ว (น) แม่กก มีคำใช้ ๔ คำ คือ แกะฝนก
เป็นแผนก เลขผนวก สมุดสองแผนก ๗๕
- ๑ ต้ว (ผ) นำต้ว (น) แม่กด ได้คำใช้ คำ ๑ คือ ทรงพระผนวช
- ๑ ต้ว (ผ) นำต้ว (น) แม่กบ แม่กม แม่เกย ไม่มีคำใช้ ๗๕
- ๑ ต้ว (ฝ) นำต้ว (น) แจกทั้ง ๔ แม่ไม่ได้คำใช้ ๗๕

๑ ส สามตัวเป็นเสียงเดียวกัน แจกแต่ ส ตัวเดียวก็ถึงตลอดกัน

๑ ต้ว (ส) นำต้ว (น) แจกดังนี้ ๗๕

๑ สน สนา สนิ สนิ สนิ สนิ สนุ สนุ เสน แสน โสน โสน
โสน เสนา สนิ สนะ ๗๕

๑ สนน สนน สนาน สนิ สนิ สนิ สนิ สนน สนุน เสนน
แสน โสนน สนอน สนวน เสนยน เสนอน เสนิน เสนอน ๗๕

๑ สนง สนัง สนาง สนิง สนิง สนิง สนิง สนง สนง เสนง
แสนง โสนง สนอง สนวน เสนียง เสนอง เสนิง เสนอง ๗๕

๑ สนก สนั ก สนา ก สนิ ก สนิ ก สนิ ก สนิ ก สนุก สนุก เสนก
แสนก โสนก สนอก สนวก เสนัยก เสนอก เสนัก เสนอก ๗๕

๑ สนด สนัต สนาด สนิต สนิต สนิต สนิต สนุด สนุด เสนด
แสนด โสนด สนอด สนวด เสนัยด เสนอด เสนิต เสนอด ๗๕

๑ สนับ สนับ สนาย สนับ สนับ สนับ สนับ สนับ สนับ สนับ
 แสนบ โสนบ สนอบ สนวบ เสนัยบ เสน็อบ เสนับ เสนอบ ฯ

๑ สนม สนัม สนาม สนัม สนัม สนัม สนัม สนัม สนัม
 แสนม โสนม สนม สนม เสนยม เสน่อม เสนัม เสน่อม ฯ

๑ เสนย สนาย สนาว สนัย สนัย สนัย สนัย สนัย สนัย
 เสนอย

เสนว แสนว โสนย สนอย สนาย เสนัยว เสน็อย เสนัย เสนัยะ
 เสน็อ เสนัยะ เสนอ เสนอะ สนั้ว สนั้วะ เสนะ แสนะ โสนะ
 เสนาะ สนั สนรรม สนรร สนอ สน็อ สน็อ สนัย สน็อ ฯ

๑ ต้ว (ส) นำต้ว (น) แม่ ก กา ได้คำใช้ ๔ คำ คือ เสนห
 ตันโสน เสน่า ช่างสนะ ฯ

๑ ต้ว (ส) นำต้ว (น) แม่ กน ได้คำใช้ ๓ คำ คือ ตังสนัน
 สนานน้า ตันสนัน ฯ

๑ ต้ว (ส) นำต้ว (น) แม่ กง ได้คำใช้ ๒ คำ คือ เสนง
 สนอง ฯ

๑ ต้ว (ส) นำต้ว (น) แม่ กค ได้คำใช้ คำ ๑ คือ สนุก ฯ

๑ ต้ว (ส) นำต้ว (น) แม่ กค ได้คำใช้ ๓ คำ คือ สนัต สนิา
 เป็นเสนียด ฯ

๑ ต้ว (ส) นำต้ว (น) แม่กบ ได้คำใช้ ๒ คำ คือ สนับเพลา
เสื่อสนอบกาย ๖๕

๑ ต้ว (ส) นำต้ว (น) แม่กม ได้คำใช้ ๓ คำ คือ กรมสนม
สนามเพลาะ สนิมเหล็ก ๖๕

๑ ต้ว (ส) นำต้ว (น) แม่เกย ได้คำใช้ ๓ คำ คือ ทูลเส่นอ
เส่นอลุกขุน แสนเสนาะ ๖๕

๑ ขบแม่ก ๒ เพียงนี้ ๖๕

๑ ต้ว (ข) นำต้ว (ม) แจกตั้งนี้ ๖๕

๑ ขม ขมา ขมิ ขมี ขมิ ขมิ ขมุ ขมุ เขม เขม ไขม ไขม
โขม เขมา ขมีา ขมะ ๖๕

๑ ขมม ขมั้น ขมาน ขมึน ขมึน ขมึน ขมึน ขมุน ขมุน เขมม
เขมม ไขมม ขมอน ขมวน เขมึยน เขมือน เขมึน เขมือน ๖๕

๑ ขมม ขมั้ง ขมาง ขมึง ขมึง ขมึง ขมึง ขมุง ขมุง เขมม
เขมม ไขมม ขมอม ขมาง เขมึยง เขมือง เขมึง เขมือง ๖๕

๑ ขมก ขมัก ขมาก ขมิก ขมิก ขมิก ขมิก ขมุก ขมุก เขมก
เขมก ไขมก ขมอก ขมวก เขมึยก เขมูก เขมิก เขมูก ๖๕

๑ ขมค ขมัต ขมาค ขมิต ขมิต ขมิต ขมิต ขมุด ขมุด เขมค
เขมค ไขมค ขมอด ขมาค เขมึยค เขมุด เขมิต เขมุด ๖๕

๑ ขมบ ขมับ ขมาบ ขมิบ ขมับ ขมับ ขมับ ขมูบ ขมูบ เขมบ
เขมบ โขมบ ขมอบ ขมาบ เขมัยบ เขม็อบ เขม็บ เขม็อบ ๗๕

๑ ขมม ขมัม ขมาม ขมิม ขมัม ขมัม ขมัม ขมูม ขมูม เขมม
เขมม โขมม ขมอม ขมาม เขมัยม เขม็อม เขม็ิม เขม็อม ๗๕

๑ เขมย ขมาย ขมาว ขมัว ขมัว ขมัย ขมัย ขมุย ขมุย
เขมอย

เขมว เขมว โขมย ขมอย ขมาว เขมัยว เขม็อย เขม็ย เขม็ยะ
เขม็อ เขม็อะ เขมอ เขมอะ ขมัว ขมัวะ เขมยะ เขมยะ โขมยะ
เขมาะ ขมู๋ ขมรรม ขมรร ขมอ ขม็อ ขม็อ ขมัย ขม็อ ๗๕

๑ ต้ว (ข) นำต้ว (ม) แม่ ก กา ได้คำใช้ ๕ คำ คือ คนเขม
ปลาเขมาโกรย เขมา ภาษาเขมร ว่าคำ จับเขมา ขมากิน ๗๕

๑ ต้ว (ข) นำต้ว (ม) แม่ กน ได้คำใช้ ๕ คำ คือ ขม้น เขมร
เขม้นตา มุ่งเขม้น ขนวนปลา ๗๕

๑ ต้ว (ข) นำต้ว (ม) แม่ กง ได้คำใช้ ๕ คำ คือ ขม้งธน
ขม้งตา เครื่องเขมง กวนโขมง หัวขมอง ๗๕

๑ ต้ว (ข) นำต้ว (ม) แม่ กก ได้คำใช้ ๒ คำ คือ ขมกขมา
ขมุกคะมอม ๗๕

๑ ต้ว (ข) นำต้ว (ม) แม่ กต ได้คำใช้ ๔ คำ คือ ขมุดขมิต
เขมคกตา ฝัโขมค มุ่นขมาค ๗๕

๑ ต้ว (ข) นำต้ว (ม) แม่กบ ได้คำใช้ ๔ คำ คือ บัดขมับ ขมับ
หายใจขมูบ ๆ เต็มเขม็อบ ๗๕

๑ ต้ว (ข) นำต้ว (ม) แม่กม ได้คำใช้ ๑ คำ คือ กลางขม่อม ๗๕

๑ ต้ว (ข) นำต้ว (ม) แม่เกย ได้คำใช้ ๒ คำ คือ เขม่วท้อง
ขมุกขมัว ๗๕

๑ ต้ว (ฉ) นำต้ว (ม) ทั้งแปดแม่เห็นเป็นคำใช้อยู่ ๓ คำ คือ ฉมวย
ฉม่า หาชองฉม้ง ฉมวก นอกนั้นไม่มีคำใช้ ๗๕

๑ ต้ว (ถ) นำต้ว (ม) แม่ ก กา ไม่มีคำใช้ ๗๕

๑ ต้ว (ถ) นำต้ว (ม) แม่กน มีคำ ๑ คือ เถมินไพร ๗๕

๑ ต้ว (ถ) นำต้ว (ม) แม่กง มีคำ ๑ คือ ถมึงทอง ๗๕

๑ ต้ว (ถ) นำต้ว (ม) แม่กค แม่กช แม่กบ แม่กม แม่เกย
ไม่มีคำใช้ ๗๕

๑ ต้ว (ผ ฝ) นำต้ว (ม) แจกออกทั้งแปดแม่ ไม่มีคำที่จะใช้ใน
ภาษาไทย ๗๕

๑ ต้ว (ส) นำต้ว (ม) แจกตั้งนี้ ๗๕

๑ สม สมา สมิ สมี สมิ สมิ สมุ สมุ เสม แสม ไสม ไสม
โสม เสมา สม่า สมะ ๗๕

๑ สมน สมน สมาน สมน สมน สมน สมน สมน สมน เสมน
 แสมน โสมน สมอน สวาน เสมียน เสมอน เสมิน เสมอน ฯ

๑ สมง สมัง สماغ สมิง สมิ่ง สมิง สมิ่ง สมุง สมุง เสมง
 แสมง โสมง สมอง สวาง เสมียง เสมอง เสมิง เสมอง ฯ

๑ สมก สม่ก สมาก สม่ก สม่ก สม่ก สม่ก สมุก สมุก เสมก
 แสมก โสมก สมอง สวาก เสมียง เสมอก เสมิง เสมอก ฯ

๑ สมค สม่ค สมาก สม่ค สม่ค สม่ค สม่ค สมุด สมุด เสมค
 แสมค โสมค สมอง สวาค เสมียง เสมอก เสมิง เสมอก ฯ

๑ สมบ สม่บ สมาบ สม่บ สม่บ สม่บ สม่บ สมบุ สมบุ เสมบ
 แสมบ โสมบ สมอง สวาบ เสมียง เสมอบ เสมิง เสมอบ ฯ

๑ สมม สม่ม สمام สม่ม สม่ม สม่ม สม่ม สมมุ สมมุ เสम्म
 แสมม โสมม สมอง สวาม เสมียง เสมอม เสมิง เสมอม ฯ

๑ เสมย
 เสมอย สมาย สมาว สม่ว สม่ว สม่ย สม่ย สมุย สมุย เสมว

แสมว โสมย สมอย สมาย เสมียว เสมอย เสมียง เสมียง เสมอ
 เสมอ เสมอ เสมอ สม่ว สม่วะ เสมะ แสมะ โสมะ เสมะ
 สมุ สมรรม สมรร สมอง สม่อ สม่อ สม่ย สม่อ ฯ

๑ ตัว (ส) นำตัว (ม) แม่ ก กา ได้คำใช้ ๔ คำ คือ ต้นสม
 สมุหบาณูช^๓ ฟินแสม ตามไสมย^๔ ฯ

๑ ตัว (ส) นำตัว (ม) แม่กน ได้คำใช้ ๖ คำ คือ สมนจาก
เนอสนัน ยาสมาน ยาสมนไพร มิ่งสมร เป็นเสมียน ๗๕

๑ ตัว (ส) นำตัว (ม) แม่กง ได้คำใช้ ๒ คำ คือ เสอสมิง
เขอสมอง ๗๕

๑ ตัว (ส) นำตัว (ม) แม่กก ได้คำใช้ ๒ คำ คือ เลขสมัค
สถานสมุค ๗๕

๑ ตัว (ส) นำตัว (ม) แม่กด ได้คำใช้ ๓ คำ คือ สมาส สมุดคำ
สมุดขาว มหาสมุท ได้เสม็ด ๗๕

๑ ตัว (ส) นำตัว (ม) แม่กบ แม่กม ไม่มีคำใช้ ๗๕

๑ ตัว (ส) นำตัว (ม) แม่เกย ได้คำใช้ ๔ คำ คือ เกาะสมุย
ผลสมอ ได้เสมอ สบสมัย ๗๕

๑ จบแม่ท ๓ เพียงน ๗๕

๑ ตัว (จ) นำตัว (ย) แจกตั้งน ๗๕

๑ ขย ขยา ขยิ ขยี่ ขย็ ขย ๗ ขยุ ขยุ ขยบ ขยบ ไซย ไซย
ไซย ขยบ ขยบ ขยบ ๗๕

๑ ขยน ขยน ขยาน ขยน ขยน ขยน ขยน ขยน ขยน ขยน
ขยน ไซยน ขยน ขยน ขยน ขยน ขยน ขยน ๗๕

๑ ขยง ขย้ง ขยาง ขยิง ขย่ง ขยง ขยง ขยุง ขยุง เจยง เจยง
โทยง ทยอง ทยวง เจยยง เจยอง เจยง เจยอง ๗๕

๑ ขยก ขยัก ขยาก ขยิก ขยัก ขยัก ขยัก ขยุก ขยุก เจยก
เจยก โทยก ทยอก ทยวก เจยยัก เจยอก เจยัก เจยอก ๗๕

๑ ขยค ขยัค ขยาค ขยิค ขยัค ขยัค ขยัค ขยัค ขยัค เจยค
เจยค โทยค ทยอค ทยาค เจยยค เจยอค เจยค เจยอค ๗๕

๑ ขยบ ขยับ ขยาบ ขยิบ ขยับ ขยับ ขยับ ขยบบ ขยบบ เจยบ
เจยบ โทยบ ทยอบ ทยาบ เจยยบ เจยอบ เจยบ เจยอบ ๗๕

๑ ขยม ขยัม ขยาม ขยิม ขยัม ขยัม ขยัม ขยม ขยม เจยม เจยม
โทยม ทยอม ทยวม เจยยม เจยอม เจยม เจยอม ๗๕

๑ เจยย ขยาย ขยาว ขยัว ขยัว ขยัย ขยัย ขยัย ขยัย เจยว
เจยอย
เจยว โทยย ทยอย ทยวย เจยยว เจยอย เจยัย เจยยะ เจยอ
เจยอะ เจยอ เจยอะ ขยัว ขยัวะ เจยยะ เจยยะ โทยยะ เจยาะ ขย็
ขยรรรม ขยรร ทยอ ทยอ ทยอ ทยัย ทยอ ๗๕

๑ ต้ว (จ) นำต้ว (ย) แม่ ก กา ได้คำไว้ ๖ คำ คือ สังขยา
ขย ขย้า ขย้า ขย้า ขยยะ ฝ่นฝอย ๗๕

๑ ต้ว (จ) นำต้ว (ย) แม่ กน ได้คำไว้ ๓ คำ คือ ขยน
ขย้นทำงาน กิตขย้น ขย่อนได้ ขยักขย่อน เจยอนถอย ฝ่นเจยน

๑ ตัว (ข) นำตัว (ข) แม่กน ได้คำใช้ ๖ คำ คือ ขย่งเห่า
 ขย่งเห่า ขนเขย่ง ปลาเขย่ง ปีนเขย่ง ไปท้งโขยง ๗๕

๑ ตัว (ข) นำตัว (ข) แม่กก ได้คำใช้ ๔ คำ คือ เดินเขยง
 ทำโอกโขยก ขยอกถลน ขยอกขยิบ ๗๕

๑ ตัว (ข) นำตัว (ข) แม่กด ได้คำใช้ ๓ คำ คือ ขยดถอย
 ขยัดไ้ ขยาดกล้ว ๗๕

๑ ตัว (ข) นำตัว (ข) แม่กบ ได้คำใช้ ๕ คำ คือ ขยบเข้าไถ
 ขยาบเรือ ขยบ ๆ ขยิบตา เขยิบ ๗๕

๑ ตัว (ข) นำตัว (ข) แม่กม ได้คำใช้ ๔ คำ คือ อัญขยม
 หยบขยม ทำขยม อัญขยม ๗๕

๑ ตัว (ข) นำตัว (ข) แม่เกย ได้คำใช้ ๓ คำ คือ แก่ขยาย
 กนขยุย ดูเขยอะขยะ ๗๕

๑ ตัว (ฉ) นำตัว (ข) แจกทั้งแปดแม่ไม่มีคำใช้ ๗๕

๑ ตัว (ผ) นำตัว (ข) แม่กง ได้คำใช้คำ ๑ คือ พันผอง ๗๕

๑ ตัว (ผ) นำตัว (ข) แม่กบ ได้คำใช้คำ ๑ คือ บินเหยิบ ๗๕

๑ ตัว (ผ) นำตัว (ข) แม่เกย ได้คำใช้คำ ๑ คือ หย้งเหยอ ๗๕
 นอกนั้นไม่มีคำใช้ ๗๕

๑ ตัว (ฝ) นำตัว (ข) แจกทั้งแปดแม่ไม่มีคำใช้ ๗๕

๑ ตัว (ส) นำตัว (ย) แจกคั้งน

๗๕

๑ สย สยา สยิ สยี่ สย็ สย๋ สยุ สยุ เสย แสย ไสย ใสย
ใสย เสยา สย้า สยะ ๗๕

๑ สยน สยั้น สยาน สยิน สยิ่น สย็ิน สย๋ิน สยุน สยุ้น เสยน
แสยน ไสยน สยอน สยวน เสยยน เสยอน เสย็ิน เสยอน ๗๕

๑ สยง สย้ง สยาง สยิง สย่ง สย็ิง สย๋ิง สยุง สยุ่ง เสยง
แสยง ไสยง สยอง สยาง เสยยง เสยอง เสย็ิง เสยอง ๗๕

๑ สยก สยัก สยาก สยิก สยัก สยัก สยัก สยุก สยุก เสยก
แสยก ไสยก สยอก สยาก เสยยัก เสยอก เสย็ิก เสยอก ๗๕

๑ สยด สยัด สยาด สยิด สยัด สยัด สยัด สยุด สยุด เสยด
แสยด ไสยด สยอด สยวด เสยยัด เสยอด เสย็ิด เสยอด ๗๕

๑ สยบ สยับ สยาบ สยิบ สยับ สยับ สยับ สยบ สยุบ เสยบ
แสยบ ไสยบ สยอบ สยวบ เสยยิบ เสยอบ เสย็ิบ เสยอบ ๗๕

๑ สยม สยัม สยาม สยิม สยัม สยัม สยัม สยุม สยม เสยม
แสยม ไสยม สยอม สยวม เสยยม เสยอม เสย็ิม เสยอม ๗๕

๑ เสยย เสยอย สยาย สยาว สยิว สยิ้ว สยัย สยัย สยุย สยุย เสยว
เสยอย

แสยว ไสยย สยอย สยวบ เสยยิว เสยยอย เสยัย เสยัยะ เสยอ
เสยอะ เสยอ เสยอะ สยัว สยัวะ เสยยะ แสยยะ ไสยยะ เสยาะ

สย็ สยรรรม สยรร สยอ สย้อ สย้อ สยัย สยอ ๗๕

- ๑ ต้ว (ส) นำต้ว (ย) แม่ ก กา มีคำไว้^{๒๐}คำหนึ่ง คือ แพศษา ๗๕
- ๑ ต้ว (ส) นำต้ว (ย) แม่ กน มีคำไว้^{๒๑} ๓ คำ คือ สยบสยอน
แพศยันตร สยุน ๗๕
- ๑ ต้ว (ส) นำต้ว (ย) แม่ กง มีคำไว้^{๒๒} ๒ คำ คือ แสขงกถัว
สของเกล้า ๗๕
- ๑ ต้ว (ส) นำต้ว (ย) แม่ กค มีคำไว้^{๒๓} คำ ๑ คือ ต้นแสะยก ๗๕
- ๑ ต้ว (ส) นำต้ว (ย) แม่ กด มีคำไว้^{๒๔} คำ ๑ คือ แสะขงสยด ๗๕
- ๑ ต้ว (ส) นำต้ว (ย) แม่ กบ มีคำไว้^{๒๕} ๒ คำ คือ สยบสยอน
พระกสยบ ๗๕
- ๑ ต้ว (ส) นำต้ว (ย) แม่ กม มีคำไว้^{๒๖} คำ ๓ คือ พระสยบภวญาณ
กรุงสยาม สยุมพร ๗๕
- ๑ ต้ว (ส) นำต้ว (ย) แม่ เกย มีคำไว้^{๒๗} ๓ คำ คือ สยายพม
สยวหน้า หน้าแสะยะ ๗๕
- ๑ จมแม่ท ๔ เพียงน ๗๕

- ๑ ต้ว (ข) นำต้ว (ร) แจกทั้ง ๔ แม่ เห็นได้คำไว้แต่ ท่านขร้ว
เท้านน ๗๕
- ๑ ต้ว (ก ผ) นำต้ว (ร) ก็ไม่มีคำไว้ในภาษาไทย ๗๕
- ๑ ต้ว (ฝ) นำต้ว (ร) แม่ กน มีคำไว้^{๒๘} คำ ๑ คือ หล้าฝรัน ๗๕

- ๑ ต้ว (ฝ) นำต้ว (ร) แม่กง มีคำใช้คำ ๑ คำ คือ เมืองฝรั่ง ๗๕
- ๑ ต้ว (ส) นำต้ว (ร) แม่ ก กา ได้คำใช้ ๙ คำ คือ สราพก
ศรตัวสด บ่อสระ โศกเศร้า สระเสียง สระสรง สรุสระ ๗๕
- ๑ ต้ว (ส) นำต้ว (ร) แม่กน ได้คำใช้ ๓ คำ คือ สราญรมย์
กำสรวนุ สรเสริญ ๗๕
- ๑ ต้ว (ส) นำต้ว (ร) แม่กง ได้คำใช้ ๕ คำ คือ สรงสนาน
สระสรง ไสสร่าง ก่อสร้าง แสร้งทำ สรวงสวรรค์ ๗๕
- ๑ ต้ว (ส) นำต้ว (ร) แม่กก ได้คำใช้ ๓ คำ คือ สรากหน้า
แสรกคาน แสนโสรก ๗๕
- ๑ ต้ว (ส) นำต้ว (ร) แม่กด ได้คำใช้ ๓ คำ คือ กำสรค
เสรดหนี ประเสริฐ ๗๕
- ๑ ต้ว (ส) นำต้ว (ร) แม่กบ ได้คำใช้ ๔ คำ คือ งามสรัพ
สรูป สรวบ แกล้งแสร้งสรวบ ๗๕
- ๑ ต้ว (ส) นำต้ว (ร) แม่กม ได้คำใช้ ๓ คำ คือ สรม สรวมชีพ
เต็มเสริม ๗๕
- ๑ ต้ว (ส) นำต้ว (ร) แม่เกย ได้คำใช้ ๔ คำ คือ เสรย สร้อย
สร้อยสายตึง สรวย ๗๕
- ๑ ในแม่ต้ว (ศ ช ส) นำต้ว (ร) นพดกนกับอักษรสูงหน้าทั้ง
๘ ต้ว เพราะอ่านตามเสียงเป็นภาษาไทยมักไม่ใคร่จะมีสำเนียงต้ว (ร)

เป็นสำเนียงตัว (ส) ไปเสียทีเดียวโดยมาก บางที่ต้องอ่านเป็น
 สำเนียง (ส) นำ (ร) เหมือนกับอักษรอน ๆ นำ ดังคำว่า สรสระ
 ฤา สรายสายตง ดงนกม แต่บ่อยคำ แต่การที่จะอ่านเป็นเหมือนกับ
 อักษรทุกตัวที่นามหงสำเนียงตัว (สร) นั้นเป็นการถูกตามแบบเดิม ๗๕

๑ จบแมท ๕ เพียงน ๗๕

๑ ตัว (ข) นำตัว (ล) แจกดังนี้ ๗๕

๑ ขล ขลา ขลิ ขลี ขลึ ขลึ ขลุ ขลุ เขต แเขต ไขล ไขล
 ไขล เขตลา ขล้า ขลละ ๗๕

๑ ขลน ขลัน ขลาน ขลัน ขลัน ขลัน ขลัน ขลุน ขลุน เขตน
 แขนน ไขลน ขลอน ขลวน เขตยน เขตอน เขติน เขตอน ๗๕

๑ ขลง ขล้ง ขลาง ขลิ่ง ขลิ่ง ขลิ่ง ขลิ่ง ขลุง ขลุง เขตง
 แขนง ไขลง ขลอง ขลวง เขตยง เขตอง เขติ่ง เขตอง ๗๕

๑ ขลก ขล็ก ขลาก ขล็ก ขล็ก ขล็ก ขล็ก ขลุก ขลุก เขตก
 แขนก ไขลก ขลอก ขลวก เขตยก เขตอก เขตัก เขตอก ๗๕

๑ ขลต ขลัด ขลาต ขลัด ขลัด ขลัด ขลัด ขลุต ขลุต เขตต
 แขนต ไขลต ขลอต ขลวต เขตยต เขตอต เขตัด เขตอต ๗๕

๑ ขลป ขลัป ขลาป ขลัป ขลัป ขลัป ขลัป ขลูป ขลูป เขตป
 แขนป ไขลป ขลอป ขลวป เขตยป เขตอป เขตัป เขตอป ๗๕

๑ ขดม ขดม ขดม ขดม ขดม ขดม ขดม ขดม ขดม
 แคมม โคมม ขดม ขดม เขดม เขดม เขดม เขดม ๗๕

๑ เขดม ขดม ขดม ขดม ขดม ขดม ขดม ขดม
 เขดม เขดม เขดม เขดม เขดม เขดม เขดม เขดม
 เขดม เขดม เขดม เขดม เขดม เขดม เขดม เขดม
 เขดม เขดม เขดม เขดม เขดม เขดม เขดม เขดม
 เขดม เขดม เขดม เขดม เขดม เขดม เขดม เขดม ๗๕

๑ ต้ว (ข) นำต้ว (ต) แม่ ก กา ได้คำใช้ ๕ คำ คือ กุตขลา ตันขลุ
 ขลุทอง โคนขลา โขลเขล ๗๕

๑ ต้ว (ข) นำต้ว (ต) แม่ กน ได้คำใช้ ๒ คำ คือ จำโชน
 โชนทวาร ๗๕

๑ ต้ว (ข) นำต้ว (ต) แม่ กง ได้คำใช้ ๓ คำ คือ เวทมนต์ขลัง
 ไม้เขลง ช้างโหลง ๗๕

๑ ต้ว (ข) นำต้ว (ต) แม่ กก ได้คำใช้ ๓ คำ คือ สันคังขลุค ๆ
 ทำการขลุคขลุขลุ ไม้ครกโหลง ๗๕

๑ ต้ว (ข) นำต้ว (ต) แม่ กค ได้คำใช้ ๑ คำ คือ คนขลาดไม้-
 อางหาญ ๗๕

๑ ต้ว (ข) นำต้ว (ต) แม่ กบ ได้คำใช้ ๔ คำ คือ ต้าขลับ ฟ้าขลับ
 เล่นขลุบ ไม้ขลุบ ๗๕

๑ ตั้ว (ข) นำตั้ว (ต) แม่กม ใต้คำใช้ ๒ คำ คือ ตั้วขุ่ม
ขลุมเครื่องม้า ๗๕

๑ ตั้ว (ข) นำตั้ว (ต) แม่เกย ใต้คำใช้ ๓ คำ คือ เป้าขลุ่ย
บ้านขลื้อ ภูเขาขลื้อย ๆ ๗๕

๑ ตั้ว (ฉ) นำตั้ว (ต) แจกตั้งน ๗๕

๑ ฉต ฉตา ฉถิ ฉถี ฉถึ ฉถุ ฉตุ ฉต ฉต ฉต ฉต ฉต
โฉต ฉเอตา ฉถ้า ฉถะ ๗๕

๑ ฉถน ฉถัน ฉถาน ฉถิน ฉถีน ฉถึน ฉถึน ฉถุน ฉถุน ฉถน
ฉถน โฉถน ฉถอน ฉถวน ฉถึยน ฉถึอน ฉถึน ฉถึน ๗๕

๑ ฉถง ฉถัง ฉถาง ฉถิง ฉถิ่ง ฉถึง ฉถึง ฉถุง ฉถุง ฉถง
ฉถง โฉถง ฉถอง ฉถวาง ฉถึยง ฉถึอง ฉถึง ฉถึอง ๗๕

๑ ฉถก ฉถัก ฉถาก ฉถัก ฉถัก ฉถัก ฉถัก ฉถุก ฉถุก ฉถก
ฉถก โฉถก ฉถอก ฉถวก ฉถึยก ฉถึอก ฉถึก ฉถึอก ๗๕

๑ ฉถด ฉถัด ฉถาด ฉถัด ฉถัด ฉถัด ฉถัด ฉถุด ฉถุด ฉถด
ฉถด โฉถด ฉถอด ฉถวด ฉถึยด ฉถึอด ฉถึด ฉถึอด ๗๕

๑ ฉถบ ฉถับ ฉถาบ ฉถับ ฉถับ ฉถับ ฉถับ ฉถุบ ฉถุบ ฉถบ
ฉถบ โฉถบ ฉถอบ ฉถวบ ฉถึยบ ฉถึอบ ฉถึบ ฉถึอบ ๗๕

๑ ฉลุม ฉลัม ฉลาม ฉลิม ฉลัม ฉลัม ฉลัม ฉลุม ฉลุม ฉลุม
ฉลอม ฉลอม ฉลอม ฉลวม ฉลียม ฉลียม ฉลียม ฉลียม ๗๕

๑ ฉลย ฉลย ฉลาข ฉลาว ฉลว ฉลข ฉลข ฉลข ฉลข ฉลว
ฉลย ฉลย ฉลาข ฉลาข ฉลาข ฉลว ฉลว ฉลข ฉลข ฉลข
ฉลข ฉลข ฉลข ฉลข ฉลข ฉลข ฉลข ฉลข ฉลข ฉลข
ฉลข ฉลข ฉลข ฉลข ฉลข ฉลข ฉลข ฉลข ๗๕

๑ ต้ว (ฉ) นำต้ว (ต) แม่ ก กา ใต้คำใช้ ๓ คำ คือ ฉลฉลาข
ปฉล ฉลฉลา

๑ ต้ว (ฉ) นำต้ว (ต) แม่ กน ไม่มีคำใช้ ๗๕

๑ ต้ว (ฉ) นำต้ว (ต) แม่ กง ใต้คำใช้ ๓ คำ คือ ฉลองวัด
บ้านบางโคลง ตำนฉลียง ๗๕

๑ ต้ว (ฉ) นำต้ว (ต) แม่ กค ใต้คำใช้ ๔ คำ คือ ฉลาก ไม่
ฉลค ฉลคฉลวข ต้องฉลค ๗๕

๑ ต้ว (ฉ) นำต้ว (ต) แม่ กค ใต้คำใช้ คำ ๑ คือ กนฉลาค ๗๕

๑ ต้ว (ฉ) นำต้ว (ต) แม่ กบ ใต้คำใช้ คำ ๑ คือ นกบินฉลย ๗๕

๑ ต้ว (ฉ) นำต้ว (ต) แม่ กม ใต้คำใช้ ๓ คำ คือ ปฉลฉลาม
เรอฉลอม เบนฉลิม ๗๕

๑ ตัว (ฉ) นำตัว (ต) แม่เกย ได้คำใช้ ๖ คำ คือ เฉลยไข
 บักเฉลว ฉลุกลวย คัดเฉลย เฉลยกันไป เฉลยไขเพลงว่า
 ฆ่าและ ๗๕

๑ ตัว (ถ) นำตัว (ต) แจกตั้งน ๗๕

๑ ถต ถตา ถติ ถตี ถติ ถตี ถตุ ถตุ ถेत แถถ ไถถ ไถถ
 ไถถ ถตา ถตา ถตะ ๗๕

๑ ถทน ถตัน ถถาน ถถิ่น ถถิ่น ถถิ่น ถถิ่น ถตุณ ถตุณ ถेतน
 แถถน ไถถน ถถอน ถถวน ถถียน ถถอน ถถีน ถถอน ๗๕

๑ ถถง ถถัง ถถาง ถถิ่ง ถถัง ถถัง ถถัง ถถุง ถถุง ถถอง
 แถถง ไถถง ถถอง ถถวง ถถยง ถถอง ถถิ่ง ถถอง ๗๕

๑ ถถถ ถถัก ถถาก ถถัก ถถัก ถถัก ถถัก ถถุก ถถุก ถถัก
 แถถก ไถถก ถถอก ถถวก ถถยก ถถอก ถถัก ถถอก ๗๕

๑ ถถด ถถัด ถถาด ถถัด ถถัด ถถัด ถถัด ถถุด ถถุด ถถัด
 แถถด ไถถด ถถอด ถถวด ถถยด ถถอด ถถัด ถถอด ๗๕

๑ ถถบ ถถับ ถถาบ ถถิบ ถถับ ถถับ ถถิบ ถถุบ ถถุบ ถถบ
 แถถบ ไถถบ ถถอบ ถถวน ถถยบ ถถอบ ถถับ ถถอบ ๗๕

๑ ถถม ถถัม ถถาม ถถัม ถถัม ถถัม ถถัม ถถุม ถถุม ถถม
 แถถม ไถถม ถถอม ถถวม ถถยม ถถอม ถถัม ถถอม ๗๕

๑ เถลย เถลาย เถลาว เถลว เถลว เถลย เถลย เถลย เถลย
 เถลย

เถลว เถลว โถลย เถลย เถลว เถลย เถลย เถลย
 เถลย เถลย เถลย เถลย เถลย เถลย เถลย เถลย
 เถลย เถลย เถลย เถลย เถลย เถลย เถลย เถลย

๑ ต้ว (ถ) นำต้ว (ถ) แม่ ก กา ไต่คำใช้ ๓ คำ คือ วังถลา
 เถลไถล เถลถลา

๑ ต้ว (ถ) นำต้ว (ถ) แม่ กน ไต่คำใช้ ๓ คำ คือ ตาถน วังถน
 เถลน

๑ ต้ว (ถ) นำต้ว (ถ) แม่ กง ไต่คำใช้ ๕ คำ คือ เมืองถาง
 เถลตา เถลว เถลย เถลย

๑ ต้ว (ถ) นำต้ว (ถ) แม่ กค ไต่คำใช้ ๕ คำ คือ เถลย
 เถลย เถลย เถลย เถลย

๑ ต้ว (ถ) นำต้ว (ถ) แม่ กค ไม่มีคำใช้

๑ ต้ว (ถ) นำต้ว (ถ) แม่ กข ไต่คำใช้ คำ ๑ คือ นกบินเถลย

๑ ต้ว (ถ) นำต้ว (ถ) แม่ กม ไต่คำใช้ คำ ๒ คือ เถลย
 เถลย

๑ ต้ว (ถ) นำต้ว (ถ) แม่ เกย ไต่คำใช้ คำ ๑ คือ บุปถลาย

๑ ต้ว (ผ) นำต้ว (ล) แม่ ก กา ได้คำใช้ ๘ คำ คือ พงจะผลิ
ตั้งผล ไปโดยผล ไร่ผล ไร่ผล ไร่ผล ไร่ผล ไร่ผล ไร่ผล ไร่ผล ไร่ผล

๑ ต้ว (ผ) นำต้ว (ล) แม่ กน ได้คำใช้ ๒ คำ คือ ไร่ผลาญ
ผลุนผลัน

๑ ต้ว (ผ) นำต้ว (ล) แม่ กง ได้คำใช้ ๓ คำ คือ ตั้งผลุง
ผลุงฤทธิ ไร่ผลุง

๑ ต้ว (ผ) นำต้ว (ล) แม่ กก ได้คำใช้ ๒ คำ คือ ผลักใส
ไร่ผลกผลก

๑ ต้ว (ผ) นำต้ว (ล) แม่ กค ได้คำใช้ ๒ คำ คือ ไร่ผลค
หน้าไร่ผลค

๑ ต้ว (ผ) นำต้ว (ล) แม่ กบ ได้คำใช้ ๓ คำ คือ ไร่ผลบ
ไร่ผลบ ไร่ผลบ ไร่ผลบ

๑ ต้ว (ผ) นำต้ว (ล) แม่ กม ได้คำใช้ คำ ๑ คือ ไร่ผลตาม

๑ ต้ว (ผ) นำต้ว (ล) แม่ เกย ได้คำใช้ ๕ คำ คือ ไร่ผลแวว
ไร่ผลแวว ไร่ผลแวว ไร่ผลแวว ไร่ผลแวว ไร่ผลแวว

๑ ต้ว (ส) นำต้ว (ล) แจกตั้งน

๑ สล สลา สล สล สล สล สล สล สล สล สล สล สล สล สล
สล สล สล สล

๑ สดณ สดณ สดณ สดณ สดณ สดณ สดณ สดณ สดณ
แสดณ โสสดณ สดอน สดวน เสสดยณ เสสดอน เสสดณ เสสดอน ฯ

๑ สดง สดง สดง สดง สดง สดง สดง สดง สดง
แสดง โสสดง สดอง สดวง เสสดยง เสสดอง เสสดง เสสดอง ฯ

๑ สดก สดก สดก สดก สดก สดก สดก สดก สดก
แสดก โสสดก สดอก สดวก เสสดยก เสสดอก เสสดก เสสดอก ฯ

๑ สดค สดค สดค สดค สดค สดค สดค สดค สดค
แสดค โสสดค สดอค สดวก เสสดยก เสสดอค เสสดค เสสดอค ฯ

๑ สดข สดข สดข สดข สดข สดข สดข สดข สดข
แสดข โสสดข สดอข สดวข เสสดยข เสสดอข เสสดข เสสดอข ฯ

๑ สดม สดม สดม สดม สดม สดม สดม สดม สดม
แสดม โสสดม สดอม สดวม เสสดยม เสสดอม เสสดม เสสดอม ฯ

๑ เสสดย สดาย สดาง สดว สดว สดข สดข สดข สดข
เสสดอย สดว แสดว โสสดย สดอย สดวข เสสดยว เสสดอย เสสดย เสสดย
เสสดอ เสสดอ๑ เสสดอ เสสดอ๑ สดัว สดัว๑ เสสด๑ แสด๑ โสสด๑
เสสด๑ สดัว สดรวม สดรวม สดอ สดอ สดอ สดข สดอ ฯ

๑ ตัว (ส) น้าตัว (ต) แม่ ก กา ได้คำไว้ ๑ คำ คือ ขานสดา
ลมสดาตัน คอยสดี เน้นไสส สด้างเสดา ผลสด๑ สด๑หง ฯ

๑ ตั้ว (ส) นำตั้ว (ล) แม่กน ได้คำใช้ ๓ คำ คือ เส่ลอกสลด
สลับสลดน ขกมื่อไหว้สลดน ๗๕

๑ ตั้ว (ส) นำตั้ว (ล) แม่กง ได้คำใช้ ๔ คำ คือ แลสต่าง
เงินสถึง ของแสลง พระเสลขง ๗๕

๑ ตั้ว (ส) นำตั้ว (ล) แม่กก ได้คำใช้ ๔ คำ คือ ช่างสลัก
แจกสลาถ สารโสลก เส่ลอกสลดน ๗๕

๑ ตั้ว (ส) นำตั้ว (ล) แม่กด ได้คำใช้ ๗ คำ หน้าสลด
ปลาสลาด ปลาสลัด สลัดวัตเหวขง อ้ายจนสลัด ยิงบนสลุด
ผลสลดอด ๗๕

๑ ตั้ว (ส) นำตั้ว (ล) แม่กบ ได้คำใช้ ๓ คำ คือ สลบแน่นง
สลับซบซอน เวอสลอบ ๗๕

๑ ตั้ว (ส) นำตั้ว (ล) แม่กม ได้คำใช้คำ ๑ คือ สรทมขม ๗๕

๑ ตั้ว (ส) นำตั้ว (ล) แม่เกย ได้คำใช้ ๒ คำ คือ ร้าวสลาย
สละสทวย ๗๕

๑ จบแม่ท ๖ เพียงน ๗๕

๑ ตั้ว (ข) นำตั้ว (ว) แจกตั้งน ๗๕

๑ ขว ขวา ขวี ขวี ขวี ขวี ขว ขว เขว เขว ไหว ไหว ไหว
เขวา ขวา ขว ๗๕

๑ ขวน ข้วน ขวาน ขวิน ขวิน ขวิน ขวิน ขวน ขวน เขวน
แขวน โขวน ขวอน ขววน เข้วน เข้วน เขวิน เขวอน ๗๕

๑ ขวง ข้วง ขวาง ขวัง ขวัง ขวัง ขวง ขวง เขวง แขวง
โขวง ขวอง ขววง เข้วนง เข้วนง เข้วนง เขวอง ๗๕

๑ ขวก ขวก ขวก ขวก ขวก ขวก ขวก ขวก เขวก
แขวก โขวก ขวอก ขวอก เข้วนอก เข้วนอก เขวก เขวอก ๗๕

๑ ขวด ขวัด ขวาด ขวิด ขวิด ขวิด ขวิด ขวด ขวด เขวด
แขวด โขวด ขวอด ขวอด เข้วนด เข้วนด เขวิด เขวอด ๗๕

๑ ขวบ ขวบ ขวบ ขวบ ขวบ ขวบ ขวบ ขวบ เขวบ
แขวบ โขวบ ขวอบ ขวอบ เข้วนบ เข้วนบ เขวบ เขวอบ ๗๕

๑ ขวม ขวม ขวม ขวม ขวม ขวม ขวม ขวม เขวม
แขวม โขวม ขวอม ขวอม เข้วนม เข้วนม เขวม เขวอม ๗๕

๑ เขวย ขวาย ขวาย ขวย ขวย ขวย ขวย ขวย เขวย
แขวย โขวย ขวอย ขวอย เข้วนย เข้วนย เขวย เขวยะ เขวย

เขวยะ เขวย เขวยะ ขวย ขวยะ เขวยะ เขวยะ โขวยะ เขวยะ ขวย
ขวรรณ ขวรรณ ขวย ขวย ขวย ขวย ขวย ๗๕

๑ ต้ว (ข) น้าต้ว (ว) แม่ ก กา ได้คำใช้ ๖ คำ คือ ซ้ายขวา
ไขว้ไขว่ ขวักไขว่ ไขว้หลอม หกขวา ด้านเจ้าเขว้า ๗๕

๑ ตั้ว (ข) นำตั้ว (ว) แม่กน ได้คำใช้ ๔ คำ คือ ขวนขวาย
ทำขวัญ สิวขวาน ห้อยแขวน ฯ

๑ ตั้ว (ข) นำตั้ว (ว) แม่กง ได้คำใช้ ๔ คำ คือ กัดขวาง กว้าง-
ขวาง ทงขวาง แขวงกรุงเทพฯ ฯ

๑ ตั้ว (ข) นำตั้ว (ว) แม่กก ได้คำใช้ ๓ คำ คือ ชวักไขว่
ถูกขวาก นกเขวก ฯ

๑ ตั้ว (ข) นำตั้ว (ว) แม่กด ได้คำใช้ ๓ คำ คือ ต้นขวาด
ผลมขวิด กระทบขวิด ฯ

๑ ตั้ว (ข) นำตั้ว (ว) แม่กบ ได้คำใช้ ๒ คำ คือ ตัดขยับ
เสียงขวาบ ฯ

๑ ตั้ว (ข) นำตั้ว (ว) แม่กม ไม่มีคำใช้ ฯ

๑ ตั้ว (ข) นำตั้ว (ว) แม่เกย ได้คำใช้ ๓ คำ คือ ขวนขวาย
หวดขวีว ขวาบเขวียว ฯ

๑ ตั้ว (ฉ) นำตั้ว (ว) แจกตั้ง ๕ ฯ

๑ ฉว ฉวา ฉวี ฉวี ฉวี ฉวี ฉวู ฉวู ฉเว ฉเว ไฉว ไฉว
ไฉว ฉเว ฉวา ฉวี ฉวะ ฯ

๑ ฉวน ฉวัน ฉวาน ฉวัน ฉวัน ฉวัน ฉวัน ฉวน ฉวน ฉเวณ
ฉเวณ ไฉวน ฉวอน ฉววน ฉเวียน ฉเวียน ฉเวียน ฉเวียน ฯ

๑ ฉวง ฉ้วง ฉวาง ฉวัง ฉวัง ฉวัง ฉวัง ฉวง ฉวง ฉวง
 ฉวง โฉวง ฉวง ฉวง ฉ่วง ฉ่วง ฉ่วง ฉ่วง ฉ่วง

๑ ฉวก ฉวก ฉวก ฉวก ฉวก ฉวก ฉวก ฉวก ฉวก ฉวก
 ฉวก โฉวก ฉวก ฉวก ฉวก ฉวก ฉวก ฉวก ฉวก

๑ ฉวด ฉวด ฉวด ฉวด ฉวด ฉวด ฉวด ฉวด ฉวด ฉวด
 ฉวด โฉวด ฉวด ฉวด ฉวด ฉวด ฉวด ฉวด ฉวด

๑ ฉวบ ฉวบ ฉวบ ฉวบ ฉวบ ฉวบ ฉวบ ฉวบ ฉวบ ฉวบ
 ฉวบ โฉวบ ฉวบ ฉวบ ฉวบ ฉวบ ฉวบ ฉวบ ฉวบ

๑ ฉวม ฉวม ฉวม ฉวม ฉวม ฉวม ฉวม ฉวม ฉวม ฉวม
 ฉวม โฉวม ฉวม ฉวม ฉวม ฉวม ฉวม ฉวม ฉวม

๑ ฉวย ฉวย ฉวย ฉวย ฉวย ฉวย ฉวย ฉวย ฉวย ฉวย
 ฉวย โฉวย ฉวย ฉวย ฉวย ฉวย ฉวย ฉวย ฉวย
 ฉวย ฉวย ฉวย ฉวย ฉวย ฉวย ฉวย ฉวย
 ฉวย ฉวย ฉวย ฉวย ฉวย ฉวย ฉวย ฉวย

๑ ต้ว (ฉ) นำต้ว (ว) แม่ ก.กา ได้คำใช้ ๒ คำ คือ พระฉวี
 ทางแนว

๑ ต้ว (ฉ) นำต้ว (ว) แม่ ก.น ได้คำใช้คำ ๑ คือ วงฉวียน

๑ ตั้ว (ฅ) นำตั้ว (ว) แม่กง ได้คำใช้ ๓ คำ คือ เลขฉวาง
ปลาแฉวง เบองฉเวียง ๗๕

๑ ตั้ว (ฅ) นำตั้ว (ว) แม่กก ไม่มีคำใช้ ๗๕

๑ ตั้ว (ฅ) นำตั้ว (ว) แม่กด ได้คำใช้คำ ๑ คือ ฉวิตฉเวียง ๗๕

๑ ตั้ว (ฅ) นำตั้ว (ว) แม่กบ แม่กม แม่เกย ไม่มีคำใช้ ๗๕

๑ ตั้ว (ถ) นำตั้ว (ว) แม่กดังน ๗๕

๑ ถว ถวา ถวิ ถวี ถวี ถวี ถวู ถวู ถเว ถเว ไถว ไถว ไถว
ถเวา ถวา ถวะ ๗๕

๑ ถวน ถวัน ถวาน ถวิน ถวัน ถวัน ถวัน ถวุน ถวุน ถเวน
ถเวน ไถเวน ถวอน ถวอน ถเวียง ถเวียง ถเวียง ถเวียง ๗๕

๑ ถวง ถวัง ถวาง ถวัง ถวัง ถวัง ถวัง ถวุง ถวุง ถเวง
ถเวง ไถเวง ถวอง ถวอง ถเวียง ถเวียง ถเวียง ถเวียง ๗๕

๑ ถวก ถวก ถวก ถวก ถวก ถวก ถวก ถวก ถวก ถเวก
ถเวก ไถวก ถวอก ถวอก ถเวียง ถเวียง ถเวียง ถเวียง ๗๕

๑ ถวด ถวัด ถวาด ถวิต ถวิต ถวิต ถวิต ถวุด ถวุด ถเวด
ถเวด ไถวด ถวอด ถवाद ถเวียง ถเวียง ถเวียง ถเวียง ๗๕

๑ ถวบ ถวบ ถวาย ถวบ ถวบ ถวบ ถวบ ถวบ ถวบ ถเวบ
ถเวบ ไถวบ ถวอบ ถวอบ ถเวียง ถเวียง ถเวียง ถเวียง ๗๕

๑ ถวม ถว้ม ถวาม ถวิม ถว้ม ถว้ม ถว้ม ถวม ถวม ถวม
ถวาม โถวาม ถวอม ถววม ถว็ยม ถว็อม ถว็ิม ถว็อม ๗๕

๑ ถวอย ถวาย ถวาร ถวัย ถวัย ถวัย ถวัย ถวุย ถวุย
ถวอย ถวอย โถวอย ถวอย ถววย ถว็ยว ถว็อย ถว็ย ถว็ยะ
ถว็อ ถว็อะ ถวอ ถวอะ ถวัว ถวัวะ ถววะ ถววะ โถววะ
ถววะ ถวู ถวรรม ถวรร ถวอ ถว็อ ถว็อ ถว็ย ถว็อ ๗๕

๑ ต้ว (ถ) นำต้ว (ว) แม่ ก กา ได้คำใช้คำ ๑ คือ บัถวี ๗๕

๑ ต้ว (ถ) นำต้ว (ว) แม่ กน ได้คำใช้ ๒ คำ คือ ถวัถยราช
ถวัถหวัง ๗๕

๑ ต้ว (ถ) นำต้ว (ว) แม่ กง แม่ กก แม่ กต แม่ กข แม่ กม
ไม่มีคำใช้ ๗๕

๑ ต้ว (ถ) นำต้ว (ว) แม่ เกย ได้คำใช้ ๒ คำ คือ ถวาย ถวอ ๗๕

๑ ต้ว (ผ) นำต้ว (ว) แจกตั้งน ๗๕

๑ ผว ผวา ผวิ ผวี ผวี ผวี ผว ผว ผเว ผเว ไผว ไผว ไผว
ผวา ผวา ผวะ ๗๕

๑ ผวน ผ้วน ผวาน ผ้วน ผ้วน ผ้วน ผ้วน ผ้วน ผ้วน ผ้วน
 ผวน โผวน ผวน ผวน ผวน ผวน ผวน ผวน ๗๕

๑ ผวง ผ้วง ผวาง ผ้วง ผ้วง ผ้วง ผ้วง ผ่วง ผ่วง ผ่วง ผ่วง
 โผวง ผวง ผวง ผ่วง ผ่วง ผ่วง ผ่วง ผ่วง ๗๕

๑ ผวก ผวก ผวก ผวก ผวก ผวก ผวก ผวก ผวก ผวก
 ผวก โผวก ผวก ผวก ผวก ผวก ผวก ผวก ๗๕

๑ ผวด ผวด ผวด ผวด ผวด ผวด ผวด ผวด ผวด ผวด
 ผวด โผวด ผวด ผวด ผวด ผวด ผวด ผวด ๗๕

๑ ผวบ ผวบ ผวบ ผวบ ผวบ ผวบ ผวบ ผวบ ผวบ ผวบ
 ผวบ โผวบ ผวบ ผวบ ผวบ ผวบ ผวบ ผวบ ๗๕

๑ ผวม ผวม ผวม ผวม ผวม ผวม ผวม ผวม ผวม ผวม
 ผวม โผวม ผวม ผวม ผวม ผวม ผวม ผวม ๗๕

๑ ผวย ผวย ผวย ผวย ผวย ผวย ผวย ผวย ผวย ผวย
 ผวย โผวย ผวย ผวย ผวย ผวย ผวย ผวย ๗๕
 ผวย โผวย ผวย ผวย ผวย ผวย ผวย ผวย ๗๕
 ผวย โผวย ผวย ผวย ผวย ผวย ผวย ผวย ๗๕
 ผวย โผวย ผวย ผวย ผวย ผวย ผวย ผวย ๗๕

๑ ตัว (ผ) นำตัว (ว) แม่ ก กา ได้คำใช้คำ ๑ คือ หวาดผวา ๗๕

๑ ตั้ว (ฝ) นำตั้ว (ว) แม่กน แม่กง แม่กค แม่กต แม่กบ
แม่กม แม่เกย ไม่มีคำใช้ ๗๕

๑ ตั้ว (ฝ) นำตั้ว (ว) ก็ไม่มีคำใช้ ๗๕

๑ ตั้ว (ส) นำตั้ว (ว) แจกตั้งนี้ ๗๕

๑ สว สวา สวิ สวี สวี สวี สวู สวู เสว เสว ไสว ไสว
โสว เสวา สว่า สวะ ๗๕

๑ สวน สวัน สวาน สวัน สวัน สวัน สวัน สวัน สวัน เสวน
แสวน ไสวน สวอน สวาน เสวียน เสวียน เสวัน เสวอน ๗๕

๑ สวง สวัง สวาง สวิง สวิง สวิง สวิง สวุง สวุง เสวง
แสวง ไสวง สวอง สวาง เสวียง เสวอง เสวิง เสวอง ๗๕

๑ สวก สวก สวาก สวิก สวิก สวิก สวิก สวุก สวุก เสวก
แสวก ไสวก สวอก สววก เสวีก เสวอก เสวิก เสวอก ๗๕

๑ สวด สวัต สวาด สวิต สวัต สวัต สวัต สวุด สวุด เสวด
แสวด ไสวด สวอด สวาด เสวียด เสวอด เสวิต เสวอด ๗๕

๑ สวบ สวบ สวาย สวิบ สวิบ สวิบ สวิบ สวুব สวুব เสวบ
แสวบ ไสวบ สวอบ สววบ เสวียบ เสวอบ เสวิบ เสวอบ ๗๕

๑ สวม สวม สวาม สวม สวม สวม สวม สวม สวม เสวม
แสวม ไสวม สวอม สววม เสวียม เสวอม เสวิม เสวอม ๗๕

๑ เสวย สวาย สวาร สวีว สว้ย สว้ย สวุย สวุย เสวว
เสวอย

แสวว โสวย สวอย สววย เสว็ว เสว็อย เสว็ย เสว็ยะ
เสว็อ เสว็อะ เสวอ เสวอะ สว็ว สว็วะ เสวะ แสวะ โสวะ
เสวาะ สว็ สวรรม สวรร สวอ สว็อ สว็อ สว็ย สว็อ ๗๕

๑ ต้ว (ส) นำต้ว (ว) แม่ ก กา ได้คำใช้ ๔ คำ คือ สวามภักดี
สวาวานร งามไสว สวะลอย ๗๕

๑ ต้ว (ส) นำต้ว (ว) แม่ กน ได้คำใช้ ๕ คำ คือ ไอสวรรย์
เมืองสวรรค สวานไชไม้ สวานลม เสวียนม่อ ๗๕

๑ ต้ว (ส) นำต้ว (ว) แม่ กง ได้คำใช้ ๖ คำ คือ พิศวง สวางคบุรี
รุ่งสว่าง สวงสวาย สวงตักปลา แสวงหา ๗๕

๑ ต้ว (ส) นำต้ว (ว) แม่ กค ได้คำใช้คำ ๑ คือ สวกตักปลา ๗๕

๑ ต้ว (ส) นำต้ว (ว) แม่ กด ได้คำใช้ ๔ คำ คือ ศรีสวัสดิ สด-
สวาด พิศวาส ทำสวด ๗๕

๑ ต้ว (ส) นำต้ว (ว) แม่ กบ ได้คำใช้คำ ๑ คือ สวาบโครง ๗๕

๑ ต้ว (ส) นำต้ว (ว) แม่ กม ไม่มีคำใช้ ๗๕

๑ ต้ว (ส) นำต้ว (ว) แม่ เกย ได้คำใช้ ๒ คำ คือ เสวย
ปลาสวาย ๗๕

๑ จบแม่ท ๔ เพียงน ๗๕

๑ ตัว (ห) นำอักษรต่ำ ชกให้เป็นอักษรสูงเล่าอ่านไม่ต้องออกเสียง
 ตัว (ห) ควรนำได้ ๑๐ อักษร คือ ง ญ ณ น ม ย ร ล ว พ
 นำได้ทั่วไปใน แม่ ก กา กน กง กก กด กบ กม เกย แลผันด้วย
 ไม้ ไม้ ไม้ ได้เหมือนตัว (ห) ทุกแม่จะแจกไว้ให้เป็นแบบอย่างดังนี้ ๗๕

๑ ตัว (ห) นำตัว (ง) แจกดังนี้ ๗๕

๑ หง หงา หงี หงึ หงื หงู หงู หงู หงู หงู หงู หงู หงู หงู หงู หงู หงู
 หงู หงู หงู หงู หงู หงู หงู หงู หงู หงู หงู หงู หงู หงู หงู หงู หงู
 หงู หงู หงู หงู หงู หงู หงู หงู หงู หงู หงู หงู หงู หงู หงู หงู หงู

๑ หงน หงึน หงาน หงึน หงน หงน หงน หงน หงน หงน หงน หงน หงน หงน
 หงน หงน หงน หงน หงน หงน หงน หงน หงน หงน หงน หงน หงน หงน หงน หงน

๑ หงง หงึ หงาง หงึ หงง หงง หงง หงง หงง หงง หงง หงง หงง หงง หงง
 หงง หงง หงง หงง หงง หงง หงง หงง หงง หงง หงง หงง หงง หงง หงง หงง

๑ หงก หงึก หงาก หงึก หงก หงก หงก หงก หงก หงก หงก หงก หงก หงก หงก
 หงก หงก หงก หงก หงก หงก หงก หงก หงก หงก หงก หงก หงก หงก หงก หงก

๑ หงด หงึด หงาด หงึด หงด หงด หงด หงด หงด หงด หงด หงด หงด หงด หงด
 หงด หงด หงด หงด หงด หงด หงด หงด หงด หงด หงด หงด หงด หงด หงด หงด

๑ หงบ หงึบ หงาบ หงึบ หงบ หงบ หงบ หงบ หงบ หงบ หงบ หงบ หงบ หงบ หงบ
 หงบ หงบ หงบ หงบ หงบ หงบ หงบ หงบ หงบ หงบ หงบ หงบ หงบ หงบ หงบ หงบ

๑ หงม หงึม หงาม หงึม หงม หงม หงม หงม หงม หงม หงม หงม หงม หงม หงม
 หงม หงม หงม หงม หงม หงม หงม หงม หงม หงม หงม หงม หงม หงม หงม หงม

๑ หงย หงึย หงาย หงึย หงย หงย หงย หงย หงย หงย หงย หงย หงย หงย หงย หงย

๑ เหยย หงาย หงาว หงิว หงัว หงัย หงัย หงุย หงุย เหวว
 เหวอย
 เหวว โหวย หงอย หงวย เหวี้ยว เหว้อย เหว้ย เหว้ยะ เหว้อ
 เหวอะ เหวอ เหวอะ หงัว หงัวะ เหวะ เหวะ โหวะ เหวะ หงัว
 หงรรม หงรร หงอ หง่อ หง่อ หงัย หงอ ๗๕

๑ ตัว (ห) นำตัว (ง) แม่ ก กา ได้คำใช้ ๔ คำ คือ บุงหา
 หน้าแหง ง่วงเหงา หงำหงะ ๗๕

๑ ตัว (ห) นำตัว (ง) แม่ กน ได้คำใช้ ๔ คำ คือ ตูนาหงั้น
 แหงนดู หงอนไก่ หง่อนหง่อ ๗๕

๑ ตัว (ห) นำตัว (ง) แม่ กง ได้คำใช้ ๔ คำ คือ ต้ามหง
 ดั่งหง่าง ๆ ร้องหงิง ๆ ดังโห่งเห่ง ๗๕

๑ ตัว (ห) นำตัว (ง) แม่ กก ได้คำใช้ ๖ คำ คือ เดินมาหงก ๆ
 ชักหงัก ๆ นวหงัก ดังหงัก ๆ ผมหงอก ไรเหงอก ๗๕

๑ ตัว (ห) นำตัว (ง) แม่ กต ได้คำใช้ ๓ คำ คือ ใจหงุดหงิด
 บ่นหงอด ๆ หงอดแหงด ๗๕

๑ ตัว (ห) นำตัว (ง) แม่ กบ ได้คำใช้ ๒ คำ คือ ชักหงับ ๆ
 นั้งโงกหงุบ ๗๕

๑ ตัว (ห) นำตัว (ง) แม่ กม ได้คำใช้ ๔ คำ คือ คนหังม
 คำหังม เก่หังม หังมแหงม ๗๕

๑ ต้ว (ห) นำต้ว (ง) แม่เกย ได้คำใช้ ๑๐ คำ คือ พริกหงาย
เว้าหง่าว ร้องแหงั่ว ๆ ตูหงอยไป เองหงอย เหงอโค สั้งปะลิหงะ
ชวานเหงาะ จั้นหงอ หงอ่อนหง่อ ๗๕

๑ ต้ว (ห) นำต้ว (ญ) แจกตั้งน ๗๕

๑ หญ หญา หญิ หญึ หญู หญุ หญู หญู หญู หญู หญู หญู
ใหญ่ โหญู หญา หญา หญะ ๗๕

๑ หญน หญัน หญาน หญิน หญิน หญิน หญิน หญน หญน
หญน หญน โหญน หญอน หญวน หญียน หญอน หญิน
หญอน ๗๕

๑ หญง หญึง หญาง หญิง หญิง หญิง หญิง หญง หญง หญง
หญง โหหญง หญอง หญวง หญียงหญองหญิงหญอง ๗๕

๑ หญก หญัก หญาก หญิก หญิก หญิก หญิก หญก หญก หญก
หญก โหหญก หญอก หญวก หญียกหญอกหญิกหญอก ๗๕

๑ หญด หญัด หญาด หญัด หญัด หญัด หญัด หญด หญด หญด
หญด หญด โหหญด หญอด หญวด หญียดหญอดหญัด ๗๕

๑ หญบ หญับ หญาบ หญิบ หญิบ หญิบ หญิบ หญบ หญบ
หญบ หญบ โหหญบ หญอบ หญวน หญียบหญอบหญับ
หญอบ ๗๕

๑ หลุม หลุมม์ หลุมาม หลุมิม หลุมิม หลุมิม หลุมิม หลุมิม หลุมิม หลุมิม
 เหลวม เหลวม ไหลวม หลวม หลวม หลวม หลวม หลวม หลวม
 หลวม ๗๕

๑ หลุย หลุย หลุย หลุย หลุย หลุย หลุย หลุย หลุย หลุย
 หลุย หลุย หลุย หลุย หลุย หลุย หลุย หลุย หลุย หลุย
 หลุย หลุย หลุย หลุย หลุย หลุย หลุย หลุย หลุย หลุย
 หลุย หลุย หลุย หลุย หลุย หลุย หลุย หลุย หลุย หลุย
 หลุย หลุย หลุย หลุย หลุย หลุย หลุย หลุย หลุย หลุย
 หลุย หลุย หลุย หลุย หลุย หลุย หลุย หลุย หลุย หลุย
 หลุย หลุย ๗๕

๑ ตัว (ท) นำตัว (ญ) แม่ ก กา มีคำใช้ ๒ คำ คือ กอหญ้า
 ผู้ใหญ่ ๗๕

๑ ตัว (ท) นำตัว (ญ) แม่ กน ไม่มีคำใช้ ๗๕

๑ ตัว (ท) นำตัว (ญ) แม่ กง มีคำใช้ ๒ คำ คือ ผู้หญิง
 คันทวยง ๗๕

๑ ตัว (ท) นำตัว (ญ) แม่ กก แม่ กต แม่ กข แม่ กม แม่ เกย
 ไม่มีคำใช้ ๗๕

๑ ตัว (ท) นำตัว (ณ) แจกเล่าเหมือนกันแต่ไม่มีคำใช้ ๗๕

๑ ตั้ว (ท) นำตั้ว (น) แจกตั้งน

๗๕

๑ หน หนา หน หน หน หน หน หน หน หน หน หน
 โหน เหน นำ นะ ๗๕

๑ หนน หนน หนาน หนน หนน หนน หนน หนน หนน หนน
 เหนน โหนน หนอน หวาน เหนยน เหนอน เหน้น เหนอน ๗๕

๑ หนง หนัง หนาง หนัง หนัง หนัง หนัง หนง หนง หนง
 เหนง โหนง หนอง หวง เหนยง เหนอง เหน้ง เหนอง ๗๕

๑ หนถ หนัถ หนาถ หนัถ หนัถ หนถ หนถ หนถ หนถ หนถ
 เหนถ โหนถ หนอถ หวถ เหนยถ เหนอถ เหนัถ เหนอถ ๗๕

๑ หนด หนัต หนาด หนัต หนัต หนด หนด หนด หนด หนด
 เหนด โหนด หนอด หวด เหนยด เหนอด เหน็ด เหนอด ๗๕

๑ หนบ หนับ หนาย หนับ หนบ หนบ หนบ หนบ หนบ หนบ
 เหนบ โหนบ หนอบ หวบ เหนยบ เหนอบ เหน็บ เหนอบ ๗๕

๑ หนม หนม หนาม หนม หนม หนม หนม หนม หนม หนม
 เหนม โหนม หนม หวม เหนยม เหนอม เหน้ม เหนอม ๗๕

๑ เหนย หนาย หนาห หนัว หนัว หนัย หนัย หนัย หนัย
 เหนอย

เหนว เหนว โหนย หนอย หววย เหนวว เหนอย เหนย เหนยะ

เหนอ เหนอะ เหนอ เหนอะ หนัว หนัวะ เหนะ เหนะ โหนะ

เหนาะ หนั หนรรวม หนรร หน่อ หน่อ หน่อ หนัย หน่อ ๗๕

๑ ตัว (ห) นำตัว (น) แม่ ก กา ได้คำใช้ ๑๘ คำ คือ บางหน้า
 ฝลนอยหน้า ต่อหน้า เบนตาหน้า คนหน้า คนตระหน้า หนุ ขอกแทน
 ไบสระแทน กระทบดกระทบ ไบไหน อีเหน้า หัวหน้า หนุ่มหน้า
 อมหน้า ทำให้หน้าใจ กระทบหน้า เหนียวเหนอะหนะ ๗๕

๑ ตัว (ห) นำตัว (น) แม่ กน ได้คำใช้ ๔ คำ คือ หน่นหน้า
 หนานกล่าว หมอนหนุน ตัวหนอน ๗๕

๑ ตัว (ห) นำตัว (น) แม่ กง ได้คำใช้ ๑๖ คำ คือ หน้งสอ
 หน้งสตัวต่างๆ เล่นหน้ง นบหน้งสอง เกยหน้ง เซงกหน้ง นกหน้ง
 หนองบง ยองหนอง หนักหน่วง เหนียงนล ตาเบนเหนยง คนตรดง
 หน้งหน้ง ดงหน้งหน้ง ดงโหนงโหนง ดงหนองหนอง ๗๕

๑ ตัว (ห) นำตัว (น) แม่ กล ได้คำใช้ ๗ คำ คือ พระตำหนัก
 นาหนัก เบนยางหนัก หน้าไหนก ฝักหนอก หนนวก สำเหนยกจำ ๗๕

๑ ตัว (ห) นำตัว (น) แม่ กด ได้คำใช้ ๗ คำ คือ กำหนดไว้
 กำหนด ไบหนาด เหนียวหนดๆ บำเหนด เสยงหนอด หนวดเครา ๗๕

๑ ตัว (ห) นำตัว (น) แม่ กบ ได้คำใช้ ๖ คำ คือ เหนียวหนับๆ
 กระทบาบ คิมหนบ ตอดหนบๆ เหนบภฤษ เหนบถอนหนวด ๗๕

๑ ตัว (ห) นำตัว (น) แม่ กม ได้คำใช้ ๓ คำ คือ บงหนาม
 รุนหนุ่ม อายเหนยม ๗๕

๑ ตัว (ห) นำตัว (น) แม่ เกย ได้คำใช้ ๑๑ คำ คือ หน่ายหน
 หน่านาว ไปสักหนอย หน่วยตา ขาวเหนยว หน่วงเหนยว
 เหนดเหนอย ทศเหนอ ยางเหนอะ โอหนอ หนอไม้ ๗๕

๑ ตั้ว (ท) นำตั้ว (ม) แจกตั้งน^๕ ๖๕

๑ หม หมา หมี หมี หมี หมี หม หมู เหม เหม ไหม ไหม
โหม เหม หมา หมา ๖๕

๑ หมน หมัน หมาน หมน หมน หมน หมน หมน หมน
เหมน เหมน โหมน หมอน หวาน เหมยน เหมอน เหม่น
เหมอน ๖๕

๑ หมง หมั่ง หมาง หมิง หมิง หมิง หมิง หมุง หมุง เหมง
เหมง โหมง หมอง หมวง เหมยง เหมอง เหมิง เหมอง ๖๕

๑ หมก หมก หมาก หมก หมก หมก หมก หมก หมก
เหมก เหมก โหมก หมอก หววก เหมยก เหมอก เหมก
เหมอก ๖๕

๑ หมด หมด หมาด หมด หมด หมด หมด หมด หมด
เหมด โหมด หมอด หมวด เหมยด เหมอด เหมด เหมอด ๖๕

๑ หมบ หมบ หมาบ หมบ หมบ หมบ หมบ หมบ หมบ
เหมบ โหมบ หมอบ หมวบ เหมยบ เหมอบ เหมบ เหมอบ ๖๕

๑ หम्म หम्म หมาม หम्म หम्म หम्म หम्म หम्म หम्म
เหมม โหมม หมอม หวม เหมยม เหมอม เหมม เหมอม ๖๕

๑ เหมย
๑ เหมย หมาย หมาว หมว หมว หมย หมย หมย หมย
เหมย ๖๕

๑ เหมว เหมว โหมย หมอย หมาย เหมยว เหมยอ เหมยอ เหมยอ

เหม่อ เหมอะ เหมอ เหมอะ หมัว หมิวะ เหมะ เหมะ โหมะ
 เหมาะ หมู หมรรรม หมรร หมอ หม่อ หม้อ หมั๊ หม้อ ๗

๑ ตัว (ห) นำตัว (ม) แม่ ก กา ได้คำใช้ ๑๓ คำ คือ หมา
 หม่าปน หมี่ โรงหมี่ หมู หมสั่ว หมี่ ๆ บ้านใหม่ ปรับใหม่
 ปใหม่ เพลงใหม่ รับเหมา เรียกเด็กมาหมา ๗

๑ ตัว (ห) นำตัว (ม) แม่ กน ได้คำใช้ ๑๒ คำ คือ สหมัน
 หม่นหมอง หลิงหมั่น คนหม่น อลหม่าน ดุหมั่น ขนหม่น หม่นแสน
 จักรหมุน กลิ่นเหม็น เสือหมอน เหมอนกัน ๗

๑ ตัว (ห) นำตัว (ม) แม่ กง ได้คำใช้ ๘ คำ คือ กระทบ
 บาดหมาง เหมาะเหมง กลองเหม่ง ข้องใหม่่ง มัวหมอง
 หมอชอเหมยง เหมองนา ๗

๑ ตัว (ห) นำตัว (ม) แม่ กค ได้คำใช้ ๗ คำ คือ หอหมก หมกไว้
 หมักแซ่ กินหมาก นำหมัก เมฆหมอก สวมหมวก ๗

๑ ตัว (ห) นำตัว (ม) แม่ กด ได้คำใช้ ๘ คำ คือ หมดสั้น
 กำหมัด เหล็กหมาด เบยกหมาด ๆ ไล่หมุด โหมดตาจ หมวดหมู
 หนเหมอด ๗

๑ ตัว (ห) นำตัว (ม) แม่ กบ ได้คำใช้ ๓ คำ คือ ต่อยหมับ
 หมอบเผา เต็มกระเหมอบ ๗

๑ ต้ว (ห) นำต้ว (ม) แม่กม ได้คำไว้ ๔ คำ คือ หมักหมม
เหม้มหม่อม โปรดเกล้าฯ โปรดกระหม่อม ๗๕

๑ ต้ว (ห) นำต้ว (ม) แม่เกย ได้คำไว้ ๑๐ คำ คือ จดหมาย
กฎหมาย ตัดงหมุย ท้องกระแห่มว เรียกแมวเหมียว ต้วมะเหมียว
มาเหมอย ๆ เหมะไว้งามเหมาะ หมอรักษาโรค ๗๕

๑ ต้ว (ห) นำต้ว (ย) แจกคั้ง ๗๕

๑ หย หยา หย หย หย หย หย หย หย หย ไหย ไหย
ไหย เหยา หย้า หยะ ๗๕

๑ หยณ หย้น หยาน หย็น หย่น หยณ หยณ หยณ หยณ หยณ
เหยณ ไหยณ หยอน หยวน เหยยณ เหยยอน เหยยณ เหยยอน ๗๕

๑ หยง หย้ง หยาง หยง หย้ง หยง หยง หยง หยง หยง
เหยง ไหยง หยอง หยวง เหยยง เหยยง เหยยง เหยยง ๗๕

๑ หยก หยัก หยาก หยัก หยัก หยัก หยัก หยัก หยัก หยัก
เหยก ไหยก หยอก หยวก เหยยก เหยยอก เหยยัก เหยยอก ๗๕

๑ หยด หยัด หยาด หยัด หยัด หยัด หยัด หยัด หยัด หยัด
เหยด ไหยด หยอด หยวด เหยยด เหยยอด เหยยัด เหยยอด ๗๕

๑ หยบ หยับ หยาบ หยบ หยบ หยบ หยบ หยบ หยบ หยบ
เหยบ ไหยบ หยอบ หยวบ เหยยบ เหยยอบ เหยยบ เหยยอบ ๗๕

๑ หยม หยม หยาม หยม หยม หยม หยม หยม หยม
 แหยม โหยม หยอม หยม แหยม แหยม หยม แหยม ๗๕

๑ แหยม หยาม หยาบ หยม หยม หยม หยม หยม
 แหยม

แหยม แหยม โหยม หยอม หยม แหยม แหยม แหยม
 แหยม แหยม แหยม แหยม หยม หยม แหยม แหยม โหยม
 แหยม หยม หยม หยม หยม หยม หยม หยม ๗๕

๑ ต้ว (ห) นำต้ว (ข) แม่ ก กา ได้คำใช้ ๑ คำ คือ บันหญ
 นุ่งหญ กำมะหญ แหยมแย วังหญ เมหญ่าเป ทำหญ่าเยอะ ๗๕

๑ ต้ว (ห) นำต้ว (ข) แม่ กน ได้คำใช้ ๘ คำ คือ ระเดิน
 ดาหยน กิดาหยัน บาหยัน แหยมหยัน กนหยัน ดุหญุ่น ๆ ใจหยอน
 ย่อหย่อน ๗๕

๑ ต้ว (ห) นำต้ว (ข) แม่ กง ได้คำใช้ ๑๒ คำ คือ ต้นหยง
 ยาหยัง เต้นหยาง หยงนำ ต้วหย่าง เต้นหยง นกแหยม แหยมแย
 วังโหยง โหยมโย่ ลายหย่อง ยุงเหยง ๗๕

๑ ต้ว (ห) นำต้ว (ข) แม่ กก ได้คำใช้ ๘ คำ คือ ขวดหยก
 หยักขวน หยากได้ หยักขวน หยักหยัก โหยกเหยง แหยมออก
 หยวกกล้วย ๗๕

๑ หรด หรั๊ด หราด หรัต หรัต หรัต หรด หรด หรด หเรต
 แหเรต โหเรต หรอด หรวต หเรยต หเรอต หเริต หเรอต ๗๕

๑ หรบ หรับ หราบ หรับ หรับ หรับ หรบ หรบ หรบ หเรบ
 แหเรบ โหเรบ หรอม หรวบ หเรยบ หเรอบ หเรีบ หเรอบ ๗๕

๑ หรม หรั่ม หราม หรั่ม หรั่ม หรั่ม หรม หรม หรม หเรม
 แหเรม โหเรม หรอม หรวม หเรยม หเรอม หเรีม หเรอม ๗๕

๑ หเรย หราย หราว หรว หรว หรัย หรัย หรัย หรัย หเรว
 แหเรย โหเรย หรอย หรวย หเรยว หเรอย หเรัย หเรยะ หเรอ
 หเรอะ หเรอ หเรอะ หรัว หรัวะ หเระ หเระ โหระ หเราะ หรั
 หรรรม หรรร หรอ หรอ หรอ หรัย หรอ ๗๕

๑ ตัว (ห) นำตัว (ร) แม่ ก กา ได้คำใช้ ๓ คำ คือ น้คะหรา
 น้คะหรั บุหรั แสงหรับหรั บ้านสำแหรั ตกสุแหรั ปะพะหรั ๗๕

๑ ตัว (ห) นำตัว (ร) แม่ กน ได้คำใช้ ๔ คำ คือ ปะเสหรัน
 หล้าฝ่าหรัน นายหรัน เงินหรัยน ๗๕

๑ ตัว (ห) นำตัว (ร) แม่ กง ได้คำใช้ ๖ คำ คือ บุหรง
 นายหรง หนุหรง เรไรหรง ใบไม้โหรง นายหรง ๗๕

๑ ตัว (ห) นำตัว (ร) แม่ กก ได้คำใช้คำ ๑ คือ หัวเราะหรัก ๗๕

๑ หลัด หลัด หลาด หลัด หลัด หลัด หลัด หลุด หลุด เหลศ
 เหลศ โหลศ หลอด หลวด เหลยศ เหลอด เหลศ เหลอด ฯ

๑ หลบ หลับ หลาบ หลิบ หลับ หลับ หลับ หลับ หลับ หลับ เหลบ
 เหลบ โหลบ หลอบ หลวบ เหลยบ เหลอบ เหลบ เหลอบ ฯ

๑ หลม หล่ม หลาม หล่ม หล่ม หล่ม หล่ม หล่ม หล่ม หล่ม เหลม
 เหลม โหลม หลอม หลวม เหลยม เหลอม เหลิม เหลอม ฯ

๑ เหลย หลาย หลาว หลัว หลัว หลัย หลัย หลุย หลุย
 เหลอย

เหลว เหลว โหลย หลอย หลวย เหลยว เหลอย เหลย เหลยยะ
 เหลอ เหลอะ เหลอ เหลอะ หลัว หลัวะ เหละ เหละ

โหละ เหลาะ หลู่ หลรรรม หลรร หล่อ หล่อ หล่อ หลัย หลื่อ ฯ

๑ ตัว (ห) นำตัว (ล) แม่ ก กา ได้คำไว้ ๑๔ คำ คือ แผลา
 ทัวหล้า หุนหล้า ชาตล้า ลบหล้า ตาหล้า หลงไหล บ้าไหล
 ขวดไหล หล้อเหล่า หมูหล้า ไหล้า จรหล้า เป็นไขหล้า ฯ

๑ ตัว (ห) นำตัว (ล) แม่ กน ได้คำไว้ ๑๐ คำ คือ หลนปลาร้า
 ร่วงหลั่น บุกหลั่น ลดหลั่น แพวหลั่น ร้องหลั่น หลานหลั่น
 หลาวหลั่น หลอกหลั่น เรียกหลั่น ฯ

๑ ตัว (ห) นำตัว (ล) แม่ กง ได้คำไว้ ๑๐ คำ คือ คนหลง
 ข้างหลัง หลงนำ หองหลาง หมูหลัง เอาเหลง หลักเหลง
 ของหลวง ผาเหลอง ว้าวเหลง ฯ

๑ หวง หวัง หวาง หวัง หวัง หวัง หวัง หวัง หวัง หวัง
แหวง โหวง หวง หวาง เหวียง เหว่อง เหวิง เหว่อง ๗๕

๑ หวก หวก หวก หวก หวก หวก หวก หวก หวก หวก
แหวก โหวก หวก หวก เหวียก เหวือก เหวิก เหวือก ๗๕

๑ หวด หวด หวด หวด หวด หวด หวด หวด หวด หวด
แหวด โหวด หวด หวด เหวียด เหวอด เหว็ด เหวอด ๗๕

๑ หวบ หวบ หวบ หวบ หวบ หวบ หวบ หวบ หวบ หวบ
แหวบ โหวบ หวบ หวบ เหวียบ เหวอบ เหวิบ เหวอบ ๗๕

๑ หวม หวม หวม หวม หวม หวม หวม หวม หวม หวม
แหวม โหวม หวม หวม เหวียม เหวอม เหว้ม เหวอม ๗๕

๑ เหวย เหวย เหวย เหวย เหวย เหวย เหวย เหวย เหวย เหวย
แหวย โหวย หวย หวย เหวียว เหวอย เหวัย เหวัย ๗๕

๑ เหวว เหวว เหวว เหวว เหวว เหวว เหวว เหวว เหวว เหวว
แหว โหว หว หว เหวียว เหวอย เหวัย เหวัย ๗๕

๑ เหวอ เหวอ เหวอ เหวอ เหวอ เหวอ เหวอ เหวอ เหวอ เหวอ
แหวเ อ หวเ อ หวเ อ หวเ อ หวเ อ หวเ อ หวเ อ หวเ อ หวเ อ ๗๕

๑ เหวาะ เหวาะ เหวาะ เหวาะ เหวาะ เหวาะ เหวาะ เหวาะ เหวาะ เหวาะ
แหวเ อ หวเ อ หวเ อ หวเ อ หวเ อ หวเ อ หวเ อ หวเ อ หวเ อ ๗๕

๑ ตัว (ห) นำตัว (ว) แม่ ก กา ได้คำไว้ ๑๔ คำ คือ ไปชหวา
หวาใจ ต้นหว้า จักหว้า แมลงหว้า บินหว้า ว่าแห้ว เสียงแหว
ไยไม้ไหว่ กราบไหว้ มะพร้าวไหว่ นกดูเหว่า ฤกหว้า ขาดหวะ ๗๕

๑ ต้ว (ห) นำต้ว (ว) แม่ กน ได้คำไข ๔ คำ คือ นกหวั้น
หวานดี หวานเข้า แหวนทอง ๗๕

๑ ต้ว (ห) นำต้ว (ว) แม่ กง ได้คำไข ๕ คำ คือ กิดหวัง
หว่างบ้าน ปากแห่วง คังโหว่ง ๆ วัดเหวียงไป ๗๕

๑ ต้ว (ห) นำต้ว (ว) แม่ กก ได้คำไข ๒ คำ คือ แหวกหญ้า
เรียกโหวก ๆ ๗๕

๑ ต้ว (ห) นำต้ว (ว) แม่ กด ได้คำไข ๕ คำ คือ เบี้ยวหวัด ใจ
หวาด หวิด ๆ ไป เบ้านกหวัด ปลาก่อหวอด ๗๕

๑ ต้ว (ห) นำต้ว (ว) แม่ กบ ไม่มีคำไข ๗๕

๑ ต้ว (ห) นำต้ว (ว) แม่ กม ได้คำไข ๒ คำ คือ ใจวับ ๆ หวาม ๆ
ฤทหวมลงไป ๗๕

๑ ต้ว (ห) นำต้ว (ว) แม่ เกย ได้คำไข ๕ คำ คือ ว่าเหวย
หลาวหวาย ใจหวิว ดูแหว ๆ ร้องโหวย ๆ หว้วนเหวอะ แหวะดู
ตั้งหวอ เสียงหวอ ๗๕

๑ ต้ว (ห) นำต้ว (พ) แจกเท่าเหมือนกัน เห็นได้คำไขแต่ในแม่
ก กา คำ ๑ คือ ท้ายบาท หัก นอกถนนไม่มีคำไข ๗๕

๑ ต้ว (ห) นำอักษรตัวให้เป็นเสียงสูงจบเพียงนี้ ๗๕

- ๑ อึงอักษรกลางนำอักษรต่ำ สำเนียงแปลกกับอักษรประโยคดังนี้ ๗๕
- ๑ ต้ว (ก) นำตัว (น) แม่กก คือคำว่า กนก ๗๕
- ๑ ต้ว (ก) นำตัว (น) แม่กบ คือคำว่า กนาบ กนอบ ๗๕
- ๑ ต้ว (ก) นำตัว (น) แม่เกย คือคำว่า แกนะ ๗๕
- ๑ ต้ว (ก) นำตัว (ม) แม่กค คือคำว่า ดอกกมูท กมุคกมิด ๗๕
- ๑ ต้ว (ก) นำตัว (ย) แม่กง คือคำว่า เห่ากย่ง เตินเกย่ง
ติดกย่งเกย่ง ๗๕
- ๑ ต้ว (ก) นำตัว (ย) แม่กบ คือคำว่า กยาบเรือ กยิบตา
กยูปกยิบ ๗๕
- ๑ ต้ว (ก) นำตัว (ร) แม่กง คือคำว่า เกรยง ๗๕
- ๑ ต้ว (ก) นำตัว (ร) แม่กบ คือคำว่า กรุบกริบ ๗๕
- ๑ ต้ว (จ) นำตัว (ม) แม่กก คือคำว่า จมูก ๗๕
- ๑ ต้ว (ต) นำตัว (ง) แม่กก คือคำว่า จำโตงก ตงอกว้ว ๗๕
- ๑ ต้ว (ต) นำตัว (น) แม่ ก กา คือคำว่า เต้าตนุ ๗๕
- ๑ ต้ว (ต) นำตัว (น) แม่เกย คือคำว่า ไหญ่เตนะ ๗๕
- ๑ ต้ว (ต) นำตัว (น) แม่กค คือคำว่า ผลโตนด ตันโตนด ๗๕
- ๑ ต้ว (ป) นำตัว (ม) แม่กค คือคำว่า ปรมาท ๗๕
- ๑ ต้ว (ป) นำตัว (ย) แม่กค คือคำว่า อ์ปยศ ๗๕

- ๑ ตัว (ป) นำตัว (ล) แม่กก คือก่าว่า อปลักษณั ๗๕
- ๑ ตัว (ป) นำตัว (ล) แม่กต คือก่าว่า ปลาต ๗๕
- ๑ ตัว (อ) นำตัว (ง) แม่กน คือก่าว่า นาองุ่น ๗๕
- ๑ ตัว (อ) นำตัว (น) แม่กต คือก่าว่า เอนตอนนถ ๗๕
- ๑ ตัว (อ) นำตัว (ย) แม่ ก ตา คือก่าว่า ออย่า อยู่ ๗๕
- ๑ ตัว (อ) นำตัว (ย) แม่กง คือก่าว่า แบบอย่าง ๗๕
- ๑ ตัว (อ) นำตัว (ย) แม่กก คือก่าว่า อยากได้ ๗๕
- ๑ ตัว (อ) นำตัว (ย) แม่กบ คือก่าว่า อยาบช้า ๗๕
- ๑ ตัว (อ) นำตัว (ร) แม่กม คือก่าว่า อราม อรุ่ม เอรอ ๗๕
- ๑ ตัว (อ) นำตัว (ร) แม่เกย คือก่าว่า รศอร้อย ๗๕

๑ จบวาหะนตสน สारसर
 เป็นแบบระเบียบบรรพ บอกรแจ้ง
 สำหรับนักเรียนชั้น ยลเยียง อย่างเฮย
 ควรแจกควรจำให้ ถูกถ้วนขววนสอน ๗๕

อักษรประโยค

๑	จำแนกแจกบทเบื้องต้น	บริหาร	นฤ
	นำแนะนำเทศขนาน	ขอไว้	
	อักษรประโยคสาร	สับสน	มานา
	สองร่วมสระไซ้	เช่นตัวคำเดียว	๗๕

๑	แถลงลักษณะสร้อย	สาร	โสลก
	ขออักษรประโยค	แยก	เยอ
	คือคำว่าแทรกโกรก	กรอ	กรวม
	อีกว่าปลงปลตเปลือง	แปล	ปลม
			ปลายเสียง
			๗๕

๑ วิธีประสมอักษรใช้ในคำภาษาไทยแต่เพียงอักษรสูงนำอักษรต่ำ ดัง
 แจกมาในวาทนตกรณน กิ่งหาลอทจะไซ้ในคำภาษาไทยไม่ ต้องจัด
 ตัว (ร ล ว) ประสมกับอักษรทควรจะประสมกันได้ สองอักษรร่วมสระ
 กนเป็นคำเดียว ดังขอว่าอักษรประโยค สำหรับประสมคำไซ้ให้เต็มตาม

สำเนียงไทย อักษร ๓ ตัว คือ (ร ล ว) เป็นตัวประกอบสำหรับเอามา
 ควบเข้ากับอักษรทศวรรจะควบ แล้วแจกเป็น แม่ ก กา กน กง กก
 กค กบ กม เกย แลผันด้วยไม้ ตามอักษรตัวต้นที่ประสม
 กันนั้นทุก ๆ แม่ไป ๗๕

๑ ในหม้ออักษรสูง ๑๑ ยกแต่ (ห) ตัวเดียว นอกนั้นประกอบได้สิ้น
 ในหม้ออักษรกลาง ๕ ตัว (ฉ ฎ ค บ อ) ๕ ตัวนี้ประกอบไม่ได้ (ก จ
 ต ป) ๔ ตัวนี้ประกอบได้ ในอักษรต่ำ ๒๔ ยก ๑๗ ตัว คือ (ค ฃ ง ข
 ฉ ญ ๗ จ ฉ ฌ ฎ ฟ ภ ม ย พ ฮ) นี้ไม่ควรประกอบ ยังเหลือ ๗ คือ
 (ค ฃ ท พ ร ล ว) ยก (ร ล ว) เป็นตัวประกอบเสีย ยังคงได้อักษร
 ต่ำทศวรรประกอบ คือตัว (ค ฃ ท พ) ๔ ตัวเท่านั้น ตัว (ช) นถึง
 ประกอบได้ก็แต่ไม้มีทไข้ ควรแจกประกอบอักษรต่ำ ได้แต่ (ค ท พ)
 เท่านั้น อักษรสูงควรประกอบได้ ๑๐ ตัวจริง แต่ยกตัวทซำกันแล้วตัว
 ที่ไม่ได้ใช้ คือ (ข ฐ ฝ ศ ษ) ๕ ตัวนี้ออกเสีย ก็ยังคงควรแจก
 ประกอบ ๕ ตัว คือ (ข ฉ ฎ ฌ ส) เท่านั้น ได้แจกประกอบไว้ในวิธี
 วาหนตนนแล้ว ในเล่มนี้จะแจกประกอบแต่อักษรกลาง ๔ ตัว กับ
 อักษรต่ำ ๓ ตัว เท่านั้น จึงสังเกตจำเค้ามูลให้แม่นยำเทอญ ๗๕

๑ ตัว (ก) กับตัว (ร) ประกอบกันแจกดังนี้ ๗๕

๑ กร กรา กริ กรี กรุ กรู เกร แกร ไกร ไกร ไกร
 เกรา เกรำ เกระ ๗๕

๑ กรน กรัน กราน กริน กรัน กรัน กรัน กรุน กรุน เกรณ
แกรณ โกรณ กรอน กรวน เกรยน เกรอน เกริน เกรอน ๗๕

๑ กรง กรัง กราง กริง กรัง กรัง กรัง กรุง กรุง เกรง แกรง
โกรง กรอง กรวง เกรียง เกรอง เกริง เกรอง ๗๕

๑ กรก กรัก กราก กริก กรัก กรัก กรัก กรุก กรุก เกรก
แกรก โกรก กรอก กรวก เกรยัก เกรอก เกริก เกรอก ๗๕

๑ กรด กรัด กราด กริด กรัด กรัด กรัด กรุด กรุด เกรด
แกรด โกรด กรอด กรวด เกรยด เกรอด เกริด เกรอด ๗๕

๑ กรบ กรับ กราบ กริบ กรับ กรับ กรับ กรุบ กรุบ เกรบ
แกรบ โกรบ กรอบ กรวบ เกรยบ เกروب เกรีบ เกروب ๗๕

๑ กรม กรัม กราม กริม กรัม กรัม กรัม กรุม กรุม เกรม
แกรม โกรม กรอม กรวม เกรยม เกรอม เกริม เกรอม ๗๕

๑ เกรย
๑ เกรอย กราย กราว กริว กรัว กรีย กรีย กรุย กรุย เกรว
แกรว โกรย กรอย กรวย เกรยว เกรอย เกรีย เกรียะ เกรอ
เกรออะ เกรอ เกรออะ กรัว กรัวะ เกระ แกระ โกรระ เกราะะ กรัว
กรรรม กรรร กรอ กรอ กรอ กรอ กรอ กรับ กรอ ๗๕

๑ ตัว (ก) ควบกับตัว (ง) แม่ ก กา ได้คำใช้ ๑๓ คำ คือ
จักรา ตะกร้า จักรกร เอาใบไม้กร วังกร ต้นไกร โกรธา นอนกร
กันเกรา ๑๖/๐๓/๒๕๕๕ กรากกร้า กระลา กระลี กระลากร ๗๕

๑ ตัว (ก) ควบกับตัว (ร) แม่กน ได้คำไว้ ๑๑ คำ คือ นอนกรน
มุดตะกรัน เขิงกราน สงกรานต์ หน้ากร้าน กินกรุ่น ใบบไม้โกรัน
เหล็กกร้อน จ้ากรวน เหยนเกรียน กูเกริ่น ๗๕

๑ ตัว (ก) ควบกับตัว (ร) แม่กง ได้คำไว้ ๑๕ คำ คือ กรง ตัด-
กรัง กรางเหล็ก ตันกร่าง สันกรัง ๆ กรังใจ ทำกรังกรัง กรงนกร
เกรงกลัว บางจะเกร็ง แข็งแกร่ง วังตะโกรง ตีโกร่ง กรองน้ำ
เกรียงไกร ๗๕

๑ ตัว (ก) ควบกับตัว (ร) แม่กก ได้คำไว้ ๑๐ คำ คือ นำกรัก
ตงกราก ตังกริก ๆ เสียงกรุก ๆ ตังแกรก โกรทกราก กรอกยา
ใส่กรอก จักเกรียก เอ๊กเกริก ๗๕

๑ ตัว (ก) ควบกับตัว (ร) แม่กต ได้คำไว้ ๑๐ คำ คือ นำกรต
ไม้กราด กฤษ ร้องกรัด ๆ ตะกรุด ผลมกรุด ปากเกร็ด โกรทขง
หนูกัดกรอด ๆ ฟุ้งกรวด ๗๕

๑ ตัว (ก) ควบกับตัว (ร) แม่กบ ได้คำไว้ ๑๐ คำ คือ กรบแหงปลา
ตกรับ ไหว้กราบ กริบम्म กินกรบ ๆ ตังกรอบ ๆ กินกริบกรอบ
เคียวกรวบ ๆ บงเขาเกรียบ ย่องตงเกรียบ ๗๕

๑ ตัว (ก) ควบกับตัว (ร) แม่กม ได้คำไว้ ๑๖ คำ คือ กรมใจ
ทุกหมู่ทุกกรม ต่างกรม พันกราม กุ้งก้ามกราม ปลากริม ยมกริม
นุกตะกรม กินกรุ่ม ไฟทโกรม พายกร่อม ๆ กรวมตอ เคียวกร่วม ๆ
กร่วมกัน เหยมเกรยม กรอบเกรยม ๗๕

๑ ตัว (ก) ควบกับตัว (ร) แม่เกย ได้คำไว้ ๒๑ คำ คือ เดินกรายไป
 โห่กราว เสียงกร้าว ตัวกริว โห่กริว โกรธกริ้ว ปักกรุย ตัดแกร้ว
 เชิงโกรย เค็มกร่อย กรวยเชิง ซองกรวย เสียงเกรี้ยว เดินเกร่อ
 เกรอะไว้ กรอบเกราะ เสื่อเกราะ กระจกรอ กร่อนกรอ ตะกร้อ
 เรวกร้อ

๑ ตัว (ก) ควบกับตัว (ล) ประโยคกันแจกตั้งน

๑ กล กลา กลี กลี กลี กลี กลู กลู เกล แกล โกล ไกล
 โกล เกลา กล้า กละ

๑ กลน กลัน กลาน กลิน กลัน กลิน กลิน กลุน กลุน เกลน
 แกลน โกลน กลอน กลวน เกลยน เกลอน เกลิน เกลอน

๑ กลง กลัง กลาง กลิง กลิง กลิง กลิง กลุง กลุง เกลง แกลง
 โกลง กลอง กลวง เกลยง เกลอง เกลิง เกลอง

๑ กลก กลัก กลาก กลิก กลัก กลัก กลัก กลุก กลุก เกลก
 แกลก โกลก กลอก กลวก เกลยก เกลอก เกลิก เกลอก

๑ กลด กลัด กลาด กลิต กลิต กลิต กลิต กลุด กลุด เกลด
 แกลด โกลด กลอด กลวด เกลยด เกลอด เกลิต เกลอด

๑ กลบ กลับ กลาบ กลิบ กลับ กลับ กลับ กลุบ กลุบ เกลบ
 แกลบ โกลบ กลอบ กลวบ เกลยบ เกลอบ เกลิบ เกลอบ

๑ กตม กตัม กตตาม กติม กติม กติม กติม กตม กตุม เกตม
 แกตม โกตม กตอม กตวม เกตขม เกตอม เกติม เกตอม

เกลย

๑ เกลย กลาย กลาว กลิว กลิว กตย กตย กตย กตย เกลว
 เกลอย

แกลว โกลย กลอย กลวย เกลยว เกลยอย เกลย เกลยยะ เกลย
 เกลยอะ เกลย เกลยอะ กลัว กลัวะ เกลยะ แกลยะ โกลยะ เกลยอะ
 กลัว กตกรรม กตรร กตอ กลัว กลัว กลัว กลัว กลัว กลัว กลัว กลัว ๗๕

๑ ตัว (ก) ควบกับตัว (ล) แม่ ก กา ได้คำไว้ ๑๑ คำ คือ
 หาญกล้า กตกลม พระแกล ทางไกล ทางไกล เกลยไกล ชัดเกลา
 น้อมเกล้า ทองกล้า ๑ คำกล้า จะกตละ ๗๕

๑ ตัว (ก) ควบกับตัว (ล) แม่ กน ได้คำไว้ ๑๑ คำ คือ
 เกลอนกตณ แกลنگกตณ อตกตณ สังกตณ กตณกน กลัวแกลน
 เรอโกตณ บทกตณ โรคกตณ กตาดเกลน เบนเกลน ๗๕

๑ ตัว (ก) ควบกับตัว (ต) แม่ กง ได้คำไว้ ๑๔ คำ คือ ผูกตง
 กลาง กตง กตง เมองแกตง แกตงท่า กตอง กตอง กตอง ตูกตอง
 แกตง กลวง เกลยงปุ่น สบัดเกลยง ชัดเกลยง ๗๕

๑ ตัว (ก) ควบกับตัว (ล) แม่ กก ได้คำไว้ ๔ คำ คือ กตัก
 เกลอนกตอก กตักกตอก กตงเกลตอก ๗๕

๑ ตัว (ก) ควบกับตัว (ล) แม่กต ได้คำใช้ ๕ คำ คือ พระกตต์
ไม้กตต์ กลุ้มกตต์ ตกกตต น้ากตต์ขด ๗๕

๑ ตัว (ก) ควบกับตัว (ล) แม่กบ ได้คำใช้ ๔ คำ คือ กลบลป
กลบคน เป็นกลบ แกลบ ๗๕

๑ ตัว (ก) ควบกับตัว (ล) แม่กม ได้คำใช้ ๘ คำ คือ วงกลม
ตากลม ต้ายกลม คนตุกลม ขับกลมอม กลมกลมอม เกลยกลมอม
กลมอมแกลม ๗๕

๑ ตัว (ก) ควบกับตัว (ล) แม่เกย ได้คำใช้ ๑๖ คำ คือ
กลบกลาย ตันกลาย ว่ากล่าว กล้าแกลว บกกลอย กลอยใจ
กลอยแก่ กลอยสวาด ตันกลวย เซอกเกลยว เกลยวคำ ไกลเกลย
เกลยกลมอม เกลย ฝมสองแกละ ลายกลอ ๗๕

๑ ตัว (ก) ควบกับตัว (ว) ประโยคกันแจกตั้งนี้ ๗๕

๑ กว กวา กวิ กวี กวี กวี กว กวู เกว แกว ไกว ไกว ไกว
เกวา กวา กวะ ๗๕

๑ กวน กวัน กวาน กวิน กวัน กวัน กวัน กวน กวน เกวน
แควน ไกวน กวอน กววน เกวียน เกวอน เกวิน เกวอน ๗๕

๑ กวง กวัง กวาง กวัง กวัง กวัง กวัง กวุง กวุง เกวง แกวง
ไกววง กวอง กวาง เกวียง เกวอง เกวัง เกวอง ๗๕

๑ กวก กวัก กวาก กวัก กวก กวก กวก กวก กวก กวก
แกวก โกวก กวอก กววก เกว๊ก เกวอก เกวัก เกวอก

๑ กวด กวัก กวาด กวัก กวด กวด กวด กวด กวด กวด
แกวด โกววด กวอด กววด เกวียด เกวอด เกวัก เกวอด

๑ กวบ กวับ กวาบ กวับ กวบ กวบ กวับ กวบ กวบ กวบ
แกวบ โกวบ กวอบ กววบ เกวับ เกวอบ เกวับ เกวอบ

๑ กวม กว้ม กวาม กว้ม กวม กวม กว้ม กวม กวม กวม
แกวม โกวม กวอม กววม เกว้ม เกวอม เกว้ม เกวอม

๑ กววย กววย กววย กววย กววย กววย กววย กววย กววย กววย
แกววย โกววย กววย กววย เกววย เกววย เกววย เกววย เกววย
เกววย เกววย เกววย กววย กววย เกววย เกววย โกววย เกววย กววย
กวรรณ กวรรณ กวอ กวอ กวอ กวอ กวอ กววย กวอ

๑ ตัว (ก) ควบกับตัว (ว) แม่ ก กา ได้คำใช้ ๔ คำ คือ
แตงกวา มากกว่า จังกวอ โกวชงชา

๑ ตัว (ก) ควบกับตัว (ว) แม่ กน ได้คำใช้ ๕ คำ คือ
โฮ้วกวน กวนวิภตริยา แก้วนกล่า เกวียนเขน

๑ ตัว (ก) ควบกับตัว (ว) แม่ กง ได้คำใช้ ๒ คำ คือ กว้างยาว
แกว่งไกว

๑ ตัว (ก) ควบกับตัว (ว) แม่กก ไต^๒คำ^๒ไซ^๒ ๒ คำ คือ นกก^๒ก^๒ก^๒
ก^๒ก^๒ม^๒อ^๒เร^๒ย^๒ก^๒ ๗๕

๒ ตัว (ก) ควบกับตัว (ว) แม่กด ไต^๒คำ^๒ไซ^๒ ๒ คำ คือ ก^๒ว^๒ด^๒แ^๒ก^๒ว^๒ง^๒
แ^๒พ^๒ว^๒ก^๒ว^๒ด^๒ ๗๕

๓ ตัว (ก) ควบกับตัว (ว) แม่กบ ไม้^๒คำ^๒ไซ^๒ ๗๕

๔ ตัว (ก) ควบกับตัว (ว) แม่กม ไม้^๒คำ^๒ไซ^๒ ๗๕

๕ ตัว (ก) ควบกับตัว (ว) แม่เกย ไต^๒คำ^๒ไซ^๒คำ^๒ ๑ คือ ด^๒น^๒ห^๒อง^๒ก^๒ว^๒ว^๒ ๗๕

๖ จบ (ก) ประโยคแทน^๕ ๗๕

๗ ตัว (จ) ประโยคกับตัว (ร) แจก^๒ด^๒ง^๒น^๒ ๗๕

๘ จร จรา จริ จริ จริ จริ จรุ จรุ เจร เจร โจร โจร โจร
เจรา จรา จระ ๗๕

๙ จرن จرن จราน จرن จرن จرن จرن จرن จرن จرن เจรณ แจรณ
โจรณ จรอน จรวณ เจรยน เจรอน เจรณ เจรอน ๗๕

๑๐ จรง จรง จรวง จรง จรง จรง จรง จรุง จรุง เจรวง แจรวง
โจรวง จรอง จรวง เจรยง เจรอง เจรง เจรอง ๗๕

๑๑ จรก จรก จราก จรก จรก จรก จรก จรุก จรุก เจรก แจรก
โจรก จรอก จรวก เจรยก เจรอก เจรึก เจรอก ๗๕

๑ จรด จรด จรด จรด จรด จรด จรด จรด จรด จรด จรด จรด
โจรด จรด จรด เจรด เจรด เจรด เจรด ๗๕

๑ จรบ จรบ จรบ จรบ จรบ จรบ จรบ จรบ จรบ จรบ จรบ จรบ
โจรบ จรบ จรบ เจรบ เจรบ เจรบ เจรบ ๗๕

๑ จรม จรม จรม จรม จรม จรม จรม จรม จรม จรม จรม จรม
โจรม จรม จรม เจรม เจรม เจรม เจรม ๗๕

๑ เจรบ ๑๒๖
จราย จราว จรว จรว จรบ จรบ จรบ จรบ จรบ จรบ
จเรอบ
แจรว โจรบ จรอย จรวย เจรวย เจรอย เจรบ เจรบะ เจร้อ เจร้อะ
เจร้อ เจร้อะ จรว จรวะ เจระ แจระ โจระ เจระะ จร จรรรม
จรร จร้อ จร้อ จร้อ จร้อ จร้อ จรบ จร้อ ๗๕

๑ ตัว (จ) ควบกับตัว (ร) แม่ ก กา ได้คำใช้ ๓ คำ คือ จรดทาง
กระตังจรวา จรดา ๗๕

๑ ตัว (จ) ควบกับตัว (ร) แม่ถน ได้คำใช้ ๓ คำ คือ จรดคธา
จรบญ เจรบญ ๗๕

๑ ตัว (จ) ควบกับตัว (ร) แม่กง ได้คำใช้ ๓ คำ คือ ความจริง
ผกาแจรง จรงใจ ๗๕

๑ ตัว (จ) ควบกับตัว (ร) แม่กถ ได้คำใช้มาแต่ภาษาเขมรคำ ๑
คือ จรด ว่าสุกร ๗๕

๑ ต้ว (จ) ควบกับตัว (ร) แม่กด ได้คำใช้ ๓ คำ คือ จรัส
จรัส จรวด ๗๕

๑ ต้ว (จ) ควบกับตัว (ร) แม่กบ ไม่มีคำใช้ ๗๕

๑ ต้ว (จ) ควบกับตัว (ร) แม่กม ไม่มีคำใช้ ๗๕

๑ ต้ว (จ) ควบกับตัว (ร) แม่เกย ได้คำใช้ ๒ คำ คือ จราว
จรว ๗๕

๑ ต้ว (จ) ประโยคกับตัว (ล) ตัว (ว) ไม่มีคำใช้ ๗๕

๑ จบ (จ) ประโยคเท่านั้น ๗๕

๑ ต้ว (ต) กับตัว (ร) ประโยคกันแจกคั้งนี้ ๗๕

๑ ตร ตรา ตริ ตริ ตริ ตริ ตรุ ตรุ เตร เตร ไตร ไตร ไตร
เตรา ตริา ตระ ๗๕

๑ ตรน ตรัน ตราน ตรัน ตรัน ตรัน ตรัน ตรุน ตรุน เทรน
เตรน ไตรน ตรอน ตรวน เทรียน เทรียน เทริน เทรียน ๗๕

๑ ตรง ตรัง ตราง ตรัง ตรัง ตรัง ตรง ตรง ตรุง ตรุง เตรง เตรง
ไตรง ไตรง ตรวง เทรียง เทรียง เทร็ง เทรียง ๗๕

๑ ตรก ตรัก ตราก ตรัก ตรัก ตรัก ตรัก ตรุก ตรุก เทรก
เตรก ไตรก ไตรก ตรอก ตรวก เทรยก เทรอก เทรก เทรอก ๗๕

๑ ตรด ตรัต ตราด ตวิต ตวิต ตวิต ตวิต ตวิต ตวิต ตวิต
 แตรด ไตรด ตรอด ตรวด เทรยด เทรอด เทรัด เทรอด ฯ

๑ ตรบ ตรับ ตราบ ตริบ ตริบ ตริบ ตริบ ตริบ ตริบ ตริบ
 แตรบ ไตรบ ตรอบ ตรวบ เทรยบ เทรอบ เทรีบ เทรอบ ฯ

๑ ตรม ตรัม ตราม ตริม ตริม ตริม ตริม ตริม ตริม ตริม
 แตรม ไตรม ตรอม ตรวม เทรยม เทรอม เทริม เทรอม ฯ

๑ เทรย ตราย ตราว ตริว ตริว ตริย ตริย ตริย ตริย เทรว
 เทรอย
 แตรว ไตรย ตรอย ตรวย เทรยว เทรอยบ เทรีย เทรียะ เทรอ
 เทรอะ เทรอ เทรอะ ตริ้ว ตริ้วะ เทระ แตระ ไตระ เทราะ ตริ
 ตริรวม ตริรร ตรอ ตรอ ตรอ ตรอ ตรอ ตริย ตรอ ฯ

๑ ต้ว (ต) ควบกับต้ว (ร) แม่ ก กา ได้คำใช้ ๒๔ คำ คือ
 ประทับตรา ไตรตรา ตรวจตรา ตราช ตริดำรห์ เมืองตรี ตรีโลกย
 ตรัสกุล ชาตรี ขังตริวไว้ โนมตริ ศัตริ เช้าตริ เทรไป แตรสังข
 ฟ้าไตรย ไตรยรัตน ไตรยเพท ไตรตริงษ์ ตรากตรา ตระวัน
 ตระหน ตระดถ ตระนถ ฯ

๑ ต้ว (ต) ควบกับต้ว (ร) แม่กน มีคำใช้คำ ๑ คือ จำตรวน ฯ

๑ ต้ว (ต) ควบกับต้ว (ร) แม่กง ได้คำใช้ ๕ คำ คือ ทางตรง
 ติตตราตรง ตรงเหล็ก คำตรง ตรกตรอง ฯ

๑ ต้ว (ต) ควบกับตัว (ร) แม่กก ได้คำใช้ ๓ คำ คือ ต้วตราบก
 ตรอกถนน เทรยภัก

๑ ต้ว (ต) ควบกับตัว (ร) แม่กต ได้คำใช้ ๖ คำ คือ ตรวัสสัง
 ตราดลิม ขามตรุศ เทรตเตร ตรวจพล ปากเตรต

๑ ต้ว (ต) ควบกับตัว (ร) แม่กบ ได้คำใช้ ๓ คำ คือ ตรวัง
 ตราบเท่า ตริบรศ

๑ ต้ว (ต) ควบกับตัว (ร) แม่กม ได้คำใช้ ๓ คำ คือ
 หุกข์ตรอม ตรอมใจ ตระเตรียม

๑ ต้ว (ต) ควบกับตัว (ร) แม่เกย ได้คำใช้ ๒ คำ คือ
 แตรอะบะ เทรอะตรอง

๑ ต้ว (ต) ประโยคกับตัว (ล) แจกคั้ง

๑ ตล ตลา ตล ตล ตล ตล ตล ตล ตล ตล ตล ตล ตล ตล ตล ตล
 ตล ตล ตล ตล ตล

๑ ตลน ตลัน ตลาน ตลัน ตลัน ตลัน ตลัน ตลัน ตลัน ตลัน
 ตลัน ตลัน ตลัน ตลัน ตลัน ตลัน ตลัน ตลัน

๑ ตลง ตล้ง ตลาง ตลึง ตลึง ตลึง ตลึง ตลึง ตลึง ตลึง
 ตลึง ตลึง ตลึง ตลึง ตลึง ตลึง

๑ ตลก ตลก ตลาก ตลก ตลก ตลก ตลก ตลก ตลก ตลก
 ตลก ตลก ตลก ตลก ตลก ตลก ตลก ตลก

๑ ตลค ตลคฺ ตลาค ตลคฺ ตลคฺ ตลคฺ ตลคฺ ตลคฺ ตลคฺ ตลคฺ ตลคฺ
 เตลคฺ ไตลคฺ ตลอคฺ ตลวคฺ เตลยคฺ เตลยคฺ เตลคฺ เตลคฺ ๗๕

๑ ตลบ ตลบฺ ตลาบ ตลบฺ ตลบฺ ตลบฺ ตลบฺ ตลบฺ ตลบฺ ตลบฺ
 เตลบ ไตลบ ตลอบ ตลวบ เตลยบ เตลยบ เตลคฺ เตลคฺ ๗๕

๑ ตลม ตลมฺ ตลาม ตลมฺ ตลมฺ ตลมฺ ตลมฺ ตลมฺ ตลมฺ ตลมฺ
 เตลม ไตลม ตลอม ตลวม เตลยม เตลยม เตลคฺ เตลคฺ ๗๕

๑ เตลย ตลาบ ตลาว ตลว ตลว ตลย ตลย ตลย ตลย
 เตลย

เตลว เตลว ไตลย ตลย ตลย เตลยว เตลยว เตลยว เตลยว
 เตลยว เตลยว เตลยว เตลยว ตลว ตลว เตลยว เตลยว ไตลยว
 เตลยว ตลว ตลยว ตลยว ตลยว ตลยว ตลยว ตลยว ตลยว
 ตลยว ๗๕

๑ ต้ว (ต) ควบกับต้ว (ล) แม่ ก กา ได้คำใช้ ๒ คำ คือ
 ตลิตถาน จุดไตล

๑ ต้ว (ต) ควบกับต้ว (ล) แม่ กน ได้คำใช้ ๔ คำ คือ
 ตลนตลาน อุ่นตลุ่น เทยวตลอน ไปอิตลยน

๑ ต้ว (ต) ควบกับต้ว (ล) แม่ กง ได้คำใช้ ๕ คำ คือ ริมตลิ่ง
 ตกตลิ่ง เสาตลิ่ง เกลตลิ่งพากย แตตลิ่งแกง

๑ ตัว (ต) ควบกับตัว (ล) แม่กก ได้คำไว้ คำ ๑ คือ
เล่นตลกตนเอง ๗๕

๑ ตัว (ต) ควบกับตัว (ล) แม่กค ได้คำไว้ ๔ คำ คือ
ร้านตลาด อุดตลุด ตลอดไป เล่นเตลิด ๗๕

๑ ตัว (ต) ควบกับตัว (ล) แม่กบ ได้คำไว้ ๔ คำ คือ ตลบเตลตง
ตลับ ตลิวัว ตลอบตบ ๗๕

๑ ตัว (ต) ควบกับตัว (ล) แม่กม ได้คำไว้ ๓ คำ คือ ตลุมบอน
โอตลุ่ม ตตล่อม ๗๕

๑ ตัว (ต) ควบกับตัว (ล) แม่เกย ได้คำไว้ คำ ๑ คือ ตตลยไป ๗๕

๑ ตัว (ต) ประโยคกับตัว (ว) ไม่ใคร่มีคำไว้ มีในแม่ ก กา คือ
สันตวา ในแม่กน คือ สัตวัน ในแม่กง คือ หญ้าตวาง กับในแม่กค
คือ ตัวตไว ร่องตวาด แทน ๗๕

๑ ขบ (ต) ประโยคแทน ๗๕

๑ ตัว (ป) ประโยคกับตัว (ร) แจกตั้ง ๗๕

๑ ปร ปรา ปรี ปรี ปรี ปรี ปรุ ปรุ เปร เปร ไปร ไปร โปร
เปรา ปรา ประ ๗๕

๑ ปรน ปรัน ปราน ปรีน ปรีน ปรีน ปรีน ปรุน ปรุน เปรน
แปรน โปรน ปรอน ปรวน เปเรียน เปเรียน เปรีน เปรอน ๗๕

๑ ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง
โปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง

๑ ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง
โปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง

๑ ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง
โปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง

๑ ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง
โปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง

๑ ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง
โปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง

๑ ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง
โปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง ปรง

๑ ตัว (ป) ความกับตัว (ร) แม่ ก กา ได้คำไว้ ๓๑ คำ คือ ปราโมช
ปราการ ปราณี่ ปราไส ปรากฐ ปราสาท ปวารณ ปวารณภั รศปรา
บวมปริ ปริปาก ปริดี ปริดา ปริชา อัมปริ ไหลปริ ปรีโปรง
ปรีหนึ่ง แก่นปรี เปรีไป พันแปร ปรวนแปร แปรเพศ ช่างร้องแปร

ไปรเวศ กะปรักกะเปร่า ปรั๊กปรำ ประสงค์ ประสม ประเสริฐ
 ประสิทธิ์ ประสาน ประสบ ประจบ ประแจง ประมาณ ประมวญ
 ประเมิน ประมุข ประทาน ประหาร ประจักษ์ ประหลาด ประลอง
 ประนต ประนม ประฐม ประภาศ ประภาสิต ประหม่า ประมาท
 ประเด็ยว ฝนตกประปราย ประวัต ประสูตร ประเทือง ประทัง
 ประนัง ประคัง ประเค็ยง ประดา ประดู่ ประวิช ประวิง ประภาศ
 ประพาศ ประโก ประไลย ประอึง ประอร ประโยชน์ ประสงค์ ฯ

๑ ตัว (ป) ควบกับตัว (ร) แม่กน ได้คำใช้ ๘ คำ คือ ปรนปรือ
 ฟ่อนปรน ปรันคำหยาบ วายปราณ ประปราน ร้องแปรแปรน
 เสียงแปรน แปรปรวน ฯ

๑ ตัว (ป) ควบกับตัว (ร) แม่กง ได้คำใช้ ๑๕ คำ คือ ต้นปรัง
 นาปรัง พระปราง ปรางปราสาท ต้นมะปราง ต้นมะปรัง เปรอะปรัง
 เครื่องปรัง ทำสองแปรง ขนแปรง เสียงแปร่ง ปรุโปรง ปรองคอง
 เถาวันเปรียง ปราชเปรื่อง ฯ

๑ ตัว (ป) ควบกับตัว (ร) แม่กก ได้คำใช้ ๘ คำ คือ ่นั้ปรก
 ปรกตี หนั้รกรปรก สกกระปรก ปรั๊กปรำ ปรั๊กมาศ โถปรก
 หนั้มันปรก ปฤกษา ฯ

๑ ตัว (ป) ควบกับตัว (ร) แม่กด ได้คำใช้ ๘ คำ คือ พระปรัก
 คว่างปราด หนั้ปราช ปฤษณา ก้านัดเปรด ตั้วโปรด ทรงพระกรุณา
 โปรด เสียงปรอด ๆ หนั้ปรวด แร่ปรอท ฯ

๑ ต้ว (ป) ควบกับตัว (ร) แม่กบ ได้คำใช้ ๕ คำ คือ ข้างปรบหู
ต้องปรับไหม ปราบเข้าสีก ทำตาปรับ ๆ เปรียบเทียบ ๗๕

๑ ต้ว (ป) ควบกับตัว (ร) แม่กม ได้คำใช้ ๖ คำ คือ ปราบปราม
ห้ามปราม ลอยน้ำปริ่ม ปรีเปรม กะปรกกะปรอม น้ำเปรียมผง ๗๖

๑ ต้ว (ป) ควบกับตัว (ร) แม่เกย ได้คำใช้ ๑๘ คำ คือ
พดเปรย เปรียบเปรย เปรียบปราย อภิปราย โปรยปราย
บนลुकปราย หว่านโปรย ตาปรอย ประเปรี้ยว ของเปรี้ยว
แอมเปรอ เปอนเปรอะ ปากเปราะ ปรนปรือ กอปรือ บินปรือ
บินปรือ ๗๗

๑ ต้ว (ป) ประโยคกับตัว (ต) แจกตั้ง ๓ ๗๘

๑ ปล ปลา ปลี ปลี่ ปลี้ ปลื ปลู่ ปลู เปล แเปล ไปล ไปล
ไปล เปลา ปล้า ปละ ๗๙

๑ ปลน ปลัน ปลาน ปลิน ปลีน ปลิ่น ปลัน ปลุน ปลูน เพลน
แปลน โปลน ปลอน ปลวน เปลียน เปลื่อน เพลิน เพลอน ๘๐

๑ ปลง ปลัง ปลาง ปลิง ปลิ่ง ปลึง ปลึง ปลุง ปลูง เพลง
แปลง โปลง ปลอง ปลวง เปลียง เปลื่อง เปลิง เพลอง ๘๑

๑ ปลด ปลัด ปลาด ปลิก ปลีก ปลึก ปลัก ปลุก ปลูก เพลก
แปลก โปลก ปลอก ปลวก เปลือก เปลือก เปลิก เพลอก ๘๒

๑ ปัดด ปัดด ปัดด ปัดด ปัดด ปัดด ปัดด ปัดด ปัดด ปัดด
แปดด โปดด ปอดด ปวดด แปดด แปดด แปดด แปดด ๗๕

๑ ปลบ ปลบ ปลบ ปลบ ปลบ ปลบ ปลบ ปลบ ปลบ ปลบ
แปลบ โปลบ ปลอบ ปลวบ แปลยบ แปลยบ แปลยบ แปลยบ ๗๕

๑ ปลม ปลม ปลม ปลม ปลม ปลม ปลม ปลม ปลม ปลม
แปลม โปลม ปลอม ปลวม แปลยม แปลยม แปลยม แปลยม ๗๕

๑ เปลย เปลย เปลย เปลย เปลย เปลย เปลย เปลย เปลย เปลย
แปลย โปลย ปลวย ปลวย แปลยว แปลยว แปลยว แปลยว ๗๕

เปลว แปลว โปลย ปลอย ปลวย แปลยว แปลยว แปลยว แปลยว
แปลยว แปลยว แปลยว แปลยว แปลยว แปลยว แปลยว แปลยว
แปลยว แปลยว แปลยว แปลยว แปลยว แปลยว แปลยว แปลยว
แปลยว ๗๕

๑ ตัว (ป) ควบกับตัว (ล) แม่ ก กา ได้คำใช้ ๑๕ คำ คือ ปลา
ปลีกกล้วย ปลีน่อง อูเปล แปลหนังสือ โปลแปล เพียบแปล
ต้นไม้เปลา วางเปลา นกเปลา นวยปลา เต็มปลา กระบือปละ
ปลดปละ ๗๕

๑ ตัว (ป) ควบกับตัว (ล) แม่ ก กา ได้คำใช้ ๖ คำ คือ โจรปล้น
ปลอกปล้น ปลนตา คำแปลน นำแปลน ๆ ผลัดแปลน ปล้นปล่อน ๗๕

๑ ตัว (ป) ควมกับตัว (ล) แม่กง ได้คำใช้ ๑๘ คำ คือ ปลงธุระ
 ปลดปลง ปลงชีพ ปลอดปล่อง พักปลั่ง สุกปลั่ง ทากปลิง ตลิ่งปลิง
 งามเปล่ง แเปลงตัว ปลักเปลง ปลอดโป่ง ปล่องงู ปล้องไม้
 หมดเปลือง ปลดเปลือง เปลืองเครื่อง เปลืองตัว ๗๕

๑ ตัว (ป) ควมกับตัว (ล) แม่กก ได้คำใช้ ๑๒ คำ คือ ปลุกเปลี่ย
 ตกปลัก เงินปลัก ปลักไป ปลุกให้ตื่น ปลุกต้นไม้ ดูแปลกไป
 ของแปลก ๆ ถักปลอก ปลิ้นปลอก จอมปลวก เปลือกไม้ ๗๕

๑ ตัว (ป) ควมกับตัว (ล) แม่กด ได้คำใช้ ๖ คำ คือ ปลดขรา
 เปลืองปลด ปลดปลัด พระปลัด ของปลาด วันปลอด ๗๕

๑ ตัว (ป) ควมกับตัว (ล) แม่กบ ได้คำใช้ ๖ คำ คือ สับปลับ
 ผักปลาบ ปลาบใจ ฟ้าแลบแปลบ แล่นแปลบ ปลอบประโลม ๗๕

๑ ตัว (ป) ควมกับตัว (ล) แม่กม ได้คำใช้ ๕ คำ คือ ปลมใจ
 งามปลม ปลาบปลม แปลกปลอม ปลอมผล ๗๕

๑ ตัว (ป) ควมกับตัว (ล) แม่เกย ได้คำใช้ ๑๒ คำ คือ ต้นปลาย
 ปลิวไป เปลวเพลิง เปลวมัน ปล่องเปลว ปละปล่อย ทางเปลยว
 เปลยวใจ เปลยวกาย เบื้องอยเปลย ปลุกเปลย มัดเป็นเปลาะ ๗๕

๑ ตัว (ป) ประโยคกับตัว (ว) เห็นได้คำใช้แต่ แม่ ก กา คือ
 ปวะหล้า แม่กด คือ ปวด เท้าน ๗๕

๑ จบ (ป) ประโยคเท่านั้น ๗๕

๑ ตัว (ค) ประโยคกับตัว (ร) แจกตั้งน้

๑ คร ครา ครี คร^๔ คร^๕ คร^๖ ครุ ครู เคร แคร ไคร ไคร
ไคร เครา คร้า กระ

๑ ครน ครัน คราน คริน คริน^๔ คริน^๕ คริน^๖ ครุน ครูน เครน
แครน ไครน ครอน ครวน เครยน เครอน เคริน เครอน

๑ ครง ครัง คราง คริง คริง^๔ คริง^๕ คริง^๖ ครุง ครูง เควง
แควง ไควง ครอง ครวง เควียง เควอง เควิง เควอง

๑ ครก ครัก คราก คริก ครัก^๔ ครัก^๕ ครัก^๖ ครุก ครูก เควก
แควก ไควก ครอก ครวก เควยก เควอก เควัก เควอก

๑ ครด ครัด คราด คริด ครัด^๔ ครัด^๕ ครัด^๖ ครุด ครูด เควด
แควด ไควด ครอด ครวด เควียด เควอด เควิด เควอด

๑ ครบ ครับ คราบ ครับ^๔ ครับ^๕ ครับ^๖ ครูป ครูป เควบ
แควบ ไควบ ครอบ ครวบ เควยบ เควอบ เควิบ เควอบ

๑ ครม ครัม คราม คริม คริม^๔ คริม^๕ คริม^๖ ครุม ครุม เควม
แควม ไควม ครอม ครวม เควยม เควอม เควิม เควอม

๑ เควย คราย คราว คริว คริว^๔ ครุย ครุย^๕ ครุย^๖ ครุย^๗
แควย

แควว แควว ไควย ครอย ครวย เควยว เควอย เควีย เควียะ
แควว^๔ แควว^๕ แควว^๖ แควว^๗ แควว^๘ แควว^๙ แควว^{๑๐} แควว^{๑๑} แควว^{๑๒} ไควว

แควว^{๑๓} ครว^{๑๔} ครวม ครวร ครวอ ครวอ^๕ ครวอ^๖ ครวย ครวอ

๑ ตัว (ค) ควบกับตัว (ร) แม่ ก กา ได้คำไว้ ๑๖ คำ คือ
 ครานัน หมายครา นุตครา ครุตักน้ำ ครุสอน ไปสักรู หามแคร
 ไครผู้ใด จะไครได้ กอตะไคร หนวดเครา เคราทำ นาคร้า
 คราครา ครุคระ กระวี ๗๕

๑ ตัว (ค) ควบกับตัว (ร) แม่ กน ได้คำไว้ ๘ คำ คือ
 ครนคราม มครรภ ครนตัว นงคราญ เกยจคราน ฝนครน ๆ
 ครนคักนภ มครุ่น ๆ คุฤกครน คร้ากรวญ ๗๕

๑ ตัว (ค) ควบกับตัว (ร) แม่ กง ได้คำไว้ ๕ คำ คือ นาครง
 ครงนน ร่องคราง ครนเครง หอบแครง คร่องแครง เสือโคร่ง
 โคร่งคร่าง ทรงแครง ๗๕

๑ ตัว (ค) ควบกับตัว (ร) แม่ กก ได้คำไว้ ๔ คำ คือ ครกสาก
 จะแตกคราก ครกครน กรนครางโครกครอก ๗๕

๑ ตัว (ค) ควบกับตัว (ร) แม่ กด ได้คำไว้ ๕ คำ คือ คราดหญ้า
 ดั่งครด ๆ พระยาครุช ครุคส์ ดั่งแครงด ๗๕

๑ ตัว (ค) ควบกับตัว (ร) แม่ กบ ได้คำไว้ ๕ คำ คือ ครบถ้วน
 ลอกคราบ สัครพ ครอบสำริด ครอบงา ๗๕

๑ ตัว (ค) ควบกับตัว (ร) แม่ กม ได้คำไว้ ๘ คำ คือ สงคราม
 ข้อมคราม คร้ามภัว ดุกรรม ดุกรรม ดั่งโครม คร่อมหลักตอ ๗๕

๑ ตัว (ค) ควบกับตัว (ร) แม่ เกย ได้คำไว้ ๑๑ คำ คือ เบนคราว ๆ
 ชายครุข ไครแครง ถุงตะแครงว โรงคร้ว แครงอะกระ ครัว ๆ
 แครงเอวัก ตะครนตะครอ ต้นตะครอ ครัวอะระ ๗๕

๑ หัว (ค) ประโยคกับหัว (ค) แจกดังนี้ ๗๕

๑ คค คคา คคี คคิ คคึ คคุ คคู คคเ คคแ คคไ คคใ
คคเ คคเ คคเ คคเ ๗๕

๑ คคณ คคณ คคณ คคณ คคณ คคณ คคณ คคณ คคณ คคณ
คคณ คคณ คคณ คคณ คคณ คคณ คคณ คคณ ๗๕

๑ คคฉ คคฉ คคฉ คคฉ คคฉ คคฉ คคฉ คคฉ คคฉ คคฉ
คคฉ คคฉ คคฉ คคฉ คคฉ คคฉ คคฉ คคฉ ๗๕

๑ คคก คคก คคก คคก คคก คคก คคก คคก คคก คคก
คคก คคก คคก คคก คคก คคก คคก คคก ๗๕

๑ คคช คคช คคช คคช คคช คคช คคช คคช คคช คคช
คคช คคช คคช คคช คคช คคช คคช คคช ๗๕

๑ คคข คคข คคข คคข คคข คคข คคข คคข คคข คคข
คคข คคข คคข คคข คคข คคข คคข คคข ๗๕

๑ คคม คคม คคม คคม คคม คคม คคม คคม คคม คคม
คคม คคม คคม คคม คคม คคม คคม คคม ๗๕

๑ คคย คคย คคย คคย คคย คคย คคย คคย คคย คคย
คคย คคย คคย คคย คคย คคย คคย คคย ๗๕

๑ คคว คคว คคว คคว คคว คคว คคว คคว คคว คคว
คคว คคว คคว คคว คคว คคว คคว คคว ๗๕

๑ คคร คคร คคร คคร คคร คคร คคร คคร คคร คคร
คคร คคร คคร คคร คคร คคร คคร คคร ๗๕

๑ ตัว (ค) ควบกับตัว (ต) แม่ ก กา ได้คำใช้ ๑๐ คำ คือ คลาไศล
 เคาะลลคล^๑ คลบาน^๑ ไส^๑ไศล^๑ บางไศล^๑ คลงเคล้า^๑ ลูบคล้า^๑ ว่าขนำคล้า^๑
 ฝัวคล้า^๑ คละปะปน

ฯะ

๑ ตัว (ค) ควบกับตัว (ต) แม่ กน ได้คำใช้ ๕ คำ คือ คุกกลาน
 ลมกลน^๑ ขาดแคลน^๑ ลุขโกลน^๑ โยภกลอน^๑ กลาสเกลอน^๑

ฯะ

๑ ตัว (ค) ควบกับตัว (ต) แม่ กง ได้คำใช้ ๘ คำ คือ กรมพระคลัง
 เสือขริตคลัง^๑ คลางแคลง^๑ เกล้าคลัง^๑ เรือโคลง^๑ กาพขโคลง^๑ ลงกลอง^๑
 กลวง

ฯะ

๑ ตัว (ค) ควบกับตัว (ต) แม่ กค ได้คำใช้ ๒ คำ คือ ตกคลตัก
 ลวคคลอก

ฯะ

๑ ตัว (ค) ควบกับตัว (ต) แม่ กต ได้คำใช้ ๒ คำ คือ คลาสไป
 คลขคบุตร

ฯะ

๑ ตัว (ค) ควบกับตัว (ต) แม่ กบ ได้คำใช้ ๓ คำ คือ คลับคล้าย
 คลับคล้า^๑ เกลือบอาบ

ฯะ

๑ ตัว (ค) ควบกับตัว (ต) แม่ กม ได้คำใช้ ๓ คำ คือ ปกคลุม
 มคคลุ่ม^๑ เกลิบเคลม

ฯะ

๑ ตัว (ค) ควบกับตัว (ต) แม่ เกย ได้คำใช้ ๕ คำ คือ ดูคล้ายกัน
 แกล้วกัน^๑ไป คลาสคล้อย^๑ ประโยชรรคล้อย^๑ เดินคลอกัน^๑ไป บ้านคล้อ^๑

ฯะ

๑ คำ (ก) ประโยคกับตัว (ว) แจกตั้งนี้ ๗๕

๑ กว ควา กวิ ควี ควิ ควิ กวุ ควู เกว แคว ไคว ไคว ไคว
 เควา คว่า ควะ ๗๕

๑ กวน ควัน ควาน ควิน ควิน ควิน ควิน กวน กวน เกวน
 แควน ไควน ควอน ควาน เควียน เควอน เควิน เควอน ๗๕

๑ กวง ควัง ควาง ควิง ควิ่ง ควิง ควิง กวง กวง เกวง
 แควง ไควง ควอง คววง เควียง เควอง เควิง เควอง ๗๕

๑ กวก ควัก กวาก ควิก ควัก ควัก ควัก กวก กวก เกวก
 แควก ไควก ควอก คววก เควียก เควอก เควิก เควอก ๗๕

๑ กวด ควัด กวาด ควิต ควิต ควิต ควิต กวด กวด เกวด
 แควด ไควด ควอด คววด เควียด เควอต เควิต เควอด ๗๕

๑ กวบ ควับ ควาย ควิบ ควับ ควับ ควับ กวบ กวบ เกวบ
 แควบ ไควบ ควอบ คววบ เควียบ เควอบ เควิบ เควอบ ๗๕

๑ กวม ควัม ความ ควัม ควัม ควัม ควัม กวม กวม เกวม
 แควม ไควม ควอม คววม เควียม เควอม เควิม เควอม ๗๕

๑ เควย ๗๕
 ๑ เควอย ๗๕

๑ เควว แควว ไควย ควอย คววย เควียว เควอย เควีย เควียะ
 เควอ เควอะ เควอ เควอะ ควัว ควัวะ เควะ แควะ ไควะ
 เควาะ ควัว คววม ควรร ควอ ควอ ควอ ควัย ควอ ๗๕

๑ ตัว (ค) ควบกับตัว (ว) แม่ ก กา ได้คำใช้ ๔ คำ คื่อ
คว่าไขว่ กระจวี ไปทุกแคว ล้มคว่า

๑ ตัว (ค) ควบกับตัว (ว) แม่ กน ได้คำใช้ ๔ คำ คื่อ
เปลวควัน ความหมอ เทยควันหา แวนแคว้น

๑ ตัว (ค) ควบกับตัว (ว) แม่ กง ได้คำใช้ ๓ คำ คื่อ
ควัวคว้ง หมุนคว้าง ไร่แคว้ง

๑ ตัว (ค) ควบกับตัว (ว) แม่ กก ได้คำใช้ ๒ คำ คื่อ
นิกควาก ขาดแควก

๑ ตัว (ค) ควบกับตัว (ว) แม่ กต แม่ กบ ไม่มีคำใช้

๑ ตัว (ค) ควบกับตัว (ว) แม่ กม ได้คำใช้ คำ ๑
ถ้อยความ

๑ ตัว (ค) ควบกับตัว (ว) แม่ เกย ได้คำใช้ คำ ๑
วักควาย

๑ จบตัว (ค) ประโยคเท่านั้น

๑ ตัว (ท) ประโยคกับตัว (ร) แจกตั้งน

๑ ทร ทรา ทรี ทร์ ทร์ ทร์ ทรุ ทรุ เทร เทร ไทร ไทร
โทร เทรา ทรำ ทระ

๑ ทรน ทรัน ทราน ทริน ทรัน ทรัน ทรัน ทรุน ทรูน เตรน
แทรน ไทรน ทรอน ทรวน เตรียน เตรอน เทริน เทรอน ๗๕

๑ ทรง ทร้ง ทราง ทร้ง ทร้ง ทร้ง ทรุง ทรุง ทรุง เตรง เทร่ง
ไทรง ทรอง ทรวง เทรียง เทรื่อง เทร้ง เทรื่อง ๗๕

๑ ทรก ทรัก ทราก ทรัก ทรัก ทรัก ทรุก ทรุก ทรุก เตรก
แทรก ไทรก ทรอก ทรวก เทรียก เทรือก เทรัก เทรอก ๗๕

๑ ทรด ทรัด ทราด ทรัด ทรัด ทรัด ทรุด ทรุด ทรุด เตรด
แทรด ไทรด ทรอด ทรวด เทรียด เทรอด เทรัด เทรอด ๗๕

๑ ทรบ ทรับ ทราบ ทรบ ทรบ ทรบ ทรบ ทรบ ทรบ เตรบ
แทรบ ไทรบ ทรอบ ทรวน เทรียบ เทรือบ เทรีบ เทรือบ ๗๕

๑ ทรม ทรမ် ทราม ทรမ် ทรမ် ทรမ် ทร่ม ทร่ม ทร่ม เตรม
แทรม ไทรม ทรอม ทรวม เทรียม เทร่อม เทร็ม เทร่อม ๗๕

๑ เทรย ทราย ทราว ทร่ว ทร่ว ทรย ทรย ทรุย ทรุย เทรว
เทรอย ๗๕
๑ เทรว ไทรย ทรอย ทรวย เทรียว เทรอย เทรีย ทรียะ เทรื่อ
เตรือ ๗๕
๑ เทรื่อ เทรื่อ เทรื่อ ทรัว ทรัวะ เทรื่อ เทรื่อ ไทรื่อ เทรื่อ ทรู
ทรรัม ทรรร ทรอ ทรอ ทรอ ทรย ทรอ ๗๕

๑ ตัว (ท) ควบกับตัว (ร) แม่ ก กา ได้คำใช้ ๙ คำ คือ
อินตรา อินตรา อินทรีย์ นนทร มนทร ต้นไทร ละเชิงเตรา ๗๕

- ๑ ตัว (ท) ควบกับตัว (ร) แม่กน มีตัว (ซ) ไข่นทนมากแล้ว ๗๕
- ๑ ตัว (ท) ควบกับตัว (ร) แม่กง ได้คำไข ๔ คำ คือ ๗๕
ทรงเครื่อง ไขทรง หมายทรง พระทรง
- ๑ ตัว (ท) ควบกับตัว (ร) แม่กก ได้คำไข ๔ คำ ๗๕
๕ ๕ ๕ ๕
นาดาตกทรก ๕ สนทราก ตัวแทรก ทรอกธาร
- ๑ ตัว (ท) ควบกับตัว (ร) แม่กด ได้คำไข ๔ คำ ๗๕
๕ ๕ ๕ ๕
เสอมทรุด ทรวดทรง มารแทรก สวมเทร็ด
- ๑ ตัว (ท) ควบกับตัว (ร) แม่กบ ได้คำไข ๓ คำ คือ ๗๕
๕ ๕ ๕
ทรพยสิน ทราบเรอง
- ๑ ตัว (ท) ควบกับตัว (ร) แม่กม ได้คำไข ๓ คำ คือ ๗๕
๕ ๕ ๕
ทรุดโทรม โทรมนัส
- ๑ ตัว (ท) ควบกับตัว (ร) แม่เกย ได้คำไข คำ ๑ คือ ๗๕
๕ ๕ ๕ ๕
ดินทราย
-
- ๑ ตัว (ท) ประโยคกับตัว (ล) ไม่ใคร่มีคำไข มีแต่ในแม่ กง
๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
คำ ๑ คือ หลวงไถ แม่กก ๒ คำ คือ หลก มุหลวก แม่กด คำ ๑ คือ
๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
เหล็ก แม่เกย ๒ คำ คือ หลย หลาย
- ๑ ตัว (ท) ประโยคกับตัว (ว) ไม่ใคร่มีคำไข มีแต่ในแม่กด ๒ คำ
๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
คือ ทวัช ทวิช แม่เกย คำ ๑ คือ ทวาย
-

๑ ตัว (พ) ควบกับตัว (ร) แม่ ก กา ได้คำใช้ ๑๒ คำ คือ
 แดกพร้าวไป มีดพร้าว พ้าพรัดพร ตกพรู ๆ แพร่หลาย แพรศ
 พนมไพร ไพรพล งามเพรา ฝนตกพร้าว พร้าพรู พระ ๗๕

๑ ตัว (พ) ควบกับตัว (ร) แม่ กน ได้คำใช้ ๔ คำ คือ
 พรันใจ นายพราน ขาดพรุน ลูกพรวน ม่วงพรวน ๗๕

๑ ตัว (พ) ควบกับตัว (ร) แม่ กง ได้คำใช้ ๑๒ คำ คือ
 อำพราง ตาพร้าว สะพรัง งามพริง ไม้พริง พริงนั ก้อนเพรง
 ทางสองแพรง ไม้โพรง บกพร่อง คำพร่อง เปรียงกัน ๗๕

๑ ตัว (พ) ควบกับตัว (ร) แม่ กก ได้คำใช้ ๑๐ คำ คือ
 พรักพร้อม จากพราก พรักไทย พรักเทศ ไพรพฤษ ดาวประกายพุก
 หญ้าแพรก หมากไพรก พรอกพร่อง เสียงเพรียก ๗๕

๑ ตัว (พ) ควบกับตัว (ร) แม่ กค ได้คำใช้ ๘ คำ คือ
 สว่างปรต ปรัดพราก ปรต ปรุต แพรต พรอด พรวด เพราแพรศ ๗๕

๑ ตัว (พ) ควบกับตัว (ร) แม่ กบ ได้คำใช้ ๓ คำ คือ
 แลบพรับ ปริบตา สพรบพร้อม ๗๕

๑ ตัว (พ) ควบกับตัว (ร) แม่ กม ได้คำใช้ ๖ คำ คือ ประพรม
 ท้าวมหาพรหม พรหมจรรย พราหมณ พรงพร้อม เสียมเพรียม ๗๕

๑ ตัว (พ) ควบกับตัว (ร) แม่ เกย ได้คำใช้ ๘ คำ คือ
 เลอมพราย ฤตพราย แสงพราว มะพร้าว แพร้ว ๆ เรอเพรียว
 เสนเพรื่อ เสียงเพราจะ ๗๕

๑ ตัว (พ) ประโยคกับตัว (ต) แจกดังนี้ ๗๕

๑ พล ปลา พลี พลี พลี พลี พลุ พลุ เพล แพล ไพล ไพล
ไพล เพลา ปล้า หละ ๗๕

๑ พลน ปลัน ปลาน ปลัน ปลัน ปลัน ปลัน ปลน ปลน เพลน
แพลน โพลน พลอน ปลวน เพลยน เพลอน เพลัน เพลอน ๗๕

๑ พลง ปลัง ปลาง ปลิง ปลิง ปลิง ปลิง ปลุง ปลุง เพลง
แพลง โพลง พลอง พลวง เพลียง เพลอง เพลิง เพลอง ๗๕

๑ พลก ปลัก ปลาก ปลัก ปลัก ปลัก ปลัก ปลุก ปลุก เพลก
เพลก โพลก พลอก พลวก เพลยก เพลอก เพลัก เพลอก ๗๕

๑ พลด ปลัด ปลาต ปลัด ปลัด ปลัด ปลัด ปลด ปลด เพลด
แพลด โพลด พลอด พลวด เพลียด เพลอด เพล็ด เพลอด ๗๕

๑ พลบ ปลับ ปลาบ ปลับ ปลับ ปลับ ปลับ ปลบ ปลบ เพลบ
แพลบ โพลบ พลอบ พลวบ เพลยบ เพลอบ เพลับ เพลอบ ๗๕

๑ พลม ปลัม ปลาม ปลัม ปลัม ปลัม ปลัม ปลม ปลม เพลม
แพลม โพลม พลอม พลวม เพลยม เพลอม เพล้ม เพลอม ๗๕

๑ เพลย
เพลอย พลาย ปลาเว ปลัว ปลัว ปลัย ปลัย พลุย พลุย

เพลว แพลว โพลย พลอย พลวย เพลยว เพลอย เพลย
เพลยะ เพลื่อ เพลอะ เพลอ เพลอะ ปลัว ปลัวะ เพละ แพละ

ไพละ เพลาะ ปลู ปลูรวม ปลูรร พลอ พลอ ปลอ ปลัย พลอ ๗๕

๑ ตัว (พ) ประโยคกับตัว (ล) แม่ ก กา ได้คำใช้ ๑๕ คำ คือ
 ปลูกปลา ปลูกเนื้อ ปลูกดอก ปลูกผล ปลูกใบ ปลูกเปลือ
 ปลูกเปลือ ปลูกเปลือ พระเพลว กระจายเพลว เพลวใบ ปลูกปลา
 ปลูกปลา ปลูกปลิง ๗๕

๑ ตัว (พ) ประโยคกับตัว (ล) แม่ กน ได้คำใช้ ๔ คำ คือ ปลูกปล้น
 ปลูกปล้น ปลูกปล้น ตาปล้น มปลูกปลอน ปลูกปลอน
 ปลูกปล้น ปลูกปล้น ๗๕

๑ ตัว (พ) ประโยคกับตัว (ล) แม่ กง ได้คำใช้ ๑๕ คำ คือ
 ปลูกปลั่ง ปลูกปลั่ง ปลูกปลั่ง ปลูกปลั่ง ปลูกปลั่ง ปลูกปลั่ง ปลูกปลั่ง
 ปลูกปลั่ง ปลูกปลั่ง ปลูกปลั่ง ปลูกปลั่ง ปลูกปลั่ง ปลูกปลั่ง ปลูกปลั่ง
 ปลูกปลั่ง ปลูกปลั่ง ปลูกปลั่ง ๗๕

๑ ตัว (พ) ประโยคกับตัว (ล) แม่ กค ได้คำใช้ ๕ คำ คือ
 ปลูกปลั่ง ปลูกปลั่ง ปลูกปลั่ง ปลูกปลั่ง ปลูกปลั่ง ๗๕

๑ ตัว (พ) ประโยคกับตัว (ล) แม่ กช ได้คำใช้ ๔ คำ คือ
 ปลูกปลั่ง ปลูกปลั่ง ปลูกปลั่ง ปลูกปลั่ง ๗๕

๑ ตัว (พ) ประโยคกับตัว (ล) แม่ กข ได้คำใช้ ๒ คำ คือ
 ปลูกปลั่ง ปลูกปลั่ง ๗๕

๑ ตัว (พ) ประโยคกับตัว (ล) แม่ กม ได้คำใช้ ๔ คำ คือ
 ปลูกปลั่ง ปลูกปลั่ง ปลูกปลั่ง ปลูกปลั่ง ๗๕

๑ ตัว (พ) ประโยคกับตัว (ล) แม่เกย ได้คำใช้ ๑๐ คำ คือ
ข้างปลาย ท้องพลูย พลอยหัวแหวน พลอยพจจา พุดพลอย ๆ
พลั่วแกงดิน อ่อนเพลย ดัดเพลย แผละโลม ผ่าเพลาะ ๗๕

๑ ตัว (พ) ประโยคกับตัว (ว) แจกออกก็ไม่ใคร่ได้คำใช้ ในแม่กง
มีคำใช้คำ ๑ คือ พวงสงกา นอกนั้นไม่เห็นได้คำต้องใช้เลย ๗๕

๑ อักษรประโยคสั้น	สารแถลง
คิดกลั่นสรออกแจง	แจกไว้
จัดพวกอักษรแฝง	ฝากร่วม เสียงเฮย
จบเสร็จสำเร็จได้	ลอกแล้ว ลงพิมพ์ ๗๕

๑ เห็นจะว่า กับ แก่ แต่ ต่อ สักงานต่อไป ผู้จะเขียนต้องใช้ให้ถูก
กับความ ถ้าใช้ที่ ควรจะว่า กับ ว่าเป็น แก่ เคลื่อนกลาศ นัก
ปราชหมใจละเอียด ก็ควรระวังเหตุเตียน แลแบบที่ถูกต้องถองแทนน
พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เอกอรรคอุดมบัณฑิตย์ ได้ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานแบบฉบับไว้เป็นตัวอย่างดังนี้ ๗๕

๑ คำพูดคำเขียนใช้ลงหนังสือ ย่อมแปลก ๆ ต่าง ๆ ตามลักษณะนิยม
ถ้อยค่านน ๆ ให้ท่านผู้จะพจนแลจะใช้หนังสือสังเกตทควรทไม่ควรจง
ประจักษ์ คือ ทควรจะว่ากับ กับ กับ ว่าอย่างอนผิดไม่ถูก แลทควรจะว่า
แก่ แก่ กับ ว่าต่อกับ ว่าอย่างอนไม่ได้ไม่ถูก แลทควรต้องว่าแต่ แต่ กับ
ว่าอย่างอนไม่ชอบไม่ถูก แลทควรจะว่าแต่ ว่าใน ใช้ในคำสูงกับ เป็น
หลายจำพวกดังนี้ ในทุกวันนี้ใช้คำผิด ๆ มากนัก เลอนเลอะปะปนกันไป

ใช้คำว่า กับ กับ กับ มากนักทั่วไปทุกหนทุกแห่ง ไม่มีผลสังเกตว่าควร
 ที่ไม่ควรเลย เพราะฉนั้นจึงจะขอตั้งแบบขแมงไว้ให้เห็นดังนี้ เหมือนใน
 คำพูดว่า (๑) คนอยู่ด้วยกัน (๒) ไปด้วยกัน (๓) มาด้วยกัน
 (๔) นั่งนอนด้วยกัน (๕) ทำด้วยกัน (๖) กินด้วยกัน (๗) เล่นด้วยกัน
 (๘) พุดกัน (๙) เจริงกัน (๑๐) ปฤกษากัน (๑๑) กิดอ่านกัน
 (๑๒) ดูเหมือนกัน (๑๓) คล้ายกัน (๑๔) อย่างเดียวกัน (๑๕) เรือง
 เดียวกัน (๑๖) ชอบกัน (๑๗) วิวาทกัน (๑๘) ชกตักัน (๑๙) รักใคร่
 กัน (๒๐) สมคบกัน (๒๑) กระทบกัน (๒๒) ร่วมกัน (๒๓) ช่วยกัน
 (๒๔) พร้อมกัน (๒๕) สร้างด้วยกัน (๒๖) ผูกพันกัน (๒๗) ร้อย
 ด้วกัน (๒๘) คู่กัน (๒๙) สำหรับกัน (๓๐) ตรงกัน (๓๑) ต้องกัน
 (๓๒) คิดเนื่องกัน (๓๓) ตลอดถึงกัน (๓๔) เพื่อนกัน (๓๕) นบถอ
 กัน (๓๖) เป็นไมตรีกัน (๓๗) ชิดกัน (๓๘) ช้ากัน (๓๙) ใกล้เคียงกัน
 (๔๐) เคียงกัน (๔๑) ต่อกัน (๔๒) รวมกัน (๔๓) แข่งกัน
 (๔๔) แย่งชิงกัน (๔๕) สมทบกัน (๔๖) ประจวบกัน (๔๗) โดนกัน
 (๔๘) กล้องจองกัน (๔๙) ถูกต้องกัน (๕๐) ผสมกัน (๕๑) คละกัน
 (๕๒) เชื้อปนกัน (๕๓) บวกเข้าด้วยกัน (๕๔) คราวเดียวกัน
 (๕๕) เสมอกัน (๕๖) เท่ากัน

๑ ในคำเหล่านี้ความที่ต้องใช้ว่า กับ กับ จะใช้อย่างอนไม่ได้เลย คือ

๑ นายอยู่ด้วยกันกับบ่าว เจ้าอยู่กับทาส ฤๅ ๗ ขา ๗ อยู่ด้วยกันกับ
 ผุมขอ ๑ ๖๕

๑ บิดาไปด้วยกันกับบุตร ฤๅ ไปกับช้าง ม้า หรือ เกวียน ๒ ๖๕

๑ พวกลูกเข้ามาด้วยกันกับพวกต่าง ๓ ๖๕

- ๑ หยงนงด้วยกันนอนด้วยกันกับชาย ๔ ๗๕
- ๑ ผู้ตองเถดททาด้วยกันกับนายดาน ๕ ๗๕
- ๑ ไทยนงลอมกันโตะด้วยกันกับจน ๖ ๗๕
- ๑ ผู้ดเลนด้วยกันกับไพร ๗ ๗๕
- ๑ สศษพุดกับอาจารย์ ๘ ๗๕
- ๑ กงสสเจรจากับราชทต ๘ ๗๕
- ๑ ผู้ใหญ่ปฤกษากันกับผู้นอย ๑๐ ๗๕
- ๑ นายงานคิตอ่านกับลกจาง ๑๑ ๗๕
- ๑ เรอความนन्दเหมอนกับสำนวนคนนน ๑๒ ๗๕
- ๑ รูปภานคต่ายกับคนจริง ๆ รูปพรรณของนคต่ายกับของน ๑๓ ๗๕
- ๑ ผมอชางน เบนอยางเดยวกันกับผมอชางโนน ๑๔ ๗๕
- ๑ ความเรองน เรองเดยวกันกับความเรองโนน ๑๕ ๗๕
- ๑ ชาวบ้านนนชอบกันกับบ้านน ๑๖ ๗๕
- ๑ พวกลาวววาทกันกับพวกแขก ๑๗ ๗๕
- ๑ พวกบ้านเหนือชกตกันกับพวกบ้านใต้ ๑๘ ๗๕
- ๑ เขมรรักใครกันกับญวน ๑๙ ๗๕
- ๑ พวกไทยสมคบกันกับพวกจน ๒๐ ๗๕
- ๑ ชาวเมืองพบปะกันกับชาวบ้านนอก ๒๑ ๗๕
- ๑ นักปราชทกวนน คิตรวมกันกับนักปราชเกา ๆ ลูกเด็กคนน ๒๒ ๗๕
- ๑ เจานายกับขาราชการช่วยกันทำนุบำรุงบ้านเมือง ๒๓ ๗๕
- ๑ ผู้ใหญ่พรอมกันกับผู้นอย ๒๔ ๗๕
- ๑ เจ้าเมืองกรมการสร้างวัดด้วยกันกับบราหมณ ๒๕ ๗๕

- ๑ ผลมพร้าวผกด้วยกนกับผลส้มต่าง ๆ ๒๖ ๗๕
- ๑ เรือนอยร่อยไวด้วยกนกับเรือใหญ่ ๒๗ ๗๕
- ๑ ท่านจางวางชายคกนกับท่านจางวางขวา เมืองนนเป็นคู่ปรับ
กับเมืองนน ๒๘ ๗๕
- ๑ บนสำหรับกบทหาร ผากลุมสำหรับกบโต๊ะกบพาน มือเข้า
สำหรับกบเชิงกราน ๒๙ ๗๕
- ๑ ทิศเหนือตรงกนกับทิศใต้ ๓๐ ๗๕
- ๑ ความเรองนนตองกนกับเรองน บรื่องนนคสองจองกนกับ
บพาน ๓๑ ๗๕
- ๑ แกวถนตดเนองกนกับตลาต ๓๒ ๗๕
- ๑ คลองมหานากตลตองกนกับคลองผดุง ๓๓ ๗๕
- ๑ นายคองเพอนกนกับนายเกต ๓๔ ๗๕
- ๑ ผุมทรพยนบถอกนกับบลกคา ๓๕ ๗๕
- ๑ ในกรงเบนนไมตรกนกับตางประเทศ ๓๖ ๗๕
- ๑ ทองเหลองหุ่มชตกนกับเนอไม ๓๗ ๗๕
- ๑ ความตนชากนกับขางปลา ๓๘ ๗๕
- ๑ ตงบอมโกตกนกับตาคสอง ๓๙ ๗๕
- ๑ เครื่องทองตงเคียงกนกับเครื่องแกว ๔๐ ๗๕
- ๑ ค้าทวาไวในตนตอกนกับค้ำทวาขางทวย ๔๑ ๗๕
- ๑ ทนทรพยของผยงรวมกบของผตาย ๔๒ ๗๕
- ๑ มาขาววงแขงกนกับมาแดง ๔๓ ๗๕
- ๑ เรอญวนแขวแขงกนกับเรอพาย ๔๔ ๗๕
- ๑ ผุรวยแยงชงกนกับเขาของทรพย ๔๕ ๗๕

- ๑ ขบวนหน้าสมทบกันกับขบวนหลัง ๔๖ ๗๕
- ๑ คนเกิดเวลาประจวบกันกับวันเพ็ญ ๔๗ ๗๕
- ๑ เรอชนโดนกันกับเรอลอง ๔๘ ๗๕
- ๑ ดินประสิวผสมกันกับมาศ ทองเหลืองผสมกันกับทองแดง ๔๙ ๗๕
- ๑ เงินคละกันกับเงินแดง ๕๐ ๗๕
- ๑ สังกะสีเจอปนกันกับคืบก ๕๑ ๗๕
- ๑ มพร้าวบวกเข้าด้วยกันกับผลไม้ต่าง ๆ ๕๒ ๗๕
- ๑ อายุ ๆ ขำ ๆ คราวเดียวกันกับท่านผู้นั้น ๕๓ ๗๕
- ๑ เงินสลับแปดเหรียญ ใช้เท่ากันกับเงินตราซึ่งหนึ่ง ๕๔ ๗๕
- ๑ ท่านผู้นั้นท้ายศศกตเสมอกันกับทราชนกุล ๕๕ ๗๕
- ๑ คำตองที่ใช่ กับ กับ กับ ดังกล่าวมานั้นจะรำไปอีก ก็จะไม่สุดลง ให้
สังเกตเทียบดูตามลักษณะ ทักกล่าวมาแล้วนั้นเถิด ๗๕
- ๑ เมื่อก่อนนั้นในบทดวงมาแล้ว ได้เขียนประกาศไว้ทักกำแพงข้างนอกก็มี
ได้ให้ตพิมพ์ประกาศแจกไปแก่ท่านทั้งหลายทั้งปวงก็มี ชะเจงไปว่าด้วย
จะใช้คำว่า กับ กับ กับ ให้ถุก ท่านผู้ฟังไปต้องถุกคำหนักเตียนว่าใช่ กับ
กับ กับ มากนัก อะไร ๆ ก็ใช่ กับ กับ กับ ไปเสียหมด ก็กลับยกมาใช้
แก่แก่แก่ไป ในทักควรจะใช้ว่า กับ จริง ๆ ก็กลับยกมาใช้ แก่ แก่ แก่
เล่า ทำให้เลอะเลือนไปอีก เพราะฉนั้นจะได้ชะเจงแบบลงไว้ให้เห็นว่า
ในทักเช่นค้ำดั่งจะว่าต่อไปนี้ จึงควรตองใช้ว่าแก่ จะใช้ว่ากับ ฤว่าอย่าง
อนไปไม่ได้เลยทีเดียว ๗๕

๑ เหมือนในทักคำพูดอย่างนั้น ๗๕

- (๑) ให้ (๒) ส่งให้ (๓) ยอมให้
- (๔) แจกให้ (๕) บอกให้ (๖) บอกเล่า

(๑) เสียเงินให้	(๘) ตัดสินให้	(๕) แบ่งให้
(๑๐) ให้อะคำ	(๑๑) ให้การ	(๑๒) มอบไว้
(๑๓) ขายไว้	(๑๔) จําไว้	(๑๕) อายัดไว้
(๑๖) ฝากไว้	(๑๗) ไว้ธุระ	(๑๘) ไว้ใจ
(๑๙) ปลงใจ	(๒๐) ไว้ความ	(๒๑) แข็งความ
(๒๒) ชแข็ง	(๒๓) แพ้ความ	(๒๔) แพ้รู้
(๒๕) บอกไป	(๒๖) เสียของไป	(๒๗) เสียที
(๒๘) เสียกล	(๒๙) เสียอะไร ๆ	(๓๐) ควร
(๓๑) สมควร	(๓๒) ว่า	(๓๓) ต่อกว่า
(๓๔) ทอบ	(๓๕) ขน	(๓๖) ทำคุณ
(๓๗) ทำโทษ	(๓๘) ลงโทษ	(๓๙) ทำร้าย
(๔๐) ทำอะไร ๆ	(๔๑) แจกจ่าย	(๔๒) แบ่งปัน
(๔๓) ปรับใหม่	(๔๔) เอนดู	(๔๕) เป็นสัทธ
(๔๖) ลุ่มหลง	(๔๗) ทอดเท	(๔๘) ทับถม
(๔๙) ฆ่าศึก	(๕๐) สมเคราะห์	(๕๑) อนุเคราะห์

๑ ในคำเหล่านี้ความ ต้องทิวาอย่างน อย่างอนไม่ได้เลย

๑ ที่ ๑ ให้แก่ เหมือนคำว่า ผู้ทรพยแจกเงินให้แก่คนยาก ผู้ใดให้
เข้าให้เกลอ ให้เรือให้พายแก่โจร

๑ ที่ ๒ ส่งให้แก่ เหมือนคำว่า ร่างหมายรบส่งส่งให้แก่เจ้าพนักงาน

๑ ที่ ๓ ยอมให้แก่ เหมือนคำว่า ลูกเรือยอมให้แก่นายเรือตัดสิน

- ๑ ท ๔ แจกให้แก่ เหมือนคำว่า หมายประกาศแจกให้แก่ข้าราชการ
แถวราษฎร ๖๖
- ๑ ท ๕ ฝากให้แก่ เหมือนคำว่า มของฝากให้แก่หัวเมือง ๖๖
- ๑ ท ๖ บอกเล่าแก่ เหมือนคำว่า ตำรานพระฤษณารท บอกเล่าแก่
พวกพราหมณ์ ๆ ได้บอกเล่าแก่สศยต่อมา แลคำว่าผู้เอาความข้างนไป
บอกเล่าแก่ข้างโน้น ๖๖
- ๑ ท ๗ เสียเงินให้แก่ เหมือนคำว่า เจ้าของสวนเสียเงินให้แก่นาย
รวาง ๖๖
- ๑ ท ๘ ตัดสินให้แก่ เหมือนคำว่า ของกลางท่านตัดสินให้แก่โจทย์ ๖๖
- ๑ ท ๙ แบ่งให้แก่ เหมือนคำว่า เงินทุนกำไรควรแบ่งให้แก่ผู้เข้าส่วน
ตามมากแล่น้อย ๖๖
- ๑ ท ๑๐ ให้อภัยค่าแก่ เหมือนคำว่า เจ้าสำนวนให้อภัยค่าแก่คู่
ความ ๖๖
- ๑ ท ๑๑ ให้การแก่ เหมือนคำว่า นายบุญศรีให้การแก่พระเกษม ๖๖
- ๑ ท ๑๒ มอบไว้แก่ เหมือนคำว่า บานูชรายจ่ายได้มอบไว้แก่นาย
งานแล้ว ๖๖
- ๑ ท ๑๓ ขายไว้แก่ เหมือนคำว่า ๆ ข่า ๆ ได้เอารูปพรรณสิ่ง ๆ ไป
ขายไว้แก่ท่าน ๖๖
- ๑ ท ๑๔ จำนำไว้แก่ เหมือนคำว่า ทาสลักของนายเงินไปจำนำไว้แก่
คนนอกบ้าน ๖๖

- ๑ ท ๑๕ อายัดไว้แก่ เหมือนคำว่า เจ้าของกระบอเอากระบอไปอายัดไว้แก่ก้านั้น ๗๕
- ๑ ท ๑๖ ฝากไว้แก่ เหมือนคำว่า แต่ของเล็กน้อยเอาไปฝากไว้แก่เพื่อนบ้าน ๗๕
- ๑ ท ๑๗ ไว้ธุระแก่ เหมือนคำว่า ผู้ใหญ่ไว้ธุระแก่ผู้น้อย ๗๕
- ๑ ท ๑๘ ไว้ใจแก่ เหมือนคำว่า เหตุทั้งนเพราะไว้ใจแก่คนข้างนอก ๗๕
- ๑ ท ๑๙ ปลงใจแก่ เหมือนคำว่า ผัวปลงใจแก่เมีย ๗๕
- ๑ ท ๒๐ ไว้ความแก่ เหมือนคำว่า นายแสงพี่ไว้ความแก่นายแดงน้องว่าต่าง ๗๕
- ๑ ท ๒๑ แข็งความแก่ เหมือนคำว่า พทานแข็งความแก่นองท่าน ๗๕
- ๑ ท ๒๒ ขแข็งแก่ เหมือนคำว่า ครูอาจารย์สั่งสอนขแข็งแก่ศิษย์ ๗๕
- ๑ ท ๒๓ แพ้ความแก่ เหมือนคำว่า โจทย์แพ้ความแก่จำเลย ๗๕
- ๑ ท ๒๔ แพ้รู้แก่ เหมือนคำว่า คนโง้แพ้รู้แก่คนฉลาด ๗๕
- ๑ ท ๒๕ ให้ไปแก่ เหมือนคำว่า ส่วนทรพยทเหลืออยู่ได้ทำบุญให้ไปแก่ผู้ตาย ๗๕
- ๑ ท ๒๖ บอกไปแก่ เหมือนคำว่า ขอราชการทั้งปวงบอกไปแก่หัวเมืองปากใต้ฝ่ายเหนือให้ทราบแล้ว ๗๕
- ๑ ท ๒๗ เสียของไปแก่ เหมือนคำว่า ผู้ทเกยวของมกคตต่าง ๆ ต้องเสียของไปแก่สุภาตระลาการเบนธรรมเนียม ๗๕

๑ ท ๒๘ เสียทแก่ เหมือนคำว่า ผู้เจ้าของกระบือเสียทแก่อายุผู้ร้าย ๆ
ลักกระบือไปได้ ๖๕

๑ ท ๒๙ เสียอะไร ๆ แก่ เหมือนคำว่า คนซอ ๆ มักเสียรู้แลเสีย
อะไร ๆ แก่คนโกง ๖๕

๑ ท ๓๐ ควรแก่ เหมือนคำว่า คดีใดควรแก่แพกให้แพ ควรแก่ชนะ
ก็ให้ชนะ ๖๕

๑ ท ๓๑ ส้มควรแก่ เหมือนคำว่า เครื่องยศสำหรับส้มควรแก่เจ้า
พระยา ๖๕

๑ ท ๓๒ ว่าแก่ เหมือนคำว่า ผู้ชอว่าแก่เพื่อนกัน ๖๕

๑ ท ๓๓ ตอว่าแก่ เหมือนคำว่า ผู้ใดส่วนแบ่งปันน้อยตอว่าแก่ท่าน
แม่กอง ๖๕

๑ ท ๓๔ ตอแก่ เหมือนคำว่า สักขตอแก่อาจารย์ว่า ๆ ข่า ๆ ยิง
ไม่เข้าใจ ๖๕

๑ ท ๓๕ ขนแก่ เหมือนคำว่า หัวเมืองขนแก่กรมมหาดไทย แล
หัวเมืองขนแก่กรมพระกระลาโหม ๖๕

๑ ท ๓๖ ทำคุณแก่ เหมือนคำว่า ผู้ใดทำคุณแก่ท่าน ๆ ก็ยอมทำคุณ
แก่ตน ๖๕

๑ ท ๓๗ ทำโทษแก่ เหมือนคำว่า ผู้ใดทำโทษแก่ท่าน ค้อมัดผูก
เขยนต์จางของเลอน ๆ ๖๕

๑ ท ๓๘ ลงโทษแก่ เหมือนคำว่า เจ้านายลงโทษแก่ผู้มีความผิด ๖๕

๑ ทิ ๓๕ ทำร้ายแก่ เหมือนคำว่า คนร้ายเที่ยวทำร้ายแก่ชาวบ้าน
ชาวเรือชนล่องเนอง ฯ ๗๕

๑ ทิ ๔๐ แจกจ่ายไปแก่ เหมือนคำว่า หมายประกาศแจกจ่ายไปแก่
ข้าราชการแลราษฎรอน ฯ ๗๕

๑ ทิ ๔๑ แบ่งปันแก่ เหมือนคำว่า ทรัพย์สินของ ฯ บิดามารดาแบ่งปัน
แก่บุตรหลานแลญาติพี่น้อง ๗๕

๑ ทิ ๔๒ บังคับแก่ เหมือนคำว่า ตระลาการ บังคับแก่คู่ความให้นำ
สบพยาน ๗๕

๑ ทิ ๔๒ ปรับไหมแก่ เหมือนคำว่า ลูกขุนปรับไหมแก่โจทข ๗๕

๑ ให้กับไม่ได้ ต้องว่าให้แก่ ว่ากับไม่ได้ ต้องว่าว่าแก่ ขาย
กับไม่ได้ ต้องว่าขายแก่ ๗๕

๑ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศออกครั้งหนึ่ง ดังนี้ ๗๕

๑ ประกาศให้คนเขียนหนังสือทั้งปวงทราบทั่ว แล้วสังเกตใช้
ให้ถูกในที่ ควรจะว่ากับ ว่าแก่ ว่าแต่ ว่าแต่ ว่าต่อ ว่าใน ว่ายัง
จงสังเกตให้แน่แล้วใช้ให้ถูก อย่าให้เบี่ยงไปทุกแห่ง แลอย่ากลัว
กับ งกเงินไป ๗๕

๑ คนสองคนสามคนขึ้นไป ทำกริยาเหมือนกัน ไขว่กับ ผัวนอนกับ
เมีย ผัวอยู่กับเมีย นายไปกับบ่าว คนหนึ่งนั่งพูดเล่นกับคนหนึ่ง นาย
ปรึกษากับบ่าว บุตรร่วมสุขทุกกับบิดามารดา ลูกค้าชอขายกับชาวบ้าน
ขุนนางเจรจากับแขกเมือง ลครเล่นกับตลก คนหนึ่งวาทกับเพื่อนบ้าน

ผู้ร้ายตรนกันกับเจ้าเรอน คนโทษไปกับผู้คุม อะไรอน ๆ เช่นนมากมาย
นัก เอาทคนสองคนสามคนญามากทำกรยาเดียวกันทำด้วยกัน จึง
ใช้กับ

๓๖

๑ อนึ่ง ถ้าเป็นของทไปด้วย มาด้วย อยู่ด้วย ได้มาด้วย เสียไป
หายไปด้วยกัน กวักกับได้ เหมือนหนึ่งคนไปกับยามของตัว ไปกับ
ดาบแลบนของตัวกว่าได้ คนมากับหาบสังของ คนแก่มากับไม้เท้า
คนมากับช่าง กับม้า กับโค กับกระบอ คนอยู่กับหีบผ้า ทองเก็บไว้กับ
เงิน ผากับเสื้ออยู่ด้วยกัน คนโตมดมากับตา ได้ขวานมากับส่ว ได้
บนมากับดินดำ ได้เกี่ยวนมากับวัว ๆ หีบไฟใหม่เสียบผ้า เงินหาย
ไปกับถุงด้วยกัน

๓๖

๑ ของกต สัตวกต คนกต อยู่ด้วยกัน ไปด้วยกัน ทำอะไรด้วยกัน
ต้องที่จะออกชอด้วยกันว่ากับได้สน คือเงินกับทอง มือเข้ากับเชิงกราน
บงเหียนกับม้า ตะพดกับโค สายสนตะกายกับกระบอ นกกับกรง
ทหารกับบน คนกับช่าง ม้ากับรถ โคนกับเกี่ยวน คนกับรองท้าว ร่ม
กับรองท้าว ช่างกับม้า ลากับอูฐ บุตรกับบิดา ขากับเจ้า เรอกับคน
อะไร ๆ เป็นอันมาก ทไปด้วยกัน มาด้วยกัน อยู่ด้วยกัน ทำอะไร
ด้วยกัน ว่ากับได้หมด แต่ ถวาย แลให้ แลรับ แลเรียกเอา บอก
เล่า ว่ากับไม่ได้เลย ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายในหลวง ในพระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ถวายในเจ้าต่างกรม กำนันในท่านเสนาบดี ๆ
ถวายพระพรแด่พระเจ้าอยู่หัว กราบทูลพระกรุณาแด่พระบาทสมเด็จพระ

พระเจ้าอยู่หัว กราบทูลต่อเจ้าต่างกรม เจ้ายังไม่ได้ตั้งกรม เวียน
 ต่อท่านเสนาบดี แจงความต่อผู้สำเร็จราชการเมือง กรมการ พองต่อ
 ลูกขุน ณ ศาลหลวง ให้ใช้ ใน แด่ ต่อ โดยสมควร นอกกว่านั้นใช้
 แก่คือพระราชทานแก่ ให้แก่ บอกแก่ แจงความแก่ ทำคุณแก่
 ทำโทษแก่ ลงโทษแก่ ใคร ๆ อะไร ๆ ว่าไม่สุดแล้ว คำที่ต่อกับ
 ให้แก่ บอกแก่ แจงแก่ ร้องเรียนแก่ ทำโทษแก่ ทำคุณแก่ ทำให้แก่
 บอกให้แก่ แจกจ่ายแก่ จ่ายไปแก่ เสียให้แก่ แลอื่น ๆ ทศลายกัน
 ให้ว่าแก่ อย่าว่ากับเลย ๗๕

๑ รับแต่ ขอแต่ เรียบแต่ เร่งแต่ เอาแต่ มาแต่ เอามาแต่ ได้มาแต่
 รับพระราชทานแต่ ได้อันเคราะห์แต่ เรียบภาษีแต่ ฟังแต่ รู้แต่
 แลอื่น ๆ ใช้แต่ ในทว่าด้วยต้นทางมา ๗๕

๑ อนึ่งฟังให้จำแต่ย่อ ๆ ดังนี้ ๗๕

๑ ไปกับ มากับ นงกับ นอนกับ ชนกับ เดินกับ กินกับ อยู่กับ
 ทำด้วยกับกับ เล่นกับ เทียวไปกับ พุดกับกับ เจริญกับ ปลูกษากับ
 คิดอ่านกับ เหมือนกับ เช่นกับ วิวาทกับ ชกตกับ รักใคร่กับ
 ชอบภอกับ อยู่ด้วยกับกับ อาไศรยอยู่กับ เอาไว้กับ สมคบกับ
 รวมกับ พรอมนกับ รวมกับ ผูกกับ ตัดกับ ร้อยกับ ตรงกับ

ตรงกันกับ ต้องกันกับ เกยวคองกับ เป็นความกับ สิ้นนกับสิ้นน
 คนนกับคนน ฝวกับเมย นายกับบ่าว ขากกับเจ้า บุตรกับบิดา
 ชายกับหญิง พระสงฆ์กับคฤหัฐ ชาววัดกับชาวบ้าน ช่างกับม้า โคนกับ
 กระบือ ม้ากับรถ โคนกับเกวียน เงินกับทอง มือเขากับเชิงกราน
 นกกับกรง ทหารกับปืน รถมกับรองท้าว คนกับเรือ ฯ ข่า ฯ กับผสมชอ
 ตระลาการกับลูกความ โจทยกับจำเลย หมอกกับคนไข้ ทบานกับ
 ทสวน ๗๕

๑ ให้แก่ ไว้แก่ ให้ไว้แก่ มอบแก่ มอบให้แก่ ขนแก่ ส่งแก่
 ว่าแก่ ตอว่าแก่ บอกแก่ เล่าแก่ ตอบแก่ แจงแก่ แจงความแก่
 ไว้ใจแก่ ปลงใจแก่ ไว้ธุระแก่ ข่าศึกแก่ ควรแก่ สมควรแก่ ทำแก่
 ทำคุณแก่ ลงโทษแก่ จ่ายแจกแก่ แบ่งปันแก่ เสียเงินแก่ ปรับใหม่
 แก่ ไว้ความแก่ ส่งให้แก่ อายัดไว้แก่ ตัดสินให้แก่ เป็นสิทธิแก่
 ตกไปแก่ เอนตุแก่ สงเคราะห์แก่ อนุเคราะห์แก่ ฟ้องแก่ ร้องแก่
 เรียบแก่ อ่อนวอนแก่ ๗๕

๑ ขอแต่ เอาแต่ รับมาแต่ เอาไปแต่ เอามาแต่ ใด้มาแต่ เรียกแต่
 เร่งแต่ เก็บเงินแต่ เรียกภาษแต่ ยมมาแต่ ขอแต่ เช่าแต่ กู้แต่
 ถ้ายมาแต่ ขอโทษแต่ ๗๕

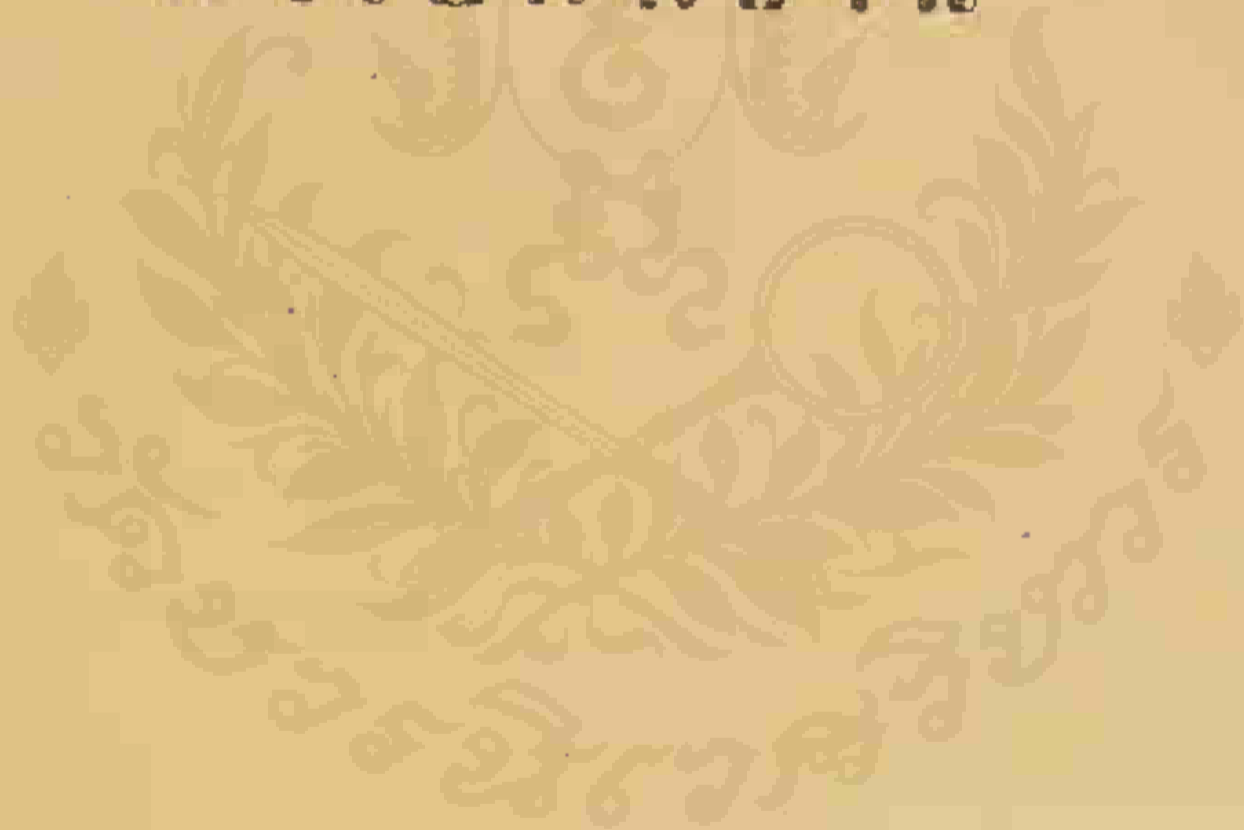
๑ จบคำกำหนดใช้ กับ แก่ แต่ ตอ เทาน ๗๕

๑ อนึ่ง พงให้กลบุตร มีความสังเกตด้วยคำททานใช้อักษรสูงกับอักษรต่ำ
 รวบเข้าเป็นสำเนียงเดียวกัน แต่อักษรสูงไม่มอานาจที่จะจูงนำอักษร
 กลางให้เป็นเสียงสูงได้ ถึงควบกันเข้าก็คงเป็นสำเนียงอักษรกลางอยู่
 ตามเดิม พุจฉำเหล่านี้ ๗๕

๑ สกถ สกนถ สกรรจ สกเกด สกฤถ สกฤษ สกธ สกฮ สกัต สกิต ถกน
 ถกเง ฎกาจ ฎกรรจ สก้อด ขจร ขจัต ขจิตร ขจ ฆบาย ผจญ
 แสดง สดุด เสด้า เสดจ สดวก สด้า สดม ผดง ผดา ผเด็จ
 ผเด็จยง ขदान เขต้า ไอศติม แม่น้ำโสดง สบง เสบียง แสบก
 สบัก สบาย ฌบั้ง ฌบบ ฌบับ สบถ สบัต เขบ็จ ขบวน ฌอ้า
 ฌอ้ม ฌอับ สอาด สอิตสเอียน ผอบ ๗๕

๑ คำเช่นนมมากชกมาว่าไวพอน้อย่างแทน ๗๕

ตั้งโยกพิถาน

๑ หลวงสารประเสริฐผู้
จัดแบบระเบียบบท
อักษรป้อนกนก
หวังเพื่อสอนเด็กให้

เพียรพจน
บอกไว้
ภักภ สกตฤ
เล่าก้นคิดหา

๗๕

๑ กนกภักภกนกแจ้ง
ภคอักษร
ภคเจตนาภคแจ้งจัด
สองแม่กงกมไซร์

จักติ
รวบไว้
จักติ เทอญพื่อ
สกคไข่งอมอ

๗๕

๑ แบบพจนบทภาค
สังโยคพิธานสาร
เป็นแบบบอกกุมาร
สัทธรสุดสรอย

นามขนาน
สบล้อย
จงหมั่น จ้าพื่อ
สวัสดิแพ้วพุลเกษม

๗๕

๑ จันงจำแนกเบอง

ยงเลอนยงกลาคลาย

คำศัพท์ทุกขยาย

อย่าเวดอย่าร้าง

บรรยาย

กลาศบาง

เขยอนแต่ เชนา

เรงรุเพียรเรยน

๗๕

๑ สำเนาเลาเทศเบอง

โตกลาศปราชเชญฉิน

บางพวกพจแต่นน

แพกเขยงปราชกอนก

บทระบิล

ช่วยช

ทาเล่น เป่ถ่านา

ค้อยค่านคำขอ

๗๕

๑ จะรวบรวมตัวอักษรที่ใช้สกด ในแม่ กน กค กด กบ
ซึ่งมาในภาษามลฑคาบ่าบ้าง มีมาโดยข้อบัญญัติ ในภาษาไทยใช้ส
มาแต่โบราณบ้าง เพื่อให้กลบทรสักเกตจำเบนแบบอย่างในการจะอ่าน
จะเขียนให้ถูกถ้วนตามกระแวนอักษร ตามรู้ตามเห็น กอเป็นสำเนา
เล้าคววม

๗๕

๑ ญ ฉ น ต ด้ ด้

สังกตคณตัว น

แมกนพนธ กอ

ตัวต่างคววมต่างให้

ร ล พ เฮย

แนะไว้

สังเกต สักดแอ

คิตเค้ามูลมี

๗๕

๑ อักษรใช้สกด ในแม่กน ๖ อักษร คือ ญ ฉ น ๑ น ๑ ร ๑

๑ ตัว (น) เป็นตัวสกดสำหรับแม่กน ด้วยเป็นคำสามัญ
คือใช้ในคำภาษาไทยแท้ โดยมากถึงคำภาษามคธ สกดตัว (น) ก็
มีพ้องกันมาก จะแจกไว้ในข้างหน้าต่อไป ๗๕

๑ ตัว (ญ) สกดเหมือนคำเหล่านี้ ๗๕

๑ กุณฺยชร กัญญา โกณฺยจนาท กัญจุก กัญจน มังขวัญ เขัญใจ
ถำเคัญ สำคัญ ไกร่กรวญ นงกรวญ ผจญ เขยวชาญ ขอเขญ
ผเขญ ปฏิกุณฺญา กระตัญญู เดกคณญ ไปเทอญ ษัญญาชาติ
ษัญญาหาร ษัญญสภณ ชำนาญ มัญญา ทำบุญ บัญญิต บัญชร
บาญช บัญญา บัญจะ บัญจก แญจะพิช แญจมา ถำงผลาญ
วันเพญ สรรพัญญ อภิญญา ปริกุณฺช อัมปะมัญญา สามัญ สามาญ
รามัญ บุษายัญ พยัญชนะ จรญ จัรญ หิรัญ ไหรญ เจริญ จำเรญ
สรานฺยรมย์ สำราญ ในอระรัญ การุญ ปเรัยญ ลัญจกร เลวลาญ
ลาญขัพ วิญญาณ วิญญชน กำสรวญ สัญจร สาบสฺสุญ สรเสริญ
ถึงอัสัญ อสัญญ วิสัญญ อาจหาญ หัวหาญ ๗๕

๑ ตัว (ญ) มีใช้ตัวสกด ใช้เป็นต้นคำมีมาก คือ ญาติ
ปรีชาญาณ เญยยธรรม เป็นใหญ่ ผู้หญิง อนุญาต ๗๕

๑ ตัว (ณ) สกด เหมือนคำเหล่านี้ ๗๕

๑ พระกรรม ผุงสกฺณ โยคเกณท์ กะเกณท์ กองกณท์
กณท์ กรรณิกา ทศกณฺฐ ทศกรรฐุ พระกณฺฐา พระกรรฐา กณฺห
กณฺชน มนาศนา ๓ กณฺชา พระเดชพระคุณ โทษกณฺ เจำกณฺ

โยธิตถ์ คนจันทาล นางจันท์ ว่าเล่า แผลกเป็นจอน ทำเป็นอาจณ
 เมืองปราจณ ทิศปราจณ ปรีชาญาณ โพธิญาณ ตันหา แผลงว่า
 ต้าฤษณา คิน ว่าหญา ไซว่าตฤบตฤณ ตองราชทัณฑ์ พรหมทัณฑ์
 ภาคทัณฑ์ สุปรรณั บรณการ บรณเสลา วายปราณ ราชบัณฑิตย
 พิณพาทย คิตพิณ ปฏิภาณ กุมภทัณฑ์ ราชทัณฑ์ รัตนทัณฑ์
 บริกษารทัณฑ์ สุปรรณ โสภณ ประมาณ พระมณเฑียร ปริมณฑล
 เวลาสายันห์ แสงอรุณ ตรุณ ตรุณ ทารุณ พิริณ วรรณเทวราช
 เกลอนรณ รณรงค์ บูราณ โปราณ เภาราณ พระรัตนกรัณฑ์ โครณ
 เลณว่าทเรน ปรีเวณ สุวรรณ สุวานว่าสุนักข์ ปราสาณว่าหิน
 ทิศอีสาน ทิศทักษิณ ประทักษิณ จำเริญกระสิน พระอุณหิศ
 พระอุณาโลม ๖๖

๑ ตัว (ณ) ไซเป็นคำมิไซตัวสกด กิมมาก คืออาณาไซว่า
 อาญา อาณเตว่าบังคับ ทิศอาคเนย พระสุนิสา สรณคม คิตถางค์
 เป็นต้น ๖๖

๑ ตัว (น) สกด คำทมาในภาษามคธมีมาก ซักมาไว้แทน
 กอเป็นแบบอย่าง ๖๖

๑ พระสกนธ เบญจขนธ พลขนธ พระจันทร์ แกนจันทณ
 อตจันท์ ประจันตคาม ฟุงชน ประชาชน ขนบท เพดาน
 พระถันว่านม สถนว่านม ในสฐาน ใหทาน สมหาน สโมธาน
 พระทนต์ ราชชน ประธาน อนนต อนันต กานนว่าป้า
 กระบณทรบุรี สุรายาน บ้าหิมพานต์ พงษพนธ เฝ้าพนธ
 ราชสัมพนธ พระราชณพนธ วิมาน มินว่าปลา เป็นชอราย มนตร

เวทมนต์ นมมนต์ ร่ายมนต์ เสนาสามนต์ ราชยาน เวชยันต์ ไพธขยันต์
 แรบขนต์ เกษมสานต์ ไพธวัน พระหาวัน ปทุมวัน ปะหาน ว่าละ
 สมุจเฉทปะหาน ว่าละขาด ๗๕

๑ บันดาคำภาษาไทย คือ กนแต่จะเสร์วโสภ กัณนินทา กาน
 กิ่งไม้ กินเข้า เป็นคั่น ไขตัว (น) สกคทงสน ๗๕

๑ ตัว (ร) สกคเหมือนคำเหล่านี้ ๗๕

๑ บรรณาการ ทำการ อาการ วิการ พิการ ปราการ ทุก
 ประการ งามตระการ ปรีษการ อังกูร วรางกร พุทชางกูร อาเกียรณ
 ใจฉกรรจ์ สังขาร ปรีกขาร อังการ อาการ โภจฺจการ กัณทาการ กุฎาการ
 เภราการ สัตลาการ ควรมิควร ศฤงฆาร อางาร สมารา อางาริช
 เจียร จ้าเนียร จากเจียร แก้ววิเชียร ทางกัณดาร วิตถาร พิศดาร
 พระอวดาร พงษาวดาร อาตุร สติตยเสถียร พระมณเทียร แก้ว
 ไพธจายุย์ สาธารณ ชลธาร ทองธาร คชาธาร ธารพระกร ไรงธารก้านัก
 สมบุรณ บริบุรณ บริบวณ โภธิสมภาร ยกให้เป็นภาร พากเพียร
 ยักษมาร พระยามาร กุมาร พระพิชิตมาร พงษประยุร เกษุร มายุร
 ศุภวาร ทิวาวาร พระหวาร ไตรยทวาร ไตรยวาร แก่นสาร พวกอสุร
 นเรสุร ไอสวรรย์ มไหสวรรย์ ไอสุรย์ มไหสุรย์ แสงสุรย์ พระเศียร
 เกษียรสมุท อาหาร วิหาร โวหาร บริหาร บรรหาร ประหาร ว่าดี
 สังหาร หมอโหร พาหิเยร โอฬาร เอาธาร มโฬหาร ใจอารย์
 เมืองเขมร ราชพรรลก ๗๕

๑. ตัว (ร) สกคจำพวกหนึ่ง ไม่มีตัว (อ) แต่อ่านสำเนียง
เหมือน (ก อ น) ก็มีมากดังนี้

ฯะ

๑. อากร ตารากร พระกร พระสักร พระศกร ศรีสังข์กร
ศุภกร ดัษกร จามิกร ทาษกรรอมกร นิกกร พลนิกกร พลากร ไม้ธารพระกร
ตรามังกร แสนยากร พระราชลัญจกร ทิวากร ทิวาการ ทินกร
ภาษากร ว่าพระอาทิตย์ นิสากร รัชนิกร ว่าพระจันทร์ มหาอรรคนิกกร
มัญเชฐิกากร สัมชากร อลงกรณ์ มหาปกรณ์ เครื่องกรรณกรณ์
สัปดาห์กรณ์ สิงขร ปฏิสังขรณ์ หุตขร กรุงนคร สากร รัตตะคร
สัจจกร บทจร โคจร เขจร เสดจจร อนุจร พนจร พเนจร เกจร
คเนจร พงฺขจร กุญชร อรชร สิงห์ปัญชร บิดร มารดร อัสตร
ทศอุดร บรรจถรณ์ บรรฐรณ์ สุนทร สาทร อาทร อนาทร อุทร
มโหทร จันทร กุชร มหิสร สาทร ชะโลทร ยโสทร กำจร
วิทยาทร อัสนิทร ยุกันทร เนมินทร ศศิทร ความอุทธรณ์ กทาทร กนิร
วานร พานร นิกรนร ข่ายบร ฝ่ายบร อวยพร ประสิทธิพร สยมพร
อัมพร สถาพร ไม้อุทุมพร อากรณ์ หม่อมมร ภมร มิ่งสมร
กลางสมรภุม มวยมรณ์ งานบวร สังวร ถาวร สถาพร นัวรรณ
อาวรณ เกสร ไกรสร ประภัสสร พระแสงสร มหิสร องค์อะดิสร
อนุสร สโมสร กาษร เขียนอักษร นางเทพอัปสร สมพักสร
เทพสังหร พยุหร อุทาหรณ์ บังอร เอวอร ฯะ

๑ ตัว (ล) สกดเหมือนคำเหล่านี้ ๖๕

๑ เลหกถ จอมสกถ ท้วสากถ กถศก รูปวิกถ จริตพิกถ
 กถยา เวลาากถ เวลาวิกถ กถบุตร ทรกะกถ อนุกถ เกอกถ
 บุพกถ ทำการมกถ ฤกษศุภมกถ จรดพระนังคถ บังคมคถ โรงคถ
 เกียมคถ จถวิจถ จะลาจถ จจรถ เมืองชลบุรี กระจเสชถ อศสุชถ
 ชลไนษ เจ้าภูวถ เมทนิตถ ภูชราถ พสุชาถ สับตปถ นพปถ
 ตถว่าถ กังสตาถ ชองดาถ สันดาถ อคูลย์ ราชคูลย์ ตันดาถ
 นาดาถ ทางสถล ฐนิตสิถิต หวังถวิต ถวัลยราช สถล สถล
 ภูวมณฑล ปริมณฑล แก้วภูณฑล คนจันฑาถ พิตทูล กราบทูล
 กราบบังคมทูล ข้ำทูลลออองฐลพระบาท โรงธารค้ำนถ เพชรนถ
 มถเนถ นถรัตน นถวรรณ นถนนถ จาบัลย พระภูปาถ นฤปาถ
 มหิปาถ อภิปาถ พยาปาถ ปริปาถ มนทริปาถ พระคชปาถ นครปาถ
 กระจบถบ้านเมือง พิบูลย ไพรมูลย ดอกอุบล นิลูบล นิลอศบล
 จงกถนถ เพล็ดดอกออกผล ทำบุญได้ผล ผลาผลไม้ ผาถไถนา
 พระทศผล เจ้าจุ้ผล พวกผล ผ้ำกัมผล คนพาถ อ้นชพาถ พาถมฤค
 เพิ่มภูล วิมล พิมล นฤมล มลโยธา มลทิน ดวงกรมล โกมล
 สุขุมถ ดวงมาถย เขาวมาถย มุลนาย ปรสมูล เก้ามุล มากมุล
 มวล ยถ ว่าเห็น กังวล ไถวัล รางวัล เถาวัล ช้ชวาลย์ สั้งวาล
 โกสถ กุสถ วิสาถ ไพสาถ โรงสาถ โสภศถย รักษาศถล ศิลปสาตร
 ทรศูล ทรงพระศรวล เสรศรวล สำรวล พวกพหล โกลาถล ๖๕

๑ ตัว (พ) สกดเหมือนคำเหล่านี้ ๗๕

๑ จักรวาฬ จักรพาฬ พระกาฬ แก้วประพาฬ กาฬพ
เกาะสิงห์พ พวกหมี่พ ใจหมี่พ กาฬบั๊กหม จุฬวราภรณ์ ท้าววิรุฬหก
อาสาพหมาส ทัพพะระ ว่ามัน ๗ มีพพะ ว่าคูธ วาฬมฤค ๗๕

๑ จบตัวสกดแม่กน ๗๕

๑ แตนจะว่าด้วยตัวสกดแม่กก ๗๕

๑ แม่กกสังกัตตั้ง	ตอน (ก)
นับหกยกตัว (ง)	เงียดไว้
ก ข อ ก ข ค	ค กั บ ฃ แช
แจกทวนจำนวนให้	เล่าชาจำสอน ๗๕

๑ อักษรไขสกดในแม่กก ๕ อักษร ค อ ก ข ข ก ค ฃ ๗๕

๑ ตัว (ก) สกด ใช้ในคำภาษาไทยเป็นพจน แต่คำมคธ
สกดตัว (ก) ก็มีมากดังนี้ ๗๕

๑ ยาจก เบญจก บัญจก ฟ้าสาฎก อัยฎก ชาฎก ไตรบุฎก
รงบรรฎาก ตร์กะฎก โปดก กรรคึก วิตก ธรรมกะถัก มณฑก
ว่ากบ ทะลัทล อุกก เหมทุก พรโรชก ปราทุก สาธก โทษอะถัก

วันพระชก ฯ หัตถาณิก อัสวาณิก ระถาณิก บรรตานิ ก เสนา ๔
 เหล่า ฯ กะณิก ว่าทอง ฯ บัจจะนิ ก กากะนิ ก กัลปะนิ ก ช่างกัลบิก
 วิบิก พีบิก อธิปิก วรรณพิ ก อุประถัมภิก นกจากพรา ก ลามิก
 โอมิก บรมธรรมมิก ประติมิก นายก อรัญญิก ปรัตเยก นรก
 ดารก พิตรก พนจรก เทยวชาต ก อะดิเรก โอฟาริก คิลก
 จัปสลา ก ฯ ชัลลुक ว่าปลิง ฯ สีโลก สารโสโลก ในโลก ในโลกย์
 แก้วผลิก สวาก สราพก วิเวก นะวก ทศก ผาสุก อภิเศก
 เศร้าโส ก ปฏิคาหก ะลาหก พลาหก มาพก ว่าโรง อุก
 ว่าฤกษ เป็นองค์เอก ๗๕

๑ คำมคชทสกคต้ว (ก) เช่นนยงมมาก ชกมาไวเท่านี้
 กอเป็นตัวอย่าง ๗๕

๑ ต้ว ข ข สกคเสียงเดียวกัน เหมือนคำเหล่านี้ ๗๕

๑ นามข จตุรมข มนตรีมข รุจิเรข เรียนเลข ศักเลข
 สรเลข อยู่เป็นสุข สัตเลข เดือนไฟสาข ทศนัข พระนัขา ๗๕

๑ ต้ว ค ค สกคเสียงเดียวกัน เหมือนคำเหล่านี้ ๗๕

๑ ปรีจาทาน ปรีตยาต คคณนต อคค อรรคน อักเรศร
 อัคราช อคัมเหษี วรรค พรรค พรรคานต พระพุมพระภาคย์ เสาวภาคย์
 พยัคฆ พยัคฆา พยัคฆ เป็นยุคคราว กุลยุค ไตรคายุค ทวาริยุค
 ชลมารค สถลมารค ผุงพิหค สมะยุคสมะไวย โยคเกณท์
 มลโยชานุโยค ภวานานุโยค พระยานาค ต้นบุนนาค เอกอัคร-
 มหามุรศ ๗๕

๑ ตัว ฆ สกต เหมือนคำตั้งน ๗๕

๑ เมฆ เดือนมาฆ มัชฌิม ชลโอม โอมสงสาร โอมชน
อานรรम्मณ อานรรมรตน์ มหรรฆกณท์ ๗๕

๑ คำที่ใช้ตัว ฆ แต่ไม่ใช่ตัวสกตม้อยุดังน ๗๕

๑ โฆส อโฆส ว่าก้อง อโฆส ว่าไม่ก้อง ฆฎา ว่าหม้อ
ฆฎฎา ว่าเปรียง พระสงฆ์ สังฆการี ผูกอาฆาฏ ทิมะ ทิมะ เทียรฆ
ว่ายาว นายเทียรฆราช ศฤงฆาร ฆิลมฆาน ฆราวาส นายเพฆณฆาฏ
ไต้พิฆาฏ ๗๕

๑ บัญญัติคำไทย ๔ คือ ฆาตาย เขียน ฆ้อง ระฆัง ๗๕

๑ จบตัวสกตแม่กตแทน ๗๕

๑ แตนจะว่าด้วยตัวสกตแม่กต ๗๕

๑ แม่กตสกตแจ้ง	จ น
ช อก ฆ แล ณ	ถัฒไช
สองวรรคชก ณ น	กนบ สิบนา
สิบแปดครบที่ไช	กัฒัง ศ ษ ส ๗๕

๑ อักษรควรรใช้สกตในแม่กต ๑๘ อักษร คือ จ น ช ษ ณ ฎ ฏ

ฐ ฑ ฒ ต ฒ ท ฐ ศ ษ ส ๗๕

๑ อักษร ๒ ตัว คอ ซ ซ สำเนียงสกตในแม่กดได้ แต่ใน
ภาษาสยามไม่มาใช้ ๗๕

๑ (ฉ) ตัวนี้สกตได้ แต่ต้องรวมกับตัว (จ) เหมือนคำว่า
อจฉา ว่าหมี่ มัจฉา ว่าปลา อจฉะรา ว่านางฟ้า สัจฉฉร ว่าบ
เป็นต้น ๗๕

๑ (ช) ตัวนี้สกตแต่ถ้าก้งได้ แต่บางคำต้องรวมกับตัว ฉ
เหมือนคำว่า กิจฉา ว่าแรง อัจฉาไศรย เป็นต้น ๗๕

๑ ท ฐ ๒ นี้ ใช้สกตแต่ถ้าก้งได้ บางคำต้องรวมกันทั้ง ท ฐ ๒
ตัว เหมือนคำว่า ข้าพระพุทธเจ้า สกตสทธ เป็นต้น ๗๕

๑ (ถ) ตัวนี้สกตแต่ถ้าก้งได้ บางคำต้องรวมกับ ตัว (ต)
ดูคำว่า สมถถั พระหัตถถ เป็นต้น ๗๕

๑ ตัว (จ) สกตเหมือนคำเหล่านี้ รังเกยจ เกยจคร้าน
กตเกยจ เก่งกาจ ใจฉะกาจ กิจการ สมเด็จ เสด็จ เผด็จ ประคจ
ตราตรวจ ตำรวจ คำเท็จ หุจวิต ความอู้อจ ทำเป็นนิจ เป็นปัจจย
ปัจจุบัน บัจจุสไสมย เจบจขบวน พจน พจนา พจมาน พจนวิลาศ
พจนสุนทร คำพจ อำมาจ มัจฉุราช มฤตยุราช วิโรจ ไพโรจ
เรื่องโรจ ว่ารุ่งเรือง ๗ ศรีวิโรจ เวยยาวัจจะกร วรรณ เวจ
วรรณมรรค ความสัจ บศาจ เสร็จ สำเร็จ งามอาจ อาจหาญ
อำนาจ อัจฉิ ว่าเปลวไฟ ๗๕

๑ ตัว (ฉ) สกตแต่ถ้าก้งไม่เห็นใช้ มีแต่รวมอยู่กับตัว (จ)
ดงน ๗๕

๑ มัจฉา แผลงว่ามัจฉา ว่าปลา ฯ อัจฉา ว่าหมี วินิจฉัย
แผลงว่า พินิจ ว่าตัดสิน ฯ บัจฉา ว่าภายหลัง ฯ ปัจฉา ว่าตาม ฯ
วินิจฉัย แผลงว่า พิจารณ์ แปลว่า แผลงบ้อง ฯ เป็นชอราช ฯ

๑ ตัว (ฉ) น ถ้าเป็นคำแผลงมาแต่ภาษามคธ ภาษา
สังสกฤต เห็นเป็น (ศ) โดยมากมีแบบอย่าง เหมือนคำว่า ฉวะ
ว่าศพ อัจฉริยะ ว่าอัสจรรย สงวัจฉระ ว่าสมพักศร อัจฉรา
ว่านางเทพอัปสร เป็นต้น ฯ

๑ บางคนให้เขียน นางเทพอัปสร เป็น (ษ) ไม่ถูกแบบ
บังคับ ด้วย (ษ) ออกจากตัว (ช) ชอบที่จะใช้คำว่า แต่อักษร
เท่านั้น ฯ

๑ ตัว (ช) สกค เหมือนคำเหล่านี้ ฯ

๑ ปงกช สุงกช ควบกฤษ ฯ ชช ว่าของขบเคี้ยว พลคช
พระคชบาล คชสาร ชชวาลัย ฤทธิเดช พระทรงเดช พระเดช
พระคุณ ทิชคณา เทยวชช ชวช นักปราช วานิช พานิช อนุช
นงนุช บวช ผนวช พชพรรณ ฯ อัมพช อามพช ว่าบัว ฯ กัมพช
กำพช เพชรรัตน์ แหวนเพชร โภชนาหาร ทิพยโภชน สุกตโภชน
สมโภช ท้าวจตุรภุช ว่าพรหม พระสุพรรณภาชน สรรเพช กำไพช
ปราโมช ใช้ว่าปราโมท เอาชยะเป็นทยะ สัมชากร ประโยชน

ทางนับโยชนน์ เดือนอาสาสุข ฯ บทราช ว่าสุดีพระบาท ฯ ในรัชกาล
 ถวัลย์ราช ถวัลย์ราช เทเวธราช มหาราช จักรพรรดิราช
 พระราชหฤไทย พระราชทรพย์ นาคราช อัสวราช ฯ วาริชว่า ปลา ฯ
 สาราช สโรช ว่าบัว ฯ มาลีลาช ฯ วิชา ความรู้ วิชาวิทยา
 วิชาจารย์ วิทยาจารย์ วิชาธร วิทยาธร ประวิช ท้าววิชรินทร์
 คิคสังเวช คิคสมเพช ฯ เวช ว่าหมอ วิชาแพทย ฯ ทิช ทวิช
 ว่าพราหมณ์ ว่านก เกสัช ปรีสัช บรรสัช วิสัชนา เสาหัช
 ว่าคนใจดี เอมโอส

๗๖

๑ ตัว (ช) สกตเป็นกตได้ แต่ในภาษาไทยไม่มีคำไข้ ๗๖

๑ ตัว (ณ) ก็สกตเป็นกตได้ ในคำไทยไม่มีคำไข้ มีชุกชุม
 อยู่แต่ในภาษามคธ แต่ต้องรวมเข้ากับตัว (ช) เหมือนคำเหล่านี้ ๗๖

๑ คิขณะ ว่าแรง ฯ เขาคิขณะภู อัจฉัตติกะ อัจฉัตตะ
 ว่าภายใน ฯ อัจฉาไสย คำไทยใช้ว่า อัจฉาไสย ฯ อภิขณาจารย์
 คำไทยใช้ว่า อภิขณาจารย์ ฯ มัชฌิม คำไทยใช้ว่า มัชฌิม
 ว่าท่ามกลาง ฯ สัชฌาย คำไทยใช้ว่า สัชฌาย ว่าท้องบ่น ฯ
 อยชฌิยา ใช้ว่าอยุทธยา อโยทธยา ฯ โยชฌก ว่าองค์ศรีสุ ฯ
 วัชณะ ว่านักโทษถึงตาย ฯ เพชฌมานู ว่าผู้ฆ่า นักโทษถึงตาย ๗๖

๑ ตัว (ฎ ฎ) สกตร่วมกันมีคำใช้ดังนี้

๗๕

๑ แก้วมรกต ราชสีมรกต ปราบกฏ กฏหมาย สกฏ ว่าเกี่ยว
สังสกฤษฎ สร้างกฏี พระมหามะกฏ พระมหามงกฏ เขตรกฏ
เขจรกฏ ลั่นโกฏี สุพรรณจงโกฏ ว่าพอบทอง ผูกอาฆา
คิดพิฆาฏ ระชฎ ว่าเงิน รกชฎ ป้าชฎ อนงค์นาฏ นางนาฏ
สนมนาฏ สงสารวัฏ อัญฐา ใช้ว่าอัยฐา เซฐฐา ใช้ว่าเจษฐา ๗๕

๑ ตัว (ฐ) สกคเหมือนคำเหล่านี้

๗๕

๑ กฐ ว่าไม้ โภฐ ว่าคลัง โทษอกฤษฐ ประดิฐ ช้าง
สุประดิฐ ทาราชวรดิฐ วัตราชประดิฐ เมืองอุดรดิฐ กาญจนดิฐ
บันสะดิฐบดี ตฐี แผลงว่าคุษดี ช้างอัฐทิศ ประทุฐร้าย ไชยเชฐ
สุระเชฐ ว่าพรหม พระเชฐา อธิฐาน อธิษฐาน มากอะกนิฐ
พระกะนิฐา พระภัทรบิฐ ประเสริฐ เสริฐ วิสิฐ วาเสฐ อนุสิฐ
พระบรมอิฐ พระอิฐ เบยอิฐ ก่ออิฐ ลาอิฐ พระโออิฐ พระโอษอิฐ ๗๕

๑ (๗) ตัวที่ใช้สกคแต่ลากยังไม่เห็นตัวอย่าง มีอยู่แต่
ต้องรวบเข้ากับตัว (ฒ) เหมือนคำว่า วุฒมิ วัฒณะนะ พัทฒนา
เป็นต้น แต่กระบวนใช้คำท่านเอาตัว (๗) เป็น (ร) ्हันบ้าง
ลดเสียบ้าง จึงคงใช้แต่ว่า ไวยวุฒิ แล พิพรรตมมงคล พรรตนา
ถาวร พฤตนาเถา วันพุฒ นำพระพุฒ คังน ๗๕

๗๕

๑ ตัว (ต) สกต ใช้ในคำไทยโดยมาก และใช้แทนตัว (ตะ) ในคำที่มาจากภาษามคธบ้าง คำภาษาไทย คือ หินบด มัดบาด เขียนवाद เรอมาต มารยาต สมุดคำ สมุดขาว คำพูด เป็นต้น ฯ

๑ คำแปลงมาจากคำมคธ คือ สมบัติ ปะฏิบัติ บิดา บิทร มารดา มารดร ธิดา นัดดา ภรรดา ธาดา ฯ กานดา วนิดา วานาง ฯ ลดา ว่าเถววัน ฯ ธาดา ว่าพรหม เป็นต้น ฯ

๑ ตัว (ต) สกตเหมือนคำว่า สังเกต พระเกตุ ฐมเกตุ ลิกขิต สงครามครรชิต ไชยวิชิต สยามพิชิต พระพิชิตมาร นิยาย นิบาต ไชยสนนิบาต พระสงฆสนนิบาต อสนนิบาต อุกาบาต กระลา-
 บาท สร้างพรต สมมต สมมุต พระนลาต ใช้ว่าวิลาศไม่ถูก
 สันชวิต อัสสาสะวาท บัศสาสะวาท นิสวาท เวมภวาท
 สัตถกะวาท สุภาสิต ประภาสิต อาตมภาพ ชวะลิต พระสุคต ฯ

๑ คำที่เอา (ต) เป็น (ตร) มักมาในท้าวตะช้อนในคำบาท
 เหมือนใช้ว่า บาทร เป็นต้น คือ ขอบเขตร โศตร พิจิตร ไพโรจตร
 ควงจิตร เสวตรฉัตร ธงฉัตร พระเนตร ไนยเนตร พระสุพรรณบัตร
 สัญญาบัตร บาทรเหล็ก บาทรดิน บุตรชาย บุตรหญิง ตาลิปัตร ฯ
 พิตร ว่าของปลมใจ ฯ บพิตร นิตยภัตร มาตรา มุตร มิตรสหาย
 ประจามิตร หม่อมมิตร นฤมิตร นิมิตรพื้น วิตร ว่าทรัพย์ ฯ
 วัตรจรรยา สารเสวตร กระษัตริย์ กระษัตร นักษัตร เกษตร
 พระโสตร พระสุตร อตรา ยาตรา ยุรยาตร มาตรา ฯ

๑ อนึ่ง คำที่เอา ตละ เป็น (ตระ) ก็มียุ่่มากหลายคำคล้ายกับ
เอา (ตะ) เป็น (ตระ) ๗๖

๑ คือ สัตตะ ว่าสาตรา วัตถา ว่าพัตรา อักขระระสัตะ
ว่าอักษรสาตรา ฐัมมะสัตะ ว่าธรรมสาตรา เวชชะสัตะ ว่าเวชสาตรา
โหราสาตรา ไสยสาตรา อย่างเดียวกัน ๗๖

๑ ชวัตร พระโสตร ๒ คำนี้ ในคำมคชกไม่มีตัว (ตะ) ช้อน
เป็น ชวัตะ โสตะ ดังนี้ แต่ใช้เป็น ชวัตร พระโสตร ด้วยเอา (ตะ)
เป็น (ตระ) ฤจะลง (ระ) อากม ยังไม่พบต้นเหตุ ใช้โดยสังเกต
ตาม ๆ กันมา ๗๖

๑ อนึ่ง คำที่แปลงตัว (จะ) เป็น (ตยะ) ก็มักมีมาในคำที่ตัว
(จะ) ช้อนกันโดยมาก มีตัวอย่างนี้ นี้จะ ใช้ว่า นิตย อาทิจะ ใช้
ว่า อาทิตย สัจจะ ใช้ว่า ความสัตย อะมัจจะ ใช้ว่า อามัตย
นี้จะภัตตะ ใช้ว่า นิตยภัต มัจจุ ใช้ว่า มฤตยู แทตย ว่ายักษ
ว่าฬ เป็นต้น ๗๖

๑ แลคำว่า สกัตถ น ตัวเดิมทเป็นคำมคชกเป็น ถิตะ ลง
สะอัพภาสะข้างหน้า เป็นสกัต ตัว (ยะ) จะเป็นอากม ฤเอา (ตะ) เป็น
(ตยะ) ยังไม่พบที่มาแห่งใด บัณฑิตะ บัณฑิตย อย่างเดียวกัน ๗๖

๑ ตัว (ถ) สกตเหมือนคำเหล่านี้ ๗๖

๑ ภูวนารถ นฤนารถ กรรมบถ คิตขบถ สบถสาบถ ๗
วายุบถ อนิลบถ อาทิตบถ ว่าอากาศ ๗ พระภัทธบถ บัถวี บัถพี
ปราดถนา ปราถนา สามารถ ราชรถ สมมะโนรถ ทางรรถยา

ศัลยโอบสถ โรงอุโอบสถ พระโอบสถ พระหัตถ์ พระหัตถ์ แจงอัติถ
 แจงอรรถ แจงอถ ๗๕

๑ ต้ว (ท) สกคเตอถาถงเหมอนค้ำเหล่าน ๗๕

๑ ท้าวบุรินทท บันญาสิงหนาท นินนาท นฤนาท นีทร
 นีทร่า ว่านอน ๗ หวานสนีท ทองชมพูท ทองชมพูท ชนบท
 บทกลอน บาทบท พระบาท พยาบาท ไตรเพท เกทไทย มีประเกท
 ภัทร मुख ประมาท โภมุท ดอกกระมุท มหาสมุท ทายาท มุสาวาท
 วิวาท โอวาท อภิวาท ร่ายพระเจท ไสยยะเวท เวทมนต์ ปราสาท
 นายเนสาท ปสาทเลอมไส รคุสารท ๗๕

๑ จำพวกหนึ่ง สกครวมกันทั้ง (ทค) ดั่งน ๗๕

๑ พระมหาสมิทท พระพุททเจ้า พระพุททบาท ใจประติพิทท
 นิพิททกุสล อัยททยา อโยททยา ตอัยทท ยงัยทท มหิททฤทท
 สัมฤททศก สิททโชค มหาสิททโชค พระประสิทท ๗๕

๑ จำพวกหนึ่งออกจาก (ชะ) เป็น (ทยะ) บ้างเอา (อ)
 เป็น (ยะ) บ้าง ดั่งน ๗๕

๑ วิทยา ว่าความรู้อ ๗ วิทยาจารย์ วิทยาธร อัยยาไศรย
 ปราโมทย พิณพาทย ตอองพิพาทย เป็นโจทย อุบาทว ออกจาก
 อุบทวะ ๗๕

๑ ตัว (ช) สกตแต่ล่างเหมือนคำเหล่านี้ ๗๕

๑ กรวโกรธ จันทรคาธ สุริยคาธ จันทรคราธ สุริยคราธ
 จีบเป็น อัมคราธ ตริยคราธ สรรพคราธ ๗ พระยาครธ พระครุธพาห
 ทศพิชราชธรรม พิชพิศโพคา ไตรยพิศสมบัติ อาพาธ ว่าบ้วย ๗
 ตันมะหาโพธิ โภชัญญาน โภชสมภาร นงโพธ ๗ ปลิโพธ ว่าก้งวน ๗
 พยาธิ ไข้เจ็บ สุขเมธ อาราธนา ว่าเชญ ๗ ทรงพระพิโรธ ให้การพิรุช
 วิวัช อาวัช สรรพวัช วชิราวุช สัตริยวัช เดือนอาสาธ บุรพาสาธ
 อุตราสาธ ปฐมสาธ ทุตติยาสาธ ๗๕

๑ ตัว (ค) สกตแต่ล่างเหมือนคำเหล่านี้ ๗๕

๑ อากาศ โอกาศ อัฟโภกาศ สังกาศ พระโลกาศ ตริทศ
 ไตรทศ ทุกทศ ต่างประเทศ เทศนา พงพนัส พันาศ ดาบศ เชอกบาศ
 สมพาศ เสด็จประพาศ ตรัสประภาศ ถ้อเพศ แปลงเพศ จชามาศ
 ปรามาศ ๗ ปรัถมาศ เงินทอง ๗ มาศ ว่าเดือน เข้าปายาศ เกียรติยศ
 อุปายาศ เออมรส ของมรัศ พระสุธารศ สุกนชรศ โอชารศ นีราศ
 ทางทุรัศ ทางทุเรศ รศมี เขาโกรธาศ งามวิลาศ เห็นวิปลาศ
 เป็นเลิศไนย สังกวาศ อาวาศ สุชาวาศ ชมราวาศ บรมนิวาศ พิศวง
 พิศวาด วาศนา เสด็จประเวศ ของพิเศศ เหลือเศศ โสฬศ
 พระสาศดา ๗๕

๑ คำไทยใช้ (ค) สกตในคำเหล่านี้ ๗๕

๑ เพราเพรศ ล้าเลิศ พิศดู ปราศ บำราศ คลาคลาศ ๗๕

๑ ทวาทศมาส ๑๒ เดือน คือ จิตรมาส เจตรมาส เดือน ๕
 วิชาขมาส เดือน ๖ เชษฐมาส เดือน ๗ อาสาธมาส เดือน ๘ บุรพา
 สาธมาส เดือนแปดก่อน อุตราสาธมาส เดือนแปดหลัง ปฐมาสาธมาส
 เดือนแปดก่อน ทศัฒสาธมาส เดือนแปดหลัง สาวะณมาส เดือน ๙
 พัทธะบัทธมาส เดือน ๑๐ อาสยุขมาส เดือน ๑๑ กรรตักะมาส
 เดือน ๑๒ มิกสิรมาส มฤคสิรมาส เดือน ๑ บุศยมาส เดือน ๒
 มาฆมาส เดือน ๓ ผกุณมาส เดือน ๔ ๗๕

๑ ตัว (ศ) สกคจำพวกหนึ่ง มีอักษรอนเพิ่มท้ายคำ
 ดุจคำเหล่านี้ ๗๕

๑ นังเห็นออาศน ราชอาศน สิงหาศน พระนิเวศน ยาพิศม
 อสรพิศม ศิศย อัสตร อัสว อัสวา อัสจรรย มหัสจรรย
 พระพิศณ องคอะติศร อติศวร อิศวรกระษัตร์ อิศเรศร นเรศร
 นฤเบศร เทเวศร พระอิศวร ประภัสสร ๗๕

๑ อนัง คำที่ใช้ มีใช้ตัวสกค ก็มีมากตามข้อบัญญัติแต่โบราณ
 สบกันมา เหมือนคำอย่างน ศศิธร เดือนไพศาย ศิสะ พระเคียร
 เกลา กุศล ศาลา โรงศาล จำศีล ศังขร ศังขร ศถงฆาร
 พระแสงศร อภิเศก โศกเศร่า โศกสตัย ศักษา ข้ำศึก ศิศย
 ขศศักติ ศักดินา ศักตานุภาพ ศักราช เอกศก โทศก ตริศก
 จัตวาศก เบญจศก ฉศก สัตศก อัฐศก นพศก สัมฤทธิศก อาศรม
 เศรษฐี พระศรีศก ๗๕

๑ ต้ว (ษ) สกตแต่ลำกมน้อย มักมีต้ว (ษ) และต้วอื่น
 เพิ่มท้ายโดยมาก มีต้วอย่างดังนี้ โือกษ มนุษย บรุษ บำราษ
 โทษ ๕ คำน พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงใช้ (ศ) ไรเกษ
 พระกฤษณ กานฐ โภษฐาคาร กฤษณา เจษฐา เซษฐา ชุษณเบ็ก
 คำฤษณา ดุษณี ดุษดี ดัษกร ประดิษฐ ประทุษฐร้าย ทฤษดี
 แผ่นกระต่าย ทาษชาย ทาษหญิง อธิษฐาน อธิฐาน ชาติตรี บุษบ
 บุษบา บุษยา พลอยบุษย์ ปฤษณา ปฤษฐานคั พรฤษ พรฤษา
 ราชตรี รากษษ ฤษยา อัญฐาวุธ อัญฐาศ อัญฐาศ อัญฐกต
 อัญฐางค อัญฐก อัญฐนาการ ๗๕

๑ คำใช้ (ษ) มีใช้ต้วสกตใช้มาตามโบราณ ดังนี้ ๗๕

๑ มษา แปลงว่ามารษา ฤษา พฤษษา ปฤษษา พระอังษา
 พิพากษา รัษ รัษา ภาษา ภาษ มเหษ หนหรฤษ ทรฤษ ฝุงหงษ
 สุวรรตหงษ เชอพระวงษ ราชวงษ สรียวงษ รวีวงษ ภาณวงษ
 บรมวงษ บวรวงษ วรวงษ สัมพันธวงษ พระวงษ ๗๕

๑ อนง พงสังเกตว่าต้ว (ษ) ทมาแต่ภาษามคธนั้น มักออก
 จากต้ว (ษะ) โดยมากเหมือนคำเหล่านี้ บกษ บกษ บกษา บกษา
 รักษะ รักษ รัक्षा รัक्षा รักษะสะ รากษษ รากโยษ ประระบั๊กษะ
 ประบั๊กษ ประจ๊กษะ ประจ๊กษ รักษะ พฤษษ รัक्षा พฤษษา ยั๊กษะ
 ยั๊กษ ยั๊กษา ยั๊กษา อักข อากษ สักข สักษ อักษะระ อักษร
 สุกกะบั๊กษะ สุกกรบั๊กษ กาศะบั๊กษะ กาศบั๊กษ วิกักษะ พัทักษ
 ฤกษะ ฤกษ ฤक्षा ฤक्षा ทักขณ ทักษณ ประทักษณ ประทักษณ
 จักข จักษ ฤกข ฤกษ คำเหล่านี้เป็นต้วอย่าง ๗๕

๑ ตัว (ส) สกดเหมือนคำเหล่านี้

๗๕

๑ นบนมัสการ พัสตสิ่งของ คนชาติแพศย ตรัส ดำรัส
 จรัส จำรัส โอรส เอารส ศรีสวัสดิ สัสดี สรัสวดี แสนสาหัส
 สหรรสกุมาร พระศาสนา พระราชสาสน์ กาทดองไซ้ (ส) เป็นต้นคำ
 เหมือนอย่างคำว่า เสน่ เสนา โสภา โสภณ โสภุม เกสร สมบัติ
 เสาร์ สุริย สวรรค์ สุรา สุรสีหิ สมบูรณ์ สนิท สนม ส้มค
 สะโมสร คำเช่นนมมากนั้ จะช้กมารวมไว้ ก็เหลือประมาณที่จะ
 เขียน พึงเข้าใจว่า นอกจากบังคับที่ไซ้ ศ ษ แล้ว ก็ควรไซ้ (ส) ส่น
 คำภาษาไทยแท้ ก็ควรไซ้ (ส) เท่านั้น ถึงในภาษามคธก็มีแต่ (ส)
 ตัวเดียว ชงเป็น ศ ษ นน วิธมาในคำกรส้งสกฤษฏ กบวิธอักษร
 ส้งขยา ชงนบอักษรแทนตัวเลข ในคำกรวิธสารเป็นต้นนน นับตัว
 (หะ) เป็นเลข ๘ ถ้าไม่มี ศ ษ แล้ว ตัว (หะ) ก็เป็นเลข ๖ ชาติอง
 กบวิธ กะห้ปายา ไม กะห้ปายา น ๑ ๘ ๑ ๑ เป็นเลขเรอนพนดงน
 กะห้ปายา แต่กลับอยู่ตามเลขมคธ ถ้านบอย่างเลขไทยกลับเป็นดงน
 ๑๑๘๑ สำหรับลพพทศักรราชเป็นจุฬศักรราช แลววกจุฬศักรราชเป็น
 พุทศักรราชได้ทุกบไป

๗๕

๑ คำโคลงบังคับ ศ ษ ส แต่โบราณก็มีมาดงน

๗๕

๑ รังสฤษดิ์พระเตงดง

ส

รังรักษเตง ษ

บอกแจ้ง

ศกตสอ ศ

สมมต

ไตรเพทท้าวหากแลง

กือเกือเบนองค

๗๕

๑ แลคําหนึ่งอกว่า ในสอทั้งสาม สอถอแจ่มงาม ว่าไว้เป็น
กลาง เพราะฉะนี้ ควรเห็นว่าสอถอไข่มาก เป็นพนในคําภาษามคธ
แลคําภาษาไทยมากกว่า ศ ษ ๕๓

๑ แลคํ่าบ้งกับ ศ ษ ส ในจินตามณมีมาแต่โบราณท่านแต่งไว้
ก็ควรเป็นทสงเกิดคําโดยโบราณเกิดสบบมาดงน ๖๕

๑ บ้งกับสอถอ	๑ สรรเพทศัทธรรมแลสง
สบสูตรสดับนแลสงหาร	พระประเสริฐฐแก่นสาร
แลแพศยสตัทยา
แลสวัสดุโสภ
๑ โภสมเกสรสมบัติ	๑ สรรเพทศัทธรรมแลสง
เสารสุรยสวรรคแลสุรา	สุรสิทศสมภาร ๖๕
สัหปราชแลสงกรานต์
๑ สมเด็จพระสันยเสมอ	๑ สมเด็จพระสันยเสมอ
สัมฤทธิสมาธิสบบสถาน	สุภาพสุนทร ๖๕
ชสมุทรมสมสมร
๑ สมบูรณ์สาครแลสิน	๑ สมบูรณ์สาครแลสิน
สารณสมรรคแลสลอน
เสด็จเสด็จแลสงขพิสด
ปราสาทสาครสตัวสม	แลครัสสละสมาคม
ดุสิตเสวตรเสวยรมย์
นกกนิสาธุสงสาร ๖๕
๑ แสนสนกนิสาวสุรสนม	๑ แสนสนกนิสาวสุรสนม
สอถอทั้งปวงกับบริหาร	สตุติโสทรนมัสการ
ณ ประเททนานา ๖๕
๑ บ้งกับศคอ	๑ ไพสาขาแลศิขรพิเสศ
ศัตรุแลศุขสุทธา	แลศัมทศรัทธา
ศรณไชยบรมมี ๖๕
๑ อาศรมศีลแลศิว	๑ อาศรมศีลแลศิว
ภาคแลพิศมสุติ	ศร โศทรเสรรฐ
ยศศักคิอศิวา ๖๕

๑ อักษรใช้สกดในแม่กบ ๗ อักษร คือ บ ป ผ ฝ พ ฟ ภ ๗

๑ ตัว (บ) เป็นตัวสกดเดิม ใช้ในคำภาษาไทยทั้งสั้น คือ คำว่า ไสกบ เคียวขบ นำกบ บาลูขงบ เจนจบ พันฉับ กัรบ น้ำชับ ไฟดับ บนตบ ขุส่าทบ ดงนเบนตน ๗

๑ อนึ่ง ให้สังเกตดูว่า ที่ในคำภาษามคธเป็นตัว (ปะ) ตกมา ในคำไทยเป็นสำเนียงตัว (บ) ไปโดยมาก เหมือนคำว่า ๗ ประวิปาละ ภิบาล ๗ อะภิปาละ อภิบาล ๗ พยาปาทะ พยาบาท ๗ ปะทะ มท ๗ ปาทะ บาท ๗ บัตตะ บัตร ๗ ปุตตะ บุตร ๗ ปาสะ เชือกปาส ๗ สุปันณะ สุปรรณ ๗ สุปันะ สุปิน ๗ วิปากะ วิภาค ๗ ปापะ บาบ ปุญญะ บุญ ประิปนุณะ บริบูรณ์ ประวะระ บวร ประวะมะ บรม บิดา บิดา บิดู บิดร เสนาปะติ เสนาบตี อะธิปะติ อธิบตี ภูัจจุปนันนะ ประจุบัน เป็นต้น เป็นต้นอย่าง ๗

๑ ตัว (ป) สกดใช้ ในคำที่มาจากภาษามคธโดยมากดังนี้ ๗

๑ แสนกัปป แสนกัลป ตันกัลปพฤกษ อากัปปิรียา สังเขป สมเขป โคปกะ ว่าตาคุ่ม จาป ว่าแล่งธนู ฉาป ว่านกน้อย ชัปนะ ว่ากระชิม พระสะถูป พระสะคูป มณฑป มรณูป ประทีป เกียนรูป กำบาย บายเคาะห์ บายมิตร รูปพรรณ รูปโฉม รวบสรูป ิลाप ว่าว่าให้ สรรลาป ว่าเจรจากัน พิเลป ว่าทา นพปมัจฉา

ว่าปลาแห้งสด ว่างป ว่างรบ ว่าหวาน กะสาปะนะ ว่าคำลึง
สาปะ ว่าคำสาบแข็ง อั้งระภาค อั้งระยศ อั้งระทรัพย์ อั้งระลักษณะ
อั้งระมาณ ๗๕

๑ ตัว (ผ) สกตในคำไทยไม่มีใช้ ถึงในคำมกธ ใช้สกต
แต่ถ้าถึงก็ไม่มี ต้องรวมเข้ากับตัว (ปะ) เหมือนคำว่า ปุ่ปะ
คำไทยใช้ บุษปะ มะห้ปะละ มหรรผล เวห้ปะละ เวหรรผล
วิปหาระ วิปหาร บัปะผาสะ ผักบัปะผาสะ เป็นต้น คำเช่นนี้ในมกธ
ก็มีกรมีใช้มาก ๗๖

๑ ตัว (ฝ) สกตคำไทยไม่มีใช้ตัว (ฝ) นี้ใช้คำอย่างหนึ่ง
คือ ผพาย ผมอ ผปาก กวรสังเกตจา ๗๗

๑ ตัว (พ) สกตเหมือนคำเหล่านี้ ๗๘

๑ ภาพยกลอน สามภาพยุค สรวมชีพ สันชีพ ลาญชีพ
สมมติเทพย์ วัสสุเทพ ของทัพย์ มหาเทพ กองทัพ ม้าสินธพ
ม้าเสนธพ มานพ มานพ สินทรัพย์ ผู่ทานพ พระนพ นพเคราะห์
มหรณพ อรรณพ นพมาศ ทวีไตรภพ ราชสมภพ วันสมภพ
เจ้าจอมภพ อภัพ ทวีอพยพ ทวีโกภพ รอนุราพ ราพนาสุร
ท้าววาฬพ พระโกภพ พระบรมศพ พระศพ ปลงศพ คำสารภาพ
อาตมภาพ ทรงสุรภาพ คำเสาวภาพ คนสุภาพ เสพ เสพย ๗๙

๑ ตัว (ฟ) สกตภาษาไทยไม่มีใช้ ในภาษาอนมอัยบ้าง เหมือน
คำว่า ออฟริกา ออพต ออฟเซอร์ ออพต ออฟฟิเซอร์ เป็น
ตัวอย่าง ๗๕

๑ ตัว (ภ) สกตเหมือนคำเหล่านี้ ชาติโขภ ภรรภ
เบญจภรรภ มัภรรภ นภวงษ์ นภคต นภาลัย ปรารภ ไตลภ
หลงโลก ใจละโมภ อสุภ ขาวอสุภ โคอสุภราช พลอภเอาธาร
นบอภิวาท ราชภรรภ ฯ จบตัวสกตแม่ภบแทน ๗๕

๑	เรียงการาเทียบถอย	ทางสอน	
	สังโยคพิธานถอน	ถสนแกถง	
	ไปพินพาเพอกลอน	กลบเกลอน	
	จบเสร์จสาเรจแจจ	จัดไว้วานจำ	๗๕

โฉมหน้าพินิจ

๑ รวบรวมคำรำลึกถ้อย
ไวพจน์พิจารณาขนาน
โดยบทแบบเบรธาณ
เป็นชนอบชนบขาง

แถลงสาร
ชออ้าง
เรียบเทียบ ไวแฮ
คิดเกาคำเคียง ๗๕

๑ แจกพจนจคพากยถวน
ไวพจน์พิจารณาแจง
ตัวต่างแต่เสียงแฝง
กำหนดพวักคำพ้อง

ทางแถลง
จัดพร้อง
ฝากรวม กัณนา
พาดอ้างองเสียง ๗๕

๑ ลักษณะใช้ถ้อยคำขบวนหน่ง ตัวต่างกัน แต่อ่านออกเสียง
เหมือนกัน บางทตัวเดียวกัน แต่ตัวสกดต่างกัน อ่านออกเสียง
อย่างเดียวกัน แลต่างแต่สำเนียงสนบางยาวบ้าง กุลบุตรควรสังเกตจำ

อากัป แสนกัป ๗ ดอกอังกาบ กาบหยวก กายกถอน
 โคลงกาพย์ ๗ กำมือ บาปกรรม ๗ กรรม รามกุ่มกั ๗
 ๑ จบขอไวพจน์ ที่ ๑ ๗

๑ แข่งขัน กวดขัน ขันอาสา ไชยพรรค เบญจขันธ
 พระพรรค ๗ เรือกขาน บริกขาร บิชาล สังขาร ๗ โล่เขน เข็ญใจ ๗
 ไม่นอน ทูตขร ปฏิสังขร สังขร ๗ หลาบเข็ด เขตแดน ๗
 ๑ จบขอไวพจน์ ที่ ๒ ๗

๑ ข้องระคน คนไม่ทัว ผู้คน พระสุคนธ์ สุคนธรรศ
 เสาวคนธ์ โยธกณ การมงคล บุคคล บุคคล ๗ ขอบคั้น เกาทคั้น
 คันธกัจจกร ข้อสำคัญ จรดพระนังคัล บังคมคัล พระอังกัล ไรงคัล
 มากครามครัน หลึงมัครภ ๗ แสร้งคาน คานหาม โภษฐาการ
 เกราการ ลอยพระอังการ วันอังการ ไร่กาล สิงคาล สฤงฆาร
 ฮาการ ๗ เจ้าคุณ เดือนพคุณ ทองนพคุณ บุญคุณ ผู้มีคุณ ๗ ต้นคุณ
 เลขคุณ ทวีคุณ ๗ ประเคน ตำเค็ญ ๗ หาบคอน ไร่ลคร กรุงนคร
 สากร ๗ ลิงคาง ข้างซ้าย ข้างขวา ๗ ไม่นัด พลคช กรมพระคชบาล
 พระศรีสุคต ฤาษ้องคต เขามคธราษฏ ภาษามคธ รัตประคต ๗
 อัดะคัต กัจฉะ ว่ากอไม้ ๗ เคียนคาด ผูกอาฆาฏ เพชฌฆาฏ
 ไล่พิฆาฏ สุริยคาร จันทรคาร ๗ ผักคราด อัดมคราด ตริยคราด
 สรรพคราด ๗ ประโคมสังคัต กัดแคน ๗ นอนกุดคู้ นังคู้

พระอังกูร ๗ คุช คุฏ ๗ สังกัด เศษนาเศษณะ ทางห้อง ๗
คำถึงโคตร นฤโหม เสียงอุโหม ๗ สัประคัม พระเต้าเบญจรรภ
คัพโกทร ๗๕

๑ จมคอไวพจน์ ๗ ๓ ๗๕

๑ ยากจน อับจน ประจัญ ผจญ จตวิจล จุตางล ๗
ประจันห้อง เก่นจันทน์ คำจรรจา จันรรจา โจทจรร ประจันตคาม
พระจันทร วัณจันทร อัมจันท์ อัสจรรย ๗ ทำประจาน โอจาน
ครุอาจารย์ ทำทราจารย์ เทยวภิกษาจารย์ สมาจารย์ อาจารย์ ๗ จินตามณ
จินตะกระวี ทำเป็นอาจิน ทิศปราจิน เมืองปราจินบุรี ๗ คำจุน
นายจุนท์ แหกกเบนจุน จุฬศักรราช จุฬจักรพรรดิ ๗ โดดโจน
โจรผู้ร้าย บริกขาระโจฬ ๗ จอนหู กัจจร ขจร เคจร คเนจร
เขจร สัญจร สมจร อนจร พเนจร ๗ ตัดเขียน จากเจียร ๗
จคจาง เมญจางค ๗ จกศอก อาณาจักร จักราวุธ ๗ เจนจัด ขจัด
กัจจัด จัตรงค จัตรงค์ จัตวา ๑ ขจิตร จิตรกรรม จิตรใจ จิตรมาศ
พิจิตร ไฟจิตร ระจิตร วิจิตร ๗ จุดเพลิง จุฬสัทธิ ๗ เจตรมาศ
เจษฎา ๗ โจทยพอง โจทยท้วง โจษจรร ๗ นกกระจาบ สกุนจาป
ธนุจาป ๗๕

๑ จมขอไวพจน์ ๗ ๔ ๗๕

๑ เนิต นิมิตต์ฉน พากยฉนท ฉนทานุรักษ เอกะฉตร-
 เอกะฉนท ๗ ช่างถบฉด ฉฉฉตร ๗ ผักกระฉศค บรฉฉศค บรฉฉศค ๗๕

๑ จบขอไวพจน์ ท ๕

๗๕

๑ กระบอหน บณชน ประชาชน สันพระชนม กะเสศล
 ชลโนยน์ ชลเนตร ชลธ ชลธาร เมืองชลบุรี อัสสุชล ๗
 เล่งงานประชน กุเขาชน สะตัสัมปะชญ คอกอญชญน ๗ ชานสลา
 เขียวชาญ ชาร ว่าชายชู้ ชาลาว่าเปลว นอกชาล ฉานสมาบัติ ๗
 กุณเคยชนกัน ชะราชน ๗ เยบชน เทพประชน พระอรชรชน
 ชุณหบักษ ๗ กระชอน บัญชร อรชร ๗ ชักชวน ประชวร ๗
 แก้วเชยร ๗ ผ้าประเชน เชญ เชอญ ผเชอญ ๗ พุดชัต
 รกชฎ ๗ ทาชาด เกศรชยชาติ ๗ โกลชด ไชยวิชด พระพิชตมาร
 สยามพิชต อนุชต ๗ พันชด ชุณบักษ ๗ นายเชด ท้าวสุระเชฐ
 พระเชฐา พระโลกะเชฐ วัตเชตุน ๗ นายโชด ชวงโชติ
 โชติชวลิต

๗๕

๑ จบขอไวพจน์ ท ๖

๗๕

๑ พุดสัประคน คนตร นกคต นภาคต นพะปตล ปทะพีคต
 พะสุชาคต เมทนคต เสศฉคต ๗ แผ่นกระดาน เพดาน ทางกันดาร
 พิศดาร พงษาเวดาร กันดาลพล คาลฉตร ดินดาล เกิดแต่ดาล

ช่องตาล เทพบันดาล ชันบาดาล ฯ แผ่นดิน พวกชฎิล นฤบดีนทร์
 ภูบดีนทร์ ฯ ลายคน ทองสองคน เดชอดุลย์ ราชดูลย์ ฯ อดุลย์
 อาตุร ฯ เรอโตน พิโตร ฯ แผ่นดินดอน ลุ่มดอน สันดอน
 ทิศอุดร ราชภูร อิศร อัมโฆษตร ฯ ลงโดยเด็ยรต์ ดาษเด็ยร ฯ
 บาดง อิศฎงคฺ ฯ กระดางลาจ ปฤษฎางคฺ อัยฎางคฺ ฯ สันกระดง
 ดาวดงษ์ ฯ ผลไม้ดก โคลงอัมฎก ฯ ทำกระดาก ชงบรรฎาก ฯ
 เวลาดก กรรดก ฯ ต้นไม้ดัด พวกคัษกร ฯ บาดาด ดาดาศ
 แผ่นกระดาษ ฯ ช่างประคิต ช่างสุประคิตฐ ทำราชวรคิตฐ เมืองกาญจนคิตฐ
 เมืองอุดรคิตฐ วัตรราชประคิตฐ นายคิส กรมราชบัณฑิตย์ ฯ เดินสดุด
 ประคุด ดุจหน่ง ฯ ขาดเค็ด เม็ดค เสีคจ ส้มเค็ดจ ฯ นายเค็ด
 พระเดชพระคณ ฤทชเดช ฯ โลกโคต สันโคตุ สันโคศ ฯ ปถันสดม
 ขาดม จตุสดมภ พนสดมภ

๗๕

๑ จบตอไวพจน์ ก ๗

๗๕

๑ ไม่นัน ต้นค ต้นท สับคินค ตินหา ฯ เบินคานทราง
 พระอวารตาร คันคาล นาคาล ฯ คิน คินน วาหญา

๗๕

๑ จบตอไวพจน์ ก ๘

๗๕

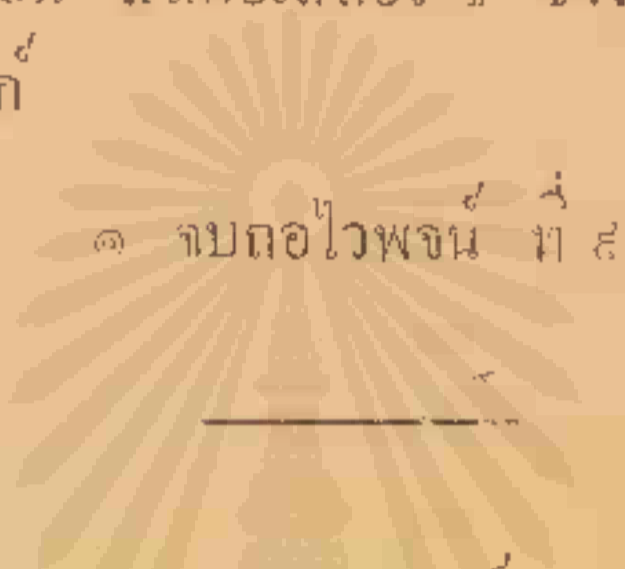
๑ ทางสถล คูประสถน ฯ กามถัน พระถัน เดกคิมถัญ
 ผูกอากรรต ฯ ถินถาน เจคิชฐาน ในสฐาน รูปสัณฐาน สมฐาน

อธิษฐาน กรรมฐาน ฯ ตันกะณิน ตันกะณิร ทอดกะฐิน ฐนิตสถิล ฯ
ล่องถนน เมถุน ชาติสถล ฯ ใจเถน พระมหาเถร ฯ ฌุดถอน
บรรจฐูร ฯ นายเถยน สัตถยเสถียร ฯ ช่างตาก อุปฐาก ฯ โศภิก
ธรรมกถก อุปะถัมภ

๗๕

๑ จบถอไวพจน์ ๗ ๕

๗๕

๑ อุดทน ทองชน พระทนต์ พระราชทน พัทธมณฑล
บริมณฑล ฯ ไถ่ทัน เกาทันท์ พรหมทันท์ ภาคทันท์ ราชทันท์
เป็นขุดตธรรม เป็นสตัยธรรม ใจอาธรรม อสตัยอาธรรม ฯ ทานบน
ให้ทาน โวทาน สโมทาน คชาธาร ชลธาร ท้องธาร สาธารณ
เอธาร คนจันฑาล ฯ มลทิน ทักะทิน ประคิติน ราชกินนะนาม ฯ
แบกทูน แก้วไพฑูริย์ กราบทูล ขำทูลออง บันฑูร บันฑูล พิตฑูล
พระวิฑูร ฯ ตัโชน ดวงด้วยโชน โชนพราหมณ ฯ บันฑอน จันทร
มโหทร สาทรร อาทรร อนาทรร คทาทร ภูทร มหัทรร สาทร วิชาทร
วิทยาทร ฯ ฐูปเทียบ พระมณเฑียร ฯ ขวยสเทิน ไปเทอญ ฯ
ทายทัก พัททษ ฯ จดหมายบันทก โทษอธก วันทรธก ฯ บันฑก
ทุกสัง ความทุกข ทุกขยาก ฯ ทดนา แทนทด ท้าวบุรินทก
เอกาทศรถ ตรทศเทพ ทวาทศมาส ทศนั้ขประนม ฯ สายบันทัด
ท้าวพรหมทัด ทัสนา ฐุชชั้ พระเจ้าเอกะทัด วัสัทสนั้ ฯ
พระบรมธาตุ ฐาตุหง ๔ โอทาด อาทาศ ทายชายหญิง ฯ
ศกเป็นบันทก ทรงอทศ ทวัทศทศ พระอาทิตย มาแต่ ๔ ทศ

วันอาทิตย์ ฯ นกทงทุต ราชทูต โหมดเทศ ตั้งเอกะเทศ
 ต่างประเทศ ต้องเนียรเทศ ทุกประเทศ มีเทศนา ฯ คำเท็จ แพศย์
 โทศ โทษ ฯ พุดทวนทบ เกณฑ์สมทบ มาสินธพ มาเส้นศพ ฯ
 ขู่สาทับ กองทัพ ล่าทัพ คนธรรพ ฯ ของทัพย ดวงประทีป
 โลกะทีป ฯ ชูบเกี่ยวน เทียรชูป ฯ

๑ จบทอไวพจน์ ที่ ๑๐ ฯ

๑ ตัดก้านน นนทลี นบ่อนนต พระนนท พระอานนท
 เมืองนนทบุรี เสนานนท ฯ ของก้านน นายก้านน นางก้านน
 อนัญญสาธารณ อะเนกอะนันต ฯ ไปเนิ่นนาน ภูษานาญ สำนาน
 คัคคะณานต ฯ พระมุนินทร เพชรนิล มณนิล เจ้าธรณินทร ฯ
 ผลนางนูน บวมนูน พระธรรมนุญ ฯ พระขนิเนทร หลวงจรณเนทร
 สามเนร ฯ หลับนอน กิณนร นิกนร ฯ กวดเนียน ไปจำเนียร ฯ
 ไปบนเนิน คำเนียร คำเนอน ฯ โสคทะเลนง นวลอนงค ฯ นานนค
 ทศนข อำนคฆ ฯ แหวนนาค นาคกัญชร พระยานาค มหานาค
 ต้นบุนนาค ฯ นงนค บัจจะนค กากะนค ระถาณค หลถาณค อศวาณค
 บรรตาคนค ฯ โสตรหนวก เลขผนวก ฯ น้อมประนต ทองชมพพท
 โอนต ฯ พุดผัดนัต คมขานัตถุ พงพนศ สัญญาอาณต ราชานต ฯ
 นางนาฏ เคินนาค ไตรภพพนารถ ไตรโลกขนารถ คูอนาค บรมนารถ
 กวนารถ นฤนาท นินนาท อำนาง อำนาค เมืองไชยนาท สิงหนาท
 ถึงพนาศ บรรณาศ ฯ พินิตราชการ ถึงอนิจกรรม พินิจชัย พินิจชัย

อำนาจ พานิช ถึงอนัตตยกรรม นพนิศ อยู่เป็นนิตย โลกนิศ เสาวนิต
 อักษรนิศ นิตรา เนานิทร ธรนิศร อกะนิฐ หลับสนิท ฯ นายนุด
 นงนุช อนุตรสมโพธิ โทกะนุท ทองชมพูนุท มนุสย์ มนุษย์
 อนุสสติ ฯ ท้าวตรีเนตร ท้าวพันเนตร ไนยเนตร ภาวะเนตร มณูเนตร ฯ
 ถอนหนวด ทรงผนวช ฯ ไหว้บ ทานพ มหรรณพ อรรณพ มาณพ
 นภาภาศ นภคต นภวงษ์ ๖๕

๑ จบนอไวพจน์ ที่ ๑๑ ๖๕

๑ สีนบน บวงบน ตำบลบน ขบน ฯ น้ำบัน บัญจก บัญชา
 บัญชร บัญญุต บัญญาศ บัญจางค บัณฑรนาค บัณระสี บันฑิตย
 บันณะ พระยาสุบรรณ บรรณศาลา บรรณาศ บรรจบ บรรจจूर
 บรรหาร ฅบบับรรพ์ ป้างบรรพ์ เบองบรรพ์ แบบบรรพ์ ฯ ดอกไม้บาน
 ใจเบิกบาน บาลูชี นฤบาล นายโคบาล บริบาล พยาบาล ภูบาล
 มหิบาล อภิบาล ฯ นกบิน ทรงพระสุบิน เมืองกระบินทร์ บินฑบาท
 ตเข้าบัณฑิต ระเบิดบ้านเมือง โคกระบิล ระบอบระเบิด ฯ ทำบุญ สมบุญ
 ดอกบุณฑริก นันบรรณบท มีบุญ มีบุญย ต้นบนนาค ต้นตะบูน การบูร
 เพชรบูร เมืองจันทรบุรี บริบูรณ์ เพญบูรณ์ สมบูรณ์ ทิศบูรพ์ พิบูลย
 ไพบูลย ฯ ปลากกระเบน พุดเบอนเบน เบญจางค เบญจพัช เบญจมา
 นฤเบนทร ภูเบนทร มนุชาธเบนทร ฯ กะโบร กำโบล กระโบล ฯ
 กอบอน ตะบงตะบอน ซ้ายบร แงบร ฝ่ายบร ฯ แกงบวน บริบวรรณ ฯ
 สีสลาบด คัดขบถ สบถสาบาล วาขบถ อาทิตยบถ อนิลบถ ชนบท

เชิญบาท บทกลอน บทรัช พระคาบศ ฯ โศกเข่าบัต บำบัตโรค บัญ
 ว่าแผ่น วิบัติ บัต ว่าใบ ทำพลบัต พระสัพพรรณบัต สัญญาบัต
 สมบัติ สมบัต ฯ มืดบาท เจียรบาท ไช้สนันบาท นิยายนินบาท
 มาสนันบาท กระจลาบาท อุกกาบาท บาตรพระสังข์
 อสนันบาท เงินบาท บทบาท พระบาท เกิดอบาทว์ ธิบราชบาทว์
 เชอกบาทศ พราหมณพฤตบาทศ วันอุบาทศ ฯ เบือนบัต เป็นโรคบัต
 พระทนต์ภทรบัต ฯ ตุ่มบัต กุลบัต บุตรชาย บุตรหญิง บุฉนา
 บทกล เดือนบศย พลอยบศย บุษปะ บุษปา บุษยาภิเศก ฯ
 เขยอเกยวเบศ เขบัจขบวน ฯ ธรรมาธเบศ ชนาธเบศ นราธเบศ
 นฤเบศ พระภเบศ ฯ เรอโบศ สระโฆษขรณ์ ฯ แกงบวด ออกบวช ฯ
 แบบฉบบ สักรบัพ บัพพะตะ ไช้วาบรรพต เวฬุบัพ องคลับัพ ฯ
 บุญบาป บาปเคราะห์ ฯ ไม้หักบับ บัพพะทศ ไช้วาทศบุรพ บัพพะ
 นมิตร บุรพมิตร

๗๕

๑ จบป่อไวพจน์ ที่ ๑๒

๗๕

๑ ปูนปั้น บัญญา ฯ ไม้ปัก ปักษา ปักษ สักกรปักษ
 กภาพปักษ ประระปักษ ฯ เปาบัต ปัจจย บัจจุบัน ปรัตยบัน
 บัจเจกโพธิ บัจจาสไสมย บัจจุสไสมย สวรรยาธบัต ไอสวรรยาธบัต
 บัศสาสวาท บัศสาวะ

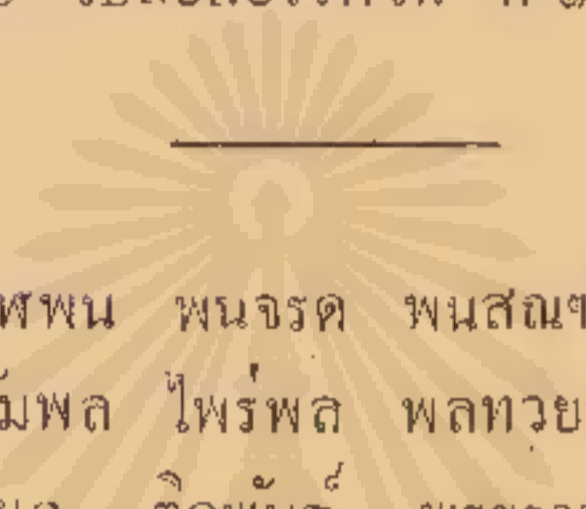
๗๕

๑ จบป่อไวพจน์ ที่ ๑๓

๗๕

๑ ผืนแผ่นดิน แผ่นดิน ๗ นาฬิกาทอง ๗ เจียวพัด สำผัส
สัมผัส ๗ ตำลึง สมบูรณ์ สมบูรณ์ ๗ เบนฝัก ผัก ผาย ผมอ ๗๕

๑ จบผอผอไวพจน์ ที่ ๑๔ ๗๕

๑ อ้าพน จพพน พนจรต พนสนท มหาพน คานาพน
พระราชพน ผักมผล ไพรผล พลทวยหาร ๗ ร้อยพัน ผกพัน
หัวพัน พันธ ว่าผูก ดิดพัน พระราชสัมพันธ์ สัมพันธ์มิตร
สัมพันธ์วงษ์ อนพัน ผ่าพัน ว่าญาติ พรรคกาด พรรค ว่าพวก
พรรค ว่าจำเรอ ผิวพรรค มีพรรคต่าง ๆ รูปพรรค พรรษ พรรษา
ว่าฝน พรรษโยทก วรรณท รัตนท มหัทธมท ครท
ลหุท ๗ ทอดสพาน โตะพาน ทว่มฆาพน บ้าหมพานต์ บริหาร
คนพาล อันธพาล แก้วประพาฬ จักรพาฬ ปฏิกาด ก่อสร้างสมการ
ยกให้เป็นการ ๗ นายพัน ดิดพัน พันพาทย พันท ว่าหยาด
พันทเอก พันทโท อะสัมภินนะพงษ์ ๗ บริภุญท์ เพิ่มพูล ฉันทเพน
ท้าวทเพร ๗ พังพอน ทวายพระพร อวยพร อากรณ์ อัมพร ๗
ปลาตะเพียน พากเพียร พยัญชนะ ๗ บ้าพง ผ่าพงษ์ พันธพงษ์
อยุคพัก บ้าเรอภกต พระภักต ภิกษาหาร สวามภกต กนเป็นภกษ
พากยต่าง ๆ พิกษา แบ่งภาค พระภาคย์ เสวภาคย เสมอภาค ๗
ผ้าโพก บริโภค อุปะโภค ๗ พดด้วง ไม้ตพต พากยพจน์ พะหุพจน์
เอกะพจน์ ก้าพช สร้างพรต ๗ ลมพต พชน ศรพพต นาพระพต
สัมพัจฉรฉิน พัตราภรณ์ เจ้าจักรพรรดิ วันเข้าพรรษา นิตยภักต
ภักตบิฐ ภัทร मुख ๗ พาดบันได ไม้พาด พระสุพรรณภาชน ภาชน

ไข้อยู่ ต้องพิพาท พิณพาทย์ พระสงฆอาพาธ ตรัสประกาศ
 มีพาศนา บริภาส ตัดพ้อ เสด็จประพาส สองสมพาส โอภาสฯ
 บพิตร พิศยาธร บพิศ เอกะพิศ โทพิศ ไตรยพิศ จตุพิศ เบญจพิศ
 ทศพิศ นานาพิศ พิศ ไขพิศม์ ยาศิสม์ อสรพิศม์ฯ เหล็กพิศ
 พรรณพิศฯ ดอกพุด วันพุด พระพุทธเจ้า ท้าวจตุรภุชฯ วรรณฯ
 ตันมะพุด คำพุด กุศปศางฯ ไตรเพศ เพศยสาตร เบญจเพศ
 พงษเพศ เพศชาย เพศหญิง เพศยชาติ เพศยันตร ไภยเภท
 แปลงเพศฯ พระสรรเพช แหวนเพชร เจ้าหมนสรรพเพศฯ
 คำกรเพศย คนชาติแพศย พระแพศยันตรฯ เข้าโพศ
 พระสุทธโกชน์ โภชนาหาร สมโภช นางโพช ตันมหาโพช
 โพชญาณ วรโพชฯ ประสบพบ เกิดในไตรภพ เจ้าจอมภพ
 ตรภพนารถ ตรภพโลกา ราชสมภพฯ ผ้าขาวพับ ให้เป็นภัพ
 อากัพฯ สัมพังพาบ คนสุภาพ โคลงสุภาพ โดยสุภาพ
 อาตมภาพฯ แบบพิมพ์ อักษรพิมพ์ฯ พากฎม ฎมวาร ที่ไชยภุม
 ทสมรภุม ฎมภาคฯ ประพรม พรหมปุ่น ท้าวมหาพรหมฯ
 เชอกหนดพรหม พวกรพรหมณ

๑ ขบพอกอไวพจน์ ที่ ๑๕

๑ กลมมน หองกลางไบมน มณฑก ราชภิมณต์

ท้าวสามนต์ รมันมนต์ เวทมนต์ เสนาสามนต์ พระพุทธมนต์

ดวงกระมล ดอกโกมล นฤมล พระพิมล มลกระษัตริ์ พระกระมล ฯ
 เพือกมัน พวงรามัญ สัตว์สามัญ มรรคา ฯ ชวตฺรเรอบร้างมาน
 กล้าวพจมาน ปากสามาญ พระยามาร ดวงมาลัย ราชบทมาลัย
 องคฺลิมาล ฯ มางษมัน ราชมัน ใจทะมิฬ มิฬหะ ฯ เกษมฺณท
 มุรธาภิเศก มุตนาย ฯ เค้ามุต ประมุต มุตราก ฯ โภเมน
 เขาพระเมรุ ท้าพระเมรุ ฯ ต้วมอน พวงมอญ โจมร โตมร ฅมร
 หม่อมร ม้วยมรณ อมรแมน ฯ เมิน ว่าไมคฺดู เมิต ว่าคฺดู ฯ
 ทุ้มโมง อุโมงคฺ ฯ ใจมคฺ มรรคผล แซ่มคฺ ใจสมคฺ ฯ ของมาก
 ชลมารค สกลมารค ฯ นาหมก บรมธรรมิก หมุ่มตฺก ฯ ไซ่มุค น้ามุข
 บ้ายมุข มุขมณฑล มุขมนตรี จตุรมุข ฯ ช่างคิรเมขล เมขลา
 พยับเมฆ เมฆหมอก ฯ ต้นโมก ศิวโมกข์ ทิสปาโมกข์
 อากรณพิโมกข์ โมฆชน ฯ ปลวกมด สมมต สากิมท ฯ ผูกมัต
 มัจ มฤตยู มัจฉา มัสยา ตมมช วิมต เวมต อนุมต ปรมัตถ
 บรมรรต ฯ เรอมาค เป็นมาตรา แม่นมาตรา โยธามาตย์ สามารถ
 ทวาทศมาศ ปะรามาศ ปรักมาศ จิตรมาศ อธิกมาศ ฯ แห่งหมาด
 ประมาท อำมาตย อำมาจ ฯ มตมิต นิมิตร์ฝน เทพนฤมิตร
 ประจามิตร พวงญาตมิตร หม่อมมิตร มิตรไมตรี มิตรสหาย
 พระธรรมสามิศร์ ฤาษีสम्मัทธ โลกา密斯 วรามิศ อามิศ มิจฉาทฐิ ฯ
 มฤตยู มฤตยูราช เมืองมฤท ฯ ผลละมุต กิงวิมุตติ สมมุต โภมุต
 มุทธชะ มุทธาภิเศก ฯ ช่างสมุต มหาสมุต ฯ มุตร มุรติ ฯ

เมตตา เมตติ โภเมต บรมเมศร บรมเมศวร บารเมศ ราชร์เมศ ฯ
ป้าโมช ปราโมช สมโมท อภิมอท ฯ

๑ จบนอไวพจน์ ที่ ๑๖ ฯ

๑ ชักหันยนต์ แแบบยล ไต้ยีนยล ยลภักตร์ ยลโฉม ฯ

หมากยัน ไม่น้าวัน วิชบุชาลัย เลขยันต์ ยรรยง ฯ ย้อยยาน

เป็นยวยาน พระคชยาน ราชยาน อุทยาน ฉานจักษ์ ทศพลญาณ

ปรีชาญาณ มรรคญาณ ผลญาณ เพชรญาณ โภธิญาณ วิญญาน

วิปัสณาญาณ สมนันตญาณ สรรพัญญุตญาณ สยัมภูญาณ ฯ ปลาพยุ

ประยुरญาตี ประยुरวงษ ยรยาตร ฯ เกยुर พงษประยुर มายูร ฯ

พระสุริเยนทร์ พระอรรคชาเณทร์ ฯ ขวนใจ เมืองญวน ฯ ต้วยง

ยุง ตันประยงคฺ ฯ เขอยาง ตรียางค์ ไตรยางษ์ ฯ ย้ายยัก

พระยายักษ์ ฯ ยุก ๓ กุกยุก ไตรดาบุก ทวาประยुक เป็นยुकเป็นกราว

เป็นยุกติธรรม ฯ จับไม้โยค ไต้อนโยค โยคเกณฑ์ โยธานโยค

ภาวนานโยค ฯ ม้าพยด ยศศักดิ์ เกยรติยศ ผู้มัยศ ปรีวารยศ

อิศรียยศ ฯ เยียดยัด ยัชประวิห พยัสณะ ฯ ดุ้ยคยาด ประยुरญาตี

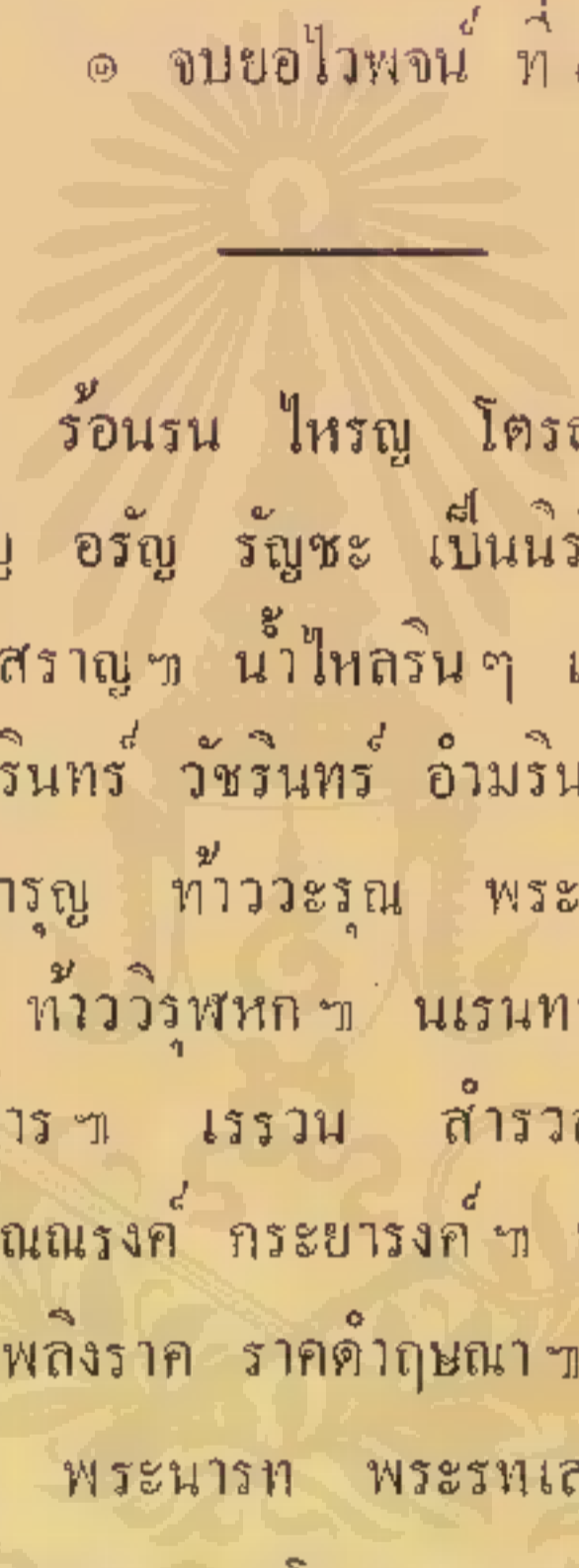
หมุญาตี อนุญาต ยাত্রาไป ยุรยาตร ทายาท เป็นพยาธิ เข้าป่ายาศ

อุปายาศ ฯ ยุดไว้ เป็นยุดติธรรม อยุชณยบรู ต่อยุทธ ยงยุทธ

ยุกุทธนา อยุกุทธยา ทยุกุทธณฺมฺ ๗ ทางร้อยโยชน์ การเป็นประโยชน์
อโยชนียบุรี อโยททยา ๗๕

๑ จบขอไวพจน์ ที่ ๑๗

๗๕

๑ รนเร้งรบ ร้อนรน ไหรณฺ โตรณ รณณเรงค กลางรณ ๗
รุนรัน หรัณฺ อารณฺ อรณฺ รณฺชะ เป็นนรันดระ ๗ ร้าวราน ก้าราณ
รอนราณ ส้าราณ สราณ ๗ น้ำไหลริน ๆ เพริน เภริน นรินทรเส็น
นารณนรินทร ราชวรินทร วัชรินทร อัมรินทร อมรินทร ๗ รุนส่งไป
กรากกรุน ความการุน ท้าววะรณฺ พระพรณฺ อียบข้า ทารุน
รุนตรุน แสงอรุน ท้าววิรุพหก ๗ นเรนทร พิเรนทร อัมเรนทร
อเรนทร ชาติสังหาร ๗ เรรวน ส้ารวต ๗ ร้าเรียน ปเรียน
ปเรียนด ๗ ยางรง รณณรงค ๗ กระยารงค ๗ นารัก เทพารักษ บริรักษ
รักใคร่ ๗ มุตราก เพลิงราก รากดำฤษณา ๗ ตักน้ำรด รจนา รจเรข
ราชรถ สมมโนรถ พระนารถ พระรถเสน ของมรีศ สุกนชรส
เสาวรศ โอหารศ เอมรศ พระโอรส พระเออรศ ๗ พุกรัต ในรัชกาล
บทรช รัชฎะ อณฺรตค ไตรยรัตน เนาวรัตน นพรัตน ๗ เทราด
จักรพรรดิราช เถสิงถวัตยราช ทรงราช ประเทศราช บ้าวร้อง
ราชฎร ๗ ไม้มะริด ทองสำริด เดชพริต เดชฤทชิ เทวฤทชิ
บุญญฤทชิ ราชฤทชิ สัมฤทชิสก อิทฤทชิ ทูจริต สัจจริต เข้าริค

จารัต ๗ รัตต ๗ ฤทธิรุตม์ ๗ พระนรุตม์ ๗ มารุต ๗ กาลาคนฺรุต ๗ อนฺรุต
 อรรคนฺรุต ๗ ให้การพิรุช ๗ บรุช ๗ จ่าเรศ ๗ อิศเรศ ๗ พระนเรศวร
 อิศวเรศ ๗ ศีโรตม์ ๗ ไพโรจ ๗ รุ่งโรจ ๗ เรืองโรจ ๗ วิโรจ ๗ ศรีวิโรจ
 เข้านโรช ๗ ทรงพระพิโรช ๗ พลรบ ๗ เคารพ ๗ เคารพย ๗ ท้าวโกทรพย ๗
 ทางราบ ๗ รอนุราพ ๗ ราพนาสุร ๗ ยารม ๗ มโนรมย์ ๗ รนรมย์ ๗ อภิรมย์
 อารมณ ๗ เวยราช ๗ พระนารายณ ๗

๑ จปรอไวพจน์ ที่ ๑๘

๗๕

๑ วังถนถาน ๗ นำพระถาน ๗ ไบถาน ๗ แบทถาถาญ ๗ ถาญชีพ

ถเวถาญ ๗ มโหฬาร ๗ มหาฬาร ๗ โหฬาร ๗ เอฬาร ๗ วิฬาร ๗ คอกถินจ
 ๗ ตนมุจถินท ๗ พระยามถินท ๗ สรมุจถินท ๗ ค่างถิง ๗ อาถิงค ๗ บ่าถุง
 ๗ มัดถลุงค ๗ มาตถลุงค ๗ ดิลก ๗ มาพค ๗ ฉกถัก ๗ ถักชะ ๗ ทธถักษณ
 ๗ ฐณญถักษณ ๗ นรถักษณ ๗ พระไตรยถักษณ ๗ พระถักษณ ๗ ถักษณสมบุรณ
 ๗ ถักษณสมบัต ๗ เสาวถักษณ ๗ อาถักษณ ๗ อปฺระถักษณ ๗ มหาถเล็ก
 ๗ เรยนเลข ๗ จ่ายเลข ๗ ศักเลข ๗ ไม้อุโลก ๗ จันหาโลก ๗ สุรียาโลก
 ๗ สารโสถก ๗ อาโลก ๗ ทัวโลกย ๗ สัตวโลกย ๗ ชนลต ๗ ลาลต ๗ โสฬศ ๗
 ๗ ถ่วงถัด ๗ ป่าถัด ๗ ถฐ ๗ ถัทธ ๗ ถรรดา ๗ เนินถาด ๗ พระนพาศ
 ๗ เขาไกรถาศ ๗ ประหลาถ ๗ ถีถาศ ๗ วิถาศ ๗ กมถาศน ๗ พิปะถาศ
 ๗ ประถาศ ๗ ถากถิด ๗ กลอนถิด ๗ ชวลิต ๗ โมพิศ ๗ มาตุต ๗ ศัลจย

มฤคคฤท ๗ กิเลส เกตศ ภาวะเทศ เป็นเทศ เรียงเลิศ ถ้ำเลิศ ๗
เขียนแล้วจบ ลพบุรี ๗ ความลับ เลขลับ เลขลับ ๗ เป็นลำดับ
สรรพสาป ให้พิลาป ไค้ลาก ๗ หลงโลก ใจโลมก ๗

๑ จบสอไวพจน์ ที่ ๑๕

๑ คิดเวียนวน เป็นกัณฑ์ ๗ ไปหลายวัน เดือนสาววัน
ปทุมวัน พนมวัน ไพรวิน เบญจวรรณ สุวรรณ บำหมวันต์ อภิวันท์
โกวิท เถาวิท ลรรดาวิท ๗ ดาวาหวัน มโหสิวรรษย์ เมืองสวรรค
ไอสิวรรษย์ เถลิงถวัลย์ ๗ เวลารวน ท้าวหมัฆวาน ตติยะวาร ไตรยวาร
ไตรยทวาร ทุกวันวาร ศุกรวาร จักรวาฬ ปลาวาฬ คลองวาฬ ๗
ห้วงกระวิน วิญญาน วิเวกวิน หวังถวิล ๗ มอเบเวนสมบัติ
อยู่ประจำเวร เป็นกรรมเวร ๗ คำวิงวอน จักร สถาพร งามบวร
ใจอาวรรณ เบญจนิวรรณ ๗ เวียนวง เขาวงกต์ เขอวงษ ญาตีวงษ์
ประยุรวงษ ภาณุวงษ ระวิวงษ สุรวงษ สุริยวงษ ๗ วิดวิก จัตุวรรค
ชนภวรรค ๗ วิเวก สังเวค ๗ สาระวัต เต็กอยู่วัด เหวียงวัด
สงสารวัฏ สังข์ทกษณาววัฏ สังข์อตุราวัฏ ไวยวัฒน์ วัตรประภูบัติ
สวัสดิประวัต จักรวรรดิวัตร ๗ ช่างอาถवाद เขียนवाद ฉัพพิชवाद
ชายอนูवाद นิสवाद บัศสาสะवाद อัสสาสะवाद ลมสัตถกะवाद ฃราวาส
บรมนิवास สุททาวาส สมสังวาส อาวาส ๗ เรอรวัดองวัด ประวิช

ชีวิตร์ ประวัตร วัตร ประวัช วิวัชฯ หลบวุดไป คุณวุฒิ คุณวุฒิ
ไวยวุฒิ สามคาวุต สาดราวุช อาวุช เทพาวุช วชิราวุช พระอินทร
คทาวุช เวศสัวรรณ ไนยนาวัช พระยม ทูสาวุช อาฟวกะยักษ์ฯ
หิมเวต สังเวช เทเวศร ร่ายพระเวท ไสยเวท พระนิเวศ
เสด็จประเวศ พระนิเวศน์ ๗๕

๑ จบวอไวพจน์ ที่ ๒๐ ๗๕

๑ สอสน สับสน ไพรสณฑ์ พนสณฑ์ สังสนทนา อนุสนธิ
กุสล โกสลฯ คมสัน ถึงอาสัณญกรรม อาสัณญ ไพรสัณฑ์ พนสัณฑ์
เกษมสันต์ เลอกสรร รังสรรค ฤคอุษรรต ทุกสังสรรพ์
กรรแสงสลัย โศกสลัยฯ จักสาน เกษมสานต์ พระราชสาสน
แก่นสาร เข่าสาร คชสาร เสี่ยมสาร ไพศาล โรงศาล ทิศอิสาน
ปราสาณฯ สิ้นใหม่ ตราสิน ตัดสิน ทรพิยสิน ค่ายสายสิญจน์
กระเสสสินธิ รัดนโกสินทร พระทรงศิลป์ รักษาสิล ศิลปสาตร
ศิลป์ศร อุโบสถศิลป์ เสาศีลาฯ โถงกระสุน พระศรีสุนห์
สุนทโรวาท กงสุลฯ ได้ตั้งสุนย์ สุนสุญ สายสุญ นเรสุน พวกอสุร
ราพนาสุร มไหสุรย์ แสงสุรย์ ไอสุรย์ ตรัสูลฯ คำสั่งสอน เกสร
ไกรสร ทรงอนุสร พระแสงสร สโมสร องค้อติสร องคัมนิสร
เขียนอักษร นางเทพอัปสรฯ เรือกสวน กำสรวญ พระราเมศวร

พระอศวร ภูมิศวร ฯ กะเบียดกะเสียน กระเขยนอายุ กระเขยรสมุท
 พระเคียร ฯ หมากสง สรสรง ต้องประสง พระสงฆ์ ปราสงฆ์ ฯ
 ตันมสัง เตรสังข์ สังฆราช ฯ เวลาสงๆ สะสง กสงคฤ ตรึงสังค
 ปศางสัง สฤงฆาร นรสังค นรสังห์ สิงหัญชร สิงหมุทธาชร ฯ
 ผมหยักสก เงินมาสก เจริญพระสก อุบาสก เอกสก โทสก ตรัสก
 จัตวาสก เปญสก ฉสก สัปตสก อัฐสก นพสก สัมฤทธิ์สก ฯ
 ไม้ขอนสัก ตังกองสัก สักตานุภาพ มเหล็กขเทวราช มเพชรศักดิ์
 ยศศักดิ์ สรศักดิ์ สรุศักดิ์ พระสัถยบุตร สักรราช ฯ ครกสาก
 ตัวคายสาก สรสังกยมนุ สากวงษ เดือนไพสาง ฯ ข้ำสาก บวชสัก
 เหล็กสัก สกษา ฯ เขาสุก ผาสุก ความสุข วันสุกร ฯ ปลุกเสก
 อภิเสก เสขบุทคต อเสขบุทคต เสกกใช้วาสัก ฯ ของสด ก้าสรต
 อุโบสถ โอสถ ฯ ดวงด้วยสัด สัตจรไป ก้าสัจ ก้าสตัย บริสัช
 กระษัตริย์ กระษัตรา พระมหาสัตว์ พระโพธิสัตว์ สัตวโลกย์
 สามัญญสัตว์ สรรพสัตว์ สัตวเดยวจณาน พระสัมภรรวม สรัทธาทำบุญ
 จตุบรรลัย ฯ วิคสาต ผลตางสาต ปศาง ไตกุมสาตร ไสยสาตร
 สาตราวุธ เวชสาตร โหราสาตร อักษรสาตร เดือนอาสาธ
 นายเนสาท ปราสาท ปะสาท ฤคสูรท ประสาธน์ ประสาธน์ ฯ
 ไม้สัด มหาสิทธิโชค ยกให้เป็นสิทธิ สิทธิโชค อาญาสิทธิ
 มอบตัวเป็นสัชย พระสฤษตรักษ เรมรังสฤษต ฯ สูงที่สุด บริสุทธ
 พิสุทธ วิสุทธ ฯ สุกกลิน ต้องพิสุตร พระสุตร สายสุตร

สันด้วยสูตร วิสุทธิโยธามาศย ฯ วาเสฐี เสรีฐี ของวิเศษ
 เหลอเศศ ฯ เสรีดหนี ผู้ประเสริฐ ฯ มาประสพ สบไสมย ปลงศพ
 พระบรมศพ พระศพ มหรสพ ราชพฤศภ พระนราศภ ฯ สัปพัน
 สัปตะ ว่า ๗ สัปดาห ว่า ๗ วัน กิตติศัพท์ สัปท ว่าเสียง สัพพัญญู
 สรรพัญญู น้ำซับ สันทรพย ฯ กลิ่นสาบ แมลงสาบ คำสาป ฯ
 นบหนงตงสืบ เขาสิพนมิตร ราชศพนนต์ ฯ ส่องเสพย์ เสพย์สุรา ฯ
 มรสุม อรสุม โกสุม โกสุมภ สุษุม

๑ ขบสอไวพจน์ ที่ ๒๑

๑ จินตั้นหน ไปกลางหน พวกพหล โกลาหล ก้องกาฬ
 เกาะสิงฬ ชาสิงฬ ฯ กังหัน เหน้น ไหล่มหันต์ พระอรหันต์
 มัดโมหันธ มหรรณพ ھرรษาภรมย หนนรรษ ฯ ห้วยละหาน
 ปะหาน ทวยหาญ ใจอาจหาญ หักหาญ ทหาร ปรีหาร บรรหาร
 ประหาร พระวิหาร สังหาร อาหาร มหานตาชยาไสรย ฯ ดินสอหิน
 พระมหันทร มเหศวรมันทร ฯ เปาสองหน มหุรติวาร ฯ ห้อยโหน
 หมอโหร โหรดาจารย์ ฯ หน้เห็น บังเห็น พาเหียร ฯ ว่างมหาหง
 ฝูงหงษ ฯ มหาหิง หมุ่มหิงษ์ ฯ ฝึกหัด มหติยานุภาพ
 มหัจจะราชานุภาพ ลฤหัฐ พระหัตถิ พระหรรถ พระหัตถิ มหัตทยาไสรย

มหัศจรรย์ วันพฤหัสบดี ๗ นกกระเหต นกเหต นกคเหต มหัทธฤทธิ
พระอุณหิศ ๗ เหต เหต ๗๕

๑ จบหอไวพจน์ ๓ ๒๒

๗๕

๑ คัดเป็นอัน อัญชน อัญเชิญ อัญขยม อรรขุน อรรณพ
อรรคโนมัต ๗ อานดาบ เบาะอาน เจ้าจอมอารย พระศรีอารย ๗
บางปอีน พระอินทร ๗ อุดเห อุดณ ๗ จังออน บังอร เอวอร ๗
อดอด ช่างอัฐาศ เบยอัฐ อัมฏ อัมฎา อัมฎงก อัมฎางค ๗
เกวียนตังอาต ๗ สอาด ใจองอาจ อาตม เป็นอาท อาสน์ อาจหาญ
อาจจะท้าวไค ๗ อิตโรย แผ่นอัฐ อัฐารมณ พระอิสวร ๗ นำอุด
อุจเกษตร ๗ นอนขงอูด ลาอัฐ ๗ เพลงโอด เอมโอช พระโอฐ
พระโอษฐ ๗ ๗๕

๑ จบหอไวพจน์พจารณ ๓ ๒๓

๗๕

๑ ไวพจน์จรตเสร็จสน สารสนอง
เพียรคดเพียรคดครอง ตฤกถอย
รวมพากยเรียบพจนพอง พันผูก ใวนา
จบระบิลระเบียบสร้อย สวัสดิแผ้วภูตผล ๗๕

พิศาดการณ์

๑ เรียงเทียบเรียบถอยถอง ทางบรรพ์
นามพิศาลการณ์ต์ เรืองน
เขียนตัวแต่บอสรร เสียงอ่าน
ควรจะชกเซนช เซตอย่าง่างเห็น ๓๕

๑ อักษรบ่อนนชอ การนต์
คอบอกตัวสำคัญ เพมท่าย
หากเต็มเพื่อเพญพน ตามพากย์
เปลยน ๆ เวยนชกย้าย ย่อมสร้อยเศศเสริม ๓๕

๑ วิชาใช้ถ้อยคำขบวนหนง มีอักษรเพิ่มไว้ข้างท้ายคำแต่มีใช้ตัว
สกค เต็มลงไว้เพื่อจะให้เต็มคำขงมาแต่ภาษามคธ แลเสียงภาษาอน
บ้าง เสียงไทยอ่านไม่ตลอดไปถึง จงลงไม้ ๑ ไว้เป็นทสังเกตว่า
ไม่อ่าน ควรเรียกชอว่าการนต์ ชกย้ายตามตัวทเต็มท่ายคำ คอ (ก)

การันต์ (ข) การันต์ (ค) การันต์ เป็นต้น ชกมาเทียบไว้เป็น
ตัวอย่างดังนี้

๑ (ก) การันต์ มีตัว (ก) เต็มท้ายไม่อ่าน คือคำว่า
บัลลังก์ เขาวงกต์ คลองมหาวงกต์

๑ (ข) การันต์ มีตัว (ข) เต็มท้ายไม่อ่าน คือคำว่า
แตรสังข์ ความทุกข์ วมุตวิโมกข์ อภรณ์พิโมกข์ สังฆปาโมกข์
ภีสาปาโมกข์ สุนัข

๑ (ค) การันต์ มีตัว (ค) เต็มท้ายไม่อ่าน คือคำว่า
พระขรรค์ พระโพชฌงค์ ท้าวทงกค์ อัมภงค์ ปฤษฏางค์ อัมภางค์
กัณณางค์ ไตรเวทางค์ เพทังกศาตร์ อนงค์ สรรพางค์ เกกภังค์
พวกพรรค์ อุโมงค์ ตูรงค์ จตุรงค์ จตุรางค์ สิวสุรางค์ รังสรรค์
สวรงค์ พระองค์ ดาบศสรภังค์ ตริยางค์ ไตรยางค์ ชาตวิภังค์
พระราชประสงค์ ต้องประสงค์ รณรงค์ พระขำมรงค์ ลายเบญจรงค์

๑ (ฅ) การันต์มีตัว (ฅ) เต็มท้ายไม่อ่าน คือคำว่า
พระสังฆ์ นางพยกฆ์ อานคฆมณ พระขงฆ

๑ (จ) การันต์ มีตัว (จ) เต็มท้ายไม่อ่าน คือคำว่า
ใจฉกรรจ์ พลศกรรจ์

๑ (ช) การันต์ มีตัว (ช) เต็มท้ายไม่อ่าน คือคำว่า
กษิรามพญูช พระบทวะลัญช สาขาญช

๑ (๗) การันต์ มีตัว (๗) เต็มท้ายไม่อ่าน คือคำว่า
 กองกณฑ์ โยกเกณฑ์ กะเกณฑ์ ต้องราชทัณฑ์ พรหมทัณฑ์
 ภาคทัณฑ์ เกาทัณฑ์ ราชทัณฑ์ รัตนทัณฑ์ มหัทธทัณฑ์ วรรณทัณฑ์
 พลากร เขาสัปดาห์ภักดิ์ ราชภุมณฑ์ พระรัตนกันท์ มมหาชาติ
 ๑๓ กณฑ์ ของบุชาภักดิ์ ๗๕

๑ (ณ) การันต์ มีตัว (ณ) เต็มท้ายไม่อ่าน คือคำว่า
 พระกฤษณ์ อสงกรณ์ พยากรณ์ อธิกรณ์ กรรมกรณ์ สัปดาห์กรณ์
 มหาปกรณ์ อาเภียรณ์ ปฏิสังขรณ์ จิตรวิจารณ์ บรรจกรณ์ บรรจूर्ณ
 มากสาธารณ์ ความอุทธรณ์ สมบูรณ์ บริบูรณ์ สุพรรณณ์ ฌิวพรรณณ์
 พราหมณ์ อารณ์ มวยมรณ์ อารมณ์ ศุภลักษณ์ อาศิกษณ์
 อัประลักษณ์ สุวรรณ์ อวารณ์ นวรณ์ อุทาหรณ์ คำฤษณ์
 มเหยงคณ์ ๗๕

๑ (ด) การันต์ ไม่มาใช้ มีแต่ (ด) การันต์ คือคำว่า
 รามเกษรต์ สมบัต วัตต์ ปฏิวัตต์ จักรพรรต์ บำเรอภักต์ สวามภักต์
 พุทสวัสดิ์ จิตรประวัตต์ ยศศักต์ ผู้สูงศักต์ บันดาศักต์
 ต้องโมกษศักต์ เบนยุกตธรรม์ พระปรียัตต์ สวดญัตต์ ราชาณต์
 อภรต์ โพธาภรต์ ๗๕

๑ (ค) การันต์ มีตัว (ค) เต็มท้ายไม่อ่าน คือคำว่า
 ศกกันต์ เกษากันต์ สกกรานต์ พรรคานต์ พระทนต์ พระสุทนต์
 อนนต์ อนันต์ เวทมนต์ รมันมนต์ ท้าวสามนต์ เสนาสามนต์
 แขนยนต์ เลขยันต์ เวชยันต์ ไพรชยันต์ จาตรนต์ จานรนต์
 เจ้าหมวันต์ บ้าหมพานต์ เกษมสันต์ เกษมसानต์ โทษมหันต์
 พระอรหันต์ ฤคฺุเหมันต์ ฤคฺุคมหันต์ ฤคฺุวษนต์ ๗๕

๑ (ก) การันต์ มีตัว (ก) เต็มท้ายไม่อ่าน คือคำว่า
 พระบรมคฤ พระหัตถ์ พระหัตถ์ไช แจงออดถิ แจงอถกิไช สุภออดถิ
 สุนทรออดถิ ดาษเดยรถิ คําภรสาราถถิ ๗๕

๑ (ท) การันต์มีกมีตัว (ร) แถมด้วยเหมือนคำเหล่านี้
 พระจันทร อัมจนท์ เอกฉนธ์ คำฉนธ์ บดินทร พระนนธ์
 เมืองนนธ์ ธรณนทร ธรณนทร ภูเบนทร นฤเบนทร องค์กรามรินทร
 ท้าววชรนทร ท้าวศกรนทร พระภมฺนทร ภูบดินทร กรงรัตนโกสินทร
 ราชวรินทร พรนทร อามเรนทร พระทณงอามรินทร สีชรนทร
 มเหศวรมหนทร พระอนทร จำเจมอนทร องค์กรามรินทร อมรินทร
 กไช บรมนทร บรมนทร มหศวรินทร ๗๕

๑ (ช) การันต์ มีตัว (ช) เต็มท้ายไม่อ่าน คือคำว่า
 พระสกนช เปญจชนช พวกพลชนช นครเขอนชนช พระสฺกนช เสาวคนช
 พระราชสมฺพนช พระราชนพนช คําประพนช เผ่าพนช กระเสสฺนช

ชลสินธุ์ เอกพินธุ์ ทวีพินธุ์ บริสัทธุ์ อนสนธุ์ ปฏิสนธุ์ สัมฤทธุ์
ศักคสิทธุ์ ประสิทธุ์ พระฤษสมมัทธุ์ เรืองฤทธุ์ โมหันธุ์ มดมหันธุ์ ฑะ

๑ (น) การันต์ มัตว์ (น) เต็มท้ายไม่อ่านคือคำว่า
แก้วแกมกาญจน์ แก่นจันน์ ท้าวสัทศัน วันอุบาสน์ พระไตรยรัตน์
เพชรรัตน์ เนาวรัตน์ นพรัตน์ พงษกมลาศน์ พระราชณเวศน์
บรมนิวาศน์ พระราชสาสน์ พระทนต์สงหาสน์ เสด็จนั่งเหนืออาสน์
ล้านกน พานกน ทานกน สุนกน ไวพจน์ พากย์พจน์ เพชรพจน์
ชาญเชาวน์ เขาคันธมาทน์ ฑะ

๑ (บ) การันต์มัตว์ (บ) เต็มท้ายไม่อ่านคือคำว่า
บัวบุศย์ ฑะ

๑ (ป) การันต์ มัตว์ (ป) เต็มท้ายไม่อ่าน คือคำว่า
พระทรงศิลป์ ฌนุศิลป์ แสนกัลป์ ฑะ

๑ (พ) การันต์ มัตว์ (พ) เต็มท้ายไม่อ่าน คือคำว่า ทศบุรพ์
เบองบรรพ์ ทุกสังสรรพ์ หนงสอพมพ์ สบสรรพ์ ฑะ

๑ (ภ) การันต์ มัตว์ (ภ) เต็มท้ายไม่อ่าน คือคำว่า ราชกมภ์
จตุสดมภ์ พนสดมภ์ อู่ประถมภ์ ปรารมภ์ โทสมภ์ สยามูปสดมภ์ ฑะ

๑ (ม) การันต์ มัตว์ (ม) เต็มท้ายไม่อ่าน คือคำว่า
พระขนม พระทรงธรรม์ สารกรมธรรม์ ใจอาธรรม์ เบนสัจธรรม์
เบนยุติธรรม์ พิศมสาแลง ยาพิศม อสรพิศม เบนไขพิศม
ทฤฆาษศม ฑะ

๑ (ย) การันต์ มีตัว (ย) เต็มท้ายไม่อ่าน คือคำว่า กลอน
 กายย์ อศจรรย มหศจรรย พระอาจารย์ พระเจดีย์ สถิตย ของทพย
 หม้เทพย ราชโยธาเทพย พระอาทิตย์ เทศย อินทรย มนศย
 เปนนตย เนองนตย บทภาชเนย อภวาทวันทนย พลอยบษย จาบลย
 เดือนบษย พบุลย พจนพาทย คารายแพทย คนชาติแพศย พระภากย
 เสาวภากย มหาอำมาตย โยธามาศย ดวงมาลย เขาวมาลย
 ปราโมทย อภิมย บุศย บรรมย รนรมย สำราญรมย มฤตย
 อำมฤตย ทัวโลกย วรวากย ชชวาลย ท้าวโกศย กรงกระษัตริย
 ไอศริย ไอศวรรย แสงสุริย บังสุริย แก้วไพทรย สันทรพย คนม
 ทรพย เบนสศย โศกศลย อตุลย บันทิตย กาศตย อาสตย
 ซอศตย กำโจทย พนพาทย ๗๕

๑ (ร) การันต์ มีตัว (ร) เต็มท้ายไม่อ่าน คือคำว่า แหวนเพชร
 คัมภีร์ คำภีร์ ธรรมสังการ เทเวศร์ นเรศร์ อิศเรศร์ วันเสาร์
 สายสัญญาณสูตร ขัญญสูตร พระสูตร วิสูตร วิสูตรวาร ศีเสวตร
 โหราสาคร สารสาคร หม่อมมิตร ประจามิตร มิตรสหาย
 พระราชาณาจักร อตมจักร วรจักร สังคโปร นำเบอร์ ออฟฟิเชอร์ ๗๕

๑ (ล) การันต์ มีตัว (ล) เต็มท้ายไม่อ่าน คือคำว่า ไมล์๔๗เส้น
 โมล์-แบบหล่อตัวอักษร ๗๕

๑ (ว) การันต์มีตัว (ว) เต็มท้ายไม่อ่าน คือคำว่า อุบาทว์
 ราชรบาทว์ ของรบาทว์ ทรงพระเขาว ย่อมเขาว เกิดอสันเขาว
 หมุ่สตัว พลอศว หรศว มาเซกเขาว ๗๕

๑ (ษ) การันต์ มีตัว (ษ) เดิมท้ายไม่อ่าน คือคำว่า ประจักษ์
 ปรตยักษี พัททษี ประบัษี ชศณบักษี สุกระบัษี กาพบัษี
 กฤษณบักษี ไพรพฤษี พระยาษี บรฤษี เทพารักษี สุรารักษี
 ปารลักษี อาลักษี ศิวโมักษี ปาโมักษี โมกษบรฤษี ตรีภควษี
 สุริยวษี รวิวษี ภาณวษี เชอพระวษี พระยาหงษี หนนหรรษี
 อานิสษี ปราสษี ไตรยางษี ๗๕

๑ (ห) การันต์ มีตัว (ห) เดิมท้ายไม่อ่าน คือคำว่า สัปดาห
 เจตวัน พลพาห สรสุริยพาห พระครุชพาห พระสมุห สมหบาณูช
 เมามุห มาห พลพยุห ทรงพระดำริห ดาบโลห อสาหทา
 เวลาสายณห พระสนห ดาวพระเคราห สงเคราห อนเคราห สนเกห
 พระเทห ท้าววิเทห เลหกล นาราคู แท่นคฤห เมืองราชคฤห
 มนต์เสนห ๗๕

๑ จบเส็จสำเร็จแก	การันต์
พงพศนบบรรพ	แบบเบอง
ภอเบนสนธสรพ	สาวสบ ปีนา
ห้วงผดุงเค็ดเปลออง	ปลคชนเชิงเขลา ๗๕

๑ กาคตองไซไม + ชงเบนภาษาไทยบาง ภาษาอนบาง มัก
 ตกอยู่ในอักษรกลางโดยมาก กบคาคตองไซไม ชกให้เบนสำเนียง

สิ้น ทงคำไทยแลภาษาอนกมมาก จะรวบรวมมาไว้พอกุศบุตร ได้
สังเกตุจาเปนแบบอย่างดงน

๐ คำไมตรีเรียงตามอักษร ๗๕

๐ กิกกิก ทำเก๊ แยกชอโก๊ จนเก๊ นากัน อดแก้กน สามกิก
สกกก ดงกก ไกรองกุก ๆ ตองเกก เสอยกเกก คัดคอกเกก นากอก
กาค เสอสะกอด เปดรองกาบ ๆ หมวกเก๊บ เรยกเบดกิว ๆ
เฉากวข กวนเกย

๐ จินจิว ขงจิว อาเจ๊ เจส่ว เจ๊โล๊ อย่างนนแลจะ จิน ว่าเรือ
เจ็ง ขงจกทกจก ๆ หนรองจก ๆ อาเจก น้าไหลโจก ไกร้องจอก
ดงจวก ดงเจยก ดงเจอก นกรองจบ ๆ หอยจับแจง ลูกโก๊เจียบ
คะจูป ราชอย เจียจว เจียปง

๐ แยกชอโต๊ ขวนชอดง เตก วันอน โต๊ก ว่าพอม
คะคอก วันนกกะทง คอก ว่าชายพก คอก ว่าสนักข อันเตด
ว่าเต้า คด ว่าเผา อันคาค ว่าถน คาค มอญว่าน้า คอค
วารอยกรอง มาคบ ว่าสมทุม กนโต๊บ ว่าตักเตน คะเคียบ ว่าถม
เต้ ว่าเป๊ถ่า สลกเต้ ว่าใบชา อาเต้า ตวน ว่าออน เตอน ว่าทนกน
ตง ว่าขงชา เต้าเตง กระโต๊งโห่ง ตตงตัก ๆ ตก ว่าตก ไก่กระตาค
อกเตนตัก ๆ ตกแก ตก ว่าเก๊บไว้ ตุก ว่าเรือ นกตูก มกนเตก
คตอก เตยะ ตงโต๊ะ ตงโต๊ะ

๑ บ ว่าเขาสาน เตะ ว่าใบชา พระบ ฌนบ เปจ ษะ
 ว่าลุลลตาม อบะ บก ว่าคำ บก ว่าหล บก ว่าหนงสอ แบก
 ว่าแตก ดงเมอก บค ว่าหาย ว่าอาหาร บาก ว่าขอรบ โปด ว่าเรอ
 โบข ว่าชอ เกยรบววย ร่องอุเเอะ อ่าเเาะ ว่าเส่นดาช ๗๕

๑ ป ว่าพศม กาบ ว่าก้งฝอย คคตงปู ปรว่าเคอด ว่าผ่า
 กระจดาชปนหนง ฌนชอเปยน ฌงเปยน ว่าพาน เปอน ว่าพนักน
 กระจดาชปงหนง ดงปก ปก ว่าสดง มิศปาก เน่นปก เสียงเปก
 ดงโปก นายปอก อัยปอกเปก ปอก ว่าเชนคอก เด็กเปยก ๆ
 ปัดเขียนหนงสอ ค้าปด ขาดปด ปบ ว่ากระโดด ต่อยปบ ดงปาย
 เสอร่องปบเปบ แมวร่องปาว เปะ ๆ อ่าเปะ ทำโปะ ๗๕

๑ ร่องอ อ อ เอ แอเห ไอ อะ ดงอก เสียงอก
 เซบเอก ดงแอก ร่องไอก นกร่องออก ไกร่องเอยก กถนเออก
 เรอเอก นายออก ถนเอเขต เตมอด ร่องอบ ร่องเอะ ๗๖

๑ คำไม้ตรจบแทน ๗๕

๑ คำไม้จตวาเรียงตามอักษรดงน ๗๕

๑ อากอ เกงกา กตงโตะ อาก เดนเก้ เถาเก้ ไกเก้อ
 ขนมโก้ เก้า ว่าลึง โดนกง ร่องเกง กอเกง กวขเตยว หงอยกอย ๗๕

๑ ทำหน้าจ้อ ขานจว วังจ จนจู้ แดคแจ้ ปลาเจียน จัง
 จังจะ โจ้งถึง นายจ้อง หน้าจว นางแจ้ว หน้าจอย จับเจียว
 ทาบนเจ้อ จว วันจ้อ ๗๕

๑ คู้ สักประเดี้ยว ๗๕

๑ บอคือ จูยต เจยเต้ ตง ตงตง ตง ๗๕

๑ คุยป้อ ด่าบี่คี่ เมมาแป้ ขาแป้ เนียมแป้ ผมไป๊ นายไป๊
 กระเป่า นายป้ง ปาป้ง ขาดป้ง ร้องป่องเป้ง หล่นปุ่ม ๆ ขาดปู้ย
 นายเปื้อ หน้าเปื้อเหลอ ๗๕

๑ แทงอ้อ ร้องอ่า ร้องอ๋ ชนมอ ร้องอ ร้องอ้อ จินอู้
 จะเอ๋ ร้องโอ้ ไบตังโอ้ เอ้อเหลง ร้องอะ นายอนัน แพร่ป๊กเอียน
 แตะอ่อง จินอ่อง น่องเอ้ย ๗๕

๑ โอ้ย นายอ้อย เอ้อ เอ๊ะ ๗๕

๑ วังกร้อ เสียงแกร่ นอนโกร่ ไบไม้โกร่น ๗๕

๑ บินปร้อ วังปร้อ เสียงแปร่ ช่างร้องแปร่น ปรังประ ๗๕

๑ จบคำใช้ไม้จตุวาแทน ๗๕

๑ อักษรควรรใช้ไม้ ชกเบนคาสนเหมือนค้ำเหล่าน ๗๕

๑ คังแกก สะเกต เก็บไว้ ๗๕

๑ เกิดเขญู ด้ายสองเขต เขตหลาบ บักเขม สันเขม ๗๕

- ๑) ถ้าเค็ญ สังกัด ผักเกิด เคจณาเค็จนะ ทางท่อง ๗๖
- ๑) เงิน เงิน กินเงก เงก บบเสียเงดเดยว เจดวัน เจ็บเสบ ๗๖
- ๑) เขกชน เขคตาง ๗๖
- ๑) นากระเชน เจ้าเชน ไมเชน แสเชง ร่องออกเชก ๗๖
- ๑) กระเด็น ไมเตง เตก ๆ เสดจ ขาดเตจ สมเตจ เฟดจ ๗๖
- ๑) โฮเตล เบาเตง ใสไหเต็ม ๗๖
- ๑) คำเหจ ๗๖
- ๑) ไมคะเนด ตกเบต เบตเสรจ เขบัจจบวน ๗๖
- ๑) หากเบน เบต ๗๖
- ๑) วันเพญ บำเพญ สำเพง นายเพง แหวนเพ็ชร เพ็ดไม้
เมืองเพ็ชรบุรี ๗๖
- ๑) พวกเม็ง เม็ดใน เวลาเย็น สำเรจ ๗๖
- ๑) แลเลง ไหญเล็ก มหาดเล็ก กำบนเหล็ก ตับเหล็ก
ลอดเตด เรียงเตด ตดเลบ เลบเดอแนนต์ และเลม ลำเลม ๗๖
- ๑) เวจ จะเหวจ นายเสง ใบเสรจ เสบเต็มเบอร ๗๖
- ๑) แลเห็น เกบเหต ลูกเอน เสนเอน เสยงเอต เอ็มเปรอ ๗๖
- ๑) เสอกุยเฮง หมุแฮม ๗๖
- ๑) จบคำไม ๗๖

๑ อนึ่ง เครื่องหมายที่ใช้ในอักษรไทยมีหลายอย่าง กลมบทร
ควรสังเกตจำให้รู้ทั่วถึง ไม่ ตนก + น แต่โบราณมา ใช้เป็นไม้โท

อย่าง ๑ นักปราชญ์ภายหลังจัดเป็นไม้จัตวา สำหรับชกเสียงสูง ใน
อักษรกลางอย่าง ๑ ใช้กำหนดอักษรที่เขียนตกเขียนพลึงเหมือนว่า
ข้าพเจ้านายพูดเป็น นายเพง เช่นนอย่าง ๑ เครื่องหมายรูปอย่างนี้
บทร

สำหรับใช้ไปบาล ในคำว่า พลเกล้าฯ โปรดเกล้าฯ กรุงเทพฯ
พลฯ เป็นคำย่ออันไว้ เมื่ออ่านต้องอ่านเต็มความ พลเกล้าฯ อ่านว่า
พลเกล้าทุกกระหม่อม โปรดเกล้าฯ อ่านว่าโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม
กรุงเทพฯ อ่านว่า กรุงเทพมหานคร พลฯ อ่านว่า พลหัวเจ้าท่าน
อย่างนคมทไขมาก ฯลฯ คน ฯ อย่างนี้ สำหรับใช้ทสนขอความตอนหนึ่ง
ฯ ที่ไขวงไว้บางแห่งต้องการอ่าน บางที่เขียนผิดไปวงเสียไม่ต้องการ
อ่าน เหมือนคำว่าตัว (ก) ควบกับตัว (ล) อย่างนี้ต้องการอ่าน แต่วง
ไว้เป็นทสังเกตให้รู้ว่าเป็นตัวแปลก ฯลฯ ทวงเสียไม่อ่านนั้น คือเขียนคำ
เกินไปบ้าง เขียนผิดความไปบ้าง วงทวงเสียไม่อ่าน เหมือนคำว่า
ข้าพเจ้านายสพนายสน มาให้การต่างพองแก่ท่าน (ตระลาการ)
ขุนศรีธรรมราช ใจความว่า ฯ เช่นนเป็นตัวอย่าง ฯ

๑ สักโยคไวพจน์ทั้ง	การันต์
สามเรื่องเรียงรวมกัน	เล่มน
เพียรคิดรวบจัดสรร	สาวสืบ ใ้
ใดกลาตปราชโปรดข	จดเต็มเต็มเขียน

๑ ตรั้จตุไ้คู้ควบ

คิคเพิ่มเติมประจ่า

หมั้นดจวบเคียงส่า

ค้ำเปลี่ยนเปลกคล้าย ๆ

กั้บค้ำ

ท่อนท่าย

เหนี้ยกแม่นั้ ไม้เฮี้ย

ออย่าเคลมคถ่าฉงน ๗๕

๑ อนุส่าศนั้สอนเสรจสนั้ ส่ารเสดง

จ่าแนกจ่าฉงแจง

คถคล้ายบ้เคลอบแฝง

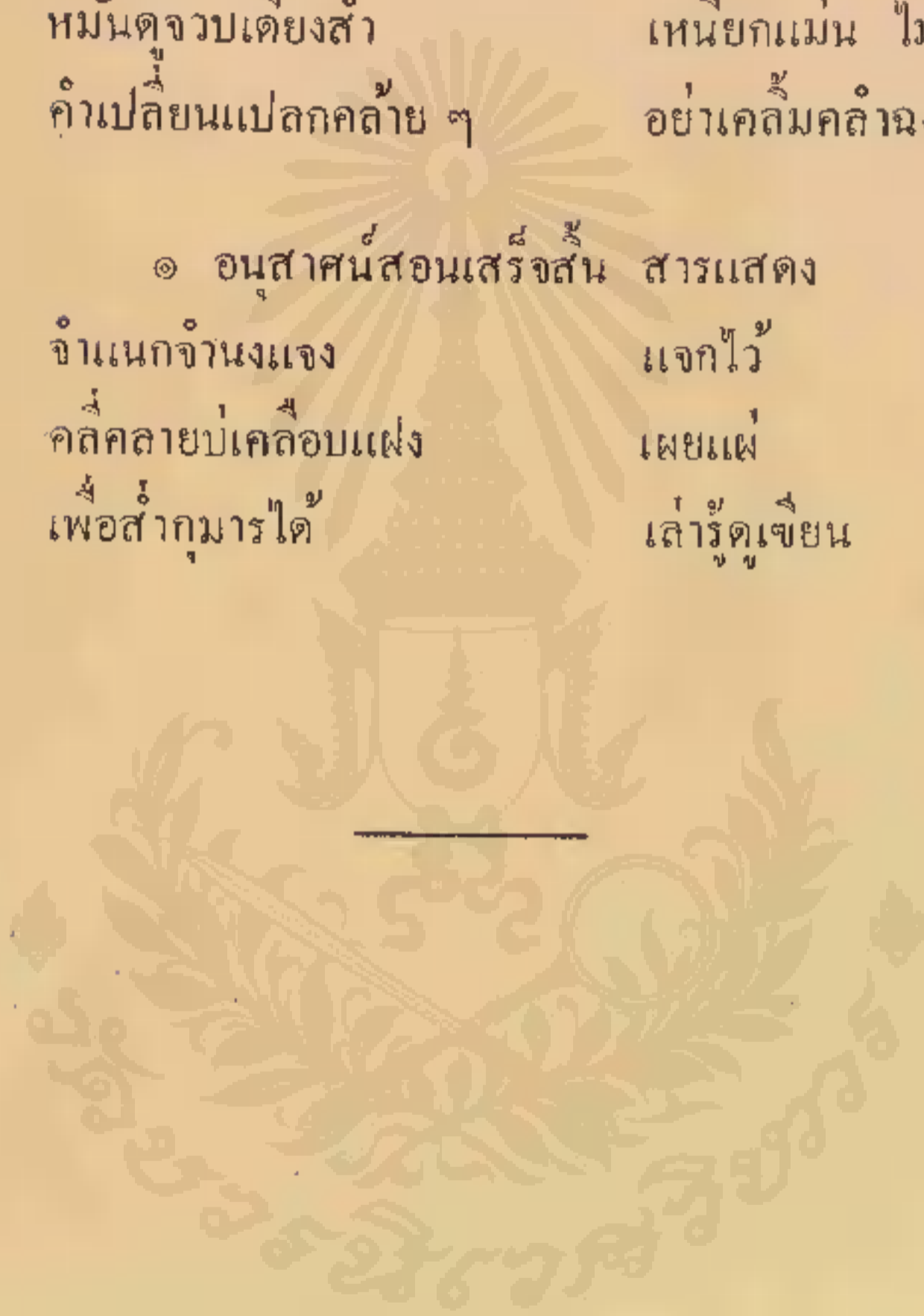
เพอส์่ากุมารไ้

แจกไ้

แผยแผ่

เล้ารู้ดุเขี่ยน

๗๕

นายเฉลิม หงษ์ภักดี ผู้พิมพ์และจัดโฆษณา
เลขที่ ๒๐ โทร. ๒๐๗๑๔ พ.ศ. ๒๕๐๑

